

**Regeringens proposition till riksdagen med förslag till
ändring av lagstiftningen om fängelse och häktning**

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att fängelselagen, häktninglagen och vissa bestämmelser i strafflagen som gäller straff och fängelse preciseras i enlighet med de ändringsbehov som kommit fram vid tillämpningen av lagarna.

I bestämmelserna om beräkning av strafftiden föreslås sådana ändringar som förutsätts för en övergång till räkning av strafftiden med hjälp av ett datasystem. Fängelsestraffen och avräkningarna från dem föreslås bli räknade enligt antalet dagar.

I propositionen föreslås det att de bestämmelser som gäller fångens kontakter utanför fängelset ska ändras. Ändringar föreslås särskilt i de bestämmelser som gäller besök och elektronisk kommunikation.

Vidare innebär förslaget ändringar i bestämmelser som hänför sig bl.a. till innehav av egendom och rökning i fängelse.

Bestämmelserna om disciplin och övervakning föreslås också bli ändrade. Enligt förslaget ska maximilängden för straff i enrum förkortas och bestämmelsen om observation i isolering preciseras.

Enligt vad som föreslås ska bestämmelserna om fångars och häktades rätt att söka ändring revideras. De nya bestämmelserna preciserar och förtydligar innehållet i fångars och häktades rätt att söka ändring och förbättrar fångars rättsskydd. Det föreslås samtidigt att de bestämmelser som gäller förfarande vid ändringssökande preciseras.

Dessutom föreslås vissa andra små ändringar i lagarna.

Lagarna avses träda i kraft den 1 mars 2015.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	5
1 INLEDNING.....	5
2 NULÅGE	5
2.1 Lagstiftning och bedömning av nuläget.....	5
Beräkning av strafftid samt frigivning	5
Placering och förflyttning av fångar.....	7
Bestämmelser om innehållet i verkställigheten av fängelsestraff.....	8
Kontakter utom fängelset	9
Disciplin, övervakning och granskning.....	12
Ändringssökande	15
Beslutanderätt.....	16
Bestämmelser om häktade.....	16
Bestämmelser om behandling av personuppgifter.....	17
2.2 Lagstiftningen i de övriga nordiska länderna.....	17
Sverige.....	17
Danmark.....	19
Norge.....	21
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN.....	24
3.1 Alternativ i fråga om bestämmelserna om ändringssökande	25
3.2 De viktigaste förslagen.....	26
Beräkning av strafftid samt frigivning	26
Placering i fängelse och förflyttning	27
Bestämmelser om verkställigheten av fängelsestraff	27
Kontakter utom fängelset	27
Disciplin, övervakning och granskning.....	29
Ändringssökande	29
Beslutanderätt.....	31
Bestämmelser om häktade.....	31
Bestämmelser om behandling av personuppgifter.....	31
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	31
4.1 Ekonomiska konsekvenser och konsekvenser för myndigheterna.....	31
4.2 Konsekvenser för medborgarnas ställning.....	32
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	32
6 SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER.....	33
DETALJMOTIVERING	35
1 LAGFÖRSLAG	35
1.1 Fängelselagen.....	35
1 kap. Allmänna bestämmelser om verkställighet av fängelse	35
3 kap. Beräkning av strafftid.....	36
4 kap. Ankomst till ett fängelse och placering i fängelset.....	38
5 kap. Placering i fängelset.....	38
6 kap. Förflyttning från ett fängelse till ett annat.....	39

7 kap.	Basvård och boende	40
8 kap.	Sysselsättning	42
9 kap.	Fångarnas egendom och inkomster	42
10 kap.	Social- och hälsovård	44
11 kap.	Fritid	44
12 kap.	Brevväxling, telefonsamtal och elektronisk kommunikation	44
13 kap.	Besök och andra kontakter utom fängelset	50
14 kap.	Permission	56
15 kap.	Ordningen och disciplinen i ett fängelse	57
16 kap.	Granskning av fängelselokaler och fångar	57
17 kap.	Granskning av andra personer	58
18 kap.	Säkerhetsåtgärder och användning av maktmedel	59
19 kap.	Anmälningar och lämnande av upplysningar	59
20 kap.	Ändringssökande	60
21 kap.	Frigivning	66
1.2	Häktningslagen	67
1 kap.	Allmänna principer för verkställighet av häktning	67
3 kap.	Placering i fängelset, basvård och förflyttning	68
5 kap.	De häktades egendom och inkomster	69
6 kap.	Social- och hälsovård	70
7 kap.	Fritid	70
8 kap.	Brevväxling, telefonsamtal och elektronisk kommunikation	70
9 kap.	Besök och andra kontakter utom fängelset	71
10 kap.	Ordningen och disciplinen i ett fängelse	73
11 kap.	Granskning av fängelselokaler och häktade	74
13 kap.	Säkerhetsåtgärder och användning av maktmedel	74
14 kap.	Transport av häktade	74
15 kap.	Ändringssökande	75
16 kap.	Särskilda bestämmelser	76
1.3	Strafflagen	76
2 kap.	Om straffen	76
2 c kap.	Om fängelse	76
6 kap.	Om bestämmande av straff	76
1.4	Tvångsmedelslagen	77
4 kap.	Begränsning av kontakter	77
1.5	Lag om övervakad frihet på prov	77
1.6	Lag om förvaltningsdomstolarna	77
1.7	Lag om behandling av personuppgifter vid verkställighet av straff	77
2	NÄRMARE BESTÄMMELSER OCH FÖRESKRIFTER	77
3	IKRAFTTRÄDANDE	77
4	FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	77
	Lag om ändring av fängelselagen	82
	Lag om ändring av häktningslagen	104
	Lag om ändring av strafflagen	119
	Lag om ändring av 4 kap. 1 § i tvångsmedelslagen	120
	Lag om ändring av 40 § i lagen om övervakad frihet på prov	121
	Lag om ändring av 12 b § i lagen om förvaltningsdomstolarna	122

Lag om ändring av 10 § i lagen om behandling av personuppgifter vid verkställighet av straff.....	123
BILAGOR.....	124
PARALLELLTEXT	124
Lag om ändring av fängeslagen.....	124
Lag om ändring av häktninglagen.....	174
Lag om ändring av strafflagen.....	204
Lag om ändring av 4 kap. 1 § i tvångsmedelslagen.....	206
Lag om ändring av 40 § i lagen om övervakad frihet på prov.....	207
Lag om ändring av 12 b § i lagen om förvaltningsdomstolarna	208
Lag om ändring av 10 § i lagen om behandling av personuppgifter vid verkställighet av straff.....	209

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Fängelselagstiftningen reviderades genom en totalöversyn som trädde i kraft vid ingången av oktober 2006. Vid översynen upphävdes lagen om verkställighet av straff och lagen om rannsakningsfängelse, och ersattes med fängelselagen (767/2005) och häktningsslagen (768/2005).

Det centrala syftet med lagstiftningsreformen var att fångarnas grundläggande fri- och rättigheter skulle motsvara kraven i grundlagen. Bestämmelserna om fångarnas rättigheter och skyldigheter lyftes upp på lagnivå.

När grundlagsutskottet behandlade lagarna noterade utskottet i sitt utlåtande (GrUU 20/2005 rd) problemen med bestämmelserna om ändringsökande. Lagutskottet konstaterade i sitt betänkande (LaUB 10/2005 rd) att det är besvärligt med en gränsdragning mellan faktisk förvaltningsverksamhet och överklagbara förvaltningsbeslut i fängelsemiljö där man dagligen måste fatta en mängd avgöranden som inverkar på fångarnas situation. Lagutskottet förutsatte att justitieministeriet utreder om en förteckning enligt grundlagsutskottets modell kunde upprättas över vilka beslut som fattas i fängelset det inte går att söka ändring i.

Justitieministeriet tillsatte den 20 oktober 2005 en arbetsgrupp för att utreda fångarnas rätt att söka ändring. Arbetsgruppen föreslog i sitt betänkande (2006:25) att det i fängelselagen och häktningsslagen tas in täckande och exakta förteckningar både över beslut i vilka ändring kan sökas och över beslut i vilka ändring inte får sökas.

Lagarna har varit i kraft i sju år. Vid den praktiska tillämpningen av lagarna har det visat sig finnas olika ändringsbehov som genomförs genom denna proposition. Dessutom har det i verkställigheten av fängelsestraff och häktning skett sådana förändringar som kräver en reform av lagstiftningen.

Riksdagens justitieombudsman har fattat många beslut som har lett till ett behov av att precisera bestämmelserna. En betydande del

av ändringarna grundar sig på frågor som lyfts fram i riksdagens justitieombudsmans avgörandepraxis. De viktigaste ändringarna hänför sig till fångars och häktades rätt att söka ändring och till fångars kontakter utanför fängelset. Vidare föreslås ändringar i bestämmelserna om beräkningen av strafftiden, placering i fängelse, innehållet i verkställigheten av fängelsestraff samt om disciplin, övervakning och granskning.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och bedömning av nuläget

Beräkning av strafftid samt frigivning

Enligt 2 c kap. 3 § i strafflagen (39/1889) är tidsenheterna år, månader och dagar, när fängelsestraff döms ut. Straff som underskrider tre månader döms ut i dagar. Enligt 2 kap. 15 § i strafflagen räknas tid, som efter strafflagen utsätts i år eller månader, efter kalendertid.

Enligt 3 kap. 1 § i fängelselagen ska, när fängelsestraff på viss tid verkställs, strafftiden beräknas enligt kalendertid i fråga om år och månader. De dagar som eventuellt ingår i domen ska läggas till den tid som fås på detta sätt. Ett fängelsestraff som dömts ut i dagar ska omräknas i månader så att 30 dagar betraktas som en månad.

Enligt den föreskrift om verkställighet av straff som Brottsförvaltningsmyndighetens centralförvaltningsenhet meddelat (1/004/32011) avses med beräkning av strafftid enligt kalendertid att tiden för fängelsestraff som angetts i år och månader först räknas i hela år och månader räknat från den dag då verkställigheten av straffet inleds och de dagar som dömts i dagar läggs till den tid som fås på detta sätt. I fråga om månader ska det noteras att om motsvarande kalenderdag inte finns i slutmånaden, är månaden full den sista dagen i den månaden. Enligt anvisningen ska det

antecknas att ett fängelsestraff som dömts ut i år och månader har avtjänats en kalenderdag tidigare än den dag då straffet började löpa.

Beräkningen av strafftiden enligt kalendertid försvåras av att månaderna är olika långa. Detta försätter fångarna i en ojämlik ställning, eftersom straffets faktiska längd beror på om månaden har 28, 30 eller 31 dagar. Vart fjärde år är det dessutom skottår, då februari har 29 dagar.

Avräkningen av tiden för frihetsberövande enligt 6 kap. 13 § i strafflagen ska beaktas vid straffverkställigheten enligt domstolens beslut. I domstolens beslut anges de dagar som omfattas av avräkningen. I avräkningen anges inte det faktiska antalet dagar, utan avräkningen anges enligt kalendertid. Den avräknade tiden kan alltså vara både mer eller mindre än den faktiska tiden för frihetsberövande räknad i dagar.

Sådana i 3 kap. 7 § i fängelselagen avsedda rymningsdagar, dagar utanför fängelset och andra frånvarodagar inräknas också i strafftiderna enligt kalendertid, om frånvaron har varat i minst en månad. Om antalet frånvarodagar till följd av två eller flera frånvarotillfällen uppgår till 30, räknas strafftiden inte som en kalendermånad. Räknade enligt kalendertid kan frånvarodagarna också vara fler eller färre än det faktiska antalet frånvarodagar.

För närvarande beräknas strafftiden i fråga om verkställighet av förvandlingsstraff enligt antalet dagar. Verkställigheten av fängelsestraff avbryts för den tid som den dömda avtjänar ett förvandlingsstraff. Ett förvandlingsstraff förfaller, om verkställigheten av straffet inte har börjat inom tre år från den dag då den lagakraftvunna domen gavs. Därför har det varit nödvändigt att föreskriva att den dömda först ska avtjäna förvandlingsstraff. Eftersom det föreslås att man vid beräkningen av strafftiden övergår till beräkning enligt antalet dagar även i fråga om fängelsestraff, finns det inte längre något behov att föreskriva om verkställighetsordningen av straffen.

Avsikten är att vid verkställigheten av straff övergå från manuell räkning av strafftider till räkning av strafftider med hjälp av ett datasystem. Beräkningen enligt kalender-

tid komplicerar och försvårar en övergång till beräkning med hjälp av datasystem. Den manuella räkningen av strafftider är långsammare än beräkningen med hjälp av datasystem och kräver mer personalresurser.

Den nuvarande beräkningen av strafftider enligt kalendertid kan anses vara orättvis eftersom fängelsestraffen och avräkningarna från dem samt beräkningen av tiden utanför fängelset påverkas av hur lång den aktuella kalendermånaden är. Ett stort problem med det nuvarande systemet är att den avräknade tiden kan vara längre eller kortare än den faktiska tiden för frihetsberövande räknad i dagar. Det är således även med tanke på ett rättvist och jämlikt bemötande av dömda motiverat att övergå från beräkning enligt kalendertid till beräkning enligt dagar.

Om en fånge inte återvänder till fängelset från ett tillåtet deltagande i sysselsättning utanför fängelset eller från permission vid det klockslag som nämns i tillståndsvillkoren, ska enligt 3 kap. 7 § 2 mom. i fängelselagen det dygn då fången återvände till fängelset inte inräknas i strafftiden. Bestämmelsen har lett till ett orimligt slutresultat för fångarna i de fall där förseningen berott på en orsak som inte hänför sig till fången och som fången inte har kunnat förbereda sig på. Riksdagens justitieombudsman har i sina beslut (3359, 3584 och 3350/4/09) föreslagit att bestämmelsen ska ändras så att beslutsfattaren ska ha prövningsrätt när det gäller inräknande av strafftid.

Allmänna bestämmelser om villkorlig frigivning av fångar finns i 2 c kap. 5 § i strafflagen. Enligt den paragrafen ska en fånge frigges när han eller hon har avtjänat en i paragrafen angiven kvotdel av straffet. Bestämmelsen ger inte beslutsfattaren någon prövningsrätt i ärendet och frigivningen sker vid den tidpunkt som fastställs enligt beräkningen av strafftiden. Ett separat beslut om villkorlig frigivning behövs endast när det är fråga om uppskov med villkorlig frigivning enligt 2 c kap. 9 § i strafflagen eller om en fånge blir villkorligt frigiven under övervakning.

När den dömda frigges villkorligt, börjar en prøvotid som till sin längd motsvarar det reststraff som återstår vid tidpunkten för frigivningen. Prövotiden är dock högst tre år. I

sådana fall krävs det att den dömd besöker fängelset, eftersom villkorlig frigivning anses kräva att ett beslut fattas. Vid denna tidpunkt börjar också prövotiden, vars begynnelse-tidpunkt den dömd ska underrättas om.

Brottspåföljdsmyndigheten ger utsökningsverket ett verkställighetsförordnande för inledande av verkställighet. Om den dömd inte kontakter utsökningsverket eller drar sig undan verkställigheten, ska den dömd efterlysas för verkställighet av straff. I praktiken har det uppstått situationer där en dömd, som gripits på basis av en efterlysning, inte har kunnat friges villkorligt under dagen för gripandet, utan frigivningen har beroende på tidpunkten för gripandet uppskjutits rent av med ett par dagar. I ett beslut av riksdagens justitieombudsman (1138/2/08) och i ett prejudikat av högsta domstolen (HD:2008:10) har man kritiserat sådana fördröjningar av villkorliga frigivningar som beror på administrativa formaliteter.

Vid justitieministeriet bereds för närvarande ett förslag om att överföra de inledande åtgärderna i samband med verkställigheten av fängelsestraff från utsökningsmyndigheten till Brottspåföljdsmyndigheten. Det är meningen att en regeringsproposition i frågan ska lämnas till riksdagen 2014. Avsikten är att reformen ska träda i kraft samtidigt med de reformer som föreslås i denna proposition. I och med förändringen får Brottspåföljdsmyndigheten en mer omfattande prövningsrätt i sådana brådskande frigivningssituationer som avses ovan.

I beräkningen av strafftiden kan det finnas fel av olika orsaker. Beräkningen kan grunda sig på en bristfällig utredning, beräkningen kan innehålla skrivfel eller så kan t.ex. fel dag, månad eller årtal ha införts i datasystemet. Beräkningen kan också innehålla ett klart räknefel. Felet kan vara ett sak-, skriv- eller räknefel. Brottspåföljdsmyndigheten svarar i enlighet med lagen för verkställigheten av de straff som utdömts av domstol. I praktiken är det problematiskt om ett klart fel inte kan rättas till vid verkställigheten.

Bestämmelsen om rättelse av sakfel i 50 § i förvaltningslagen (434/2003) möjliggör inte en rättelse av ett sakfel till en parts nackdel utan partens samtycke. Dessutom är det i praktiken svårt att avgöra vad som är ett sak-

fel och vad som är ett räknefel. I vissa fall kan detta leda till att en fånge ska friges före den riktiga frigivningstidpunkten eftersom strafftiden har räknats fel.

Placering och förflyttning av fångar

Placering i öppen anstalt. En dömd kan med stöd av 4 kap. 9 § i fängelselagen placeras direkt i en öppen anstalt om han eller hon ska avtjäna ett fängelsestraff på högst ett år. I samband med reformen av fängelselagstiftningen sänktes maximilängden från två år till ett år, eftersom det konstaterades att utarbetandet av en plan för strafftiden kräver att fången placeras i ett slutet fängelse.

I enlighet med detta bereds vid justitieministeriet för närvarande en regeringsproposition om att överföra de inledande åtgärderna i samband med verkställighet från utsökningsmyndigheterna till Brottspåföljdsmyndigheten. I propositionen föreslås det att planen för strafftiden ska kunna utarbetas medan den dömd ännu befinner sig i frihet. Den dömd kan då från frihet placeras direkt i ett fängelse som med avseende på verksamhet och graden av säkerhet lämpar sig för honom eller henne. Den gällande maximilängden på ett år begränsar i onödan den dömdes placeringssalternativ.

Enligt de nuvarande bestämmelserna är det inte möjligt att ålägga den dömd att anmäla sig i ett slutet fängelse, varifrån han eller hon sedan förflyttas till en öppen anstalt. Då skulle bland annat kontrollen av fångens hälsotillstånd kunna utföras i ett slutet fängelse. En fånge som är berusad vid ankomsten till fängelse skulle förflyttas till en öppen anstalt först när han eller hon är drogfri. Det föreslagna förfarandet skulle ge möjlighet att placera de dömda i fängelserna på ett mer flexibelt sätt och minska förflyttningar av fångar från en anstalt till en annan.

Avskilt boende. En fånge har med stöd av 5 kap. 3 § i fängelselagen rätt att på egen begäran bo avskild från andra fångar, om fången har grundad anledning att tro att hans eller hennes personliga säkerhet är hotad eller om det finns någon annan godtagbar anledning till avskilt boende. Uttrycket godtagbar anledning som nämns i bestämmelsen har visat

sig vara alltför omfattande, så det finns behov att begränsa bestämmelsen till denna del.

I praktiken kan en fånge bo avskilt under en mycket lång tid. Nästan hälften av dem som bor avskilt på egen begäran bor avskilt i mer än ett halvt år och vissa till och med flera år. De fångar som bor avskilt på egen begäran är en grupp till vilken det vore särskilt viktigt att rikta verksamhet som ska inverka på återfallsbrottsligheten, men det avskilda boendet hindrar eller försvårar ordnandet av sådan verksamhet. Det är ett problem att lagen saknar en bestämmelse som förpliktar till att med jämna mellanrum se över grunderna för avskilt boende.

Förflyttning av fångar. En fånge kan förflyttas från ett slutet fängelse till ett annat slutet fängelse eller från en öppen anstalt till en annan öppen anstalt, om det främjar genomförandet av planen för strafftiden eller annars är motiverat (6 kap. 3 § i fängelselagen). Ett ytterligare villkor är att kan antas att fången anpassar sig till förhållandena i det andra fängelset.

I ett beslut av riksdagens justitieombudsman (62/4/10) noterades det att det är oklart om det behövs ett samtycke av fången för en förflyttning. Det finns behov av att förtydliga bestämmelsen till denna del.

För närvarande saknas i lagen en bestämmelse med stöd av vilken en fånge kortvarigt kan förflyttas till ett annat fängelse. Bestämmelsen behövs t.ex. för att en fånge ska kunna förflyttas till ett fängelse som ligger närmare hans eller hennes hemvist för att ordna ett besök eller för att fången ska kunna träffa en fånge i det fängelset. Riksdagens justitieombudsman har föreslagit (3616/4/06 och 739/4/08) att lagstiftningen ska kompletteras till denna del.

Närvaro vid myndighet. En fånge kan med stöd av 6 kap. 5 § i fängelselagen tillåtas avlägsna sig från fängelset för att höras hos en myndighet för den tid som hörandet kräver. I fängelselagen och häktninglagen finns inga tidsgränser för hörandena. I sådana fall är det vanligen fråga om att polisen förhör fången med anledning av ett nytt brott och att fången under denna tid hålls i förvar hos polisen. Förhållandena i polisens förvaringslokal är vanligen sämre än i fängelset.

Bestämmelser om innehållet i verkställigheten av fängelsestraff

Användning av egna kläder. Enligt 7 kap. 2 § i fängelselagen får fångarna använda egna kläder i slutna fångelser. Användningen av egna kläder kan begränsas av skäl som hänför sig till ordningen i fängelset eller övervakningen eller arbetarskyddet. I lagens förarbeten (RP 263/2004 rd) konstateras dessutom att grunderna för begränsning av användning av egna kläder kan vara allmänna, dvs. gälla hela fängelset eller en fängelseavdelning eller en enskild fånge. Grunderna för begränsning av användning av egna kläder är tämligen allmänna, och bestämmelsen har därför orsakat tolkningsproblem. Tolkningsproblem har också orsakats av att det i samma bestämmelse har getts möjlighet att förbjuda dels användningen av egna kläder i allmänhet, dels användningen av ett enskilt plagg. Det finns behov av att förtydliga bestämmelsen.

Rökning i fångelser. Enligt tobakslagen (693/1976) är tobaksrökning förbjuden i lokaler som är reserverade för allmänheten och kunderna vid ämbetsverk, myndigheter och liknande offentliga inrättningar. I tobakslagen finns för närvarande inga specialbestämmelser om rökning i fångelser. Rökning är enligt tobakslagen för närvarande förbjuden i fängelsets allmänna utrymmen, men i slutna fångelser får fångarna röka i sina celler. I öppna anstalter är fångarnas bostadsutrymmen i huvudsak rökfria och fångarna får röka utomhus eller i särskilda röktrum.

Det är av många olika orsaker problematiskt med rökning i cellerna. Fängelsepersonalen utsätts för tobaksrök. Till följd av fångelsernas höga belägningsgrad kan fångar bli tvungna att bo i en cell där det röks. Det är också problematiskt att tobaksrök sprider sig från cellerna till de allmänna utrymmena. I beslut av Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna har försämrat hälsotillstånd till följd av passiv rökning ansetts bryta mot artikel 3 i Europakonventionen (Koktysh mot Ukraina och Gavrilovici mot Moldavien). I praktiken är det också

problematiskt att rökfria fångar placeras i celler där det har röckts tidigare.

I lokaler såsom slutna fångelser är eldsvådor särskilt farliga. Åren 2006–2012 uppgick antalet cellbränder till 62. Av dessa orsaker är också innehav av tändningsanordningar i fångelser problematiskt.

Befrielse från sysselsättningsplikt. De bestämmelser som gäller befrielse av en fånge som regelbundet deltagit i sysselsättning i fångelset från sysselsättningsplikten (8 kap. 13 § i fångelselagen), alltså s.k. cellsemester, har orsakat tolkningsproblem i synnerhet i fråga om hur sådana månader som ligger som grund för befrielsen fastställs. Riksdagens justitieombudsman har i sina beslut (2566/4/11 och 1134/4/12) föreslagit att beviljandet av och ordnandet av cellsemester ska regleras noggrannare än för närvarande.

Innehav av egendom samt egendomsförteckning. I den bestämmelse som gäller innehav av egendom (9 kap. 1 § i fångelselagen) förtecknas inte alla de grunder som i praktiken är nödvändiga för att förvägra innehav. För upprätthållande av fångelsets ordning och säkerhet är det mycket viktigt att det inte finns förbjudna ämnen och föremål bland de föremål som fången har lov att inneha och att det inte kommer in sådana ämnen och föremål i fångelset. För närvarande saknas i lagen en bestämmelse om att innehav av föremål eller ämnen kan förvägras om föremålet eller ämnet inte kan granskas. Denna bestämmelse finns för närvarande i ordningsstadgan för slutna fångelser.

I ett beslut av riksdagens justitieombudsman (3412/4/09) ansågs det att bestämmelserna om innehav av egendom inte ger fångelset rätt att förvägra innehav av föremål på den grunden att fången använder föremålet till att begå brott. Detta har i praktiken lett till problematiska situationer.

All egendom som tagits emot i slutna fångelser och som överlämnats till fången ska antecknas i en egendomsförteckning, oavsett egendomens värde (9 kap. 2 § i fångelselagen). Antecknandet av egendom av ringa värde i egendomsförteckningen är mycket arbetsdrygt och kräver avsevärda personalresurser. Dessutom ska ett närvarande vittne underteckna egendomsförteckningen även om fången själv undertecknar den.

Tillträde till bibliotek. Enligt 11 kap. 4 § i fångelselagen ska en fånge ges möjlighet att besöka fångelsebiblioteket, om fången inte har placerats på en säkerhetsavdelning, avtjänar straff i enrum eller måste hållas avskild för utredning av ordningsförseelse eller enligt 18 kap. 5 § i fångelselagen. I fråga om annan fritidsverksamhet kan fångelset förvägra fångar som betar sig störande rätten att delta i ett fritidsevenemang, men motsvarande bestämmelse finns inte för tillträde till bibliotek.

Kontakter utom fångelset

Brevväxling och telefonsamtal. Bestämmelsen om läsning av brevväxling i 12 kap. 2 § i fångelselagen är inte tydlig när det gäller om ett beslut om läsning av brevväxling kan fattas för viss tid eller om beslut om läsning måste fattas separat för varje brev. I ett beslut av riksdagens biträdande justitieombudsman (1828/2/08) ansågs det att det i lag bör regleras om beslutanderätt som omfattar läsning av mer än ett brev.

För närvarande anges inte alltid ombudets namn på brev som sänds från advokatbyråer och juridiska byråer. Detta har gjort det svårt för fångelserna att reda ut om det är fråga om ett brev som sänts av ett ombud som omfattas av skyddet i fråga. Enligt 12 kap. 4 § i fångelselagen får ett brev eller någon annan postförsändelse som anlänt till en fånge från hans eller hennes ombud och av vars kuvert eller det på något annat sätt framgår att avsändaren är ombudet granskas genom att det öppnas i fångens närvaro, om det finns anledning att misstänka att brevet innehåller förbjudna ämnen eller föremål. Riksdagens justitieombudsman har i sina beslut (1234/4/07 och 1843/4/07) ansett att de bestämmelser som gäller granskning av brev som sänts av ett ombud är mångtydiga och föreslagit att bestämmelserna om granskning av brev som sänts av ombud ska preciseras. I besluten har det bl.a. ansetts vara problematiskt att man på olika grunder alltid i princip kan ifrågasätta om det tillförlitligt framgår av kuvertet att avsändaren är ombudet.

En granskning av brev som sänts av fångar kräver att fångelset vet vem som är brevets

avsändare. För närvarande finns ingen bestämmelse om detta i lagen.

I fängelselagen finns inte heller någon bestämmelse om underrättande av att ett brev har lästs eller om på vilka grunder framförandet av detta kan skjutas upp i en situation där underrättandet kan äventyra personens säkerhet.

Sekretessen i fråga om förtroliga meddelanden gäller såväl mottagaren som avsändaren. Därför ska även brevets avsändare i regel underrättas om att brevet har lästs. Om ett brev som sänts av en fånge läses, bör detta meddelas även brevets mottagare. Detta är svårt i praktiken. Dessutom vet den andra parten inte nödvändigtvis om att fången är i fängelse. Fången har rätt att hemlighålla den informationen. Riksdagens justitieombudsman har i sina beslut (1828/2/08, 3349/4/08 och 2659/4/10) noterat detta.

Enligt 12 kap. 7 § i fängelselagen får en fånges telefonsamtal inte spelas in förrän det vid avlyssningen av samtalet framgår att det sannolikt innehåller planer eller uppgifter som gäller vissa brott. I praktiken är det då för sent att börja spela in samtalet. Bestämmelsen hindrar i praktiken inspelning av samtal, om inte fången finns på en säkerhetsavdelning.

Elektronisk kommunikation. Bestämmelserna om elektronisk kommunikation är för närvarande mycket få i fängelselagen. Det föreskrivs om kommunikation i 12 kap. 9 § i fängelselagen. Enligt paragrafen kan fångarna av särskilt skäl ges tillstånd att stå i kontakt med någon utanför fängelset genom elektronisk kommunikation, telekommunikation eller någon annan motsvarande teknisk anslutning. Paragrafen avser kommunikation med bl.a. mobiltelefon och internet. Ett villkor för beviljande av tillstånd är att kontakten inte äventyrar säkerheten i fängelset. Enligt lagens förarbeten (RP 263/2004 rd, s. 178) tillämpas bestämmelsen i huvudsak i öppna anstalter och med särskilt skäl avses t.ex. ordnandet av bostadsfrågor och arbetsplats inför frigivningen.

För närvarande har fångarna beviljats tillstånd att använda mobiltelefon i de öppna anstalterna. I de öppna anstalterna har fångarna också allmänt beretts möjlighet att an-

vända internet för att sköta viktiga ärenden med myndigheter.

Det finns inga bestämmelser om frambefordrande av e-postmeddelanden som kommer utifrån fängelset till en fånge. Riksdagens justitieombudsman gav i sitt beslut (2335/4/08) en uppmaning att överväga om bestämmelserna om elektroniska kontakter behöver ändras när det gäller e-postmeddelanden som skickats till en fånge. Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna ansåg i sitt beslut (Helander mot Finland, 10410/10, 13.10.2013) att fängelset inte hade handlat felaktigt när det inte hade frambefordrat ett e-postmeddelande från ombudet till fången.

Enligt gällande fängelselag iakttas vid övervakningen av elektronisk kommunikation motsvarande bestämmelser som vid övervakning av brevväxling och telefonsamtal i tillämpliga delar. Bestämmelserna är ändå inte tillräckligt exakta och omfattande för övervakning av elektronisk kommunikation. Vid övervakningen av elektronisk kommunikation är det viktigt att leta fram uppgifterna (logguppgifterna) om sändande och mottagande av meddelanden i den dator som fången använt för sin kommunikation eller i den server som fängelset förvaltar för informationsförmedlingen.

Övervakade besök. I gällande lag indelas besöken i övervakade besök, besök under särskilt övervakade förhållanden och oövervakade besök. För närvarande gäller samma besöksbestämmelser såväl slutna fängelser som öppna anstalter. I de öppna anstalterna finns det ändå inte behov av likande besöksrum som i slutna fängelser. I de öppna anstalterna finns inga särskilt övervakade besöksrum, och alla öppna anstalter har inte oövervakade besöksrum.

De bestämmelser som gäller övervakningsätten för olika besöksformer och förhållandena under dessa är inte entydiga. Det föreskrivs om övervakning av besök i 13 kap. 2 § i fängelselagen. Enligt denna bestämmelse ska besök övervakas på behövligt sätt. Besök kan även övervakas med videoutrustning.

Övervakade besök ordnas så att personal finns på plats för att övervaka besöket. Personalen kan då också höra det samtal som fången och besökaren för. Riksdagens justiti-

tieombudsman har i sitt beslut (155/2/12) föreslagit att det ska preciseras när en väktare som närvar vid besöket kan vara inom hörhåll för dem som träffas. Riksdagens justitieombudsman har även i sitt beslut (4107/4/09) ansett att den gällande bestämmelsen i 13 kap. 2 § om videoövervakning av besök inte tillåter en sådan videoövervakning som bandar in samtalet mellan fången och besökaren. Det finns behov av att förtydliga bestämmelsen.

I slutna fängelser och öppna anstalter ordnas övervakade besök i olika rum. I slutna fängelser finns det ett plexiglas mellan fången och besökaren i rummet för övervakade besök. Det är förbjudet för fången och besökaren att röra vid varandra under besöket. För närvarande finns detta förbud i ordningsstadgan för slutna fängelser.

De bestämmelser som gäller ordnandet av övervakning av övervakade besök och besök under särskilt övervakade förhållanden samt övervakningssättet har orsakat tolkningsproblem. Oklarhet har orsakats av hurdana konstruktionsmässiga barriärer som kan skilja fången och besökaren åt under ett övervakat besök. I fängelselagen finns inga uttryckliga bestämmelser om användningen av konstruktionsmässiga barriärer vid övervakade besök. I motiveringen till bestämmelsen om besök under särskilt övervakade förhållanden finns ett omnämnande av konstruktionsmässiga barriärer.

Enligt den fängelseplaneringsanvisning som Brottsförhållandenmyndigheten fastställt 2011 ska ett rum som används för besök under särskilt övervakade förhållanden vara avdelat med skyddsglas så att mellanväggen är hermetisk. Vid övervakade besök är bordet mellan fången och besökaren i besöksrummet delat på mitten av ett lågt plexiglas som är klart lägre än vid besök under särskilt övervakade förhållanden.

I en del slutna fängelser är det i praktiken inga betydande konstruktionsmässiga skillnader mellan besöksrum för övervakade besök och besök under särskilt övervakade förhållanden. I ett vanligt besöksrum för övervakade besök kan plexiglas mellan fången och besökaren nå nästan upp till taket. Riksdagens justitieombudsman har i sina beslut ansett att övervakade besök som ordnas un-

der sådana förhållanden är att jämföras med besök under särskilt övervakade förhållanden. Justitieombudsmannen anser i sitt beslut (3870/2/05) att de höga plexiglasen mellan besökaren och fången i besöksrummet under övervakade besök inte motsvarar lagens tanke om olika övervakningsnivå mellan övervakade besök och besök under särskilt övervakade förhållanden.

I riksdagens justitieombudsmans övervakningspraxis har det ansetts att fången och besökaren bör träffas under förhållanden där de kan röra vid varandra med undantag för när det finns en särskild orsak till att förbjuda beröring (2226/4/1997, 781/4/2004 och 3870/2/05).

För närvarande är det rätt vanligt att fängelserna tillåter fången och besökaren att röra vid varandra. I öppna anstalter är beröring tillåten. Även i slutna fängelser är beröring tillåten vid oövervakade besök. År 2013 ordnades 9 789 oövervakade besök. I en del slutna fängelser ordnas även övervakade besök av barn, där beröring är tillåten.

År 2013 beviljades i de slutna fängelserna 58 169 övervakade besök och 2 457 besök under särskilt övervakade förhållanden. Om tillräckliga grunder för nekande av beröring bedömdes före vart och ett av de årligen ca 60 000 besöken, skulle det leda till en mycket stor arbetsmängd. Detta skulle förutsätta avsevärda konstruktionsändringar i fängelsernas nuvarande besöksrum och en ändring av besökspraxis.

Besöken är ändå ett av de sätt på vilka förbjudna ämnen och föremål transporteras in i fängelset. Om förhållandena för övervakade besök i slutna fängelser görs mindre strikta, skulle detta påverka införandet av förbjudna ämnen i fängelset.

Gränsdragningen mellan besök under särskilt övervakade förhållanden och vanliga övervakade besök har lett till tolkningsproblem, och därför är det nödvändigt att precisera bestämmelserna.

I fängelselagen finns inte bestämmelser om övervakade besök mellan fångar som är placerade i samma fängelse. Riksdagens justitieombudsman anser i sitt beslut (1304/4/07) att det är motiverat att föreskriva uttryckligen om möjligheten för fångar i samma fängelse att träffa varandra.

Möte med barn. För närvarande finns i sex slutna fängelser ett besöksrum för föräldrar och barn där beröring är tillåten under besöken. I lagen finns ändå inga separata bestämmelser om övervakade besök av det här slaget. Bestämmelserna behöver preciseras så att beröring mellan fången och barnet är tillåten, t.ex. så att barnet sitter i famnen.

Mellan fängelserna finns det för närvarande skillnader i praxis när det gäller besök av minderåriga i fängelse. Det är en tolkningsfråga om besök i fängelset förutsätter vårdnadshavarens samtycke eller en följeslagare.

Besök av ombud. I fängelselagen finns ingen separat bestämmelse om besök av ombud, utan på besöket tillämpas den allmänna bestämmelse som gäller oövervakat besök. Det finns behov av att förtydliga bestämmelsen om besök av ombud och övervakning av besöket.

Att avbryta och återkalla tillstånd till besök. Riksdagens justitieombudsman har i sitt beslut (3753/4/2006) noterat att det inte finns någon bestämmelse om avbrytande av ett besök. För närvarande finns en bestämmelse om detta i fängelsernas ordningsstadgor. Riksdagens justitieombudsman har i sina beslut (977/4/2012 och 3620/2/2009) också noterat att det i fängelselagen inte finns några bestämmelser om återkallande av tillstånd till oövervakade besök.

Besöksförbud. Besöksförbud får inte meddelas nära anhöriga, andra närstående eller fångens ombud. Ett besöksförbud får inte heller meddelas andra besökare, även om de t.ex. har medfört narkotika eller andra förbjudna ämnen eller föremål till fången, när ett besök kan ordnas så att ordningen i fängelset inte äventyras i form av ett besök under särskilt övervakade förhållanden. Förutsättningarna för besöksförbud är sådana att de i praktiken uppfylls endast i ytterst exceptionella fall.

Kontakt via en videolänk. I fängelselagen finns ingen separat bestämmelse om en fånges möjlighet att hålla kontakt utanför fängelset via en videolänk. Användningen av en videolänk som kontaktform har betydelse särskilt för kontakterna mellan en fånge och hans eller hennes närstående som är bosatta utomlands. Ett behov att använda videolänk kan uppstå också när besökaren har lång väg

till fängelset eller av andra orsaker har svårt att komma på besök.

Disciplin, övervakning och granskning

Straff i enrum. Det straff i enrum som avses i 15 kap. 14 § i fängelselagen är en psykiskt påfrestande påföljd för fången. Straff i enrum drabbar vanligen fångar som redan lider av psykiska problem, som dessutom vanligen förvärras av straff i enrum. Enligt de europeiska fängelsereglerna får isolering endast användas som bestraffning i exceptionella fall och under en angiven tidsperiod, som ska vara så kort som möjligt.

När fängelselagstiftningen reformerades 2006 sänktes maximilängden för straff i enrum från 20 dagar till 14 dagar. Numera är det mycket ovanligt att straff i enrum påförs för över åtta dygn. Den vanligaste längden på straff i enrum är tre dygn. Omständigheterna för straff i enrum är inte särskilt stränga i Finland, och fången har i regel rätt exempelvis till besök och vistelse utomhus. Maximilängden på 14 dygn för straff i enrum är ändå alltför lång med beaktande av de internationella rekommendationerna, och därför är det motiverat att förkorta maximilängden för straff i enrum.

Kroppsvsitation. Kroppsvsitation omfattar undersökning av vad fången har i sina kläder eller annars bär på sig (16 kap. 4 § i fängelselagen). Att undersöka en fånges mun räknas som kroppsbesiktning. I fängelselagen är förutsättningarna för utförande av kroppsbesiktning betydligt strängare än för kroppsvsitation. En kroppsbesiktning får utföras, om fången på sannolika skäl misstänks för ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är mer än fängelse i sex månader, eller för straffbart bruk av narkotika. Att undersökningen av en fånges mun anses som kroppsbesiktning försvårar fängelsets granskning.

Hörande via videolänk. Påförande av disciplinstraff behandlas vid muntligt förfarande. För närvarande finns det i lagen ingen bestämmelse om hörande av fångar eller andra personer via videolänk vid behandling av ärenden som gäller disciplinstraff. Genom användningen hörande via videolänk kan onödiga förflyttningar av fångar undvikas. På

detta sätt kan man i många fall också för-
snabba och effektivisera behandlingen av
ärenden som gäller disciplinstraff.

Överlåtelse av hund till en annan myndig-
het. Brottspåföljdsmyndigheten har 19 hun-
dar som är skolade att leta efter narkotika. På
grund av de långa avstånden mellan fängelser
och det antal hundar som behövs för fängel-
sernas specialgranskning kan granskningarna
inte alltid utföras med enbart Brottspåföljds-
myndighetens egna hundar. Polisens, Tullens
och gränsbevakningsväsendets (PTG-
myndigheterna) narkotikahundar har använts
i fängelserna för granskning. Samarbetet har
varit ömsesidigt så att Brottspåföljdsmyndig-
hetens hundar har överlåtits till PTG-
myndigheterna för granskningsuppdrag utan-
för fängelset.

Brottspåföljdsmyndighetens, polisens, Tul-
lens och gränsbevakningsväsendets samarbe-
te i fråga om användningen av narkotikahun-
dar har visat sig vara fungerande. Samarbetet
ökar verksamhetens flexibilitet och lönsam-
het när de enskilda myndigheterna inte i sin
verksamhet behöver ställa resurser till förfö-
gande för alla specialistsituationer.

I lagen om samarbete mellan polisen, tull-
en och gränsbevakningsväsendet (687/2009, ne-
dan PTG-lagen) finns bestämmelser inte bara
om lämnande av handräckning, utan också
om tillfällig överlåtelse av utrustning till en
annan PTG-myndighet, men lagen gäller inte
Brottspåföljdsmyndigheten. Överlåtelse av
Brottspåföljdsmyndighetens narkotikahundar
till en PTG-myndighet eller försvarsmakten
kan inte heller grunda sig på bestämmelserna
om lämnande av handräckning, eftersom
Brottspåföljdsmyndigheten inte har befogen-
heter att leta efter narkotika utanför fängel-
set. På motsvarande sätt kan användningen
av Tullens och gränsbevakningsväsendets
narkotikahundar i fängelser inte heller moti-
veras med lämnande av handräckning, efter-
som de inte har befogenheter att utföra
granskningar i fängelse.

Hunden och dess förare arbetar alltid till-
sammans, vilket betyder att det i praktiken
inte är möjligt att överlåta hunden ensam till
en annan myndighet. I dessa fall arbetar
hundföraren och hunden under den behöriga
myndighetens ledning och tillsyn och endast
i biträdande uppdrag utan självständiga

granskningsbefogenheter. Det är problema-
tiskt att det inte finns någon bestämmelse om
överlåtelse av hund till en annan myndighet.

I 4 § 1 mom. i lagen om grunderna för av-
gifter till staten (150/1992) finns bestämmel-
ser om att tjänster som har tillhandahållits en
annan myndighet ska vara avgiftsbelagda om
det inte finns grundad anledning för avgifts-
frihet. Om det med stöd av ett bemyndigande
i någon annan lag utfärdas bestämmelser som
avviker från lagen om grunderna för avgifter
till staten, ska de tillämpas i stället. Enligt 11
§ i PTG-lagen svarar varje myndighet för
kostnaderna för överlåtelse av utrustning.
Lagen gäller ändå inte Brottspåföljdsmyndig-
heten. Därför är det motiverat att utfärda
en bestämmelse om att varje myndighet svar-
ar för de kostnader som handräckningen
medför för myndigheten.

*Anmälan om innehållet i brev, telefonsam-
tal eller andra meddelanden.* För närvarande
får ett fängelse lämna uppgifter om innehållet
i en fånges brevväxling och andra meddelan-
den samt telefonsamtal, till polisen, någon
annan förundersökningsmyndighet eller
åklagaren, om det är nödvändigt för förhind-
rande eller utredning av ett brott. Det före-
skrivs om detta i 19 kap. 2 § i fängelselagen.
I bestämmelsen finns inga begränsningar om
hurdana uppgifter fängelset får meddela des-
sa myndigheter. Enligt polislagen (872/2011)
är polisens rätt till information mer begrän-
sad än vad som avses ovan. Enligt 4 kap. 2 §
i polislagen har polisen oberoende av tyst-
nadsplikten rätt att för tjänsteuppdrag få be-
hovlig information och handlingar av myn-
digheter som tillsatts för att sköta offentliga
uppgifter, om inte överlämnande av informa-
tionen till polisen eller användning av infor-
mationen som bevis uttryckligen har förbjudits
eller begränsats i lag.

Riksdagens justitieombudsman noterade i
sitt beslut (3447/4/2009) att lämnande av
uppgifter till polisen är förenat med frågan
om att förbjuda eller begränsa användningen
av vissa uppgifter som bevis. Sådana be-
stämmelser där användningen av uppgifter
som bevis har begränsats eller förbjudits är
t.ex. de bestämmelser i 17 kap. i rättegångs-
balken som gäller vittnen. Vittnesförbud och
vittnesbegränsningar har beaktats inte bara i
4 kap. 2 § i polislagen, utan också i många

andra bestämmelser som gäller polisen, bl.a. i fråga om beslag samt teleavlyssning och teknisk avlyssning.

Observation i isolering. En fånge får enligt 18 kap. 4 § i fängelselagen placeras i observation i isolering, om det finns grundad anledning att misstänka att fången har narkotika eller andra förbjudna ämnen eller föremål i sin kropp. Vid observation i isolering placeras fången i en cell där det med hjälp av teknisk utrustning eller på något annat sätt dygnet runt är möjligt att observera fången och att de förbjudna ämnena och föremålen lämnar hans eller hennes kropp.

Tidigare var praxis att en väktare övervakade fången genom att vara närvarande dygnet runt. Personalresurserna räcker inte till för sådan övervakning och för närvarande sköts övervakningen med hjälp av kameraövervakning från ett kontrollrum. Eftersom personalen i kontrollrummet också har andra arbetsuppgifter är kameraövervakningen inte lika tillförlitlig som övervakning på plats. Med hjälp av kameraövervakning kan man inte heller märka t.ex. om fången försöker förstöra de förbjudna ämnena under täcket.

Brottspåföljdsmyndigheten tog 2004 i bruk s.k. observationsoveraller för fångarna. Genom användningen av observationsoveraller kan det säkerställas att de förbjudna ämnena lämnar fångens kropp under övervakning. Det kan övervakas exakt när ämnena lämnar kroppen, eftersom observationsoverallen är konstruerad så att fången inte själv kan ta den av sig. Observationsoverallen försvårar inte i övrigt fångens möjligheter att röra sig och vara aktiv.

Riksdagens justitieombudsman ansåg i sitt beslut (2011/2/10) att användningen av observationsoveraller inkräktar på fångars grundläggande fri- och rättigheter och att det krävs tydliga befogenheter i lag för användningen. Justitieombudsmannen ansåg att den gällande bestämmelsen inte på ett godtagbart sätt ger befogenhet till användning av overaller.

Efter riksdagens justitieombudsmans beslut frångick Brottspåföljdsmyndigheten användningen av observationsoveraller i mars 2013. Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet har föreslagit för justitieministeriet att ministeriet ska påskynda lagberedning-

en. Det har även gjorts en lagmotion i ärendet (LM 10/2013 rd) som har undertecknats av 105 riksdagsledamöter.

Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna ansåg i sitt beslut (Lindström och Mässeli mot Finland, 24630/10, 14.1.2014) att användningen av observationsoveraller vid observation i isolering kan anses vara acceptabelt för att ordningen och säkerheten ska kunna upprätthållas i fängelset och för att skydda fångarnas hälsa. Domstolen konstaterade att en relativt kortvarig användning av observationsoverall vid observation i isolering inte i sig uppfyller rekvisitet för omänsklig eller förnedrande behandling i artikel 3 i Europakonventionen, om det finns otvivelaktiga säkerhetsmässiga orsaker för isoleringen.

Vid bedömningen av användning av observationsoveraller ska vikt fästas vid under vilka förhållanden och hur länge observationen i isolering pågår. Domstolen konstaterade att användningen av observationsoveraller kan leda till brott mot artikel 3, om fången t.ex. inte får gå på toaletten tillräckligt snabbt. Detsamma gäller en situation där en fånge blir tvungen att använda en smutsig overall och saknar möjlighet att tvätta sig.

Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna ansåg i sitt beslut att användningen av observationsoveraller kränker den rätt till respekt för privatliv som avses i artikel 8, eftersom det inte fanns tillräckliga grunder för åtgärden i den nationella lagstiftningen. Vid tidpunkten för händelserna, 2004, fanns det i bestämmelserna om observation i isolering i lagen om verkställighet av straff (39/1889) inga bestämmelser om sättet för övervakning av en fånge vid observation i isolering. I fängelselagen konstateras det att en fånge vid observation i isolering kan observeras dygnet runt med hjälp av teknisk utrustning eller på något annat sätt. Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna ansåg i sitt beslut med hänvisning till justitieombudsmannens avgörande att det är tvivelaktigt om den gällande fängelselagen ger en tillräcklig rättslig grund för användning av observationsoveraller, och därför bör bestämmelsen i fängelselagen preciseras.

Observationsoverallen är ett effektivt medel vid övervakningen av fångar vid observa-

tion i isolering. År 2012 användes observationsoveraller i sex slutna fängelser sammanlagt 48 gånger. Då uppdagades tio försök till införande av narkotika. När observationsoverallen används som sig bör kan den inte anses vara omänsklig för fången eller i övrigt betraktas som osaklig behandling. Observationsoverallerna möjliggör dessutom bl.a. att villkoren för fångar i observation i isolering kan förbättras då antalet föremål som fången har lov att inneha inte behöver begränsas med tanke på risken för att han eller hon döljer förbjudna ämnen i dem.

I 62 § i statsrådets förordning om fängelse (509/2006) bestäms det om vad som ska antecknas i protokollet vid observation i isolering.

Observation i isolering ska avbrytas genast när de förbjudna ämnena har lämnat fångens kropp. Observationen i isolering får ändå inte överskrida sju dygn. Om man vid en kroppsvisitation av fången har upptäckt förbjudna föremål eller ämnen, kan observationen i isolering förlängas med högst sju dygn. Den längsta tiden vid observation i isolering är således 14 dygn. En fånges förhållanden vid observation i isolering är mer begränsade än på en vanlig boendeavdelning, och av det skälet är det motiverat att förkorta den nuvarande maximitiden på 14 dygn.

Anmälningar till polisen. Enligt 19 kap. 5 § i fängelselagen kan fängvårdsmyndigheterna underrätta polisen om bl.a. att en fånge frigivits. Den av justitieministeriet tillsatta arbetsgrupp som utrett risken för återfall i grova våldsbrott föreslog i sitt betänkande (37/2012) att polisen alltid ska underrättas om frigivningen av dem som återfallit i vålds- och sexualbrott och dem som dömts för brott mot liv. Enligt arbetsgruppens bedömning skulle anmälningsskyldigheten gälla ca 750 fångar per år. I 39 § i lagen om övervakad frihet på prov (629/2013) finns också en bestämmelse om att placeringen av en fånge i övervakad frihet på prov ska anmälas till polisen. Anmälningarna är nödvändiga för skötseln av polisens lagstadgade uppgifter, nämligen att upprätthålla allmän ordning och säkerhet.

Den lag som gäller behandling av personuppgifter vid Brottsförhållningsmyndigheten ska revideras och en regeringsproposition om

detta väntas bli lämnad till riksdagen 2014. Enligt den propositionen kan Brottsförhållningsmyndigheten förhindrande av brott lämna ut uppgifter till polisen bl.a. ur verkställighetsregistret. I verkställighetsregistret finns uppgifter om när verkställigheten har inletts och avslutats. Uppgifterna kan också lämnas genom teknisk anslutning.

Ändringssökande

Bestämmelser om ändringssökande finns i 20 kap. i fängelselagen. I 20 kap. 9 § i fängelselagen finns en förteckning över de beslut som en fånge kan söka ändring i genom administrativt ändringssökande. Enligt paragrafen kan ändring sökas t.ex. i beslut som gäller uppskov med verkställigheten, placering på en säkerhetsavdelning, innehav av egendom, kvarhållande av brev eller postförsändelser, disciplinstraff eller återkallande av övervakad frihet på prov. I 20 kap. 1 § i fängelselagen finns bestämmelser om rätten att anföra besvär hos tingsrätten. Ändring får sökas hos tingsrätten endast i beslut om uppskov med villkorlig frigivning.

Antalet begäranden om omprövning var 305 år 2011, 275 år 2012 och 287 år 2013. På motsvarande sätt var antalet besvär till förvaltningsdomstolarna 63 år 2011, 43 år 2012 och 44 år 2013.

Enligt de ställningstaganden från utskotten som presenteras i avsnitt 1 är fängelselagens och häktningens förteckningar över beslut som kan vara föremål för ändringssökande problematiska med tanke på kravet på rättsskydd i 21 § i grundlagen.

Förteckningen över beslut som kan vara föremål för ändringssökande i 20 kap. i fängelselagen avviker från förvaltningsdomstolens allmänna utgångspunkt, som framgår av 5 § i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Enligt den paragrafen kan ändring sökas i ett beslut genom vilket ett ärende har avgjorts eller lämnats utan prövning. Många förvaltningsbeslut som gäller fångar faller utanför förteckningen i fängelselagen. En bestämmelse om förbud mot ändringssökande skulle förtydliga gränserna för de beslut som kan vara föremål för ändringssökande och minska lagstiftningens flertydighet.

Även gränsdragningen mellan faktisk förvaltningsverksamhet och förvaltningsbeslut som kan vara föremål för ändringssökande förblir i de gällande bestämmelserna oklar. Till en del beror detta på att fängelselagstiftningen utgår från att det i fängelselagen föreskrivs exakt om beslutanderätten i fråga om utövandet av befogenheter.

Många av befogenheterna i fängelselagen är trots de exakta bestämmelserna om beslutanderätt faktisk förvaltningsverksamhet. Exempelvis föreskrivs det i fängelselagen exakt om beslutanderätten i fråga om granskningar enligt 16 kap. i den lagen, men i sak är det fråga om faktisk förvaltningsverksamhet. Dessutom finns det i fängelselagstiftningen sådana myndighetsbefogenheter som främst är faktisk utövning av offentlig makt, men som i de fall där åtgärden drar ut på tiden kan utgöra grund för administrativt ändringssökande. Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande (GrUU 34/2001 rd) ansett det vara möjligt att det, om t.ex. patientens isolering eller fastspännande förlängs, kan bli en laglighetsfråga som gäller hans eller hennes rättigheter och som han eller hon kan få upptagen i domstol. Placeringen av en fånge i observation är en liknande åtgärd. Den gällande lagstiftningen låter det förbli oklart om sådana åtgärder omfattas av det administrativa ändringssökandet. Dessa särdrag i fängelselagstiftningen bör tas i beaktande när bestämmelserna om ändringssökande utformas.

Bestämmelserna i gällande lag utesluter inte heller fullständigt behovet att söka ändring direkt med stöd av 21 § i grundlagen. Ändringssökande i andra beslut än de som nämns i förteckningen i 20 kap. 9 § i fängelselagen kan fortfarande endast göras med hänvisning direkt till grundlagen, vilket inte är motiverat med tanke på att fångarnas rättskydd ska vara förutsägbart och systemet ska präglas av allmän klarhet. Även med tanke på fångarnas likabehandling är det problematiskt om omfattningen av rätten att söka ändring i enskilda fall ska fastställas av förvaltningsdomstolen. Ändringssökande direkt med stöd av grundlagen passar illa ihop med omprövningsförfarandet.

Exaktheten i fråga om de procedurbestämmelser som gäller ändringssökande omfattas också av kravet på rättsskydd enligt 21 § i

grundlagen. Därför behöver de bestämmelser som gäller ändringssökande preciseras så att ändringssökandet blir entydigt.

Det är nödvändigt att förenhetliga fångars rätt till administrativt ändringssökande med grundlagen och förvaltningsprocesslagen.

Beslutanderätt

I fängelselagen är beslutanderätten kopplad till de allmänna grupperna av tjänstebeteckningar. Nivån på beslutanderätten ställs vanligen rätt högt och av det följer att antalet tjänstemän som utövar beslutanderätt vanligen är mycket litet. I bestämmelserna ges dessutom mycket få möjligheter att överföra befogenheter till någon annan tjänsteman. För närvarande är t.ex. bedömningscentrumets direktör tvungen att själv besluta om planen för strafftiden, placeringen och förflyttningar till ett annat fängelse i fråga om alla fångar inom sitt område.

Bestämmelserna om beslutanderätt är stela och de ställer för närvarande hinder och begränsningar för ett ändamålsenligt ordnande av beslutsfattandet och verksamheten.

Bestämmelser om häktade

Bestämmelserna i häktningslagen motsvarar i stort sett fängelselagen. Häktade berörs ändå också av vissa specialfrågor.

I häktningslagen finns inte tydliga bestämmelser om hur det ska förfaras när domstolen beslutar om frigivning direkt från domstolen. Riksdagens justitieombudsman ansåg (1987/2/06) att de bestämmelser som gäller frigivning bör ligga på en nivå som motsvarar kraven i grundlagen i fråga om innehåll, exakthet och normhierarki. Det har varit oklart hur en häktads resekostnader från domstolen till hemvisten ska ersättas i praktiken och under vilka förutsättningar fången kan transporteras till fängelset för att hämta sin egendom.

Bestämmelserna i häktningslagen begränsar för närvarande de häktades möjligheter att börja i missbrukarrehabilitering. Enligt häktningslagen ska häktade hållas avskilda från fångar som avtjänar straff. Enligt häktningslagen får en häktad som väntar på beslut av en fullföljdsdomstol med sitt sam-

tycke placeras på samma avdelning som fångar som avtjänar straff, om detta inte äventyrar syftet med häktningen. I fråga om andra häktade kan man avvika från avskildheten om den häktade ber om det på grund av deltagande i sysselsättning eller om det är nödvändigt för säkerheten eller för att upprätthålla ordningen i fängelset. I häktningsslagen finns inte någon bestämmelse om placering av en häktad på en drogfri avdelning (kontraktavdelning). Häktningstiden kan vara lång och därför är det problematiskt om en häktad som önskar inleda missbrukarhabilitering inte kan placeras på en kontraktavdelning.

En häktad kan inte beviljas permission utan en tjänstemans ledsagning. För närvarande kan en häktad beviljas permission under övervakning endast för att besöka en svårt sjuk nära anhörig eller annan närstående eller för att närvara vid en nära anhörigs eller annan närståendes begravning. En häktad kan emellertid också behöva sköta andra brådsakande och nödvändiga ärenden för vilka det är motiverat att bevilja den häktade permission från fängelset under behövlig bevakning.

Bestämmelser om behandling av personuppgifter

I lagen om behandling av personuppgifter vid verkställighet av straff (422/2002) finns bestämmelser om personregister för straffverkställighet och förvaring av uppgifter. I fängelselagens bestämmelser finns hänvisningar till den lagen. Sådana hänvisningar finns i fängelselagens 12 kap. 2 § 3 mom. när det gäller förvaring och utplåning av kopior av brev och andra meddelanden, 13 kap. 2 § 2 mom. när det gäller förvaring och utplåning av inspelningar som uppkommit vid övervakningen, och i 13 kap. 7 § när det gäller förandet av ett besöksförbudsregister. I 12 kap. 7 § 3 mom. i fängelselagen finns dessutom en bestämmelse om förstöring av inspelningar eller dokumentation av telefonsamtal. I häktningsslagen finns motsvarande bestämmelser i 8 kap. 2 § 3 mom., 8 kap. 7 § 3 mom. och 16 kap. 1 § 1 mom. 7 punkten.

I lagen om behandling av personuppgifter vid verkställighet av straff finns bestämmel-

ser om i vilka register uppgifterna och de upptagningar som gäller dem förs in och hur uppgifterna förvaras. Hänvisningsbestämmelserna i fängelselagen är onödiga och de gör bestämmelserna mer komplicerade. I och med att fängelselagen ändras skulle det krävas att t.ex. i de bestämmelser som gäller kontakt via elektronisk kommunikation tas in motsvarande hänvisningsbestämmelser till de paragrafer som gäller dessa.

2.2 Lagstiftningen i de övriga nordiska länderna

Sverige

I Sverige finns bestämmelserna om verkställighet av fängelsestraff i fängelselagen (2010:610).

Besök. Bestämmelser om besök och andra kontakter finns i 7 kap. i fängelselagen. I 1—3 § finns bestämmelser om besök. Enligt bestämmelserna får en fånge ta emot besök i den utsträckning det lämpligen kan ske. Ett besök får dock vägras om det kan äventyra säkerheten på ett sätt som inte kan avhjälpas genom kontroll, kan motverka fångens anpassning i samhället eller på annat sätt kan vara till skada för fången eller någon annan. Ett besök kan enligt lagens förarbeten (Regeringens proposition 2009/10:135) förbjudas t.ex. i fråga om en besökare som är misstänkt för brott eller som missbrukar narkotika eller en besökare med kopplingar till kriminella nätverk.

Ett besök får kontrolleras om det är nödvändigt av säkerhetsskäl. Kontrollen kan utföras så att personal övervakar besöket. Kontrollen kan också utföras så att besöket äger rum i ett besöksrum som är så utformat att det omöjliggör att föremål överlämnas till fången. Med ett sådant rum avses enligt lagens förarbeten t.ex. ett rum där fången och besökaren hålls fysiskt åtskilda från varandra av en glasruta (glasrutebesök). Vid personalövervakade besök kan fysisk kontakt mellan fången och besökaren tillåtas, men då hör personalen fångens och besökarens diskussion. Ett glasrutebesök möjliggör till skillnad från ett personalövervakat besök att fången och besökaren kan medges att tala ostört med varandra, men inte kan ha fysisk kontakt. I

lagens förarbeten konstateras att valet av kontrollform ska göras utifrån syftet i det enskilda fallet. Enligt lagens förarbeten kan man av säkerhetsskäl kombinera de olika kontrollformerna.

Ett besök av en advokat som biträder fången i en rättslig angelägenhet får kontrolleras endast om advokaten eller fången begär det. Enligt 7 kap. 7 § i Kriminalvårdens föreskrifter och allmänna råd för fängelse (KVFS 2011:1), som utarbetats av Kriminalvårdsstyrelsen, ska samtal under övervakade besök föras på ett språk som förstås av den som övervakar det, om det inte är obehövligt med hänsyn till syftet med övervakningen. Om samtalet inte kan föras på ett sådant språk ska tolk anlitas. Om syftet med övervakningen endast är att förhindra överlämnande av otillåtna föremål kan det vara obehövligt att den som övervakar besöket förstår samtalet.

Elektronisk kommunikation. Det föreskrivs om elektronisk kommunikation i 7 kap. 4 och 5 § i fängelselagen. Enligt bestämmelserna får en fånge stå i förbindelse med en annan person genom elektronisk kommunikation i den utsträckning det lämpligen kan ske. I syfte att göra regleringen teknikneutral omfattar den alla former av elektronisk kommunikation. Enligt 6 kap. 19 § 2 mom. i lagen om elektronisk kommunikation (2003:389) avses med elektronisk kommunikation ljud, bild, text, data eller annan information som förmedlas med hjälp av radio, ljus eller elektromagnetiska svängningar som utnyttjar särskilt anordnade ledare. Bestämmelserna möjliggör bl.a. användningen av e-post och samtal via internet. Enligt 7 kap. 4 § i fängelselagen kan kommunikation förvägras, om den kan äventyra säkerheten på ett sätt som inte kan avhjälpas genom avlyssning. Kommunikation kan också förvägras om den kan motverka fångens anpassning i samhället eller på annat sätt kan vara till skada för fången eller någon annan. Elektronisk kommunikation mellan en fånge och en annan person får avlyssnas om det är nödvändigt av säkerhetsskäl. De som ska kommunicera med varandra ska i förväg informeras om kontrollen. Elektronisk kommunikation mellan en fånge och en advokat som biträder fången i en rättslig angelägenhet får inte avlyssnas.

En fånges rätt till elektronisk kommunikation är utformad på samma sätt som fångens rätt till besök. En fånge har rätt till bäge i den utsträckning det lämpligen kan ske. Detta avser enligt lagens förarbeten praktiska förutsättningar för kommunikationen och besöken. Vid bedömningen ska hänsyn tas t.ex. till anstaltens rutiner och tillgång till utrustning som möjliggör kommunikation. Vid prövningen av en fånges rätt till besök och kommunikation bör barn enligt lagens förarbeten ges möjlighet att upprätthålla kontakt med en förälder som är intagen, om det är förenligt med barnets bästa.

Enligt 7 kap. 10 § ska det, om det behövs för att kunna bedöma om besök eller elektronisk kommunikation kan tillåtas eller ska kontrolleras, i förväg undersökas om den som kontakten ska äga rum med är dömd eller misstänkt för brott eller för att utöva brottslig verksamhet.

Brevväxling. I 7 kap. 6—9 § i fängelselagen finns bestämmelser om brevväxling. En försändelse mellan en fånge och en advokat, en svensk myndighet eller ett internationellt organ som har av Sverige erkänd behörighet att ta emot klagomål från enskilda ska vidarebefordras utan granskning. Om det finns anledning att anta att uppgiften om avsändare av en sådan försändelse är oriktig, får försändelsen granskas i syfte att utreda vem avsändaren är.

I andra fall än de som avses ovan får en försändelse till eller från en fånge granskas om det är nödvändigt med hänsyn till ordningen eller säkerheten. Syftet med granskningen ska vara att undersöka om försändelsen innehåller något otillåtet föremål eller är ett led i en pågående eller planerad brottslig verksamhet eller något annat liknande förfarande. En försändelse som har granskats ska lämnas ut till fången så snart som möjligt och senast när han eller hon inte längre ska vara berövad friheten.

I 4 kap. 3 § i fängelselagen finns bestämmelser om massmedier. Enligt bestämmelsen ska en fånge ges möjlighet att på lämpligt sätt följa vad som händer i omvärlden. Med massmedier avses då tidningar, radio och television samt elektroniska nätverk, t.ex. internet eller intranät inom kriminalvården. Vilket utbud av massmedier som kan tillhan-

dahållas avgörs enligt lagens förarbeten bl.a. av ordnings- och säkerhetsskäl, men också av praktiska förhållanden inom kriminalvården, såsom t.ex. anstaltsrutiner och resurstillgång.

Rökning. I Sveriges fängelselag finns inga bestämmelser om rökning. I fängelseförordningen (2010:2010) föreskrivs att fångarna, för att ordningen eller säkerheten ska kunna upprätthållas, ska följa de villkor som gäller för verkställigheten, de rutiner som gäller i anstalten, de anvisningar som personalen ger, och de begränsningar som gäller om var rökning får ske. Av 1 kap. 25 § i Kriminalvårdens föreskrifter och allmänna råd för fängelse (KVFS 2011:1), som utarbetats av Kriminalvårdsstyrelsen, framgår det att en fånge inte får röka inomhus. Rökning får ske utomhus på tid och plats som Kriminalvården anvisar. Enligt 5 kap. 7 § i föreskrifterna får en fånge inte ta emot och inneha rökverk och tillbehör, annat än i samband med tillåten rökning.

Överklagande. Bestämmelser om överklagande finns i 14 kap. i fängelselagen. Kriminalvårdens beslut får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Innan beslutet överklagas till förvaltningsdomstol ska det omprövas av Kriminalvårdens regionkontor. En begäran om omprövning ska ha kommit in till Kriminalvården inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet.

En övervakningsnämnds beslut överklagas också till allmän förvaltningsdomstol. Övervakningsnämnden behandlar ärenden som gäller att upphäva ett tillstånd till en påbörjad vårdvistelse, vistelse i s.k. halvvägshus och utökad frigång.

Danmark

I Danmark finns bestämmelserna om verkställighet av fängelsestraff i lagen om verkställighet av straff (Bekendtgørelse af lov om fuldbyrdelse af straf m.v., den s.k. Straffuldbyrdelsesloven LBK 435/2012).

Besök. I 9 kap. 51—54 § i lagen om verkställighet av straff föreskrivs om besök. En fånge har rätt till minst ett besök per vecka och besöket får vara i en timme. Om möjligt ska besöket vara i två timmar. I fängelset kan ges tillåtelse till fler besök än detta. Dessutom har en fånge rätt att träffa sitt ombud i ett

brottmål utan de begränsningar som nämns ovan. Ombudets besök ska dock alltid vara oövervakade. En utländsk fånge har rätt att samtala med hemlandets diplomatiska eller konsulära representanter.

Fängelset kan kräva att besökarna ska begära tillåtelse av fängelset till att besöka fången. Dessutom kan det krävas att besökarens ytterkläder och de saker som de fört med sig undersöks.

I den av justitieministeriet utfärdade förordning som gäller besök [Bekendtgørelse om adgangen til besøg m.v. til indsatte, der udstår fængselsstraf eller forvaring i kriminalforsorgens institutioner (besøgsbekendtgørelsen)] finns bestämmelser om bl.a. besöksrum, förbud mot besök och besöksformer. Enligt förordningen ska besöksrummen vara trivsamma. Om förhållandena i fängelset gör det möjligt, kan besöket ske i fångens cell eller i fängelsets allmänna utrymme. Besök av vissa personer kan förbjudas, om förbudet i ett enskilt fall kan motiveras av ordnings- eller säkerhetsskäl. Innan tillåtelse att besöka en fånge i ett slutet fängelse eller ett häkte beviljas, ska besökarens uppgifter kontrolleras i straffregistret. Innan tillåtelse att besöka en fånge i ett öppet fängelse beviljas, kan besökarens uppgifter kontrolleras i straffregistret. För kontroll av uppgifter i straffregistret krävs det ett skriftligt samtycke av besökaren. Om en ansökan om att få besöka en fånge avslås, ska beslutet motiveras.

Enligt förordningen som gäller besök är besöken vanligen oövervakade. Om det av ordnings- eller säkerhetsskäl anses att övervakning krävs, ska besöket ske under övervakning av personalen. För besök som övervakas av personalen kan det ställas krav på att samtalet ska föras på ett språk som fångelsens personal förstår. Beroende på omständigheterna kan tolk användas. Dessutom kan fängsvårdsmyndigheten bestämma att besök i slutna fångelser ordnas i besöksrum med glasruta i stället för under övervakning av personal. Besök kan ordnas i ett besöksrum med avskiljande glasruta om ett tillstånd för besök inte annars kan beviljas av ordnings- eller säkerhetsskäl. Enligt verkställighetsanvisningarna [Vejledning om adgangen til besøg m.v. til indsatte, der udstår fængsels-

straf eller forvaring i kriminalforsorgens institutioner (besøgsvejledningen)] möjliggör glasrutebesök sådana besök för vilka tillstånd inte i övrigt beviljas exempelvis till följd av en insmugglingsrisk. Enligt anvisningarna ska glasrutebesök tillämpas främst när besökaren är en närstående. Glasrutebesök gör det möjligt för fången och besökaren att samtala utan närvaro av personal.

Brevväxling. I 9 kap. 55–56 § i lagen om verkställighet av straff föreskrivs om brevväxling. Enligt lagen har en fånge rätt till brevväxling. Fängelset kan öppna och försluta brev till och från fången. En fånges brev kan lämnas oöppnat i öppna anstalter och slutna fängelser om det är motiverat med tanke på fångelsets säkerhet och ordning samt brottsoffret. Breven ska öppnas i fångens närvaro, om brevet inte också läses. Brev kan läsas utan att fången är närvarande, om det är nödvändigt av ordnings- och säkerhetsskäl eller för att skydda brottsoffret. När brevet har lästs kan institutionens direktör eller en person som bemyndigats av direktören bestämma att kvarhålla brevet av ordnings- eller säkerhetsskäl eller för att skydda brottsoffret, och då bör brevet inte sändas. Ett brev som inte sänds ska returneras till avsändaren. Avsändaren ska informeras om att brevet har lästs och kvarhållits. Informerandet av avsändaren om att brevet lästs och kvarhållits kan uppskjutas med fyra veckor, om syftet med kvarhållningen äventyras av informationen.

I 56 § nämns de offentliga myndigheter som fången får stå i kontakt med oövervakat. Dessa är justitieministern, direktören för kriminalvårdsmyndigheten, domstolarna, åklagaren, riksdagens justitieombudsman, medlemmar av Folketinget, Europeiska människorättsdomstolen, Europeiska tortyrkommittén, FN:s människorättskommission, FN:s tortyrkommitté samt fångens ombud i brottmålet. Detsamma gäller även andra jurister som enligt lag kan arbeta som offentliga försvarare. Enligt den förordning som gäller en fånges brevväxling [Bekendtgørelse om adgangen til brevvæksling for indsatte, der udsættes for fængselsstraf eller forvaring i kriminalforsorgens institutioner (brevbekendtgørelsen)] får brev mellan en fånge och någon av de nämnda myndigheterna inte öppnas, läsas

eller kvarhållas, men kan genomlysas av fångelset för att hindra insmuggling. Om det finns grundad anledning att misstänka att brevet inte sänts från den offentliga myndighet som anges som avsändare, kan fångelset vända sig till myndigheten för att utreda om brevet sänts från myndigheten eller sända tillbaka brevet till den angivna avsändaren för att få bekräftat att brevet sänts från den.

Telefonsamtal. Bestämmelser om en fånges rätt att använda telefon finns i 9 kap. 57 § i lagen om verkställighet av straff. Enligt bestämmelsen har en fånge rätt till telefonsamtal i den omfattning det är praktiskt möjligt. Rätten till telefonsamtal kan nekas, om det är nödvändigt av ordnings- och säkerhetsskäl eller för att skydda brottsoffret. I slutna fängelser bandas, åhörs eller avlyssnas telefonsamtalen, om detta inte är onödigt med beaktande av ordnings- och säkerhetsskäl eller för att skydda brottsoffret. Med att åhöra ett telefonsamtal avses enligt lagens förarbeten (Forslag til Lov om ændring af straffuldbyrdesloven og retsafgiftsloven 2011/1 LSF 9) att personal är närvarande i samma rum som fången och hör vad denne säger men inte vad samtalsparten säger. Med avlyssning avses att ett samtal mellan fången och den andra parten avlyssnas i sin helhet med hjälp av teknisk utrustning. Om telefonsamtalen åhörs eller bandas, ska samtalsparterna informeras om detta. En fånges telefonsamtal med sitt ombud och med andra i 56 § nämnda personer får inte åhöras eller bandas.

Enligt den förordning som gäller en fånges rätt till telefonsamtal (BEK nr 290 af 26/03/2012) ska fången själv stå för kostnaderna för telefonsamtalen. Fångar i öppna fängelser kan använda mynt- eller korttelefoner. Det kan beviljas tillstånd för fångar att installera egen telefon i den egna cellen. En fånge kan dessutom beviljas tillstånd att hyra en fastmonterad mobiltelefon för användning i sin egen cell. Fången ska då använda eget simkort eller betalningskort i mobiltelefonen.

Enligt 12–16 § i förordningen kan fångar på sådana avdelningar i slutna fängelser där fångarna har rätt att vara tillsammans i fångsammanslutning (öppna avdelningar, afsoningsafdelinger med almindeligt fællesskab), beviljas tillstånd till telefonsamtal så att fången får ett generellt tillstånd att ringa tio

personer som godkänts av fängelset. En förutsättning för tillstånd är att fången och telefonnehavaren har informerats om att telefonsamtalen kontrolleras, att telefoninnehavaren har gett samtycke till att hans eller hennes uppgifter kontrolleras i straffregistret och att dessa uppgifter har kontrollerats. Det kan dessutom förutsättas att telefonsamtalet förs på ett språk som förstås av fängelsepersonalen. Vid behov kan tolk användas. Telefonsamtalen bandas för att kunna kontrolleras senare. Dessutom får fängelset även kontrollera andra telefonsamtal av ordnings- eller säkerhetsskäl eller för att skydda brottsoffret. Vid den telefon som fångar får använda ska det finnas ett anslag om att samtal som rings från telefonen bandas och kan kontrolleras.

Bestämmelser om elektronisk kommunikation finns inte i Danmarks lag om verkställighet av straff. Enligt 36 § 4 punkten i den lagen har en fånge inte rätt att medta eller inneha en mobiltelefon och liknande kommunikationsmedel i institutionen, såvida detta inte är godtagbart av ordnings- och säkerhetsskäl. Enligt 2 § 1 mom. i den förordning som gäller en fånges rätt att inneha föremål (Bekendtgørelse om indsattes adgang til at medtage, besidde og råde over egne genstande m.v. og penge i kriminalforsorgens institutioner) får en fånge inte inneha mobiltelefon, dator, telefax eller modem. Enligt 2 § 3 mom. i förordningen kan direktören för ett öppet fängelse eller en person som bemyndigats av direktören i ett enskilt fall bevilja en fånge rättighet att inneha dator i cellen för utbildning eller arbete. Brottspåföljdsmyndighetens centrala ämbetsverk (Direktoratet for Kriminalforsorgen) kan i specialfall och när det är möjligt med beaktande av ordning och säkerhet bevilja en fånge rättighet att inneha dator i slutna fängelser och i häkten.

Rökning. I Danmarks lag om verkställighet av straff finns inga bestämmelser om rökning i fängelser. På rökning tillämpas lagen om rökfria miljöer, alltså rökninglagen (Lov om røgfri miljøer, nr 512 af 06/06/2007). Enligt lagen är det förbjudet att röka bl.a. i allmänna utrymmen. Till de lokaler där det är förbjudet att röka hör fängelsets allmänna utrymmen. Enligt 14 § i lagen får en fånge besluta om rökning är tillåten i hans eller hennes cell.

Rökning kan förbjudas i cellen när anställda vistas där. Justitieministeriet har utfärdat en förordning som gäller begräsning av en fånges rätt att röka i sin egen cell och i besöksrum (Bekendtgørelse om begræsning af indsattes ret til at ryge i eget opholdsrum og besøgsrum, nr 904 af 04/09/2012). Enligt förordningen är rökning i egen cell tillåten om dörren är stängd, om inte annat föreskrivs. Fängelsedirektören kan bestämma att besöksrum är rökfria. Det ska i fängelset finnas minst ett rökfritt besöksrum. Om fängelsepersonal är närvarande i besöksrummet, är rökning inte tillåten.

Ändringssökande. Bestämmelser om ändringssökande finns i 22 kap. i lagen om verkställighet av straff. Ändringssökandet är indelat i administrativt ändringssökande och domstolsprövning. Enligt 111 § i kan ändring i beslut som fattats av lokala fängenvårdsmyndigheter, polisen eller utskökningsmyndigheten enligt lagen om verkställighet av straff sökas hos justitieministern. Ändring ska sökas inom två månader efter det att avgörandet har meddelats den dömde. Justitieministern kan i särskilda fall förlänga tiden för sökande av ändring.

Ändring i slutliga administrativa beslut får sökas i domstol inom fyra veckor efter det att avgörandet har meddelats den dömde. I domstol kan ändring sökas i ett ärende som gäller beräkning av strafftiden, vissa beslut om kvarhållande av brev, beslut om disciplinstraff i form av straffcell i mer än sju dagar, vissa beslut om konfiskering av föremål eller pengar, vissa beslut om kvittning av arbetserstatningsbelopp, beslut om nekad frihet på prov när två tredjedelar av straffet på viss tid eller när 14 år av ett livstidsfängelse är avtjänat, vissa beslut om att en dömd som beviljats frihet på prov ska avtjäna sitt reststraff samt vissa beslut om ersättning för obefogade åtgärder under strafftiden. Tingsrättens (byret) beslut får överklagas i hovrätten (landsret). Hovrättens beslut får inte överklagas.

Norge

I Norge finns bestämmelserna om verkställighet av fängelsestraff, häktning, straffrättsliga specialpåföljder och samhällstjänst i la-

gen om verkställighet av straff [(Lov om gjennomføring av straff m.v. (straffegjennomføringsloven) 2001-05-18 nr 21)]. I samme lag finns bestämmelser om fängvårdens administration och myndigheternas befogenheter.

Kontakter utom fängelset. I 3 kap. i lagen om verkställighet av straff finns bestämmelser om fängelsestraff, häktning och straffrättsliga specialpåföljder. De bestämmelser som gäller brevväxling, besök och telefonsamtal är till stora delar lika, liksom också de grunder på vilka rätten till kontakter kan nekas.

Enligt lagen har en fånge rätt att sända och ta emot post, ta emot besök samt ta emot och ringa telefonsamtal, om inte de villkor som ställs för nekande av rätten uppfylls.

I bestämmelserna om kontakt finns det skillnader mellan fängelser på olika säkerhetsnivå. Bestämmelserna om kontakt skiljer sig åt i fängelser med hög och låg säkerhetsnivå. Även en fånges kontakter kan övervakas på olika sätt beroende på fängelsets säkerhetsnivå. Med fängelser med hög säkerhetsnivå avses slutna fängelser och med fängelser med låg säkerhetsnivå öppna fängelser. I fängelser med hög säkerhetsnivå kan särskilda avdelningar med särskilt hög säkerhetsnivå inrättas.

Brevväxling. I 3 kap. 30 § i lagen om verkställighet av straff finns bestämmelser om postförsändelser. I avdelningar med låg säkerhetsnivå kontrolleras fångarnas brev vanligen inte. Breven kan kontrolleras om det är motiverat av säkerhetsskäl. Med detta avses enligt de anvisningar som getts om tillämpningen av lagen (Retningslinjer til lov om gjennomføring av straff m.v. (straffegjennomføringsloven) og til forskrift til loven) situationer där det finns orsak att misstänka att man försöker smuggla in narkotika i fängelset via brevväxlingen.

I avdelningar med särskilt hög säkerhetsnivå kontrolleras fångarnas brev alltid. Också på avdelningar i fängelser med hög säkerhetsnivå kontrolleras fångarnas brev i regel. Enligt anvisningarna om tillämpningen av lagen krävs det inga grunder i enskilda fall för att kontrollera fångarnas brev i fängelser med hög säkerhetsnivå. Undantag från övervakningen kan göras, om det inte finns an-

ledning att misstänka att fången eller den andra parten i brevväxlingen gör sig skyldig till något som strider mot bestämmelserna och omständigheterna i fängelset inte kräver övervakning.

Med kontroll av brev avses att breven öppnas och läses innan de skickas till mottagaren eller ges till fången. I avdelningar med särskilt hög säkerhetsnivå kan det krävas att en fånge i sin kommunikation använder ett språk som personalen förstår. Fängvårdsmyndigheten kan neka att ge ut eller sända en postförsändelse till eller från fången, om försändelsen innehåller upplysningar om planering eller genomförande av straffbar handling, om försök att undgå verkställigheten (unndragelse av gjennomføringen) eller information som stör säkerhet och ordning.

Brevväxling mellan en fånge och dennes advokat, offentliga myndigheter, diplomatiska eller konsulära representanter får inte läsas. Breven får öppnas för att kontrollera att de inte innehåller förbjudna föremål. Ett brev får också öppnas för att säkerställa att brevets avsändare är densamma som antecknats på kuvertet. Fången ska vara närvarande när breven öppnas.

Elektronisk kommunikation. I den paragraf som gäller postförsändelser finns också bestämmelser om elektronisk kommunikation. Enligt bestämmelsen kan fängvårdsmyndigheten ge fångar tillåtelse till elektronisk kommunikation med text, ljud och bild om det är försvarligt av säkerhets- eller resurs-skäl. På elektronisk kommunikation tillämpas bestämmelserna om brevväxling. Närmare bestämmelser om elektronisk kommunikation finns i den förordning som gäller verkställighet av straff (Forskrift til lov om straffegjennomføring 2002-02-22-183). Enligt 3 kap. 27 § i förordningen kan fångar undantagsvis ges tillåtelse att använda och inneha (disponere) datautrustning och annan elektronisk utrustning för att kommunisera med personer utanför fängelset, om fängelset kan kontrollera sådana försändelser enligt de bestämmelser som gäller för kontroll av brev, och detta kan göras utan extra omkostnader. Fängelsepersonalen ska kunna övervaka all utrustning. Försändningarna ska kunna kontrolleras genom att de i sin helhet läses, hörs eller ses innan de sänds från fängelset, eller

innan fången tar emot dem. Också försändningar som fången redan har mottagit kan kontrolleras.

Elektronisk kommunikation till och från fången och dennes ombud, diplomatiska representanter och andra bestämda personer får inte läsas eller åhöras. Det ska ändå vara möjligt att kontrollera vem avsändaren eller mottagaren är. Enligt de anvisningar som getts om tillämpningen av lagen om verkställighet av straff ska datautrustning och liknande utrustning i huvudsak användas i fångelsens utbildnings- eller fritidsverksamhet.

Besök. I 3 kap. 31 § i lagen om verkställighet av straff finns bestämmelser om besök. Fångvårdsmyndigheten ska alltid övervaka besök i avdelningar med särskilt hög säkerhetsnivå. I fängelser med hög säkerhetsnivå övervakas besöken i regel.

Besök i fängelser med lägre säkerhetsnivå och övergångsbostäder övervakas i regel inte. Besöken kan övervakas om det är nödvändigt av säkerhetsskäl. Enligt anvisningarna om tillämpningen av lagen krävs det ingen konkret misstanke mot fången eller besökaren, utan också de allmänna omständigheterna kan berättiga till övervakning. Exempelvis kan stickprov utföras. Besök kan övervakas genom att man övervakar fången under besöket, åhör samtalet, använder ett besöksrum med glasvägg eller genom att man förbjuder fysisk kontakt mellan fången och besökaren. Samtalet kan åhöras om det är motiverat av säkerhetsskäl. Fången och besökaren kan också åläggas att föra samtalet på ett språk som personalen behärskar. Flera övervakningssätt kan användas samtidigt om det är nödvändigt.

Besök mellan fången och ombudet eller en myndighet får inte övervakas så att samtalet åhörs. Dessa personer kan kontrolleras med teknisk utrustning eller med hund endast i avdelningar med särskilt hög säkerhetsnivå. Övervakningen av besöken ska stå i rimligt förhållande till den övriga övervakningen av fången.

Fångvårdsmyndigheten kan neka besök om det finns anledning att misstänka att besöket kan användas för planering eller genomförande av straffbar handling, försök att undgå verkställighet av straff eller om besöket stör säkerhet och ordning. Om besöket är av stor

betydelse för fången och övervakningen kan anses vara tillräcklig för att avvärja att besöket missbrukas för de orsaker som nämns ovan, bör besöket ordnas under övervakning. Samtal mellan en fånge och dennes ombud, myndigheter, diplomatiska eller konsulära representanter får inte åhöras.

Besöken ska genomföras i besöksrum. Fängelset ska ordna det så att besök av barn kan genomföras på ett finkänsligt sätt. Besöket kan avbrytas om de gällande besöksreglerna inte följs.

Ombud och myndigheter samt diplomatiska eller konsulära representanter som kommer för att besöka en fånge på en avdelning med särskilt hög säkerhetsnivå kan kontrolleras före besöket. Om besökaren inte går med på en kontroll, ska besöket nekas. Om man vid kontrollen hittar förbjudna föremål hos besökaren, ska besöket inte nekas, utan i stället genomföras i ett besöksrum med glasvägg eller övervakas. Samtalen får dock inte åhöras. Besök av ombud och myndigheter samt diplomatiska eller konsulära representanter får inte övervakas på andra avdelningar.

Telefonanvändning. I 3 kap. 32 § i lagen om verkställighet av straff finns bestämmelser om telefonsamtal. Fångvårdsmyndigheten ska kontrollera telefonsamtal till och från fångar i avdelningar med särskilt hög säkerhetsnivå. Telefonsamtal till och från fångar i fängelser med hög säkerhetsnivå ska i regel kontrolleras, men kontrollen kan frångås om inte något annat följer av säkerhetsskäl. Enligt anvisningarna om tillämpningen av lagen om verkställighet av straff krävs det inga konkreta grunder för kontroll i det enskilda fallet.

Telefonsamtal till och från fångar i fängelser med lägre säkerhetsnivå och övergångsbostäder kontrolleras i regel inte. Telefonsamtal får kontrolleras om det är nödvändigt av säkerhetsskäl. Kontrollen förutsätter ändå inte en misstanke mot en enskild fånge, utan också fångelsens omständigheter kan berättiga till kontroll, inklusive stickprov. Fängelsets omständigheter berättigar till kontroll exempelvis i en situation där man hittat narkotika i fångelsset.

Kontroll av telefonanvändning kan ske så att samtalet avlyssnas. Samtalsparterna ska på förhand informeras om avlyssningen. Par-

terna kan åläggas att föra samtalet på ett språk som personalen behärskar. Samtalspartens identitet kan kontrolleras.

Fångvårdsmyndigheten kan neka fången rätten att telefonera, om det finns anledning att misstänka att samtalet används för planering eller genomförande av straffbar handling, försök att undgå verkställighet av straff eller om telefonsamtalet stör säkerhet och ordning.

Om telefonsamtalet är av stor betydelse för fången och övervakningen kan anses vara tillräcklig för att avvärja att samtalet missbrukas för de orsaker som nämns ovan, bör samtalet inte nekas utan ordnas under övervakning. Telefonsamtal kan bandas om det är sannolikt att fången planerar att undgå verkställigheten av straffet. Samtalsparterna ska på förhand informeras om att samtalen bandas. I telefonsamtal som förs mellan en fånge och en advokat och en offentlig myndighetsrepresentant samt en diplomatisk eller konsular representant kan identiteten för samtalsparten undersökas på förhand. Samtalen kan inte avlyssnas eller bandas.

Användningen av mobiltelefon är förbjuden i fängelser med hög och låg säkerhetsnivå. Detta beror på att användningen av mobiltelefoner inte kan övervakas. I övergångsbostäder har fångar rätt att använda mobiltelefon.

Rökning. I Norges lag om verkställighet av straff finns inga bestämmelser om rökning i fängelser. I 12 § i lagen om tobaksskador [(Lov om vern mot tobaksskader (tobaksskadeloven) 1973-03-09 nr 14)] förbjuds tobaksrökning i allmänna utrymmen. Förbudet gäller inte boningsrum i institutioner, såsom fängelseceller. Tobaksrökning är således tillåten i fångarnas celler, men inte i fängelsets allmänna utrymmen. En regeringsproposition om en totalreform av lagen godkändes i maj 2013. Bestämmelserna om rökning i allmänna utrymmen och i institutioner förblir i huvudsak tämligen oförändrade i reformen. Lagändringen träder i kraft sommaren 2014.

Överklagande. I 2 kap. 7 § i lagen om verkställighet av straff föreskrivs om processuella regler. I Norge tillämpas bestämmelserna i den allmänna förvaltningslagen [(Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker 1967-02-10 (forvaltningslov)] på fångarnas

administrativa ändringssökande, med några undantag. På fångvårdsmyndigheternas beslut att överföra ett ärende som gäller överträdelse av villkoren för villkorlig frihet eller samhällspåföljd till domstol tillämpas förvaltningslagen inte.

Med stöd av Norges förvaltningslag kan ändring sökas i ett beslut som fattats i ett enskilt fall. Ändringssökandet sker inom förvaltningen och det finns inga separata förvaltningsdomstolar. Ett myndighetsbeslut överklagas till en högre myndighet.

Enligt 28 § i förvaltningslagen kan en part eller en annan med rättsligt intresse av att söka ändring i ett förvaltningsbeslut (enkeltvedtak) söka ändring hos det förvaltningsorgan (besvärinstans) som är närmast överordnat det förvaltningsorgan som har fattat beslutet. I regel kan ändring inte sökas i beslut som fattats av den högre myndigheten i besvärärenden. Tiden för sökande av ändring i ärenden enligt lagen om verkställighet av straff är sju dagar. I förvaltningslagen är den allmänna tiden för sökande av ändring tre veckor. I mål som gäller förseelser är tiden för sökande av ändring 48 timmar.

Tiden för sökande av ändring börjar när den dömde eller fången har delgetts beslutet. Om den dömde eller fången kräver att få veta grunderna för beslutet i efterhand, avbryts tiden för sökande av ändring. Den nya tiden för sökande av ändring börjar när den dömde eller fången har delgetts grunderna för beslutet.

Om ändring söks efter det att tiden för sökande av ändring har gått ut, kan den tas under behandling under vissa villkor. Ett villkor är att parten eller hans representant kan bevisa att förseningen inte berott på parten eller om det av särskilda skäl är rimligt att ärendet prövas. Om det har gått mer än ett år sedan tiden för sökande av ändring gått ut, kan ärendet inte behandlas. Begäran om att behandla ärendet efter det att tiden för sökande av ändring gått ut ska riktas till den fångvårdsmyndighet som har fattat beslutet. Myndigheten beslutar om ärendet ska tas till behandling. Ändring kan inte sökas i detta beslut.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

Ovan beskrivs de ändringsbehov som har kommit fram vid den praktiska tillämpningen av fängelselagstiftningen. Ett mål med denna proposition är att precisera lagstiftningen. Ett mål är också att effektivisera verksamheten genom att förenkla förfarandena och minska onödiga arbetsmoment.

3.1 Alternativ i fråga om bestämmelserna om ändringssökande

Det föreslås att bestämmelserna om en fånges ändringssökande ändras i sin helhet.

Ett mål med propositionen är att säkerställa fångars och häktades rätt till ändringssökande i administrativa avgöranden på det sätt som krävs enligt 21 § i grundlagen. De föreslagna bestämmelserna preciserar på lagnivå vilka av fängsvårdsmyndighetens beslut som gäller fångens rättigheter eller skyldigheter på det sätt som avses i 21 § i grundlagen.

Ett mål är också att fångars rätt att söka ändring till sin omfattning ska motsvara den allmänna indelning i faktisk förvaltningsverksamhet och beslut som kan vara föremål för ändringssökande som tillämpas särskilt inom förvaltningsrätten.

Det finns tre alternativa sätt att föreskriva om fångars och häktades ändringssökande.

Det första alternativet är att i lag föreskriva om beslut som kan vara föremål för ändringssökande och beslut som omfattas av förbud mot ändringssökande. En uttömmande förteckning över beslut som kan vara föremål för ändringssökande skulle förtydliga skillnaden mellan faktisk förvaltningsverksamhet och förvaltningsbeslut som kan vara föremål för ändringssökande. Då skulle omfattningen av rätten att söka ändring vara förutsägbar för fångar, fängsvårdsmyndigheter och domstolar. Detta alternativ skulle också minska oklarheterna i systemet, så att den som söker ändring inte i första hand blir tvungen att hänvisa direkt till grundlagens bestämmelser för att få sin rätt att söka ändring tillgodosedd. Om en förteckning över de beslut som omfattas av förbud mot ändringssökande dessutom tas in i lag, skulle ändringssökande som grundar sig direkt på grundlagen – i praktiken besvär till förvaltningsdomstolen – begränsas till eventuella enstaka tolkningsfrågor.

Bestämmelserna om förbud mot att söka ändring skulle följa det krav som grundlagsutskottet framför i sitt ovan nämnda utlåtande och enligt vilket förbudet att söka ändring inte får följa endast indirekt av oklarheter i lagstiftningen. En bestämmelse om vilka beslut som omfattas av ett förbud mot ändringssökande kan därför anses nödvändig för att gränserna för ändringssökande inte ska bli oklara.

Det andra alternativet är att föreskriva om beslut som kan vara föremål för ändringssökande endast genom en hänvisning till den allmänna bestämmelse i förvaltningsprocesslagens 5 § som gäller förvaltningsbesluts överklagbarhet samt att ta in en exakt förteckning över beslut i vilka ändring inte får sökas. Modellen motsvarar förslaget i grundlagsutskottets utlåtande. I fråga om förbuden mot ändringssökande motsvarar modellen också det första alternativet.

Det goda med alternativet är att man i ändringssökandet kan tillämpa den praxis inom förvaltningsrätten som gäller åtskillnaden mellan faktisk förvaltningsverksamhet och beslut som kan vara föremål för ändringssökande.

Fängselagens bestämmelser skiljer sig dock i många avseenden från förvaltningsrättens traditionella verksamhetsfält, vilket särskilt i början kan orsaka problem vid avgränsandet av vilka beslut som kan vara föremål för ändringssökande. I slutna miljöer, såsom fångelser, skulle en sådan oklarhet vara problematisk med tanke på fångarnas och de häktades rättsskydd.

Denna modell är också problematisk vid begäran om omprövning där det förutsätts att den tjänsteman som fattat beslutet ska ge fången eller den häktade en anvisning om hur man begär omprövning. Utan exakta bestämmelser om ändringssökande är det fängelsepersonalen som ska avgöra när en sådan anvisning om hur man begär omprövning ges.

Det tredje alternativet är att föreskriva exakt om de beslut som kan vara föremål för ändringssökande, men att inte ta in någon bestämmelse om förbud mot ändringssökande i lagen. Problemet med denna modell är att den i praktiken kan utvidga en fånges rätt att söka ändring till sådana beslut som inte gäll-

er en fånges rättigheter och skyldigheter på det sätt som avses i 21 § i grundlagen. Ändringssökande i sådana beslut kan inte anses vara ändamålsenligt, bl.a. med hänsyn till en rationell inriktning av resurser. Om en exakt bestämmelse om förbud mot ändringssökande saknas, blir systemet också mångtydigare, vilket försvagar fångarnas och de häktades rättsskydd.

För närvarande görs begäran om omprövning hos regiondirektören. Förfarandet har ansetts fungerande, men det är förknippat med vissa likabehandlingsproblem, eftersom begäranden om omprövning har behandlats av flera instanser. Ännu mer problematiskt blir det av att ändring i de beslut som fattats av förvaltningsdomstolarna inte får sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen. Vid beredningen av propositionen har man även beaktat ett alternativ där begäran om omprövning görs hos Brottsförvaltningsmyndighetens centralförvaltningsenhet. Detta alternativ kan bäst säkerställa likabehandlingen i behandlingen av begäranden om omprövning. Det förutsätter ändå en omorganisering av behandlingen av begäranden om omprövning. Det är också möjligt att behandlingen av begäranden om omprövning blir långsammare än för närvarande, eftersom de alla skulle behandlas i centralförvaltningsenheten.

Ett alternativ för att lösa de likabehandlingsproblem som är förknippade med ändringssökandet är att möjliggöra sökande av ändring i högsta förvaltningsdomstolen. Så kan högsta förvaltningsdomstolen i sista hand dra upp centrala riktlinjer i frågor som gäller fångars rättsskydd, vilket skulle förenhetliga beslutsfattandet.

3.2 De viktigaste förslagen

Beräkning av strafftid samt frigivning

Det föreslås att man i beräkningen av strafftider gör sådana ändringar som krävs för och underlättar övergången till en beräkning av strafftider med hjälp av ett datasytem.

När fängelsestraff på viss tid verkställs ska strafftiden inte beräknas enligt kalendertid som nu, utan enligt dagar. Ett fängelsestraff

som dömts ut i år och månader föreslås bli omvandlat till dagar, så att ett år betraktas som 365 dagar och en månad som 30 dagar.

Den avräkning som görs från straffet enligt 6 kap. 13 § i strafflagen beräknas inte enligt kalendertid, utan enligt det faktiska antal dagar som avräknas. Avsikten är att domstolen fortfarande ska ange datumen då frihetsberövandet inleds och avslutas samt fastställa antalet dagar som ska avräknas. Samtidigt föreslås att den bestämmelse i strafflagens 2 kap. 15 §, enligt vilken tid som utsätts i år eller månader, räknas efter kalendertid, upphävs. Det föreslås att till strafflagens 2 c kap. 3 §, som gäller fängelsestraffets tidsenheter, fogas en bestämmelse om att längden på ett fängelsestraff som dömts ut för ett år är 365 dagar och en månad är 30 dagar.

Också för andra påföljder än fängelsestraff på viss tid (böter, ungdomsstraff, militärdisciplin) ska avräkningen enligt 6 kap. 13 § i strafflagen göras enligt det faktiska antalet dagar för tiden för frihetsberövandet. Den avräkning för frihetsstraff enligt 6 kap. 14 § i strafflagen som har dömts ut utomlands och som den dömda helt eller delvis har avtjänat ska också göras enligt det faktiska antalet dagar för tiden för frihetsberövandet.

Beräkningen av en fånges rymningsdagar och andra tider utanför fängelset utan tillåtelse föreslås också grunda sig på det faktiska antalet dagar utanför fängelset och inte på kalendertiden.

Det föreslås att den bestämmelse som gäller inräkning i strafftiden ändras så att om det funnits ett tvingande skäl till att fången inte återvänt från ett tillåtet besök utanför anstalten inom utsatt tid, ska tiden inräknas i strafftiden.

I lagen föreslås en bestämmelse om strafftidsbeslut, som ska innehålla en beräkning av strafftiden och frigivningstidpunkten. Fängelsedirektören fattar inte längre beslut om villkorlig frigivning av fången, utan strafftidsbeslutet innehåller även detta beslut. En verkställighetsansvarig meddelar strafftidsbeslut. Verkställighetsansvariga tjänstemän definieras i 11 § i statsrådets förordning om Brottsförvaltningsmyndigheten. Ett separat beslut ska fortfarande fattas om uppskov med villkorlig frigivning.

En verkställighetsansvarig kan besluta om villkorlig frigivning i det fall där den dömd avtjänat den andel av straffet som avses i 2 c kap. 5 § i strafflagen före ankomsten till fängelset. I dessa fall kan beslut om förfarandet vid villkorlig frigivning fattas i varje enskilt fall.

Det utfärdas också en separat bestämmelse om rättelse av fel i straffidsbeslutet. Bestämmelsen ger en större möjlighet än förvaltningslagen att rätta fel utan partens samtycke.

Placering i fängelse och förflyttning

Det föreslås att det längsta fängelsestraffet för en dömd som direkt från frihet placeras i en öppen anstalt höjs till två år från nuvarande ett år. Den dömd ska i dessa fall också kunna åläggas att anmäla sig i ett slutet fängelse, varifrån han eller hon sedan förflyttas till en öppen anstalt. På detta sätt skulle kontrollen av fångens hälsotillstånd kunna utföras i ett slutet fängelse, där det finns mer hälsovårdspersonal och bättre förutsättningar att utföra en hälsokontroll än i öppna anstalter. Bestämmelsen skulle också ge möjlighet ordna den vård och observation som behövs på grund av fångens berusning eller abstinenssymtom efter användning av berusningsmedel i ett slutet fängelse.

Därtill föreslås att en fånge som är berusad vid ankomsten till en öppen anstalt ska kunna förflyttas till ett slutet fängelse. Enbart några öppna anstalter har sådana utrymmen som kan användas till att förvara och övervaka berusade fångar. Bestämmelsen skulle göra det möjligt att kortvarigt förflytta fången till ett slutet fängelse utan att återkalla förordnandet till öppen anstalt.

Enligt förslaget ska grunderna för avskilt boende på en fånges egen begäran preciseras. I lagen tas in en bestämmelse enligt vilken grunderna för det avskilda boendet ska omprövas regelbundet.

Det föreslås att bestämmelserna om förflyttning av en fånge till ett annat fängelse förtydligas. Dessutom tas i lagen in en bestämmelse om en kortvarig förflyttning av en fånge till ett annat fängelse, t.ex. för anordnandet av ett besök eller en permission.

Den tid en fånge får avlägsna sig från fängelset för att höras hos någon annan myndighet fastställs i regel till maximalt två veckor.

Bestämmelser om verkställigheten av fängelsestraff

Bestämmelserna om överlämnande av egna kläder till en fånge föreslås bli förtydligade. Det får utfärdas särskilda bestämmelser om sådana allmänna begränsningar om förbud mot eller begränsning av användning av egna kläder samt om förbud mot överlämnande av enskilda plagg som gäller hela fängelset eller en avdelning. Beslutsfattandet i fråga om sådan begränsning av användning av egna kläder som gäller hela fängelset eller en avdelning överförs till regiondirektören.

Det föreslås en ny bestämmelse om förbud mot rökning i andra lokaler i fängelset än i dem som särskilt anvisats för rökning. Ett förbud mot rökning i fångarnas bostadsrum skulle ändå kräva att fångarna bereds möjlighet att röka i andra lokaler. Brottsförmyndighetens centralförvaltningsenhet ges behörighet att besluta om förbud mot rökning och att meddela närmare föreskrifter om hur rökningen organiseras i fängelsets lokaler.

Förutsättningarna för befrielse från sysselsättningsplikten fastställs noggrannare än för närvarande så att den månad då deltagandet i sysselsättningen skett knyts till en kalendermånad och ska tas ut senast inom ett år från utgången av den månad då deltagandet i sysselsättningen skett.

Kriterierna för att förvägra överlämnande av egendom till en fånges förfogande preciseras och utvidgas. I egendomsförteckningen behöver inte längre upptecknas egendom av ringa värde, om inte fången särskilt begär det. Ett vittne behöver inte heller underteckna egendomsförteckningen när fången själv undertecknar den.

Fängelset kan förvägra en fånge som betar sig störande eller äventyrar ordningen och säkerheten i fängelset tillträde till fängelsebiblioteket.

Kontakter utom fängelset

Brevväxling och telefonsamtal. I lagen föreslås en bestämmelse om att ett beslut om läsning av brev till eller från en fånge även får fattas för viss tid.

Bestämmelsen om underrättelse om läsning kompletteras så att det är tillräckligt att fången underrättas om läsningen. Bestämmelsen gör det möjligt att under vissa förutsättningar uppskjuta underrättelsen om läsningen. I lagen tas också in en bestämmelse om att fången ska anteckna sitt namn på brev som fången sänder till någon annan än en sådan tillsynsmyndighet som övervakar fångelsets verksamhet, om inte fången överlämnar brevet direkt till fångelsets personal. Bestämmelserna om en fånges brevväxling med sitt ombud förtydligas.

Förutsättningarna för avlyssning av telefonsamtal förenhetligas med förutsättningarna för läsning av brev. Besluten om avlyssning och inspelning av telefonsamtal kan fattas samtidigt.

Elektronisk kommunikation. Det föreslås exakta bestämmelser om användningen av mobiltelefon, internet och e-post samt om övervakningen av sådan kommunikation. Bestämmelserna gäller även övervakning av andra telefonsamtal än de som rings med mobiltelefon. Genom bestämmelserna förtydligas förutsättningarna för användning och möjliggörs en mer omfattande användning av elektronisk kommunikation i fångelserna än för närvarande. Det föreslås ändå att användningen av elektronisk kommunikation utökas kontrollerat, så att sådana säkerhetsproblem som användningen eventuellt föranleder kan undvikas och förhindras.

En fånge i en öppen anstalt kan ges tillstånd att använda mobiltelefon. Bestämmelsen motsvarar nuvarande praxis. Genom beslut av Brottsförvaltningsmyndighetens centralförvaltningsenhet får föreskrifter ges om en hurdan mobiltelefon som får överlämnas till en fånges förfogande.

En fånge kan av ett viktigt skäl ges tillstånd att sända och ta emot e-post. En förutsättning för att tillstånd ska beviljas är att användningen av e-post inte äventyrar ordningen eller säkerheten i fångelset. En förutsättning är också att man tillräckligt väl kan försäkra sig om meddelandets avsändare och mottagare. En fånge som placerats på en säkerhetsav-

delning kan ändå inte beviljas tillstånd att använda e-post.

En fånge kan ges tillstånd att använda internet, om användningen av internet inte äventyrar ordningen eller säkerheten i fångelset. En förutsättning för att tillstånd ska beviljas i ett slutet fångelse är att fångens tillgång till andra webbsidor än sådana som är förenliga med tillståndet kan hindras.

I lagen om dataskydd vid elektronisk kommunikation (516/2004) ges fångelset i egenskap av sammanslutningsabonnent rätt att behandla identifieringsuppgifter och meddelanden t.ex. av informationssäkerhetsskäl eller för utredning av fel. Fångelsets befogenheter att övervaka elektronisk kommunikation preciseras och utvidgas genom en specialbestämmelse i ärendet. Fångelset har rätt att hämta avsändar- och mottagaruppgifter för meddelanden både ur den anordning som fången använt för kommunikationen och ur de anordningar eller system som fångelset tillhandahåller för förmedling och behandling av kommunikationen. Fångelsets server används för sändandet av e-post. Meddelandet vidarebefordras först efter det att fångelset har bedömt om förutsättningarna för läsning eller kvarhållande uppfylls. Förutsättningarna för läsning och kvarhållande är desamma som vid de motsvarande övervakningsåtgärderna för brevväxling.

Sändandet av e-post och användningen av internet får också övervakas genom närvaro av personal och genom teknisk övervakning.

Besök. Det föreslås att bestämmelserna om en fånges besök revideras i sin helhet. Bestämmelserna skiljer sig åt för besöksrum i slutna fångelser och i öppna anstalter.

Det föreslås att bestämmelserna om övervakning av besök ska förtydligas. Övervakade besök får avlyssnas och upptas med en teknisk anordning enligt samma grunder som telefonsamtal får avlyssnas och spelas in. Samtalet vid ett oövervakat besök hos en fånge som är placerad på en säkerhetsavdelning får alltid avlyssnas och upptas med en teknisk anordning.

Bestämmelserna om övervakade besök förtydligas så att i lagen tas in ett omnämnande av att det i slutna fångelser finns konstruktionsmässiga hinder mellan fången och besökaren. Bestämmelsen motsvarar nuvarande

praxis. De konstruktionsmässiga hindren behövs för upprätthållande av fängelsets ordning och säkerhet samt för hindrande av införandet av förbjudna ämnen och föremål i fängelset.

Besök under särskilt övervakade förhållanden frångås. I lagen tas emellertid in en bestämmelse om att övervakade besök kan ordnas avskilt från andra fångar, om det finns skäl att misstänka att besöket kan äventyra fängelsets eller någons säkerhet.

När det gäller fångars besök av barn som är yngre än 15 år föreslås en bestämmelse som förbättrar besöksomständigheterna. I slutna fångelser bör det finnas rum som lämpar sig för besök av barn. Vid sådana besök är beröring mellan fången och barnet tillåten.

I lagen föreslås också en ny bestämmelse om att en minderårig besökare ska ha samtycke av sin vårdnadshavare samt åtföljas av ledsagare.

Vidare föreslås i lagen en ny bestämmelse om besök av ombud, genom vilken övervakningen av besök av ombud preciseras.

Det föreslås separata bestämmelser om avbrytande av besök och återkallande av tillstånd till besök. Möjligheten att meddela besöksförbud till andra än ombud och anhöriga utvidgas.

Fångars möjligheter att hålla kontakt med nära anhöriga och andra närstående som bor långt borta förbättras genom att fångar kan ges möjlighet att hålla kontakt med dem via en videolänk. Besök som ordnas via en videolänk varken ersätter eller minskar behovet av att bevilja tillstånd till oövervakade besök.

Permission. Det blir möjligt att övervaka fångar som är på permission med elektroniska övervakningsmetoder.

Disciplin, övervakning och granskning

På de grunder som anges i avsnitt 2.1 förkortas maximilängden för straff i enrum från 14 dygn till 10 dygn.

Vid behandling av ärenden som gäller disciplinstraff kan fången och andra personer höras genom en videokonferens.

Det föreslås att bestämmelsen om kroppsvisitation ska ändras så att kroppsvisitation även omfattar undersökning av fångens mun.

I fängeslagen tas in bestämmelser om överlåtelse av Brottspåföljdsmyndighetens narkotikahundar för att användas av andra myndigheter. Motsvarande bestämmelser tas in när det gäller överlåtelse av andra myndigheters hundar till Brottspåföljdsmyndigheten. Överlåtandet av en hund omfattar även föraren, dock så att föraren saknar självständiga granskningsbefogenheter, och så att hunden och föraren arbetar under den behöriga myndighetens ledning och tillsyn.

Anmälan om innehållet i en fånges brev, telefonsamtal eller andra elektroniska meddelanden till polisen eller någon annan förundersökningsmyndighet begränsas i någon mån. Lämnandet av information förutsätter att den myndighet som tar emot informationen har rätt till den.

Bestämmelsen om observation i isolering föreslås bli preciserad så att en fånge under observation i isolering får övervakas också genom att fången ges lämplig klädsel. Samtidigt föreslås det att maximitiden för observation i isolering förkortas med fem dygn. Även om det i 7 kap. 2 § föreslås en allmän bestämmelse om att fångar ska ha tillgång till toaletter, föreslås det med hänsyn till hur viktigt ärendet är att det också i paragrafen som gäller observation i isolering tas in en specialbestämmelse om att en fånge i observationsoverall bör få gå på toaletten utan dröjsmål. Närmare bestämmelser om verkställigheten av observation i isolering får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Polisen ska underrättas om frigivning av en person som dömts för brott mot liv eller för ett grovt vålds- eller sexualbrott. Att binda underrättelseskyldigheten till återfall i brott kan orsaka oklarhet, och därför föreslås det att skyldigheten ska vara direkt kopplad till brottsbenämningarna.

Ändringssökande

Av de alternativ som presenteras i avsnitt 3.1 är det första alternativet det som bäst uppfyller grundlagens krav. En uttömmande förteckning över beslut som kan vara föremål för ändringssökande och beslut i vilka ändring inte får sökas skulle undanröja oklarheten i de gällande bestämmelserna och således förbättra förutsägbarheten i ändringssökande.

det. Gränsdragningen mellan faktisk förvaltningsverksamhet och beslut som kan vara föremål för ändringssökande framgår då direkt av lagen.

Det föreslås att de bestämmelser i fängelselagen och häktningsslagen som gäller administrativt ändringssökande ska ändras så att i förteckningen över beslut som kan vara föremål för ändringssökande uttömmande ska upptas alla beslut som kan vara föremål för ändringssökande. Rätten att söka ändring omfattar t.ex. beslut som ingriper i fångens grundläggande fri- och rättigheter eller genom vilka de rättigheter som fången har i fängelset begränsas.

Den gällande förteckningen i fängelselagen över beslut som kan vara föremål för ändringssökande preciseras. En bestämmelse om de beslut i vilka en fånge kan begära omprövning ska finnas i 20 kap. 1 § i fängelselagen. Det föreslås att man frångår separat ändringssökande hos tingsrätten i beslut om uppskov med villkorlig frigivning. Även när det gäller uppskov med villkorlig frigivning får omprövning begäras av och besvär anförs hos förvaltningsdomstolen. Detta är motiverat eftersom det är fråga om ett förvaltningsbeslut som fattas av fängelsedirektören eller Brottsförvaltningsmyndighetens centralförvaltningsenhet med stöd av 21 kap. i fängelselagen. Således är det administrativa ändringssökandet mer motiverat än ändringssökande hos tingsrätten.

I de föreslagna 20 kap. 1 § 2 och 3 mom. bestäms om andra personers rätt att begära omprövning. Beslut om besöksförbud och kvarhållande av brev omfattar även personer utanför fängelset. För tydlighetens skull föreslås det separata bestämmelser om ändringssökande för besökare och för avsändare och mottagare av brev.

I lagarna föreskrivs det också om beslut som omfattas av förbud mot ändringssökande. I fängelselagstiftningen finns vissa beslut eller myndighetsåtgärder som gäller en fånges rättigheter och skyldigheter och för vilka förbud mot ändringssökande är motiverat.

Förbudet mot ändringssökande föreslås omfatta beslut eller myndighetsåtgärder som inte gäller en rättighet, utan en förmån som

grundar sig på myndighetens omfattande prövning av ändamålsenligheten.

I häktningsslagen föreslås motsvarande förteckningar som i fängelselagen över beslut som kan vara föremål för ändringssökande och beslut i vilka ändring inte får sökas. Bestämmelserna motsvarar i sak de motsvarande bestämmelserna i fängelselagen. Häktade har ändå mer omfattande rätt att söka ändring än fångar i beslut om användning av egna kläder och begränsning av användning av egna pengar.

De föreslagna bestämmelserna avgränsar ändringssökandet så att s.k. faktisk förvaltningsverksamhet inte omfattas. Den faktiska förvaltningsverksamheten kan också omfatta utövning av offentlig makt med vilken man ingriper i individens grundläggande fri- och rättigheter. De maktmedel som myndigheterna använder är exempel på sådan faktisk utövning av offentlig makt som inte nödvändigtvis inbegriper ett separat förvaltningsbeslut.

I fängelselagen och häktningsslagen föreskrivs om många motsvarande befogenheter som fängvårdsmyndigheterna har. Många bestämmelser som berättigar till faktisk utövning av offentlig makt finns i fängelselagens 16 kap. som gäller granskning av fängelselokaler och fångar, 17 kap. som gäller granskning av andra personer och 18 kap. som gäller säkerhetsåtgärder och användning av maktmedel samt i motsvarande bestämmelser i häktningsslagen.

Faktisk förvaltningsverksamhet omfattar även myndighetsåtgärder som inte inbegriper utövning av offentlig makt. Exempel på sådana är undervisning och hälso- och sjukvårdstjänster. I fängelselagen finns även många bestämmelser genom vilka sådan verksamhet regleras. Exempelvis är det tillstånd att delta i utbildning som avses i 8 kap. 8 § en sådan åtgärd genom vilken fångelsets dagliga verksamhet ordnas och som inte ingriper i fångens rättigheter eller skyldigheter. Sådan verksamhet omfattas alltså inte av det administrativa ändringssökandet.

Det föreslås att också de procedurbestämmelser som gäller ändringssökande preciseras. Detta hänför sig framför allt till att bestämmelserna om omprövning i 7 a kap. i

förvaltningslagen ska beaktas i fängelselagen och häktningslagen.

Vid beredningen av propositionen har en överföring av ärenden som gäller omprövning till Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet övervägts. Detta alternativ kräver ändå tilläggsresurser och kan försena behandlingen av begäranden om omprövning. Av dessa anledningar ska begäranden om omprövning även i framtiden avgöras av regiondirektören. Verkställigheten av domar hör till verkställighetsenhetens uppgifter, så begäranden om omprövning som gäller beräkning av strafftid ska ändå avgöras av verkställighetsdirektören. För att förenhetliga beslutsfattandet föreslås det ändå att systemet för sökande av ändring utvidgas med möjligheten att överklaga till högsta förvaltningsdomstolen. Detta förutsätter besvärstillstånd av högsta förvaltningsdomstolen. Högsta förvaltningsdomstolen kan genom sin avgörandepraxis meddela beslut om centrala rätts-säkerhetsfrågor och härigenom förenhetliga beslutsfattandet i fängelserna.

Beslutanderätt

Det föreslås att bestämmelserna om beslutanderätt allmänt ändras så att antalet tjänstemän som utövar beslutanderätt ökas och att överföring av beslutanderätt nedåt möjliggörs.

Bestämmelser om häktade

Det föreslås en precisering av bestämmelserna om frigivning av häktade på tingsplatsen och om ersättning för deras resekostnader. En häktad som samtycker till det kan transporteras till fängelset för att hämta sina saker som finns där.

I häktningslagen görs ändringar som möjliggör placering av häktade på en drogfri kontraktsavdelning.

Det har utfärdats en separat bestämmelse om häktades rätt ta emot besök av ombud. I bestämmelsen har man beaktat de krav som ställs i direktivet som gäller tillgång till för-svarare (2013/48/EU).

Häktades möjligheter att komma utanför fängelset för att sköta sina nödvändiga och brådskande ärenden förbättras.

Dessutom görs i häktningslagen motsvarande ändringar som i fängelselagen, bl.a. i de bestämmelser som gäller kontakt och besök. En häktad vars kontakter har begränsats enligt tvångsmedelslagen kan dock inte beviljas rätt att använda e-post eller internet.

Bestämmelser om behandling av personuppgifter

Det föreslås att de hänvisningsbestämmelser till lagen om behandling av personuppgifter vid verkställighet av straff som finns i paragraferna i fängelselagen och häktningslagen stryks och att i lagarna tas in en allmän hänvisningsbestämmelse om att bestämmelser om behandlingen av personuppgifter som hänför sig till verkställigheten av straff utfärdas särskilt. Avsikten är att en regeringsproposition som gäller en ny lag om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten ska lämnas till riksdagen hösten 2014. I samband med detta kan i den lagen göras behövliga ändringar t.ex. när det gäller införande och förvaring av uppgifter om elektronisk kommunikation och upptagningar av sådan.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser och konsekvenser för myndigheterna

En del av de föreslagna ändringarna skulle effektivisera Brottspåföljdsmyndighetens verksamhet och medföra kostnadsbesparingar, medan andra skulle orsaka merkostnader.

En övergång från manuell räkning av strafftider till räkning av strafftider med hjälp av ett datasystem kan medföra besparingar på uppskattningsvis fem årsverken. Övergången till beräkning enligt antalet dagar, så att en månad är 30 dagar, kan förkorta i vissa fall strafftiden med 1—2 dagar. Å andra sidan kan strafftiden förlängas i vissa fall, om den råkar infalla i februari.

Brottspåföljdsmyndighetens verksamhet kan effektiviseras och kostnaderna minskas också med många andra förändringar. Sådana ändringar föreslås bl.a. i förtecknandet av fångarnas egendom, besluten om att läsa brev

och användningen av videolänk i disciplinärt förfarande. I propositionen föreslås också att man frångår fattande av beslut om villkorlig frigivning i en situation där fången ska frigges vid den ordinarie tidpunkten.

Den elektroniska kommunikationen och dess övervakning orsakar merkostnader bl.a. i form av anskaffning av anordningar. Där emot ger bestämmelserna prövningsrätt i fråga om ordnandet av möjligheter till elektronisk kommunikation, och de investeringar som krävs kan göras successivt inom ramen för de anslag som finns att tillgå.

Att i alla fångelser ordna med rum som lämpar sig för besök av barn medför vissa kostnader.

Förbud mot rökning i andra lokaler i fångelselet än i dem som har reserverats för rökning medför kostnader om rökkabiner skaffas till avdelningar i slutna fångelser. En rökkabin kostar 1 700—5 200 euro ökad med mervärdesskatten. Dessutom föranleder den årliga servicen av rökkabinerna kostnader. Extra arbete orsakas också av att fångarna ska släppas från sina celler för att gå till rökplatsen.

En del av de föreslagna ändringarna kräver omprogrammeringar av datasystemen. Omprogrammeringar fordras närmast för de ändringar som gäller besök, elektronisk kommunikation och överklagande. Omprogrammeringarna är ändå rätt obetydliga och kan genomföras med de medel som har reserverats för underhåll av datasystemet.

Konsekvenserna av en utvidgning av det förvaltningsrättsliga systemet för överklagande har utvärderats i samband med en ändring av fångelselagen. Det beräknades då att Brottspåföljdsmyndigheten inte föranleder några betydande kostnader, eftersom de tidigare klagomålen närmast kanaliseras som besvär till förvaltningsdomstolarna. De ändringar som nu föreslås ökar ändå antalet begäranden om omprövning och besvär något. En exakt beräkning låter sig inte göras, eftersom det är svårt att bedöma hur vanligt ändringssökandet är i de enskilda ärendegrupperna. Förändringen är inte så stor att den kräver en justering av myndigheternas resurser.

De föreslagna ändringarna förutsätter inte tilläggsresurser för Brottspåföljdsmyndighe-

ten, utan ändringarna kan genomföras inom ramen för de tillgängliga resurserna.

4.2 Konsekvenser för medborgarnas ställning

Genom propositionen genomförs de ändringar som grundlagsutskottet och lagutskottet förutsätter i fångars rätt till ändringssökande. Ändringarna främjar förverkligandet av de krav på rättsskydd för fångar och häktade som säkerställs i 21 § i grundlagen.

I fångars rätt att söka ändring ingår inte längre några sådana helheter i fråga om vilka det är oklart om de omfattas av rätten att söka ändring. På så sätt blir lagstiftningen lättare att förutsäga och fångar och häktade kan söka ändring med stöd av exakta bestämmelser.

Den rätt att söka ändring som besökare till fångar och personer som brevväxlar med fångar har ska förtydligas.

När bestämmelserna blir exaktare än för närvarande förbättras fångarnas, de häktades och personalens rättsskydd.

5 Beredningen av propositionen

Lagförslagen har beretts och behandlats i fångelselagsteamet, som har omfattande sakkunskap inom området för brottspåföljd och som justitieministeriet tillsatte den 5 april 2011. Fångelselagsteamet har bl.a. hört sakkunnigorgan och medborgarorganisationer inom området för brottspåföljd.

De föreslagna ändringarna av bestämmelserna om ändringssökande grundar sig i många avseenden på ett betänkande av en ändringssökandearbetsgrupp (2/630/2005) som justitieministeriet tillsatt. Arbetsgruppen behandlade i detalj de bestämmelser i fångelselagen och häktningsslagen som gäller häktades och fångars rättigheter och skyldigheter samt de bestämmelser som inverkar på deras ställning.

Den föreslagna bestämmelsen om att polisen ska underrättas om frigivning av en fånge som dömts för vålds- eller sexualbrott grundar sig på ett betänkande av en av justitieministeriet tillsatt arbetsgrupp (3/61/2010) som utrett återfall vid grova våldsbrott.

Justitieministeriet begärde yttranden om utkastet till proposition av sammanlagt 42 remissinstanser. Yttrande begärdes av riksdagens justitieombudsman, högsta domstolen, högsta förvaltningsdomstolen, inrikesministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, finansministeriet, kommunikationsministeriet, justitieministeriets lagberedningsavdelning och justitieförvaltningsavdelning, Helsingfors förvaltningsdomstol, Tavastehus förvaltningsdomstol, Kuopio förvaltningsdomstol, Mellersta Finlands tingsrätt, Egentliga Tavastlands tingsrätt, dataombudsmannen, Rättsregistercentralen, polisstyrelsen, Institutet för hälsa och välfärd, Kommunikationsverket, Tullen, gränsbevakningsväsendet, Finlands Advokatförbund, Brottsåtgörande myndighetens centralförvaltningsenhet, verkställighetsenhet och hälsovårdsenhet, Södra Finlands, Västra Finlands samt Östra och Norra Finlands brottsåtgörande regioner samt deras bedömningscentrum, Kervo fängelse, Åbo fängelse, Uleåborgs fängelse, Vånå fängelse, Naarajärvi fängelse, Vankilavirkkäljain liitto VVL ry, Vankila- ja kriminaalityön henkilöstö VaKHe ry, KRIS Suomi ry, Vapautuvien Tuki ry samt Vankien Omaiset VAO ry.

Yttrande gavs av 32 instanser. Ett sammandrag av yttrandena har gjorts (JM 9/2014).

De allmänna omdömena om förslagen var mestadels positiva och de föreslagna ändringarna ansågs i regel vara behövliga. I en del yttranden ville man göra mer omfattande ändringar i bestämmelserna om fångarnas rättigheter än vad som föreslås, medan man i andra yttranden ansåg att förslaget utvidgar fångarnas rättigheter alltför mycket.

Utifrån yttrandena skärptes villkoren för övervakning av besök av ombud, begränsades fångelsens rätt att lämna ut uppgifter till polisen enligt 19 kap. 2 § i fångelselagen, slopades möjligheten att i ordningsstadgan meddela föreskrifter om avdelningsspecifika begränsningar av att använda egna kläder och gå till biblioteket, utvidgades fångars möjligheter något att använda e-post och internet.

Dessutom överfördes inte rätten att besluta om permissioner och deltagande i verksamhet utanför fångelset för dem som avtjänar fängelse på livstid eller straffet i dess helhet

till brottsåtgörande regionernas bedömningscentrum, utan rätten utövas även i fortsättningen av centralförvaltningsenheten.

Utifrån remissyttrandena ändrades även de föreslagna bestämmelserna om ändringssökande, så att regiondirektören även i fortsättningen avgör begäran om omprövning. Dessutom ändrades det ursprungliga förslaget så att besvär förbudet till högsta förvaltningsdomstolen slopades. Efter ändringen kan beslut av förvaltningsdomstolen i framtiden överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen, om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd. Dessutom gjordes i bestämmelserna om överklagande vissa mindre preciseringar. Till dessa delar sändes förslagen på ny remiss till Helsingfors förvaltningsdomstol, Åbo förvaltningsdomstol och Kuopio förvaltningsdomstol samt högsta förvaltningsdomstolen. Högsta förvaltningsdomstolen, Helsingfors och Kuopio förvaltningsdomstolar meddelade att de inte hade något att anmärka på innehållet.

Av undersökningstekniska och säkerhetsrelaterade skäl har man inte beaktat förslaget om en utvidgning av förbudet mot granskning och läsning av brev till att omfatta fångens brevväxling med rättskipnings-, polis- och åklagarmyndigheter eller förslaget om en fånges närvaro vid granskning av hans eller hennes cell. Förslaget om att även häktade kan placeras på säkerhetsavdelning har inte beaktats, eftersom förhållandena på en säkerhetsavdelning och begränsningen av fångars rättigheter inte är förenliga med den häktades presumerade oskuld. Dessutom vore det svårt i praktiken att samordna de bestämmelser om övervakning av kontakter som tillämpas på säkerhetsavdelningar med de begränsningar av kontakter som avses i tvångsmedelslagen. Det föreslås inte heller att den tid inom vilken en placering på säkerhetsavdelning bör omprövas ska förlängas.

6 Samband med andra propositioner

Förslaget behöver sammanjämkas med den regeringsproposition som gäller en överfö-

ring av de uppgifter som hänför sig till inledandet av verkställighet av straff från utskökningsväsendet till Brottsförhållningsmyndigheten. Även en regeringsproposition som gäller

lagen om behandling av personuppgifter vid verkställighet av straff behandlas samtidigt i riksdagen, så förslaget behöver sammanjämkas även med dessa propositioner.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Fängelselagen

1 kap. Allmänna bestämmelser om verkställighet av fängelse

4 §. *Organisationen för verkställighet av fängelse.* Det föreslås att 1 mom. i denna paragraf ska utökas med en bestämmelse om att Brottspåföljdsmyndighetens verkställighetsenhet svarar för verkställigheten av domar. Ärenden som gäller verkställigheten av domar har koncentrerats till den riksomfattande verkställighetsenheten.

5 a §. *Nära anhörig och annan närstående.* Denna paragraf föreslås innehålla en definition av begreppen nära anhörig och annan närstående. Dessa definitioner är av betydelse då olika beslut fattas. Vid tillämpningen av fängelselagens bestämmelser är begreppen av betydelse i synnerhet då en fånge med stöd av 14 kap. 5 § beviljas permission för att besöka en svårt sjuk nära anhörig eller annan närstående. Definitionen är också av betydelse när det gäller att fatta beslut om huruvida en fånge kan beviljas tillstånd till ett oövervakat besök. Begreppet är likaså av betydelse då man fattar beslut om uppskov med straffverkställigheten på andra grunder än av hälsoskäl, underrättar om förflyttning av en fånge, beviljar en fånge som placerats på en säkerhetsavdelning rätt till övervakade besök samt meddelar besöksförbud.

Någon motsvarande definition ingår inte för närvarande i lagen. I detaljmotiveringen till 2 kap. 4 § i fängelselagen konstateras det att man med nära anhöriga avser en make eller maka, barn, föräldrar och syskon. Definitionen av nära anhöriga överensstämmer för närvarande med den definition av nära anhöriga som omfattats i lagen om patientens ställning och rättigheter (785/1992) och i lagen om klientens ställning och rättigheter

inom socialvården (812/2000). Med andra närstående avses enligt motiveringen i regeringspropositionen gällande den först nämnda lagen en sambo eller någon annan med vilken den dömde permanent bott före ankomsten till fängelset.

Som nära anhöriga betraktas enligt den gällande regleringen inte t.ex. fångens mor- eller farföräldrar eller barnbarn. Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet har emellertid tolkat bestämmelserna så att också mor- och farföräldrar räknas till fångens nära anhöriga.

Som nära anhöriga betraktas enligt lagförslaget förutom fångens make och syskon även alla fångens släktingar i rakt upp- och nedstigande led. Enligt den föreslagna definitionen betraktas således också fångens far- och morföräldrar och barnbarn som nära anhöriga. Halvsyskon jämställs med syskon.

Enligt 8 § i lagen om registrerat partnerskap (950/2001) ska en bestämmelse om äktenskap i en lag eller en förordning tillämpas också på ett registrerat partnerskap, om inte något annat föreskrivs. Därför finns det inget behov av att särskilt nämna partnerskap i detta sammanhang.

Med annan närstående avses en sambo eller någon annan person som den dömde bott tillsammans med före ankomsten till fängelset. Sambor kan vara av samma eller olika kön. Ett samboförhållande påvisas genom en anteckning i befolkningsregistret eller på något annat tillförlitligt sätt, t.ex. genom en utredning av polisen eller socialvårdsmyndigheterna.

8 §. *Behörigheten inom Brottspåföljdsmyndigheten.* De tjänstemän som svarar för verkställigheten av domar har sedan ingången av år 2013 arbetat vid Brottspåföljdsmyndighetens särskilda riksomfattande verkställighetsenhet. Det föreslås att den paragraf som gäller behörigheten inom Brottspåföljdsmyndigheten ska ändras så att den överensstämmer med Brottspåföljdsmyndighetens nuvarande organisationsstruktur. Paragrafens 3 mom. ska utökas med en bestämmelse om att tjäns-

temännen vid verkställighetsenheten svarar för verkställigheten av domar. Dessa tjänstemän har definierats i 11 § i statsrådets förordning om Brottspåföljdsmyndigheten. De tjänstemän som svarar för verkställigheten är verkställighetsdirektören, verkställighetschefen och den notarie som anges i arbetsordningen. Paragrafens 3 mom. föreslås även innehålla en bestämmelse om att verkställighetsdirektören i enskilda fall ska ha rätt att överta avgörandet av ärenden som anförtrots andra verkställighetsansvariga.

9 §. Behörighet utom tjänstetid. Det föreslås att bestämmelserna om villkorlig frigivning ska ändras så att fängelsedirektören inte längre ska fatta något särskilt beslut om villkorlig frigivning av en fånge då fången frigges vid den regelmässiga tidpunkt som bestäms enligt 2 c kap. 5 § i strafflagen, utan detta beslut ingår i det straffidsbeslut som en verkställighetsansvarig fattar enligt 3 kap. 7 a §. Fängelsedirektörens beslutsbehörighet ska därmed inte ändras när det gäller ställande av en villkorligt frigiven under övervakning och uppskov med villkorlig frigivning.

För att det i fängelset ska finnas en behörig tjänsteman som i brådiskande fall kan fatta beslut om villkorlig frigivning av en fånge även utanför tjänstetiden, föreslås paragrafens nya 2 mom. innehålla en bestämmelse om att den jourhavande tjänstemannen i brådiskande fall även får utöva den beslutanderätt som tillkommer en verkställighetsansvarig i fråga om straffidsbeslut. Bestämmelsen gäller också fångar som avtjänar förvandlingsstraff för böter och fångar som dömts till så korta fängelsestraff att de är tvungna att avtjäna straffet i dess helhet.

Paragrafens nuvarande 2 mom. blir 3 mom. och i momentet görs en motsvarande ändring som i 1 kap. 8 §.

12 §. Hänvisningsbestämmelse. Det föreslås att 2 mom. i denna paragraf ska innehålla en bestämmelse om att behandlingen av personuppgifter som hänför sig till verkställigheten av straff regleras särskilt.

3 kap. **Beräkning av strafftid**

1 §. Beräkning av längden av fängelsestraff på viss tid. Av de skäl som nämns i avsnitt 2.1 i den allmänna motiveringen föreslås det

att man ska övergå till att beräkna strafftiden i dagar. Det straff som domstolen dömt ut i år och månader ska omvandlas till dagar. En månad omfattar 30 dagar och ett år 365 dagar.

Den avräkning av tiden för frihetsberövande som utförs med stöd av 6 kap. 13 § i strafflagen ska räknas enligt det faktiska antalet dagar. I domstolens beslut anges det antal dagar som avräkningen berör. Domstolen kommer inte längre att uppge den tid som avräknas enligt kalendertiden, utan avräkningen ska uppges enligt det faktiska antalet dagar.

Det föreslås att paragrafens 3 mom. ska upphävas. En bestämmelse som i fråga om sitt innehåll motsvarar detta moment ska tas in i 3 kap. 7 a §, som innehåller bestämmelser om det straffidsbeslut som ersätter straffidsberäkningen.

4 §. Sammanräkning av fängelsestraff på viss tid och förvandlingsstraff. Av de skäl som nämns i avsnitt 2.1 i den allmänna motiveringen finns det inte längre behov av att särskilt föreskriva om ordningen för verkställighet av fängelse- och förvandlingsstraff. Det föreslås att paragrafen ska ändras så att omnämmandet av att förvandlingsstraffet ska avtjänas före andra straff ska strykas ur paragrafen såsom onödigt.

7 §. Inräkning i strafftiden. Om en fånge inte återvänder till fängelset från en permission vid den tidpunkt som fastställs i permissionsvillkoren, inräknas tiden från och med början av det dygn då fången borde ha återvänt till fängelset till slutet av det dygn då fången återvände till fängelset eller greps för återförpassning till fängelset för närvarande inte i strafftiden.

Det föreslås att paragrafens 2 mom. ska ändras så att den ovan nämnda tiden räknas till strafftiden ifall fången haft ett tvingande skäl till att inte återvända vid den utsatta tiden. Denna bestämmelse ska tillämpas på oförutsedda situationer som orsakats av s.k. oöverstigliga hinder (force majeure). Sådana hinder kan utgöras t.ex. av en avsevärd försening inom kollektivtrafiken eller av avbrott i trafiken som beror på en strejk. Fången ska emellertid reservera tillräckligt med tid för återresan till fängelset. T.ex. en försening från tåget utgör inte ett sådant tvingande skäl till dröjsmålet som avses i paragrafen. Fång-

en ska själv visa att skälet till dröjsmålet varit tvingande och godtagbart. Med ett tvingande skäl avses även t.ex. att fången drabbats av en allvarlig sjukdom som krävt sjukhusvård.

Även om fången inte klarar av att visa att det funnits ett tvingande skäl till dröjsmålet, ska tiden dock enligt prövning kunna inräknas i strafftiden om förseningen varit mycket liten och det med tanke på slutresultatet för fångens del skulle vara oskäligt att inte inräkna tiden i strafftiden.

7 a §. Straffidsbeslut. Det föreslås att lagen ska utökas med en ny paragraf som gäller straffidsbeslut. Ett straffidsbeslut ska fattas av en verkställighetsansvarig. Straffidsbeslutet ska innehålla uppgifter om grunderna för beräkningen av strafftiden, den tidpunkt vid vilken fängelsestraffet eller förvandlingsstraffet avtjänats, tidpunkten för villkorlig frigivning eller annan frigivning samt den dag då prövotiden upphör.

Straffidsbeslutet innefattar enligt 3 kap. 7 § även beslut om inräkning i strafftiden.

Fängelsedirektören ska inte längre fatta beslut om villkorlig frigivning av en fånge vid den regelmässiga frigivningstidpunkten, utan detta beslut ska ingå i straffidsbeslutet. De gällande bestämmelserna om uppskov med villkorlig frigivning och övervakning av villkorlig frihet ska dock kvarstå oförändrade. Utanför tjänstetid får dock den jourhavande tjänstemannen inom brottspåföljdsregionen i brådskande fall fatta sådana straffidsbeslut som hänför sig till frigivning av en fånge. Denna fråga regleras i 1 kap. 9 §.

Helsingfors hovrätt ska fortsättningsvis fatta beslut om villkorlig frigivning av en fånge som avtjänar fängelsestraff på livstid eller straffet i sin helhet. Straffidsbeslutet för en livstidsfånge ska emellertid innehålla uppgifter om grunderna för beräkning av strafftiden samt om den tidpunkt vid vilken frihetsberövandet har räckt 10 eller 12 år, varvid fången tidigast kan frigges villkorligt. I straffidsbeslutet för en fånge som avtjänar straffet i sin helhet ska den tidpunkt uppges vid vilken fången tidigast kan frigges villkorligt.

I paragrafens 3 mom. bestäms det att straffidsbeslutet ska delges fången utan dröjsmål. I den gällande lagen finns en motsvarande bestämmelse om delgivning av straffidsberäkningen.

7 b §. Rättelse av fel i straffidsbeslut. Det föreslås att lagen ska utökas med en särskild paragraf som gäller rättelse av straffidsbeslut. Den beräkning som utgör grund för straffidsbeslutet kan av olika orsaker innehålla fel. Beräkningen kan grunda sig på bristfällig utredning och tidpunkten för den villkorliga frigivningen kan ha räknats enligt fel kvotdel. Vidare kan det tillkomma ny utredning som inverkar på beräkningen, såsom korrigerade uppgifter om fängelsestraff som avtjänats utomlands. Det är också möjligt att beräkningen innehåller skrivfel eller att t.ex. fel dag, månad eller år registrerats som beräknad tidpunkt i informationssystemet eller att ett uppenbart räknfel inträffat vid beräkningen. Ett fel i straffidsberäkningen kan således bero på ett sakfel eller på ett skriv- eller räknfel.

Det föreslås att den tjänsteman som fattat beslutet ska kunna rätta sak-, skriv- och räknfel i straffidsbeslutet utan fångens samtycke. Det ska dock inte vara möjligt att rätta beslutet om rättelsen leder till ett oskäligt slutresultat för fången. En rättelse kan emellertid bara i exceptionella fall leda till ett oskäligt slutresultat. En sådan situation kan förekomma om det är fråga om ett ringa fel som uppdagas då frigivningstidpunkten är nära och en rättelse av felet skulle hindra eller avsevärt försvåra genomförandet av frigivningsplanen.

8 §. Beslutanderätt. Paragrafens 1 mom. föreslås innehålla en bestämmelse om att det straffidsbeslut som avses i 7 a § ska fattas av en verkställighetsansvarig.

Det föreslås att 1 mom. i denna paragraf ska ändras så att verkställighetsdirektören istället för Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet ska fatta beslut om inräkning i strafftiden i sådana fall där inledandet av verkställigheten har försenats eller verkställigheten har avbrutits utan fångens förskyllan, på det sätt som avses i kapitlets 7 § 3 mom.

Paragrafens 2 mom. föreslås innehålla en ny bestämmelse om villkorlig frigivning i det fall där den dömde avtjänat den andel av straffet som avses i 2 c kap. 5 § i strafflagen före ankomsten till fängelset. Genom att beslutanderätten överförs till en verkställighetsansvarig blir det redan då verkställigheten in-

leds möjligt att vid verkställighetsenheten fatta beslut om ett sådant ändamålsenligt förfarande som gör att man kan undvika att den dömd i onödan anländer till fängelset. Den dömd ska dock fortfarande kunna efterlysas för verkställighet av domen ifall man inte får kontakt med honom eller henne.

4 kap. **Ankomst till ett fängelse och placering i fängelset**

7 §. Förfarandet vid utarbetandet av planen. Det föreslås att 1 mom. i denna paragraf ska ändras så att planen för strafftiden ska kunna utarbetas förutom vid de nuvarande bedömningscentrumen även vid någon annan enhet som svarar för inledandet av verkställighetsåtgärderna. Den dömd ska höras innan verkställighetsåtgärderna inleds och i detta sammanhang kan också en plan för strafftiden utarbetas för den dömd. Dessa nya enheter som svarar för inledandet av verkställigheten kan vara byråer för samhällspåföljder. Momentet ska dessutom ses över i språkligt avseende.

Paragrafens 2 mom. ska ändras så att det bestäms att planen för strafftiden ska utarbetas i samarbete med den dömd istället för med fången. Den föreslagna ändringen hänför sig till det faktum att planen för strafftiden kan utarbetas också innan den dömd anländer till fängelset.

I paragrafens 3 mom. föreslås förtydligande preciseringar beträffande uppföljningen av genomförandet av planen för strafftiden och sättet för uppföljningen.

9 §. Placering i öppen anstalt. Det föreslås att denna paragraf ska ändras så att en person som dömts till ett fängelsestraff på högst två år ska kunna placeras i en öppen anstalt direkt från frihet. För närvarande utgör ett fängelsestraff på ett år gränsen för placering i öppen anstalt direkt från frihet. Då de uppgifter som hänför sig till inledandet av verkställigheten av fängelsestraff överförs till Brottsförmyndigheten kan de dömda intervjuas och bedömas redan under den tid de är i frihet, innan de förpassas till ett fängelse. Då kan också förutsättningarna för placering i en öppen anstalt bedömas bättre än för närvarande.

Det föreslås att till paragrafen fogas en bestämmelse enligt vilken en dömd som ska placeras i en öppen anstalt kan åläggas att anmäla sig i ett slutet fängelse, varifrån han eller hon flyttas till en öppen anstalt.

12 §. Närmare bestämmelser och föreskrifter. Denna paragraf ska ändras så att Brottsförmyndighetens centralförvaltningsenhet ska ha mer omfattande behörighet att meddela föreskrifter om processen för avtjänande av fängelsestraffet och genomförande av straffet. Enligt förslaget ska centralförvaltningsenheten kunna meddela närmare föreskrifter om bedömning och placering i en öppen anstalt samt om planmässigt genomförande av straffet. För närvarande kan centralförvaltningsenheten meddela föreskrifter bara om verksamheten vid bedömningscentrumen. Paragrafens finskspråkiga rubrik ska utökas med ordet föreskrifter.

5 kap. **Placering i fängelset**

3 §. Avskilt boende på egen begäran. Denna paragraf innehåller bestämmelser om fängelsets skyldighet att ge en fånge möjlighet att bo avskild från andra fångar, om fången har grundad anledning att tro att hans eller hennes personliga säkerhet är hotad eller om det finns någon annan godtagbar anledning till avskilt boende. Det föreslås emellertid att paragrafen ska ändras så att avskilt boende endast ska kunna grunda sig på att fången har grundad anledning att tro att hans eller hennes personliga säkerhet är hotad. Genom denna ändring betonar man att rätten till avskilt boende endast ska kunna basera sig på säkerhetsaspekter. I och med ändringen strävar man efter att förhindra att fångar utan anledning bor avskilda, eftersom det faktum att en fånge under en längre tid bor avskild från andra försämrar fångens möjligheter att anpassa sig till samhället.

Paragrafen innehåller inte för närvarande några bestämmelser om hur länge det avskilda boendet varar eller om omprövning av förutsättningarna för det. Av de orsaker som nämns i avsnitt 2.3 i den allmänna motiveringen föreslås det att paragrafens 2 mom. ska utökas med en bestämmelse om att beslutet om avskilt boende och dess grunder ska omprövas minst var fjärde månad.

9 §. Beslutanderätt. Det föreslås att 2 mom. i denna paragraf ska ändras så att en sysselsättnings- eller säkerhetsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen ska kunna fatta beslut om avskilt boende på en fånges egen begäran. För närvarande finns det inte några särskilda bestämmelser om vem som fattar beslut om avskilt boende, utan beslutet om placering i avskilt boende har hittills fattats av samma tjänsteman som beslutat om andra placeringar av fångar i fängelset, dvs. en sysselsättningsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen.

6 kap. **Förflyttning från ett fängelse till ett annat**

2 §. Förflyttning från öppen anstalt till slutet fängelse. Denna paragraf innehåller bestämmelser om på vilka grunder en fånge kan förflyttas från en öppen anstalt till ett slutet fängelse. Enligt paragrafens 1 mom. kan en fånge förflyttas från en öppen anstalt till ett slutet fängelse för den tid som utredningen av en ordningsförseelse kräver. Det finns däremot inte någon motsvarande bestämmelse om förflyttning av en fånge för avtjänande av straff i enrum.

Det föreslås således att paragrafens 2 mom. ska utökas med en bestämmelse om att en fånge ska kunna förflyttas till ett slutet fängelse också för att avtjäna ett sådant straff i enrum som påförts såsom disciplinstraff. Denna bestämmelse behövs, eftersom det inte i alla öppna anstalter finns sådana rum där straff i enrum kan verkställas. Bestämelsen behövs i synnerhet i de fall där fången inte förflyttas till ett slutet fängelse på grund av ordningsförseelsen. Av de orsaker som anges ovan i avsnitt 3.2 i den allmänna motiveringen föreslås att i paragrafens 2 mom. även ska föreskrivas att om en dömd, som med stöd av 4 kap. 9 § placeras från frihet direkt i en öppen anstalt, är berusad när han eller hon anländer till den öppna anstalten, kan han eller hon förflyttas till ett slutet fängelse tills han eller hon är drogfri.

3 §. Förflyttning till ett annat fängelse. Det föreslås att 1 mom. i denna paragraf ska utökas med en förtydligande bestämmelse om att förflyttning av en fånge till ett annat fängelse

på de grunder som anges i momentet inte kräver samtycke av fången.

3 a §. Kortvarig förflyttning till ett annat fängelse. Denna paragraf föreslås innehålla bestämmelser om kortvarig förflyttning av en fånge till ett annat fängelse. Förflyttningen ska kunna genomföras för anordnandet av ett besök eller en permission eller av någon annan motsvarande orsak. En sådan annan motsvarande orsak kan t.ex. utgöras av att en fånge kortvarigt behöver förflyttas till ett annat fängelse för att delta i sådan sysselsättning som ingår i fångens plan för strafftiden men som inte kan ordnas i placeringsfängelset. Vid sådana förflyttningar är det inte fråga om byte av fångens placeringsfängelse utan endast om kortvarig förflyttning till ett annat fängelse.

5 §. Närvaro vid domstol eller andra myndigheter. I denna paragraf föreskrivs inte för närvarande någon begränsning för hur länge en fånge kan vara placerad utanför fängelset i någon annan myndighets lokaler för att bli hörd. Paragrafen tillämpas närmast i sådana situationer där polisen förhör en fånge på grund av ett brott eller hör en fånge t.ex. som vittne i ett brottmål som berör en annan person. Fången är under denna tid placerad i polisens förvaringslokaler.

Det föreslås att paragrafen ska ändras så att en fånge inte utan särskilt vägande skäl får vara placerad utanför fängelset i mer än 14 dagar. Denna maximitid omfattar även restiden. Det kan finnas ett särskilt vägande skäl till att hålla en fånge avskild t.ex. i samband med ett omfattande brottmål. Med ett särskilt skäl som hänför sig till grunden för hörandet avses t.ex. det faktum att fången hörs i samband med ett grovt brott, såsom brott mot liv. Ett annat särskilt vägande skäl kan utgöras av att fångens placeringsfängelse och den polis-inrättning som svarar för förundersökningen av brottet i fråga är belägna långt från varandra.

6 §. Beslut om förflyttning. Det föreslås att 1 mom. i denna paragraf ska ändras så att det antal tjänstemän som är behöriga att fatta beslut om förflyttning av fångar utökas. Utöver direktören för bedömningscentrumet ska även den i arbetsordningen förordnade tjänsteman som fungerar som ställföreträdare för direktören kunna fatta beslut om förflyttning

av en fånge. Motsvarande utvidgning av beslutanderätten föreslås också i sådana situationer där en fånge flyttas till en annan brottspåföljdsregion. Samtycke till en sådan förflyttning kan ges förutom av direktören för bedömningscentrumet i den mottagande brottspåföljdsregionen även av den tjänsteman som i arbetsordningen förordnats till ställföreträdare för direktören. Direktören för bedömningscentrumet ska fortsättningsvis kunna överföra beslutanderätten i ett ärende som berör en enskild fånge till den fängelse-direktör som nämns i planen för strafftiden.

I paragrafens 2 mom. föreslås inga ändringar.

Paragrafens 3 mom. ska ändras så att en säkerhets- eller sysselsättningsansvarig vid sidan av fängelsedirektören ska kunna fatta beslut om att en fånge enligt 5 § 2 mom. ska tillåtas avlägsna sig från fängelset för att bli hörd. Direktören för bedömningscentrumet ska dock fortsättningsvis fatta beslut om sådana vistelser utanför fängelset som inklusive restiden överskrider sju dygn. Det föreslås emellertid att momentet ska ändras så att den tjänsteman som förordnats till ställföreträdare för direktören i arbetsordningen ska kunna anförtros beslutanderätt vid sidan av direktören för bedömningscentralen. För närvarande har direktören för bedömningscentralen kunnat förordna en verkställighetsansvarig till uppgiften.

Paragrafens 4 mom. föreslås innehålla en bestämmelse om att fängelsedirektören eller en säkerhetsansvarig ska fatta beslut om kortvarig förflyttning av en fånge till ett annat fängelse. Beslutanderätten tillkommer direktören för det mottagande fängelset och en säkerhetsansvarig i det mottagande fängelset, men denne ska höra direktören för placeringsfängelset innan beslutet fattas.

7 kap. Basvård och boende

1 §. Fångarnas bostadsrum. I cellerna i slutna fängelser finns det i regel toaletter. I två fängelser finns det emellertid ännu sammanlagt 196 celler som inte har egna toaletter. Då en avdelning med sådana celler är stängd måste fångarna särskilt be personalen om tillträde till toaletten.

Det föreslås att 1 mom. i denna paragraf ska utökas med en bestämmelse om att fångarna ska ha tillgång till toaletter vid alla tider på dygnet. Denna bestämmelse är förenlig med Brottspåföljdsmyndighetens anvisning från år 2011.

2 §. Klädsel. Det föreslås att denna paragraf ska preciseras så att paragrafens 2 mom. innehåller en allmän begränsning av fångars rätt att använda egna kläder i slutna fängelser och 3 mom. innehåller bestämmelser om de grunder med stöd av vilka överlåtelse av enskilda klädesplagg till en fånges förfogande kan förvägras både i slutna fängelser och i öppna anstalter.

Enligt paragrafens 2 mom. ska det fortsättningsvis vara möjligt att i slutna fängelser utfärda allmänna begränsningar i fråga om fångarnas rätt att använda egna kläder, som gäller antingen hela fängelset eller en fängelseavdelning. En sådan begränsning kan emellertid inte gälla en enskild fånge. Grunderna för begränsning av användningen av egna kläder ska preciseras så att också säkerheten i fängelset utgör en av dessa grunder. Allmänna begränsningar av användningen av egna kläder kan komma i fråga närmast i fängelser med hög övervaknings- och säkerhetsnivå. Bestämmelsen om klädsel i arbete ska flyttas till 4 mom.

Paragrafens 3 mom. föreslås innehålla bestämmelser om de grunder på vilka det är möjligt att förvägra överlämnandet av enskilda klädesplagg till en fånges förfogande. Öppna anstalter och slutna fängelser avviker till sin karaktär från varandra och de grunder på vilka överlämnandet av egna kläder till en fånges förfogande kan förvägras kan därmed avvika avsevärt från varandra i olika typer av anstalter.

Överlämnandet av ett klädesplagg till en fånges förfogande ska kunna förvägras om användningen av plagget skulle äventyra ordningen eller säkerheten i fängelset. Ordningen och säkerheten i fängelset kan äventyras t.ex. av kläder som är försedda med en kriminell organisations emblem eller av kläder som ger utslag i en metall-detektor. Även vissa egenskaper hos kläderna kan orsaka fara, såsom vassa spetsar på skor. Grunderna för överlämnande av kläder är av liknande art som de grunder som gäller i samband med

överlämnandet av föremål till en fånges förfogande och som regleras i 9 kap.

I slutna fängelser grundar sig övervakningen av fångarna i allt högre grad på kameraövervakning. Med tanke på ordningen och säkerheten i fängelset är det viktigt att fångarna inte kan använda kläder som hindrar identifiering av dem. Enligt lagförslaget ska överlämnandet av egna kläder till en fånges förfogande således kunna förvägras om användningen av kläderna kan försvåra identifieringen av fången. Med stöd av denna bestämmelse är det t.ex. möjligt att vägra att överlämna kläder försedda med huva. Då man fattar beslut om att överlämna kläder till en fånges förfogande ska man kunna beakta individuella omständigheter, t.ex. rymningsrisken för den aktuella fångens del.

Överlämnandet av egna kläder till en fånges förfogande förutsätter att kläderna kan granskas på ett tillförlitligt sätt utan att skadas. Det förutsätts också att kläderna är i gott skick.

Överlämnandet av egna kläder till en fånges förfogande kan förvägras också på grund av den mängd egna kläder som fången redan förfogar över och på grund av cellens begränsade förvaringsutrymmen. Mängden egna kläder som överlämnas till en fånges förfogande begränsas nämligen av att kläderna ska kunna förvaras på de ställen som reserverats för dem i cellens förvaringsutrymmen. Det får inte finnas så mycket kläder i cellen att kläderna orsakar fara för brandsäkerheten eller olägenhet för granskningen av cellen.

I paragrafens 4 mom. finns bestämmelser om de kläder som ska användas i arbete. Den bestämmelse om att användningen av egna kläder kan begränsas av skäl som hänför sig till arbetarskyddet, vilken ingår i den gällande paragrafens 2 mom., ska flyttas till detta moment. Den bestämmelse om skyddskläder i arbetet som ingår i det gällande 3 mom. ska kvarstå oförändrad.

Paragrafens 5 mom. gäller den situation där en fånge inte har lämpliga egna kläder. I detta fall ska fången ges lämplig klädsel. I denna bestämmelse föreslås inga ändringar.

5 §. Mathållning. Det föreslås att 3 mom. i denna paragraf ska innehålla en ny bestämmelse som gör det möjligt för fångarna att

själva ordna sin mathållning. I praktiken kommer denna bestämmelse att tillämpas främst i öppna anstalter. På slutna avdelningar ska egen mathållning dock även kunna godkännas som sådan verksamhet som omfattas av sysselsättningsplikten.

Om fängelset inte erbjuder fångarna alla dagliga måltider, ska fångarna betalas matpenning för inköp av livsmedel. Alternativt kan fångarna ges råvaror för att tillreda mat. Grunderna för fastställandet av matpenningen ska regleras genom förordning av statsrådet. En bestämmelse om detta föreslås ingå i kapitlets 8 §. Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet ska kunna meddela närmare föreskrifter om de praktiska arrangemangen i samband med anordnandet av egen mathållning.

6 a §. Förbud mot rökning. Av de orsaker som nämns i punkt 2.1 i den allmänna motiveringen föreslås det att lagen ska utökas med en bestämmelse som gör det möjligt att förbjuda rökning i fångarnas bostadsrum. Rökning kan ordnas t.ex. i särskilda rökrum. Det är i regel tillåtet att röka utomhus.

Fångarna får inte röra sig fritt i fängelset. Därför föreslås det att lagen ska innefatta en bestämmelse om att fångar som inte får röka i sina bostadsrum ska ges tillfälle att röka någon annanstans. Rökning kan ordnas t.ex. genom att fångarna tillåts besöka avdelningens rökrum eller rökbås. Förbud mot rökning i fångarnas bostadsrum kan införas bara i sådana fängelser där det är möjligt att på något annat sätt erbjuda fångarna tillfälle att röka tillräckligt ofta.

7 §. Beslutanderätt. Enligt 1 mom. i denna paragraf ska fängelsedirektören eller en säkerhetsansvarig fortsättningsvis fatta beslut om att förvägra en fånge vistelse utomhus. Momentet ska dock ändras så att fängelsedirektören inte längre ska ge den säkerhetsansvarige ett särskilt förordnande att fatta sådana beslut.

Vidare ska paragrafen utökas med ett nytt 2 mom., som innehåller bestämmelser om behörigheten att fatta beslut om fångarnas rätt att använda egna kläder. Det föreslås att bestämmelserna om beslutanderätten ska ändras så att regiondirektören ska fatta beslut om allmänna begränsningar av fångarnas rätt att använda egna kläder med stöd av 2 §

2 mom. Regiondirektörens beslut ska inte kunna överklagas, eftersom det är fråga om ett allmänt förordnande som är jämförbart med fängelsets eller fängelseavdelningens dagordning.

En säkerhetsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning ska fatta beslut om att förvägra överlämnande av egna kläder till en fånges förfogande med stöd av 2 § 3 mom. Fången har med stöd av 20 kap. 1 § rätt att begära omprövning av ett sådant beslut.

Sorteringen och klassificeringen av kläder som överlämnas till fångarnas förfogande sker däremot i huvudsak med stöd av bestämmelserna i fängelsets ordningsstadga och kräver i allmänhet inte uttryckliga beslut. Klassificeringen av kläder utgör faktisk förvaltningsverksamhet, beträffande vilken fångarna inte har rätt att begära omprövning. Det är i praktiken övervakningspersonalen som sköter överlämnandet av tillåtna egna kläder till fångarnas förfogande.

För närvarande utövar fängelsedirektören eller en av direktören förordnad sysselsättningsansvarig beslutanderätten beträffande avvikelser från den normala kosten. Det föreslås emellertid att denna beslutanderätt i fortsättningen ska utövas av en sysselsättnings- eller säkerhetsansvarig.

Vidare föreslås det att paragrafen ska utökas med ett nytt 4 mom., där behörigheten att fatta beslut om förbud mot rökning i fångarnas bostadsrum regleras. Beslutanderätten beträffande förbud mot rökning utövas av Brottpåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet. Rökning ska kunna förbjudas i ett visst fängelse eller på en viss fängelseavdelning.

8 §. Närmare bestämmelser och föreskrifter. Det föreslås att 1 mom. i denna paragraf ska innehålla ett bemyndigande med stöd av vilket grunderna för fastställelse av den matpenning som fångarna betalas för anordnande av egen mathållning ska regleras genom förordning av statsrådet.

Vidare föreslås det att bemyndigandet i paragrafens 2 mom., som gäller befogenheter att meddela föreskrifter, ska utvidgas så att Brottpåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet ska kunna meddela föreskrifter också om anordnande av rökning och inne-

hav av tändredskap. Centralförvaltningsenheten ska även kunna meddela närmare föreskrifter om sättet för anordnande av egen mathållning. Föreskrifter kan meddelas t.ex. om var livsmedlen ska skaffas.

8 kap. Sysselsättning

13 §. Befrielse från sysselsättningsplikt för viss tid. Det föreslås att denna paragraf ska ändras så att en sådan månad som en fånge deltagit i sysselsättning och som utgör grund för befrielse från sysselsättningsplikten ska definieras noggrannare än förut. Den nämnda månaden binds vid kalendermånaden, såsom i semesterlagen. I paragrafen konstateras det också att förflyttning av en fånge till ett annat fängelse inte inverkar på grunderna för befrielse från sysselsättningsplikten. Detta innebär att förutsättningarna för befrielse från sysselsättningsplikten uppfylls i det fall där fången i det tidigare fängelset deltagit i sysselsättning 12 dagar och i det nya fängelset två dagar under samma kalendermånad.

I paragrafen uppställs också en tidsfrist inom vilken befrielsen från sysselsättningsplikten ska ordnas. Befrielsen ska utnyttjas senast inom ett år från utgången av den månad då deltagandet i sysselsättningen skett.

Vidare föreslås det att paragrafen ska utökas med en bestämmelse om att befrielsen från sysselsättningsplikten ska kunna förläggas till en tidpunkt som är lämplig med avseende på anordnandet av sysselsättning i fängelset. En motsvarande bestämmelse ingår för närvarande i statsrådets förordning om fängelse.

Paragrafens bestämmelse om att en fånge kan befrias från sysselsättningsplikten för högst fyra veckor per år ska upphävas såsom onödig.

14 §. Beslutanderätt. Det föreslås att den beslutanderätt som regleras i 4 mom. i denna paragraf ska utvidgas så att också en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning ska kunna fatta beslut om befrielse från sysselsättningsplikten.

9 kap. Fångarnas egendom och inkomster

1 §. Innehav av egendom. I paragrafen 1 mom. regleras grunderna för förvägran av överlämnande av föremål eller ämnen till en fånges förfogande. För närvarande finns det inga bestämmelser om att innehav av ett ämne eller föremål kunde förvägras på grund av att det inte kan granskas. Det föreslås således att paragrafens 1 mom. ska utökas med en ny 4 punkt, där det bestäms att innehav av ett föremål eller ämne kan förvägras om föremålet eller ämnet inte kan granskas utan oskäligt besvär eller utan att det skadas. För närvarande ingår en liknande bestämmelse i fängelsernas ordningsstadga.

Enligt 1 kap. 2 § i fängelselagen är ett av målen för verkställighet av fängelse att förhindra brottslighet under strafftiden. En fånge kan begå ett brott med hjälp av ett föremål vars överlämnande till fångens förfogande inte uttryckligen har förbjudits med stöd av de gällande bestämmelserna. Det föreslås därmed att paragrafens 1 mom. ska utökas med en ny 5 punkt, med stöd av vilken innehav av ett föremål eller ämne kan förvägras om det behövs för att förhindra att brott begås. Enligt denna bestämmelse kan en fånge förvägras inneha eller fräntas ett föremål vars innehav annars är tillåtet, på grund av att fången använder eller det finns grundad anledning att misstänka att fången kommer att använda det som hjälpmedel vid brott. En sådan situation kan uppkomma t.ex. om en fånge använder en skrivmaskin som han eller hon förfogar över för att förfälska dokument och begå bedrägeribrott.

Cellerna är nuförtiden allt oftare utrustade med bl.a. TV, DVD-spelare och radio. Orsaken till att cellerna har utrustats på detta sätt har varit en strävan efter att minska mängden egen utrustning som fångarna hämtar med sig till fängelset. Detta minskar både den tid som krävs för granskning av apparaterna och risken för att otillåtna föremål och ämnen kommer in i fängelset. Det föreslås därmed att paragrafens 1 mom. ska utökas med en ny 6 punkt, där det bestäms att innehav av ett föremål kan förvägras också om fängelset har ställt motsvarande föremål till fångens förfogande. Med stöd av denna bestämmelse är det möjligt att förvägra anskaffning även av andra föremål än sådana som hör till cellens utrustning, om fängelset ställt motsvarande

föremål till fångarnas förfogande. En motsvarande bestämmelse ingår för närvarande i fängelsernas ordningsstadga.

I paragrafens 4 mom. som gäller förstöring av narkotika ska i stället för den upphävda narkotikalagen (1289/1994) hänvisas till den gällande narkotikalagen (373/2008).

2 §. Egendomsförteckning. I paragrafens 1 mom. föreslås en ändring som innebär att egendom av ringa värde inte ska upptecknas i egendomsförteckningen i ett slutet fängelse, om inte fången särskilt begär det. Sådan egendom av ringa värde kan utgöras t.ex. av strumpor och liknande klädesplagg samt av tidningar. Egendomens skick inverkar också på om den upptecknas i egendomsförteckningen eller inte. En egendomsförteckning ska även kunna upprätthållas i bildformat, så att fångens egendom och föremål fotograferas. Denna paragraf ska dessutom ändras så att egendomsförteckningen inte behöver undertecknas av vittnen i det fall då fången själv undertecknar den.

Det föreslås att paragrafens 2 mom. ska ändras på motsvarande sätt, så att en anteckning om att egendom överlämnats till en fånges förfogande i ett slutet fängelse endast behöver göras beträffande den egendom som upptecknats i egendomsförteckningen.

I paragrafens 3 mom. ska i stället för en fängvårdsmyndighet hänvisas till en tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten. I paragrafens 3 mom. ska i stället för en fängvårdsmyndighet hänvisas till en tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten.

5 §. Återlämnande av egendom. Det föreslås att 1 mom. i denna paragraf ska utökas med ett omnämnande av att fångens penningmedel kan returneras till honom eller henne genom kontoöverföring eller som postanvisning.

9 §. Beslutanderätt. Det föreslås att paragrafens 1 mom. ska preciseras så att det framgår vem som ska fatta beslut om att förvägra överlämnande av egendom till en fånges förfogande. Ett sådant beslut ska fattas av en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning. Fången har rätt att begära omprövning av beslutet med stöd av den föreslagna 21 kap. 1 §.

Sorteringen och klassificeringen av föremål och ämnen som överlämnas till fångarnas

förfogande sker däremot i huvudsak med stöd av bestämmelserna i fängelsets ordningsstadga och förutsätter i allmänhet inte uttryckliga beslut. Klassificeringen av föremål är faktisk förvaltningsverksamhet, beträffande vilken fångarna inte har rätt att begära omprövning. Det är i praktiken övervakningspersonalen som sköter överlämnandet av tillåtna föremål och ämnen till fångarnas förfogande, utan att det fattas några uttryckliga beslut om saken.

10 §. Närmare bestämmelser och föreskrifter. Det föreslås att 2 mom. i denna paragraf ska utökas med en bestämmelse om att närmare föreskrifter om den egendom som ska upptecknas i egendomsförteckningen kan meddelas av Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet.

Paragrafens finskspråkiga rubrik ska ändras så att den överensstämmer med innehållet.

10 kap. Social- och hälsovård

6 a §. Underrättelse om sjukdom. Det föreslås att lagen ska utökas med en ny bestämmelse om att fångarna ska ges möjlighet att underrätta en nära anhörig och någon annan närstående om att han eller hon blivit allvarligt sjuk eller skadad. I 19 kap. 3 § finns dessutom en bestämmelse om att anmälningar om fångars hälsotillstånd ska göras i enlighet med lagen om patientens ställning och rättigheter (785/992).

11 kap. Fritid

2 §. Deltagande i fritidsverksamhet. Den hänvisning till 15 kap. 15 § som ingår i 2 mom. 3 punkten i denna paragraf ska ändras till en hänvisning till 15 kap. 14 §.

3 §. Religionsutövning. Den hänvisning till 15 kap. 15 § som ingår i 2 mom. 2 punkten i denna paragraf ska ändras till en hänvisning till 15 kap. 14 §.

4 §. Bibliotek. Enligt den gällande paragrafen ska fångarna ges tillträde till fängelsebiblioteket. Undantagen utgörs av de situationer där en fånge är placerad på en säkerhetsavdelning, avtjänar straff i enrum, ska hållas avskild vid utredning av en ordningsförseelse eller är föremål för säkerhetsåtgärder enligt 18 kap.

Paragrafens 3 mom. föreslås innehålla en ny bestämmelse om att fångar i enskilda fall kan förvägras tillträde till fängelsebiblioteket också i sådana situationer där en fånge uppträder störande eller äventyrar ordningen eller säkerheten i fängelset. I dessa situationer kan fången alltså förvägras rätt att besöka biblioteket.

8 §. Beslutanderätt. Det föreslås att 1 mom. i denna paragraf ska utökas med en bestämmelse om att en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning eller en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter ska kunna fatta beslut om att förvägra en fånge tillträde till fängelsebiblioteket.

9 §. Närmare föreskrifter. Denna paragraf ska kompletteras med en bestämmelse om att Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet ska kunna meddela närmare föreskrifter om anordnandet av bibliotekstjänster i sådana fall där en fånge inte kan besöka fängelsebiblioteket.

12 kap. Brevväxling, telefonsamtal och elektronisk kommunikation

Det föreslås att rubriken för detta kapitel ska kompletteras med ett omnämnande av elektronisk kommunikation. Ändringen är motiverad med beaktande av de utökade bestämmelserna om elektronisk kommunikation.

1 §. Brevväxling och granskning av postförsändelser. Det föreslås att 1 mom. i denna paragraf för tydlighetens skull ska utökas med ett omnämnande av att fångarnas rätt till korrespondens endast gäller korrespondens per post. I riksdagens justitieombudsmans beslut (1621/4/05) har det konstaterats att rätten till korrespondens också skulle omfatta meddelanden och brev som fångarna sänder till varandra som s.k. intern post. Ordningen och säkerheten i fängelset kan äventyras i fall den interna posten används som en kanal för kommunikation och kontakter fångarna emellan. Genom denna ändring förtydligas det att fängelset inte har någon skyldighet att vidarebefordra meddelanden och brev som fångar riktar till varandra såsom intern post. Ändringen innebär dock inte att fängelset inte kan leverera ett brev som en fånge riktat

till en annan fånge direkt till denne utan anlitande av postväsendet och betalning av postavgift. Vid granskningen av brev som levereras via intern post iakttas bestämmelserna om granskning av brev.

Paragrafens 2 mom. ska utökas med ett omnämmande av att förutom sådana brev eller andra postförsändelser som riktas till en fånge i ett slutet fängelse även brev eller postförsändelser som riktas till en fånge i en enhet underställd Brottsförhållningsmyndighetens hälsovårdsenhet ska få öppnas och deras innehåll granskas. De enheter som är underställda Brottsförhållningsmyndighetens hälsovårdsenhet är placerade i fängelser, vilket innebär att det är motiverat att tillämpa samma granskningsbestämmelser vid dessa enheter. Tjänstemännen i det slutna fängelset i fråga fattar beslut om granskningen av brev. Hittills har de brev som sänts till en fånge i en enhet underställd Brottsförhållningsmyndighetens hälsovårdsenhet sänts till fångens placeringsfängelse för att öppnas och granskas. Denna ändring gäller också fångar som flyttats från en öppen anstalt till en hälsovårdsenhet.

2 §. Läsning och kopiering av meddelanden. Det föreslås att 1 mom. i denna paragraf ska utökas med ett omnämmande av att också en sådan anledning som har samband med brevets mottagare kan utgöra en grund för att brevet får läsas. Hittills har man inte kunnat fästa något avseende vid brevets mottagare då man övervägt om kriterierna för läsning av ett brev uppfyllts, trots att avseende fått fästas vid avsändaren av ett brev till en fånge. Mottagaren av ett brev från en fånge är emellertid av betydelse på samma sätt som den person som sänder ett brev till en fånge.

Paragrafens 1 mom. föreslås även innehålla en ny bestämmelse som innebär att beslut om läsning av en fånges brev, postförsändelser, e-postmeddelanden eller andra meddelanden inte alltid måste fattas från fall till fall. Enligt denna bestämmelse är det möjligt att fatta beslut om läsning för viss tid, högst två veckor. Ett beslut om läsning som fattas för viss tid möjliggör dock inte automatiskt läsning av alla brev som anländer till en fånge eller som fången sänder under den aktuella tiden.

Granskningen av brev som en fånge sänt förutsätter att fångens namn framgår av brevet. Paragrafens 2 mom. ska utökas med en bestämmelse om att fången ska anteckna sitt namn på ett brev som fången sänder till någon annan än en sådan tillsynsmyndighet som avses i 3 § och som övervakar verksamheten i fängelset, om inte fången personligen överlämnar brevet direkt till fängelsets personal. Denna bestämmelse gäller både fångar i slutna fängelser och fångar som placerats i öppna anstalter. Vidare föreslås det att paragrafen ska utökas med en bestämmelse om att ett brev som sänts av en fånge i ett slutet fängelse får öppnas för att ta reda på vem som är dess avsändare, om inte fångens namn framgår av brevet eller fängelset på något annat sätt har kännedom om avsändaren. I detta fall får brevet inte läsas i större utsträckning än vad som behövs för att ta reda på vem som är dess avsändare. Man ska i första hand sträva efter att ta reda på avsändaren t.ex. genom att fråga fångarna vem av dem som är avsändare till brevet. Om avsändaren inte kan utredas på detta sätt heller ska brevet vidarebefordras, om inte förutsättningarna för kvarhållande av brevet uppfylls. För närvarande finns motsvarande bestämmelser i ordningsstadgan för slutna fängelser.

Paragrafens nuvarande 2 mom. blir 3 mom. Dessutom föreslås det att hänvisningsbestämmelsen i paragrafens gällande 3 mom. ska strykas av de orsaker som framförts i avsnitt 3.1 i den allmänna motiveringen.

2 a §. Underrättelse om läsning. Denna paragraf föreslås innehålla nya bestämmelser om underrättelse om läsning av brev. För närvarande finns det inte några bestämmelser om underrättelse om läsning, såsom det finns beträffande underrättelse om kvarhållande av brev.

Skyddet för förtroliga meddelanden gäller både mottagaren och avsändaren av ett meddelande. Därför är utgångspunkten att också brevets avsändare ska underrättas om läsningen av ett brev som sänts till en fånge. Likaså ska också brevets mottagare underrättas om läsningen av ett brev som sänts av en fånge. Enligt den praxis som Brottsförhållningsmyndigheten iakttagit har man med tanke på mottagaren gjort en anteckning om läsning på ett brev som sänts av en fånge. Då ett brev

som sänts till en fånge har lästs, har brevets avsändare däremot inte särskilt underrättats om läsningen av brevet, utan bara fången har underrättats om saken. Det har således varit fångens sak att avgöra om han eller hon underrättat brevets avsändare om läsningen.

Av de orsaker som nämns i avsnitt 2.1 i den allmänna motiveringen är det problematiskt att underrätta andra än fångar om läsningen av brev. Paragrafen föreslås därmed innehålla en bestämmelse om att endast fången ska underrättas om läsningen av ett brev som sänts av eller till en fånge.

Paragrafen föreslås också innehålla en bestämmelse om att underrättelsen om läsningen får skjutas upp om det är nödvändigt för att förhindra eller utreda ett brott, avvärja en fara som hotar ordningen i fängelset eller trygga fångens eller någon annans säkerhet. Dessa grunder är desamma som gäller i samband med kvarhållandet av brev. Enligt förslaget ska fången dock underrättas om läsningen och dess grund senast inom två veckor efter läsningen.

För tydlighetens skull föreslås paragrafen även innehålla en bestämmelse om att en underlåtelse av att underrätta om läsningen också kan grunda sig på annan lagstiftning än fängelselagen. Detta betyder t.ex. att tvångsmedelslagens (806/2011) bestämmelser iakttagas vid underrättelsen om läsningen i ett sådant fall där polisen med stöd av tvångsmedelslagen fattar beslut om beslag av ett brev efter att fängelset delgett polisen brevets innehåll.

Ifall man på grundval av läsningen fattar beslut om att kvarhålla ett brev, ska bestämmelserna om kvarhållande iakttagas i fråga om underrättelsen. I detta fall underrättas fången om läsningen av brevet först i samband med underrättelsen om kvarhållandet.

4 §. Brevväxling med ombud. Det föreslås att 2 mom. i denna paragraf, som gäller öppnande av brev från ett ombud, ska förtydligas. Omnämmandet av att momentet gäller sådana brev eller andra postförsändelser där det av kuvertet eller på något annat sätt tillförlitligt framgår att avsändaren är fångens ombud ska strykas ur momentet. Riksdagens justitieombudsman har nämligen ansett att detta kriterium ger alltför stort rum för tolkning (1234/4/07 och 1843/4/07).

Det föreslås att paragrafen istället för tydlighetens skull ska utökas med ett omnämmande av att det av brevets avsändaruppgifter ska framgå att avsändaren är ett sådant ombud som avses i 15 kap. 2 § 1 eller 5 mom. i rättegångsbalken. Förutsättningarna för att någon ska kunna fungera som ombud reviderades genom en lagändring (716/2012), som trädde i kraft den 1 januari 2013. Endast advokater, offentliga rättsbiträden och rättegångsbiträden med tillstånd får verka som rättegångsombud.

Av de avsändaruppgifter som antecknats på brevet ska det framgå att brevet har sänts av en person som avlagt juris magister- eller kandidatexamen. Dessutom ska personens namn framgå av avsändaruppgifterna. Det är viktigt att dessa uppgifter antecknas på brevet för att fängelset ska kunna kontrollera att det ombud som antecknats på brevet uppfyller de ovan nämnda kriterierna. På grundval av dessa uppgifter kan fängelset vid behov kontakta ombudet och säkerställa att det är fråga om ett brev som sänts av honom eller henne. Det är således inte tillräckligt att bara advokatbyråns eller den juridiska byråns namn framgår av kuvertet.

Om en fånge får ett brev försett med en advokatbyrås eller en juridisk byrås namn, utan uppgifter om vilket ombud som sänt brevet, får brevet emellertid inte öppnas på samma sätt som ett vanligt brev innan man utrett att brevet inte sänts av ett ombud. Fängelset kan också returnera brevet oöppnat till den berörda byrån.

6 a §. Användning av mobiltelefon. Det föreslås att lagen ska utökas med en ny paragraf som gäller användning av mobiltelefon. Enligt den föreslagna paragrafen ska en fånge i en öppen anstalt kunna ges tillstånd att använda mobiltelefon. Denna bestämmelse är förenlig med den rådande praxisen. Ett tillstånd till användning av mobiltelefon kan gälla rätt att ringa och ta emot samtal samt sända och ta emot textmeddelanden. Ett tillstånd till användning av mobiltelefon innefattar dock inte tillstånd att använda internet, utan användningen av internet regleras särskilt i kapitlets 9 a §.

Olika typer av villkor som är behövliga med tanke på verksamheten och ordningen i fängelset ska kunna tas in i tillståndet att an-

vända mobiltelefon. Villkoren kan bl.a. gälla när och var mobiltelefonen får användas och hur den ska förvaras. Mobiltelefonen får inte överlämnas till en annan fånges förfogande. Som villkor för tillståndet kan man också uppställa ett förbud mot tömning eller avlägsnande av telefonens användarlogg. Ett tillstånd att använda mobiltelefon innebär även att ett SIM-kort överlämnas till fångens förfogande. Telefonerna ska förseglas, så att fången inte själv kan byta SIM-kort.

Ett tillstånd att använda mobiltelefon kan gälla en telefon som tillhandahålls av fångelse eller en fånges egen mobiltelefon.

Bestämmelser om övervakning av användningen av mobiltelefoner föreslås ingå i 9 b §. Fångelse ska vid behov ha rätt att hämta uppgifter om samtal och meddelanden ur en mobiltelefon samt läsa textmeddelanden.

Mobiltelefonernas egenskaper utökas kontinuerligt och skillnaden mellan telefoner och datorer minskar, vilket innebär att det inte finns någon klar gräns mellan mobiltelefoner och datorer. Hittills har mobiltelefoner som möjliggör internetkontakt inte överlämnats till fångarnas förfogande. Telefoner försedda med kamera har överlämnats, dock så att fotografering har förhindrats genom förseglning av linsen. I framtiden kommer det att bli allt svårare att skaffa sådana mobiltelefoner som för närvarande är tillåtna i öppna anstalter. Det föreslås att Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet i kapitlets 12 § ska bemyndigas meddela närmare föreskrifter om hurdana egenskaper de mobiltelefoner kan ha som överlämnas till fångars förfogande och om hur användningen av telefonernas olika funktioner kan förhindras.

Det föreslås att 15 kap. 3 § 1 mom. 5 punkten i lagen ska innehålla en bestämmelse om att brott mot de villkor som uppställts för tillstånd att använda mobiltelefon är en ordningsförelse för vilken fången kan påföras ett disciplinstraff.

Enligt paragrafens 2 mom. ska ett tillstånd till användning av mobiltelefon som beviljats en fånge kunna återkallas om förutsättningarna för beviljande av tillståndet inte längre uppfylls. Återkallande av tillståndet kommer i fråga närmast i sådana situationer där fången grovt eller upprepade gånger bryter mot

tillståndsvillkoren. Tillståndet kan återkallas t.ex. då en fånge överlämnar en telefon till en annan fånges förfogande eller tömmer eller avlägsnar telefonens användarlogg.

Beviljandet av tillstånd till användning av mobiltelefon och beslutet om att överlämna en mobiltelefon till en fånges förfogande är fast förknippade med varandra. Det är inte ändamålsenligt att beslutet om överlämnande av en mobiltelefon till en fånge och beslutet om tillstånd till användning av telefonen fattas av olika personer. Enligt lagförslaget ska den som beviljar tillstånd till användning av mobiltelefon således fatta beslut om båda frågorna. Denna fråga regleras i kapitlets 11 §.

Bestämmelserna om avlyssning och inspelning av telefonsamtal i 7 § gäller inte samtal som rings med stöd av ett sådant tillstånd som avses i denna paragraf.

7 §. Avlyssning och inspelning av telefonsamtal. Det föreslås att bestämmelserna om förutsättningarna för avlyssning av telefonsamtal ska ändras så att de stämmer överens med bestämmelserna om förutsättningarna för läsning av brev i 2 §. Dessa förutsättningar utformades ursprungligen på ett enhetligt sätt i fångselagen, men då förutsättningarna för läsning av brev ändrades (265/2007) gjordes inte motsvarande ändring av förutsättningarna för avlyssning av samtal.

Det föreslås även att paragrafens 1 mom. ska ändras så att ett beslut om avlyssning och inspelning av ett telefonsamtal ska kunna fattas på en och samma gång och så att förutsättningarna för inspelning av ett telefonsamtal överensstämmer med förutsättningarna för avlyssning av samtalet. För närvarande är det möjligt att spela in ett telefonsamtal först då det vid avlyssningen av samtalet framgår att samtalet sannolikt gäller planer eller uppgifter som berör ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst ett år eller ett straffbart försök till ett sådant brott, eller straffbart bruk av narkotika. Förutsättningarna för inspelning av samtal regleras för närvarande i paragrafens 2 mom. Momentet har i praktiken förhindrat inspelning av avlyssnade samtal.

Det gällande 3 mom. blir i förändrad form paragrafens nya 2 mom. Det föreslås att momentet ska ändras i enlighet med vad som

konstaterats ovan, så att fången och den som fången står i telefonkontakt med ska underlättas om avlyssningen och inspelningen av samtalet innan åtgärden inleds. Hänvisningen till 19 kap. 2 § ska strykas ur momentet, på motsvarande sätt och på motsvarande grunder som när det gäller 2 §. Av de orsaker som anges i avsnitten 2.1 och 3.2 i den allmänna motiveringen ska också bestämmelsen om att dokumentation och inspelningar ska förstöras strykas ur momentet. Denna fråga regleras i lagen om behandling av personuppgifter vid verkställighet av straff.

Den bestämmelse i det gällande 4 mom. som innehåller ett förbud mot avlyssning och inspelning av samtal mellan en fånge och en tillsynsmyndighet eller ett ombud blir paragrafens nya 3 mom.

8 §. Brevväxling, telefonsamtal och elektronisk kommunikation på säkerhetsavdelningar. Det föreslås att 1 mom. i denna paragraf ska utökas med ett omnämnande av att också en sådan anledning som har samband med brevets mottagare kan utgöra en grund för att brevet får läsas. Hänvisningen i paragrafens 1 mom. till 2 § 2 och 3 mom. ska hänvisa till nya 2 § 2 mom. samt till nya 3 mom. som är det nuvarande 2 mom.

Hänvisningarna i paragrafens 2 mom. till 7 § 3 och 4 mom. föreslås bli ändrade till hänvisningar till 7 § 2 och 3 mom.

Det föreslås att denna paragraf ska utökas med ett nytt 3 mom. där det konstateras att en fånge som placerats på en säkerhetsavdelning inte kan beviljas tillstånd till användning av e-post. Denna bestämmelse behövs, eftersom användningen av e-post inte kan övervakas lika effektivt som telefonsamtal och brevväxling.

9 §. Användning av e-post. Denna paragraf föreslås innehålla nya bestämmelser om fångarnas möjlighet att stå i kontakt med personer och aktörer utanför fängelset per e-post. E-postmeddelandena ska sändas och tas emot via en server som administreras av fängelset. Det ska vara möjligt att sända e-postmeddelanden till en fånge med hjälp av den e-postadress som fängelset uppgett.

Vid granskningen av e-postmeddelanden till och från fångar ska bestämmelserna om granskning av brev iakttas. Granskningen av den e-post som fångarna sänder sker i tek-

niskt avseende genom att e-postmeddelandena sänds via fängelsets server. E-postmeddelandet vidarebefordras först då fängelset har bedömt om det finns grunder för att vidta granskningsåtgärder i det aktuella fallet.

Sändandet och mottagandet av e-postmeddelanden sker på grundval av det tillstånd som beviljats av fängelset. Tillståndets innehåll kan variera. En fånge kan beviljas tillstånd att sända eller ta emot bara ett e-postmeddelande eller beviljas ett tillstånd som gäller en bestämd tid.

Tillstånd att använda e-post kan beviljas av sådana viktiga skäl som nämns i paragrafen. I samband med tillståndsprövningen ska man vid bedömningen av vad som betraktas som ett viktigt skäl beakta huruvida fången vid sidan av användningen av e-post har möjlighet att sända meddelanden på något annat lämpligt sätt.

Med stöd av denna paragraf kan en fånge också ges tillstånd att ta emot e-postmeddelanden från ett sådant ombud som avses i 4 § och att sända meddelanden till ombudet.

En förutsättning för att tillstånd ska beviljas är att sändandet av e-postmeddelanden inte äventyrar ordningen eller säkerheten i fängelset eller fångens eller någon annans säkerhet. Denna bestämmelse ger beslutsfattaren omfattande prövningsrätt. För att tillstånd ska beviljas förutsätts det t.ex. att man kan anta att fången inte försöker sända e-postmeddelanden som hänför sig till fortsatt brottslig verksamhet. Vid beslutsprövningen kan man fästa avseende vid det faktum att fången hör eller med fog misstänks höra till en organiserad kriminell grupp eller annars misstänks delta i en sådan grupps verksamhet. Fängelsets och avdelningens övervakningsnivå kan också vara av betydelse vid beslutsprövningen.

För att tillstånd ska beviljas förutsätts det också att fängelset tillräckligt väl kan försäkra sig om att meddelandets mottagare eller avsändare är den aktör som fången uppger.

Paragrafens 3 mom. föreslås innehålla en bestämmelse om återkallande av tillståndet. Tillståndet ska kunna återkallas om man efter att tillståndet beviljats får sådan ny information som visar att förutsättningarna för bevil-

jande av tillståndet inte längre uppfylls eller om fången bryter mot tillståndsvillkoren.

En fånge ska kunna påföras disciplinstraff för brott mot villkoren för tillståndet. Det föreslås att en uttrycklig bestämmelse om saken ska tas in i 15 kap. 3 § 1 mom. 5 punkten.

Disciplinstraff kan påföras en fånge som t.ex. ger felaktig information om mottagaren av ett e-postmeddelande eller om orsaken till att ett e-postmeddelande sänds.

9 a §. Användning av internet. En fånge ska kunna beviljas tillstånd att använda internet av sådana viktiga skäl som anges i paragrafen. Nuförtiden är det lättast att utträta ärenden hos många myndigheter via internet. Det är med tanke på både fångarna och fängelset viktigt att en fånge som förbereder sig på frigivning i en öppen anstalt kan ordna sina civila angelägenheter med hjälp av internet.

Tillstånd att använda internet ska kunna beviljas av något viktigt skäl i anknytning till utkomst eller till skötseln av arbets- eller utbildningsfrågor, rättsliga angelägenheter, socialärenden eller bostadsfrågor eller av något annat motsvarande viktigt skäl. I samband med den utbildning som ordnas i fängelset har också internet och webbundervisningen fått en allt mer betydande ställning. En fånge ska även kunna beviljas tillstånd att sköta sina bankärenden via internet.

I en öppen anstalt kan användningen av internet ordnas på olika sätt. Utgångspunkten är att användningen av internet ska ske med fängelsets dator i en sluten datateknisk miljö, varvid tillgången till förbjudna webbsidor kan förhindras genom tekniska arrangemang. Paragrafen möjliggör dock även att en fånge i en öppen anstalt undantagsvis under vissa förutsättningar kan ges tillstånd att använda internet på sin egen dator. Detta kan komma i fråga t.ex. då fångens studier kräver användning av en egen dator. Rätten att fatta beslut om överlämnandet av en dator till en fånges förfogande regleras i 11 kap. 4 mom.

I ett slutet fängelse kan användning av internet tillåtas endast då fångens tillgång till andra än tillåtna webbsidor har hindrats på ett tillbörligt sätt. Användning av internet kan komma i fråga närmast i samband med

webbstudier och vid skötseln av olika myndighetsärenden.

En förutsättning för att tillstånd ska beviljas är att användningen av internet inte äventyrar ordningen eller säkerheten i fängelset eller fångens eller någon annans säkerhet. Denna bestämmelse ger beslutsfattaren omfattande prövningsrätt. Vid tillståndsprövningen uppmärksammas samma faktorer som nämns i 9 § 2 mom., som gäller tillstånd till användning av e-post.

Beslutsfattaren ges omfattande prövningsrätt också när det gäller tillståndets form. Tillståndet ska grunda sig på de förutsättningar för användning av internet som nämns i paragrafen, men tillståndet kan beviljas för bara en gång eller för en viss tid eller så att det gäller tills vidare.

I paragrafens 3 mom. regleras återkallandet av tillstånd. Tillståndet ska kunna återkallas om man efter att tillståndet beviljats får sådan ny information som visar att förutsättningarna för beviljande av tillståndet inte längre uppfylls eller om fången bryter mot tillståndsvillkoren.

En fånge ska också kunna påföras disciplinstraff för brott mot villkoren för tillståndet. Det föreslås att en uttrycklig bestämmelse om saken ska tas in i 15 kap. 3 § 1 mom. 5 punkten. Disciplinstraff kommer i fråga t.ex. då en fånge har använt internet för ett annat syfte än för vilket fången ansökt om tillståndet, eller har besökt otillåtna webbsidor.

9 b §. Övervakning av elektronisk kommunikation. Det föreslås att bestämmelserna om övervakning av fångarnas elektroniska kommunikation ska preciseras.

Paragrafens 1 mom. ska innehålla en hänvisning till lagen om dataskydd vid elektronisk kommunikation (516/2004). Dessutom föreslås 1 mom. innehålla en bestämmelse om att fängelset vid behov ska ha rätt att hämta avsändar- och mottagaruppgifter för meddelanden ur den anordning som fången använt för kommunikationen eller ur de system som fängelset tillhandahåller för förmedling av kommunikationen. På grundval av denna bestämmelse kan fängelset granska e-postmeddelandenas avsändar- och mottagaruppgifter på fängelsets och fångens egen dator samt på fängelsets server.

Vidare ska fängelset ha rätt att utreda vilka internetsidor en fånge besökt. Med stöd av denna bestämmelse har fängelset också rätt att hämta uppgifter om samtal och textmeddelanden ur användarloggen i sådana mobiltelefoner som avses i 6 a §.

Enligt paragrafens 2 mom. ska bestämmelserna om brevväxling i 2—5 § i tillämpliga delar iaktas vid övervakningen av e-postmeddelanden. Läsning, kopiering och kvarhållande av e-postmeddelanden som sänds till eller av en fånge ska ske på samma grunder som iaktas i fråga om brevväxling. Denna bestämmelse ska tillämpas också på mobiltelefonens textmeddelanden. Läsning av textmeddelanden ska vara möjligt under samma förutsättningar som gäller i fråga om brev och e-postmeddelanden.

Paragrafens 3 mom. föreslås innehålla bestämmelser om att användningen av e-post och internet ska kunna övervakas av närvarande personal och på teknisk väg. Detta moment möjliggör inte läsning av e-postmeddelanden, men personalen ska kunna övervaka att e-postmeddelandet sänds till en sådan adress som anges i tillståndet. I samband med användningen av internet ska man kunna övervaka att fången besöker sådana sidor som är förenliga med tillståndet.

10 §. Förfarande vid granskning och kvarhållande. Det föreslås att denna paragraf för tydlighetens skull ska utökas med ett omnämmande av e-postmeddelanden och mobiltelefonens textmeddelanden.

11 §. Beslutanderätt. Det föreslås att 1 mom. i denna paragraf ska ändras så att de tjänstemän som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter och som är behöriga att granska postförsändelser ska kunna förordnas i fängelsets arbetsordning istället för i brottspåföljdsregionens arbetsordning.

Paragrafens 2 mom. ska utökas med en bestämmelse om vilka personer som är behöriga att fatta beslut om utredning av avsändaren till brev enligt 2 § 2 mom. och om uppskjutande av att underrätta om läsning enligt 2 a §. Den bestämmelse om kopiering av brev som för närvarande ingår i 2 § 2 mom. ska flyttas till 3 mom.

I paragrafens gällande 3 mom. bestäms det att fängelsedirektören ger tillstånd till elektronisk kommunikation enligt 9 §. Det före-

slås att 3 mom. ska ändras så att fängelsedirektören eller en säkerhets- eller sysselsättningsansvarig ska fatta beslut om tillstånd till användning av mobiltelefon och om återkallande av sådana tillstånd samt om överlämnande av en mobiltelefon till en fånges förfogande. Enligt fängelselagen är det för närvarande olika personer som fattar beslut om överlämnande av egendom till en fånges förfogande och om tillstånd till elektronisk kommunikation.

Paragrafens 4 mom. föreslås innehålla en ny bestämmelse om tillstånd till användning av e-post och internet och om återkallande av sådana tillstånd samt om överlämnande av en dator till en fånges förfogande. Beslutanderätten regleras på samma sätt som i 3 mom.

12 §. Närmare bestämmelser och föreskrifter. Det föreslås att 1 mom. i denna paragraf ska utökas med ett omnämmande av att det genom förordning av statsrådet ska vara möjligt att utfärda närmare bestämmelser förutom om övervakning av elektronisk kommunikation även om användning av elektronisk kommunikation. Det ska vara möjligt att utfärda bestämmelser t.ex. om hur fångarna ska agera vid användningen av olika anordningar.

Enligt paragrafens föreslagna 2 mom. ska Brottsförvaltningsmyndighetens centralförvaltningsenhet kunna meddela närmare föreskrifter om egenskaperna för de mobiltelefoner som överlämnas till fångars förfogande samt om överlämnandet och användningen av telefoner. Närmare föreskrifter ska kunna meddelas bl.a. om hurdana funktioner de mobiltelefoner som överlämnas till fångarnas förfogande kan vara försedda med och om hur förbjudna funktioner kan avlägsnas eller hur riskerna med dem kan begränsas. Bemyndigandet att utfärda föreskrifter om saken behövs på grund av mobiltelefonernas snabba utveckling.

13 kap. **Besök och andra kontakter utom fängelset**

Det föreslås att bestämmelserna om besök ska ändras så att olika typer av besök regleras i särskilda paragrafer. Samtidigt ska bestäm-

melserna preciseras. Vidare föreslås det att besök under särskilt övervakade förhållanden ska slopas. I kapitlets 1 och 2 § finns allmänna bestämmelser om besök, besöksrum och övervakning av besök. Kapitlets 3—7 § innehåller bestämmelser om olika typer av besök och i 8—10 § finns bestämmelser om avbrytande av besök och återkallande av tillstånd till besök samt besöksförbud. Kapitlets 11 § (minderåriga besökares tillträde till fängelset) och 13 § (kontakter via en videolänk) innehåller nya bestämmelser.

1 §. Besök. Denna paragraf föreslås innehålla allmänna bestämmelser om fångars rätt till besök, som motsvarar fängelselagens gällande 13 kap. 1 §. Paragrafen skiljer sig dock från den gällande lagstiftningen i och med att övervakade besök ska regleras särskilt i kapitlets 3 §. Fångarna ska fortsättningsvis ha rätt till övervakade besök. Beträffande de övriga formerna av besök ska fängelset ha prövningsrätt när det gäller att bevilja rätt till besök.

I kapitlets 2 § finns bestämmelser om hur besöken ska övervakas samt om besöksrummen.

Paragrafens 1 mom. motsvarar 13 kap. 1 § 1 mom. i den gällande lagen, med små språkliga preciseringar. Hänvisningsbestämmelsen gällande besökaren till en fånge ska flyttas till paragrafens 3 mom.

Paragrafens 2 mom., som gäller säkerhetsavdelningar, motsvarar 13 kap. 1 § 2 mom. i den gällande lagen.

I paragrafens 3 mom. betecknas den person som kommit för att besöka en fånge som besökare. Detta moment innehåller även en hänvisning till 17 kap. Bestämmelsen motsvarar den sista meningen i 13 kap. 1 § 1 mom. i den gällande lagen.

2 §. Besöksrum och övervakning av besök. Denna paragraf innehåller bestämmelser om besöksrum. Fängelserna ska ha tillbörliga rum för övervakade besök och för besök av ombud. I slutna fängelser ska det dessutom finnas rum för oövervakade besök och besök av barn.

I största delen av de öppna anstalterna finns det för närvarande oövervakade besöksrum, men inte i alla anstalter. De öppna anstalterna avviker i fråga om sin uppbyggnad och sina utrymmen från varandra. Genom denna be-

stämmelse förtydligas den nuvarande situationen, som innebär att det inte nödvändigtvis behöver finnas oövervakade besöksrum i alla öppna anstalter. I de fall där sådana besöksrum inte finns ska en fånge kunna beviljas rätt till ett oövervakat besök i något annat fängelse, om inte fången uppfyller villkoren för permission. För sådana fångars del som uppfyller villkoren för permission kan saken ordnas så att fången beviljas permission av synnerligen viktigt skäl.

Vidare föreslås det att paragrafen ska innehålla en ny bestämmelse om att fängelset dessutom kan ha lämpliga rum för besök som ordnas via en videolänk. Rummet behöver dock inte vara reserverat endast för besök som ordnas via en videolänk, utan utrymmet kan användas också för andra typer av besök eller för andra syften.

Paragrafens 2 mom. föreslås innehålla bestämmelser om övervakningen av besök. Andra än oövervakade besök ska kunna övervakas genom närvaro av anställda och genom teknisk övervakning. Då de anställda övervakar ett besök kan de åhöra samtalet mellan fången och besökaren. Teknisk övervakning omfattar å sin sida endast iakttagande och upptagning av bilder. Begreppet övervakning med videoutrustning som används i den gällande lagen ska ersättas med begreppet teknisk övervakning. För tydlighetens skull ska momentet också innehålla en hänvisning till kapitlets 6 §, som gäller besök av ombud.

Paragrafens 3 mom. föreslås innehålla nya bestämmelser om avlyssning av övervakade besök med hjälp av en teknisk anordning. Samtalet mellan en fånge och en besökare ska få avlyssnas och upptas med hjälp av en teknisk anordning under samma förutsättningar som ett samtal får avlyssnas och inspelas med stöd av 12 kap. 7 §. Samtalet vid ett övervakat besök hos en fånge som är placerad på en säkerhetsavdelning får alltid avlyssnas och upptas med en teknisk anordning. Denna bestämmelse överensstämmer med det faktum att villkoret för att en fånge som är placerad på en säkerhetsavdelning ska få använda telefon är att fången samtycker till att hans eller hennes samtal får avlyssnas och inspelas.

3 §. *Övervakade besök.* Den primära grunden och målsättningen med övervakningen av besök är att hindra att förbjudna ämnen och föremål förs in i fängelset. Det föreslås att 1 mom. i denna paragraf ska innehålla en bestämmelse om att det ska finnas konstruktionsmässiga hinder mellan fången och besökaren i de övervakade besöksrummen i slutna fängelser. Med konstruktionsmässiga hinder avses t.ex. genomskinligt plexiglas, vars höjd kan variera. I de övervakade besöksrummen i slutna fängelser används redan för närvarande plexiglas av olika höjder mellan fången och besökaren, som hindrar eller åtminstone försvårar beröring mellan fången och besökaren och som samtidigt hindrar eller försvårar överlämnandet av förbjudna ämnen eller föremål.

De övervakade besöksrummen i öppna anstalter avviker från besöksrummen i slutna fängelser i och med att det inte finns några plexiglas eller andra konstruktionsmässiga hinder i de öppna anstalternas övervakade besöksrum. I öppna anstalter tillåts besökarna och fångarna vidröra varandra vid alla typer av besök.

Kapitlets 19 § föreslås innehålla en bestämmelse om att närmare bestämmelser om besöksrummens tekniska och konstruktionsmässiga övervakningsarrangemang ska utfärdas genom förordning av statsrådet. Genom förordning ska bestämmelser utfärdas också om höjden på hindren mellan besökarna och fångarna. Hindrens dimensionering kan fastställas på det sätt som övervakningen och säkerheten i fängelset kräver.

För närvarande ordnas övervakade besök i allmänhet i sådana besöksrum där det finns ett stort antal fångar och besökare på plats. Det föreslås att paragrafens 2 mom. ska utökas med en bestämmelse om att det i ett slutet fängelse under vissa förutsättningar ska vara möjligt att ordna ett besök avskilt från andra besökare. Ett sådant besök kan ordnas om det finns skäl att misstänka att ett besök som ordnas på något annat sätt skulle äventyra ordningen eller säkerheten. T.ex. ett besök hos en fånge som uppfört sig våldsamt ska kunna ordnas på detta sätt. Med brottslig bakgrund avses t.ex. det faktum att en fånge hör till en organiserad kriminell grupp. Ett besök kan vid behov ordnas på det sätt som

avses i paragrafens 2 mom. också då det är fråga om en fånge som placerats på en säkerhetsavdelning, är föremål för säkerhetsåtgärder, avtjänar straff i enrum eller avtjänar straffet i sin helhet. Förutsättningarna ska dock prövas med beaktande av den fara som varje enskild fånge orsakar.

4 §. *Oövervakade besök.* Denna paragraf överensstämmer i huvudsak med 13 kap. 3 § i den gällande fängelselagen, fränsett att ombud inte längre nämns i paragrafen. Paragrafen gäller i första hand en sådan nära anhörig eller annan närstående som avses i 1 kap. 5 a §, dvs. främst fångens närmaste anhöriga och sambo. Ett oövervakat besök ska emellertid kunna beviljas också då det är fråga om någon annan person som är viktig för fången. Detta begrepp ersätter det nuvarande omnämmandet av andra personer. Med en person som är viktig för fången avses en person som står nära fången men som inte är en nära anhörig eller annan närstående, t.ex. en barnsvän eller en mer avlägsen släkting. Syftet med denna ändring är att i någon mån utvidga den krets av personer som kan beviljas oövervakade besök. Vid beviljandet av oövervakade besök ska man fästa större vikt än för närvarande vid relationens faktiska karaktär och inte vid formella faktorer. Oövervakade besök ska också kunna beviljas den person som fången bott tillsammans med, även om det inte skett omedelbart före ankomsten till fängelset. Vid beviljandet av oövervakade besök ska man även kunna ta hänsyn till det faktum att besökaren och fången har ett gemensamt barn.

Oövervakade besök ska kunna beviljas under samma förutsättningar som för närvarande, dvs. för bevarandet av fångens kontakter eller av någon annan motsvarande orsak.

Vidare föreslås det att förutsättningarna för besök ska preciseras. För att ett besök ska beviljas förutsätts det att besöket inte äventyrar ordningen eller säkerheten i fängelset eller fångens eller någon annans säkerhet. Med detta avses t.ex. att man ska kunna anta att det inte i samband med besöket förs in förbjudna ämnen eller föremål i fängelset. I paragrafen konstateras det tydligare än i den gällande bestämmelsen att man vid beslutsprövningen ska ta hänsyn till den fara som besöket medför både för människors säkerhet

och för säkerheten i fängelset. Också besökarens säkerhet ska alltså beaktas i detta sammanhang.

Den beslutsprövning som gäller oövervakade besök ska liksom för närvarande grunda sig på en helhetsbedömning av de omständigheter som är viktiga i det enskilda fallet. T.ex. en fånges rusmedelsbruk eller innehav av berusande ämnen och ett positivt urinprov är av betydelse vid beslutsprövningen. Innehav av föremål som äventyrar ordningen i fängelset och sådana ordningsförseelser som är av betydelse med tanke på genomförandet av besöket kan också beaktas. Förvägran av tillstånd till ett oövervakat besök ska emellertid inte kunna användas som påföljd för sådant handlande från fångens sida som inte är av betydelse med tanke på villkoren för det oövervakade besöket.

5 §. Besök av barn. Det föreslås att denna paragraf ska innehålla nya bestämmelser om besök av barn i ett slutet fängelse. I kapitlets 2 § finns bestämmelser om de rum som ska reserveras för besök av barn. Dessa rum ska vara rofyllda och inredas så att de är trivsamma och hemlika. I vissa fängelser har sådana rum redan tagits i bruk.

De rum som lämpar sig för besök av barn kan i fråga om sin storlek och sina arrangemang avvika från varandra i olika fängelser, i enlighet med behoven. Besöken kan antingen genomföras i ett rum där det samtidigt ordnas flera besök eller genomföras avskilt från andra.

I samband med ett sådant besök som avses i paragrafen ska barnet fritt kunna vidröra sin förälder och sitta i förälderns famn. Vid beslutsprövningen beträffande besök av barn ska man ta hänsyn till huruvida fången har någon annan faktisk möjlighet att träffa barnet, t.ex. under en permission.

Utgångspunkten är att besök av barn är avsedda för fångens egna barn. Det är emellertid också möjligt att tillåta besök av makens eller sambons barn. Med upprätthållande av kontakter avses också etablerande av kontakt, vilket innebär att beviljandet av tillstånd till besök av barn inte förutsätter att fången och barnet har träffats förut, utan grunden för besöket kan också utgöras av en strävan efter att etablera kontakt mellan fången och barnet i fråga.

Vid besöket kan förutom barnet och dess ledsagare också andra besökare vara närvarande. Beröring tillåts emellertid bara mellan fången och barnet. Vid övervakningen av besöket tillämpas 2 § 2 mom. Besöket kan således övervakas genom närvaro av anställda eller genom teknisk övervakning.

I 16 kap. 7 § föreslås en bestämmelse om att ett villkor för besök av barn är att fången på begäran lämnar urin-, saliv- eller utandningsprov. Detta betyder dock inte att ett negativt resultat på ett drogtest utgör en ovillkorlig förutsättning för att ett besök ska beviljas.

Besök av barn skiljer sig till sin karaktär markant från oövervakade besök i och med att anställda är närvarande för att övervaka besöket. Besöket kan därmed ordnas i en trygg och övervakad miljö. Vid den beslutsprövning som gäller besök av barn fästs också särskild vikt vid upprätthållandet av kontakten mellan barnet och fången samt vid beaktandet av barnets bästa.

6 §. Besök av ombud. Det föreslås att besök av ombud ska regleras i en särskild paragraf. Besöken ska i regel ordnas under tjänstetid. Vid beviljandet av tillstånd till ett besök ska man dock även beakta ombudets bedömning av hur brådskande ärendet är.

Besök av ombud ska i regel vara helt oövervakade. På de grunder som nämns i paragrafen ska besöket dock kunna ordnas delvis under övervakning. Detta kommer i fråga då övervakningen är nödvändig för att upprätthålla ordningen eller säkerheten i fängelset. I ett sådant fall är det oftast fråga om befogade misstankar om att besökaren skulle överlämna sådana föremål eller ämnen till fången vars innehav enligt fängelselagen är förbjudet. Besöket kan ordnas under övervakning också på ombudets eller fångens begäran.

Övervakningen baserar sig endast på synkontakt. Övervakning som sker med en teknisk anordning får inte upptas.

Ett besök av fångens ombud ska i de ovan nämnda situationerna kunna ordnas också i ett sådant besöksrum där det finns konstruktionsmässiga hinder mellan fången och ombudet, t.ex. en mellanvägg av glas eller plast, som hindrar överlämnande av varor. Ett sådant rum kan likaså användas då ombudet t.ex. tidigare har fört in förbjudna föremål el-

ler ämnen i fängelset. Besöket kan ordnas i ett sådant rum också ifall ombudet eller fången begär det. Samtalet mellan dem får inte heller i detta fall avlyssnas eller upptas.

Ifall det finns konstruktionsmässiga hinder mellan ombudet och fången ska man dock se till att behövliga rättegångshandlingar kan behandlas och överlämnas i samband med besöket utan att besökets förtroliga karaktär äventyras.

Med hjälp av den föreslagna paragrafen tryggas förtroliga samtal mellan fångar som avtjänar fängelsestraff och deras ombud bättre än för närvarande. Besök av ombud ska också kunna ordnas i form av en videokonferens, vilket regleras i den föreslagna 13 §.

7 §. Övervakade besök fångar emellan. De gällande bestämmelserna om övervakade besök har tolkats så att de inte gäller fångar som placerats i samma fängelse. Det föreslås emellertid att bestämmelserna om övervakade besök ska ändras så att lagen utökas med en paragraf som gäller besök mellan fångar i samma fängelse. För tryggande av säkerheten och ordningen är det motiverat att fängelset kan kontrollera besök mellan fångar som är placerade på olika avdelningar. För att ett sådant besök ska beviljas förutsätts det att besöket inte äventyrar ordningen eller säkerheten i fängelset eller fångens eller någon annans säkerhet.

I 6 kap. 3 a § finns bestämmelser om kortvarig förflyttning av en fånge till ett annat fängelse t.ex. för ett besök.

8 §. Avbrytande av besök. Denna paragraf föreslås innehålla en bestämmelse om avbrytande av besök, vilket inte för närvarande regleras i lagen. Saken har reglerats i fängelsernas ordningsstadga.

Ett besök ska kunna avbrytas om det är nödvändigt för att förhindra ett brott eller upprätthålla säkerheten eller ordningen i fängelset. Med ett brott avses t.ex. försök att föra in narkotika i fängelset. Också våldsamt uppträdande kan vara en orsak till att ett besök avbryts. Ett besök kan avbrytas med hänvisning till ordningen i fängelset t.ex. i en sådan situation där en fånge betar sig störande och fortsätter med beteendet trots att det förbjudits.

9 §. Återkallande och förvägran av besök. För närvarande innehåller lagen inga be-

stämmelser om återkallande av besök. Enligt paragrafens 1 mom. ska ett tillstånd till besök kunna återkallas om förutsättningarna för beviljande av besöket inte längre uppfylls. Återkallande av tillstånd till besök kommer i fråga närmast när det gäller övervakade besök och besök av barn, i sådana situationer där det på grundval av uppgifter som kommer fram efter att tillståndsbeslutet fattades finns skäl att misstänka att besöket t.ex. äventyrar säkerheten eller ordningen i fängelset.

Paragrafens 2 mom. föreslås innehålla bestämmelser om när besök i enskilda fall kan förvägras. För närvarande regleras förvägran av besök i 4 §.

Enligt den gällande bestämmelsen ska man i samband med förvägran av besök utreda om besöket kan ordnas under särskilt övervakade förhållanden. Det föreslås att paragrafen ska ändras så att förutsättningarna för förvägran av besök och tillträde till fängelset ska vara enhetligare än för närvarande. Om besökaren vägrar att underkasta sig säkerhetskontroll eller kroppsvisitation ska besöket kunna förvägras. Fängelset behöver inte längre i denna situation utreda huruvida besöket kan ordnas under särskilt övervakade förhållanden. Denna ändring gör anordnandet av besöken klarare. Det föreslås även att paragrafen ska utökas med en bestämmelse om att ett besök kan förvägras om besökaren av yttre tecken att döma är berusad. Denna bestämmelse är förenlig med den gällande praxisen.

Enligt paragrafens 3 mom. ska det fortsättningsvis vara möjligt att ordna besöket under övervakning i det fall där besökaren inte kan legitimera sig på ett tillförlitligt sätt. Denna bestämmelse behövs för att undvika orimliga situationer, t.ex. då besökaren kommer långt ifrån och det inte finns skäl att ifrågasätta den identitet som besökaren uppger även om han eller hon inte har något identitetsbevis eller något annat officiellt intyg över sin identitet med sig.

10 §. Besöksförbud. Denna paragraf föreslås innehålla motsvarande bestämmelser om besöksförbud som ingår i 13 kap. 6 § i den gällande lagen. Det föreslås emellertid att paragrafen ska ändras så att det faktum att besöket kunde ordnas som ett besök under särskilt övervakade förhållanden inte längre

hindrar att besöksförbud meddelas. Det nämnda villkoret har bidragit till att besöksförbud inte har kunnat användas i den utsträckning det skulle ha varit motiverat. Eftersom besöksförbud inte kan meddelas en fånges nära anhöriga eller någon annan närstående eller fångens ombud, gäller den föreslagna ändringen endast fångens övriga besökare.

11 §. Minderåriga besökares tillträde till fängelset. Det finns skillnader mellan fängelserna när det gäller förfarandet för beviljande av tillträde för minderåriga personer till fängelset för besök. För närvarande finns det inga bestämmelser om saken i fängelselagen.

Enligt 3 § i lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt (361/1983) är barnets föräldrar eller de som anförtrotts vårdnaden om barnet dess vårdnadshavare. Vårdnaden upphör då barnet fyller aderton år eller då barnet därefter ingår äktenskap. Enligt lagens 4 § har vårdnadshavaren rätt att bestämma om barnets vård, uppfostran och bostadsort samt om övriga personliga angelägenheter. Å andra sidan ges 15-åringar enligt rättegångsbalken och förvaltningslagen omfattande rätt att föra sin egen talan tillsammans med vårdnadshavarna.

Utgångspunkten i lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt är att barnet har rätt att hålla kontakt med och träffa den förälder som barnet inte bor hos. Det familjelivsskydd som tryggas i artikel 8 i Europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna gäller också den förälder som inte är barnets vårdnadshavare. Enligt Europadomstolen är det med tanke på det familjelivsskydd som tryggas i den nämnda artikeln viktigt att myndigheterna hjälper fångarna att upprätthålla kontakterna till sina närstående familjemedlemmar.

Paragrafen föreslås innehålla en bestämmelse om att det krävs samtycke av den minderåriges vårdnadshavare för att en minderårig besökare ska ges tillträde till fängelset, om inte fången är barnets förälder.

En besökare som har fyllt 15 år får dock besöka en nära anhörig utan sin vårdnadshavares samtycke, om inte vårdnadshavaren uttryckligen har meddelat att han eller hon motsätter sig besöket. Om den minderåriga besökaren är omhändertagen, fattar barn-

skyddsmyndigheten i de ovan avsedda fallen beslut om samtycket.

Fängelset ska i varje enskilt fall utreda huruvida besöket är förenligt med barnets bästa. Man kan utgå från att det är förenligt med barnets bästa att hålla kontakt med sin egen förälder. Ibland är detta dock inte fallet, t.ex. om fången har begått ett brott som riktat sig mot barnet i fråga.

Paragrafen föreslås också innehålla en bestämmelse om att en besökare som är yngre än 15 år inte utan grundad anledning ska ges tillträde till fängelset utan ledsagare. Huvudregeln är alltså att ett barn som är yngre än 15 år ska åtföljas av en ledsagare. Ledsagaren kan vara en person som inte själv deltar i besöket. Barnets utvecklingsnivå eller ett tidigare lyckat besök kan utgöra en grundad anledning till att en ledsagare inte krävs.

12 §. Mottagning och granskning av varor. Det föreslås att denna paragraf ska ändras så att det i samband med ett besök ska vara möjligt att ta emot bara en liten mängd varor, medan det i den gällande bestämmelsen talas om en skälig mängd. Denna ändring innebär att den mängd varor som får hämtas till en fånge i samband med ett besök minskas. Ändringen behövs på grund av fängelsernas begränsade förvaringsutrymmen.

13 §. Kontakter via en videolänk. Det föreslås att lagen ska utökas med en ny paragraf som ger fångarna möjlighet att hålla kontakt med personer utanför fängelset med hjälp av en videolänk. De som har kontakt via en videolänk kan höra och se varandra.

Ett besök som ordnas via en videolänk är i första hand avsett för kontakter med en nära anhörig eller en annan närstående. Av särskilda skäl kan kontakt också ordnas med någon annan person som är viktig för fången. Med bevarande av kontakter avses t.ex. upprätthållandet av kontakter till släktingar som är bosatta långt från fängelset. Kontakter som ordnas via en videolänk möjliggör uttryckligen umgänge med närstående som är bosatta långt borta. Denna möjlighet är av särskild betydelse t.ex. med tanke på utländska fångars kontakter till släktingar som bor utomlands.

I paragrafen regleras inte det sätt på vilket videokontakten ordnas i tekniskt avseende, utan kontakten kan ordnas med hjälp av olika

tekniska dataöverföringsmetoder, t.ex. Skype.

I fråga om övervakning och avbrytande av kontakter samt återkallande av tillstånd till kontakter iakttas det som bestäms om övervakning av besök. Anställda kan således vara närvarande i det utrymme där fången står i videokontakt med någon annan.

Vidare föreslås det att paragrafen ska utökas med en särskild bestämmelse om anordnandet av besök av ett ombud via en videolänk. I fråga om övervakningen iakttas i detta fall bestämmelserna om övervakning av besök av ombud.

14–16 §. Dessa paragrafer motsvarar 13 kap. 8–10 § i fängelselagen med små ändringar.

17 §. Beslutanderätt. Det föreslås att denna paragraf ska ändras så att en sysselsättnings- eller säkerhetsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning ska fatta beslut om oövervakade besök. För närvarande är det fängelsedirektören eller en av direktören förordnad sysselsättnings- eller säkerhetsansvarig som fattar beslut om oövervakade besök. Behörigheten att fatta beslut om besök av ombud, besök av barn, besök fångar emellan, övervakade besök enligt 3 § 2 mom., kontakter via en videolänk samt om återkallande av tillstånd till dessa ska regleras på motsvarande sätt som behörigheten att fatta beslut om oövervakade besök.

En säkerhetsansvarig beslutar om avlyssning och upptagning av ett övervakat besök med en teknisk anordning med stöd av 2 § 3 mom.

Utöver fängelsedirektören ska också en sysselsättnings- eller säkerhetsansvarig kunna fatta beslut om besöksförbud.

När det gäller förvägran och avbrytande av besök är det fråga om ett avgörande som till sin karaktär utgör faktisk förvaltningsverksamhet. I dessa fall ska beslutanderätten utövas av en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning. I brådskande fall ska också en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter kunna fatta beslut om saken.

18 §. Hänvisningsbestämmelse. Denna paragraf föreslås för tydlighetens skull innefatta en gemensam hänvisningsbestämmelse enligt

vilken bestämmelser om sådan kontroll av drogfrihet som kan uppställas som villkor för besök enligt 4 och 5 § finns i 16 kap. 7 § 3 mom. och bestämmelser om kroppsvisitation av en fånge i samband med sådana besök finns i 16 kap. 4 §.

19 §. Närmare bestämmelser och föreskrifter. Det föreslås att denna paragraf ska utökas med en bestämmelse om att närmare bestämmelser om hur övervakningen av besök ska ordnas samt om besöksrummens tekniska och konstruktionsmässiga övervakningsarrangemang ska kunna utfärdas genom förordning av statsrådet. I slutna fängelser kan de övervakningsarrangemang och konstruktionsmässiga arrangemang som hänför sig till övervakade besök variera beroende på de krav som fängelsets eller fängelseavdelningens övervakning och säkerhet ställer.

14 kap. **Permission**

8 §. Permissionsvillkor. Det föreslås att de bestämmelser som gäller permissionsvillkoren ska utökas med en bestämmelse om övervakning av en fånge som är på permission. Enligt paragrafens nya 3 mom. ska en fånge som är på permission kunna övervakas med tekniska anordningar som ges till fången eller fästs på fången. På grundval av denna bestämmelse ska en fånge som är på permission kunna övervakas med en teknisk anordning på samma sätt som det redan för närvarande är möjligt att övervaka fångar som placerats i en öppen anstalt eller försatts i övervakad frihet på prov och, sedan ingången av år 2014, också fångar som beviljats tillstånd till civilt arbete eller tillstånd till studier och som placerats i en anstalt utanför fängelset (631/2013).

Vid övervakningen används inte några övervakningsanordningar som installeras i hemmet, vilket innebär att övervakningen inte möjliggör sådan teknisk avlyssning eller optisk övervakning som avses i tvångsmedslagen och som även omfattar hemfrids-skyddade platser. I denna paragraf behövs därför inte något sådant förbud som avses i 6 § i lagen om övervakningsstraff (330/2011).

15 kap. **Ordningen och disciplinen i ett fängelse**

3 §. Ordningsföreseelser. Denna paragraf innehåller bestämmelser om ordningsföreseelser. Det föreslås att 1 mom. 5 punkten i paragrafen ska utökas med en bestämmelse om att brott mot de villkor som uppställts för tillstånd till användning av mobiltelefon i 12 kap. 6 a §, tillstånd till användning av e-post i 9 § och tillstånd till användning av internet i 9 a § också är ordningsföreseelser.

4 §. Disciplinstraff för fångar. Av de orsaker som nämns i avsnitt 2.1 i den allmänna motiveringen föreslås det att 1 mom. 3 punkten i paragrafen ska ändras så att maximitiden för straff i enrum förkortas från 14 dygn till tio dygn.

8 §. Straff i enrum. Det föreslås att 2 mom. i denna paragraf ska ändras så att det motsvarar kapitlets 4 § när det gäller längden på straff i enrum.

Paragrafens 3 mom. ska ändras så att omnämmandet av en tjänsteman som hör till hälso- och sjukvårdspersonalen ersätts med ett omnämmande av en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården. En sådan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som på grundval av sin utbildning har tillräckliga förutsättningar att bedöma fångens hälsotillstånd ska underrättas om en placering i enrum.

Dessutom ska förpliktelsen att höra hälso- och sjukvårdspersonalen då en fånge påförs straff i enrum för över sju dygn strykas ur paragrafen. Bestämmelsen ger en felaktig bild av att hälso- och sjukvårdspersonalen deltar i påförandet av disciplinstraff, vilket kan äventyra den konfidentiella patientrelationen mellan fången och den yrkesutbildade personen inom hälso- och sjukvården.

10 §. Behandling av disciplinärenden och verkställighet av disciplinstraff. Enligt 2 mom. i denna paragraf ska en ordningsföreseelse behandlas i det fängelse där fången är placerad. Det föreslås att momentet ska utökas med en bestämmelse om att en ordningsföreseelse också ska kunna behandlas i det fängelse där fången gjort sig skyldig till ordningsföreseelsen, trots att det inte är fångens egentliga placeringsfängelse.

14 §. Avskildhet vid utredning. Det föreslås att denna paragraf ska utökas med en uttrycklig bestämmelse om att avskildheten inte får räkna längre än nödvändigt. Maximitiden ska vara densamma som för närvarande, dvs. sju dygn.

Dessutom ska paragrafen utökas med en ny bestämmelse om att en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården ska underrättas om avskildhet vid utredning på samma sätt som vid placering av en fånge i enrum.

15 §. Påförande av disciplinstraff. Det föreslås att denna paragraf ska utökas med en bestämmelse om att det vid behandlingen av ett disciplinärende ska vara möjligt att höra en fånge också genom en videokonferens eller med hjälp av någon annan lämplig dataöverföring. I detta fall kan behandlingen av disciplinärendet vid behov ordnas också i något annat fängelse än i det där fången är placerad.

Det krävs inte samtycke av fången för att hörandet ska kunna ordnas genom en videokonferens.

Den föreslagna bestämmelsen minskar behovet av fängstransporter, då den fånge som blir hörd inte behöver flyttas till det fängelse där han eller hon misstänks ha gjort sig skyldig till ordningsföreseelsen. En motsvarande bestämmelse föreslås också beträffande hörandet av vittnen och andra personer.

16 §. Beslutanderätt. Det föreslås att 2 mom. i denna paragraf ska utökas med en ny bestämmelse om att också en säkerhetsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning i brådskande fall ska kunna fatta beslut om övervakning och låsning av avdelningar och andra fängselokaler. En sådan situation kan förekomma t.ex. då utredningen av en ordningsföreseelse som inträffat på en avdelning kräver att avdelningen stängs och att fångarna förflyttar sig till sina celler. För närvarande är endast fängelsedirektören behörig att fatta beslut om saken. En jourhavande tjänsteman är inte heller utom tjänstetid behörig att fatta ett sådant beslut.

16 kap. **Granskning av fängselokaler och fångar**

4 §. Kroppsvsitation. Det föreslås att 1 mom. 2 punkten i denna paragraf ska ändras så att en fånge ska kunna kroppsvsiteras också i samband med ett sådant besök av ett barn som avses i 13 kap. 5 §.

Paragrafens 2 mom. ska utökas med ett omnämmande av att en kroppsvsitation även kan omfattas undersökning av fångens mun. Utgångspunkten är att fången ska uppmanas öppna munnen frivilligt.

6 a §. Förbud mot framställning och användning av berusningsmedel. I 9 kap. 1 § 2 mom. förbjuds för närvarande innehav av alkohol och andra berusningsmedel samt dopningsmedel. Även om det i praktiken inte är möjligt att framställa eller använda sådana medel utan att inneha dem, föreslås det för tydlighetens skull att en uttrycklig bestämmelse om saken ska tas in i lagen.

7 §. Kontroll av drogfrihet. Enligt 2 mom. i denna paragraf kan man uppställa som villkor för de tillstånd som avses i momentet samt för placering i en öppen anstalt eller i en anstalt utanför fängelset att fången på begäran genomgår ett drogtest. Det föreslås att paragrafen ska ändras så att det direkt med stöd av lagen ska utgöra ett villkor för beviljandet av dessa tillstånd att fången på begäran lämnar urin-, saliv- eller utandningsprov. Denna ändring förtydligar att ett prov kan begäras t.ex. innan det egentliga tillståndsbeslutet fattas, genast efter att fången lämnat in en tillståndsansökan. I denna situation ska ett drogtest dock inte kunna begäras för något annat syfte än för det aktuella tillståndsärendet. Ett drogtest som begärs i efterhand ska likaså vara förbundet med det beviljade tillståndet.

Paragrafens 2 mom. ska dessutom utökas med ett omnämmande av att bestämmelsen också gäller sådana besök av barn som avses i 13 kap. 5 §.

7 a §. Överlämnande av en narkotikahund till en annan myndighets förfogande. Av de orsaker som framgår av avsnitt 2.1 i den allmänna motiveringen föreslås det att denna paragraf ska innehålla bestämmelser om att Brottspåföljdsmyndigheten, polisen, Tullen och gränsbevakningsväsendet sinsemellan kortvarigt ska kunna överlämna en hund som är skolad för att söka efter narkotika till en annan myndighets förfogande för att bistå i

uppgifter som hänför sig till nödvändiga tjänsteåtgärder. Lagen ska även utökas med en bestämmelse om att Brottspåföljdsmyndigheten under samma förutsättningar ska kunna ställa en narkotikahund också till försvarsmaktens förfogande.

Då en hund överlämnas till en annan myndighets förfogande följer också dess förare med. Föraren har inte självständig behörighet att utföra kontroller, utan hunden och föraren agerar under den behöriga myndighetens ledning och övervakning.

Paragrafens 3 mom. föreslås innehålla en bestämmelse om att varje myndighet själv svarar för sina egna kostnader i samband med dessa arrangemang. Bestämmelsen överensstämmer med den gällande praxisen.

10 §. Beslutanderätt. Det föreslås att 1 mom. i denna paragraf ska ändras så att beslutanderätten beträffande säkerhetskontroller ska regleras särskilt. Bestämmelsen om beslutanderätten ska ändras så att en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter ska vara behörig att fatta beslut om säkerhetskontroller också då det inte är fråga om brådska fall. För närvarande kan en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter fatta beslut om säkerhetskontroller endast om saken inte tål uppskov. Annars fattar en tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen beslut om säkerhetskontrollerna.

I slutna fängelser genomgår fångarna säkerhetskontroller och fångarna passerar t.ex. ofta metalldetektorer då de rör sig i fängelset.

En tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter ska för sättningsvis kunna fatta beslut om kroppsvsitation och kontroll av drogfrihet endast om saken inte tål uppskov.

Paragrafens 4 mom. föreslås innehålla en ny bestämmelse om att fängelsedirektören eller en säkerhetsansvarig ska fatta beslut om att en hund som är skolad för att söka efter narkotika ska ställas till en annan myndighets förfogande.

17 kap. Granskning av andra personer

1 §. Tillträde till ett fängelse. Det föreslås att denna paragraf ska utökas med en hänvis-

ning till 13 kap. 11 § som gäller minderåriga besökarens tillträde till fängelset.

18 kap. **Säkerhetsåtgärder och användning av maktmedel**

4 §. Observation i isolering. Av de orsaker som framgår av avsnitt 2.1 i den allmänna motiveringen föreslås det att denna paragraf ska ändras och preciseras så att man vid observation i isolering ska kunna använda sådan klädsel för fången som hindrar att ämnen som eventuellt transporterats i fångens kropp förstörs eller göms. Med denna klädsel avses i praktiken en sådan observationsoverall som nämns i avsnitt 2.1 i den allmänna motiveringen. Dessutom ska paragrafen utökas med ordet övervaka, vilket tydligare än för närvarande beskriver att det inte bara är fråga om observation med teknisk utrustning.

Det föreslås att paragrafens 1 mom. för tydlighetens skull ska utökas med en bestämmelse om att en fånge som använder särskild klädsel utan dröjsmål ska tillåtas besöka en toalett då han eller hon begär det.

Dessutom ska maximitiderna för observation i isolering förkortas. Utgångspunkten är att observation i isolering ska få pågå i högst sex dygn istället för i sju dygn, som är den gällande maximitiden. Om det vid en kroppsbesiktning har upptäckts att fången har förbjudna ämnen eller föremål i kroppen, ska tiden för observation i isolering få förlängas ytterligare med högst tre dygn istället för med sju dygn, vilket är möjligt enligt den gällande bestämmelsen.

9 §. Närmare bestämmelser och föreskrifter. Det föreslås att 1 mom. i denna paragraf ska utökas med ett omnämnande av att det genom förordning av statsrådet ska vara möjligt att utfärda närmare bestämmelser förutom om verkställighet av observation, observation i isolering och avskildhet även om förhållandena under verkställigheten av dessa säkerhetsåtgärder. Genom förordning av statsrådet ska det vara möjligt att utfärda närmare bestämmelser bl.a. om användningen av särskild klädsel under observation i isolering.

Det föreslås att bemyndigandet att meddela närmare föreskrifter ska överföras till para-

grafens 2 mom. Samtidigt ska paragrafen preciseras så att Brottsförvaltningsmyndighetens centralförvaltningsenhet ska vara behörig att meddela föreskrifter också om användning av maktmedel och övervakning av användningen av maktmedel.

19 kap. **Anmälningar och lämnande av uppgifter**

2 §. Anmälan om innehållet i brev, telefonsamtal eller andra meddelanden. Det föreslås att denna paragraf för tydlighetens skull ska utökas med en bestämmelse om att den också gäller uppgifter om innehållet i elektroniska meddelanden.

På de grunder som framgår av avsnitt 2.1 i den allmänna motiveringen föreslås det att paragrafen ska utökas med en bestämmelse som begränsar fängelsets rätt att lämna uppgifter om innehållet i brev, telefonsamtal eller andra meddelanden eller elektroniska meddelanden till polisen, någon annan förundersökningsmyndighet eller åklagaren.

Enligt 4 kap. 2 § i polislagen har polisen oberoende av tystnadsplikten rätt att för ett tjänsteuppdrag avgiftsfritt få behövlig information och handlingar av myndigheter, om inte överlämnande av informationen eller handlingarna till polisen eller användning av informationen som bevis uttryckligen har förbjudits eller begränsats i lag. För åklagarnas del finns en bestämmelse med motsvarande innehåll i lagen om åklagarväsendet (439/2011).

Utlämnandet av uppgifter kräver enligt den föreslagna paragrafen att den myndighet som tar emot uppgifterna har rätt att ta del av dem. En begränsning av rätten att lämna ut uppgifter kan grunda sig förutom på vittnesförbudet även på rätten att förtiga uppgifter. Fängelset måste från fall till fall pröva huruvida förutsättningarna för utlämnande av uppgifter uppfylls. Uppgifter kan lämnas ut bara ifall också den som tar emot uppgifterna har rätt att ta del av dem.

Rätten att vägra vittna regleras i 17 kap. 20 § i rättegångsbalken. Enligt denna paragraf är det tillåtet att vägra vittna bl.a. mot sin make, trolovade eller nära släkting. Enligt 7 kap. 3 § i tvångsmedelslagen får en handling som innehas av någon som står i ett så-

dant förhållande som nämns ovan till den som misstänks för ett brott inte tas i beslag för att användas som bevis, då det är fråga om en handling som innehåller ett meddelande mellan de berörda personerna. En sådan handling får dock tas i beslag om det föreskrivna strängaste straffet för det brott som undersöks är fängelse i minst sex år.

I 17 kap. 23 § i rättegångsbalken finns bestämmelser om förbud mot att vittna. Vittnesförbudet gäller bl.a. ombud och rättegångsbiträden samt läkare. Trots vittnesförbudet kan dock någon annan person än fångens rättegångsbiträde förpliktas att vittna i saken då det är fråga om ett brott för vilket följden är fängelse i sex år eller strängare straff, eller försök till eller delaktighet i ett sådant brott.

5 §. Anmälningar till polisen. I paragrafens 1 mom. ska i stället för en fängvårdsmyndighet hänvisas till en tjänsteman vid Brottsåtgörande myndigheten. Det föreslås att omnämnandet av besök under särskilt övervakade förhållanden ska strykas ur 1 mom. 5 punkten i denna paragraf, eftersom denna form av besök ska slopas.

Av de orsaker som framgår av avsnitt 2.1 i den allmänna motiveringen föreslås det att 2 mom. i denna paragraf ska utökas med en ny bestämmelse som förpliktar Brottsåtgörande myndigheten att underrätta polisen om frigivningen av en fånge som dömts för brott mot liv eller för ett grovt våldsbrott eller sexualbrott. Underrättelsen ska inte vara beroende av prövning, utan den ska alltid göras. De nämnda brotten omfattar mord, dråp, grov misshandel, grov våldtäkt och grovt sexuellt utnyttjande av barn.

6 §. Anmälan till åklagaren. Den hänvisning till 2 c kap. 4 § 3 mom. i strafflagen som ingår i paragrafens 2 mom. ska ändras till en hänvisning till 2 c kap. 7 § 3 mom.

20 kap. **Ändringssökande**

I detta kapitel regleras förfarandet för begäran om omprövning och anförandet av besvär hos förvaltningsdomstolen. På behandlingen

av omprövningsbegäran tillämpas förutom bestämmelserna i detta kapitel även bestämmelserna i 7 a kap. i förvaltningslagen och på behandlingen av besvär tillämpas också förvaltningsprocesslagens bestämmelser.

1 §. Beslut i vilka ändring får sökas. Denna paragraf föreslås innehålla bestämmelser om de beslut enligt fängelselagen som får överklagas. Förfarandet för överklagande motsvarar det som bestäms i 20 kap. 9 § i den gällande fängelselagen. Utgångspunkten är att det inte ska vara möjligt att besvära sig över ett beslut direkt hos förvaltningsdomstolen, utan att fången eller den dömda ska kunna begära omprövning av beslutet hos Brottsåtgörande myndighetens regiondirektör eller verkställighetsdirektör. Först det beslut som fattas med anledning av omprövningsbegäran ska kunna överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen. Bestämmelserna om beslut som för närvarande överklagas hos allmänna domstolar ska också flyttas till denna paragraf.

Paragrafens 1 mom. föreslås innehålla bestämmelser om fångens och den dömdes rätt att överklaga beslut, så att varje punkt i momentet gäller sådana överklagbara förvaltningsbeslut som regleras i ett av lagens kapitel.

I 1 mom. 1 punkten regleras rätten att överklaga beslut som hänför sig till uppskov med villkorlig frigivning enligt 2 c kap. 9 § i strafflagen. Det föreslås att överklagandet av beslut som gäller uppskov med villkorlig frigivning ska ske genom begäran om omprövning. Dessa beslut har hittills överklagats hos tingsrätten. Eftersom ett beslut om uppskov med villkorlig frigivning är ett beslut som fattas av en förvaltningsmyndighet, ska bestämmelserna om förvaltningsrättsligt överklagande iakttas. Rätten att överklaga beslut om övervakad frihet på prov regleras i lagen om övervakad frihet på prov. Beträffande överklagandet av besluten tillämpas även för dessa besluts del bestämmelserna i 20 kap. i fängelselagen.

I 1 mom. 2 punkten regleras rätten att överklaga beslut om uppskov med verkställigheten enligt 2 kap. 3 § och 4 §, återkallande av uppskov enligt 6 § i samma kapitel och beviljande av betalningstid enligt 7 § i samma kapitel. Denna bestämmelse motsvarar 20

kap. 9 § 1 mom. 1 punkten i den gällande fängelselagen.

I 1 mom. 3 punkten regleras rätten att överklaga beslut om strafftiden enligt 3 kap. 7 a §.

I 1 mom. 4 punkten regleras rätten att överklaga beslut om ersättning för resekostnader enligt 4 kap. 3 § 1 och 2 mom. Ett beslut som gäller ersättning för resekostnader påverkar fångens rättigheter på ett sådant sätt att det är fråga om ett överklagbart förvaltningsbeslut.

I 1 mom. 5 punkten regleras rätten att överklaga beslut om avskilt boende på egen begäran enligt 5 kap. 3 § och villkor för placering på en säkerhetsavdelning enligt 6 § i samma kapitel, på samma sätt som i den gällande lagen. Det föreslås att denna punkt ska utökas med en bestämmelse om rätten att överklaga beslut om varaktigheten av en placering på en säkerhetsavdelning enligt 5 kap. 7 §.

Beslut om placering på en säkerhetsavdelning hör redan enligt den gällande lagen till de överklagbara besluten. Fångens rättskyddsbehov ökar ytterligare då placeringen förlängs, vilket innebär att det är motiverat att ett beslut om varaktigheten av en placering på en säkerhetsavdelning ska kunna överklagas.

I 1 mom. 6 punkten regleras rätten att överklaga beslut om förflyttning av en fånge från en öppen anstalt till ett slutet fängelse enligt 6 kap. 2 § 1 mom. Det sist nämnda momentet motsvarar i huvudsak det gällande momentet, men det kompletteras med nya 4—7 punkter som saknas ur det gällande momentet. Också i dessa punkter är det fråga om sådana myndighetsbeslut som gäller fångars rättigheter och skyldigheter, på motsvarande sätt som i 1—3 punkten. Även om myndigheten ges omfattande prövningsrätt i samband med beslut om förflyttning av en fånge, påverkar ett beslut om förflyttning av en fånge från en öppen anstalt till ett slutet fängelse fångens rättigheter i sådan mån att det är motiverat att beslutet ska kunna överklagas.

I 1 mom. 7 punkten regleras rätten att överklaga beslut om förvägran att använda egna kläder enligt 7 kap. 2 § 3 mom. och avvikelser från fängelsets normala kost enligt

5 § 2 mom. i samma kapitel. Både fångens rätt att använda egna kläder och fångens kost kan betraktas som frågor förknippade med de grundläggande fri- och rättigheterna, som är av betydelse med avseende på fångens samvets- och religionsfrihet och i vissa fall även med avseende på de kulturella rättigheter som tryggas i 17 § i grundlagen. Sådana avvikelser från den normala kosten som avses i 7 kap. 5 § kan vara förknippade med fångens hälsa, religiösa övertygelse eller någon annan övertygelse. Rätt att överklaga beslutet föreligger däremot inte då det är fråga om ett sådant beslut om en allmän begränsning av rätten att använda egna kläder i fängelset eller på en fängelseavdelning som regiondirektören fattat med stöd av 7 kap. 2 § 2 mom.

I 1 mom. 8 punkten regleras rätten att överklaga beslut om befrielse från sysselsättningsplikten enligt 8 kap. 2 § 2 mom., tillstånd till civilt arbete enligt 6 § i samma kapitel, tillstånd till deltagande i sysselsättning utanför fängelset enligt 9 § 1 eller 2 mom. i samma kapitel, återkallande enligt 11 § i samma kapitel av sådana tillstånd till civilt arbete eller deltagande i sysselsättning utanför fängelset som beviljats med stöd av 6 eller 9 § samt beslut om befrielse från sysselsättningsplikt för viss tid enligt 13 § i samma kapitel. Dessa beslut påverkar fångarnas rätt att delta i sysselsättning i fängelset och utanför det. Det är fråga om förvaltningsbeslut som är av sådan karaktär som förutsätter att de ska kunna överklagas.

I 1 mom. 9 punkten regleras rätten att överklaga beslut om förvägran av innehav av egendom enligt 9 kap. 1 § och användning av pengar enligt 4 § 1, 2 och 4 mom. i samma kapitel. Rätten att överklaga beslut utvidgas också att gälla beslut om förvägran av utbetalning av sysselsättnings- eller brukspenning till en fånge enligt 9 kap. 8 §, eftersom ett negativt utbetalningsbeslut innebär ett undantag från den rätt till sysselsättnings- och brukspenning som fången garanteras i 9 kap. 6 §.

I 1 mom. 10 punkten regleras rätten att överklaga beslut om temporär vård och undersökning utanför fängelset enligt 10 kap. 2 § och om frigivning från ett fängelse för vård enligt 3 § i samma kapitel.

I 1 mom. 11 punkten regleras rätten att överklaga beslut om kvarhållande av brev eller postförsändelser enligt 12 kap. 5 §. Denna bestämmelse motsvarar det som bestäms i den gällande lagen.

I 1 mom. 12 punkten regleras rätten att överklaga beslut om besöksförbud enligt 13 kap. 10 §. Denna bestämmelse motsvarar den gällande bestämmelsen.

I 1 mom. 13 punkten regleras rätten att överklaga beslut om permission av synnerligen viktigt skäl enligt 14 kap. 5 §, återkallande av en sådan permission enligt 9 § i samma kapitel och ersättande av kostnaderna för resor under en permission enligt 10 § i samma kapitel.

I 1 mom. 14 punkten regleras rätten att överklaga beslut om de disciplinstraff som avses i 15 kap. 4 §. Denna bestämmelse motsvarar det som bestäms i den gällande lagen.

I 1 mom. 15 punkten regleras rätten att överklaga beslut om placering under observation enligt 18 kap. 3 § och observation i isolering enligt 4 § i samma kapitel. Det ska liksom för närvarande också vara möjligt att överklaga beslut om avskildhet enligt 18 kap. 5 §.

I 1 mom. 16 punkten regleras rätten att överklaga andra beslut som fattats med stöd av denna lag och som är överklagbara enligt 5 § i förvaltningsprocesslagen. Ett undantag från detta utgörs dock av de förbud mot överklagande som anges i 2 §. Till de överklagbara besluten hör t.ex. ett beslut som begränsar en fånges rättigheter och som i allmänhet utgör faktisk förvaltningsverksamhet men som, ifall beslutet gäller långvariga begränsningar, kan medföra sådana ingrepp i fångens rättigheter att det ska vara möjligt att överklaga beslutet. Sådana beslut kan t.ex. utgöras av ett beslut om förvägran av vistelse utomhus, ifall beslutet gäller en längre tidsperiod. På motsvarande sätt kan t.ex. en begränsning av deltagande i fritidsverksamhet enligt 11 kap., då beslutet gäller en längre tid, innebära en sådan begränsning av fångens rättigheter att det ska vara möjligt att överklaga beslutet.

Paragrafens 2 och 3 mom. föreslås innehålla bestämmelser om andra personers rätt att överklaga beslut. Beslut som gäller besök hos en fånge berör också besökarens rättighe-

ter och besökaren ska därför ha motsvarande rätt att överklaga beslutet som fången har. Likaså ska avsändaren och mottagaren av ett brev ha motsvarande rätt som fången att överklaga beslut om kvarhållande av brevet och beslut om användning av elektronisk kommunikation.

2 §. Förbud mot överklagande. Denna paragraf föreslås innehålla bestämmelser om beslut som inte får överklagas genom omprövning eller genom besvär. I paragrafens 1 mom. finns bestämmelser om sådana förbud mot överklagande som gäller fångar.

I 1 mom. 1 punkten i paragrafen förbjuds överklagande av beslut om tidpunkten för inledande av verkställighet enligt 2 kap. 1 §. Det är möjligt att ansöka om uppskov med inledande av verkställighet med stöd av 2 kap. 3 och 4 §. Beslut om uppskov kan överklagas med stöd av den föreslagna bestämmelsen i 20 kap. 1 § 1 mom. 2 punkten. Därför ska det inte vara möjligt att särskilt överklaga beslut om tidpunkten för inledande av verkställighet.

I 1 mom. 2 punkten förbjuds överklagande av beslut om planen för strafftiden enligt 4 kap. 6 §. Planen för strafftiden påverkar de facto fångens ställning och beslutet om planen kan således betraktas som ett myndighetsbeslut. Planen för strafftiden har emellertid inga direkta rättsverkningar och planen är inte ett förpliktande dokument t.ex. då man fattar enskilda beslut om placering eller permission. De egentliga rättsligt bindande besluten fattas med stöd av andra bestämmelser. Planen är dessutom ett dokument som ändras kontinuerligt, preciseras vid behov och tas till behandling med jämna mellanrum. På grund av dessa omständigheter är det motiverat att fastställa ett förbud mot överklagande av beslut som berör planen för strafftiden.

Myndigheterna har omfattande prövningsrätt när det gäller att fatta beslut om ersättande av resekostnaderna för en ledsagare enligt 4 kap. 3 § 3 mom. Prövningen grundar sig på ändamålsenlighetsaspekter och i bestämmelsen anges inte några detaljerade förutsättningar under vilka ledsagaren skulle ha rätt till ersättning för resekostnaderna. Av dessa orsaker ska det inte vara möjligt att överklaga dessa beslut.

I 4 kap. 8 och 9 § regleras principerna för placering i ett fängelse. Myndigheterna har omfattande prövningsrätt då de fattar beslut om placeringen och t.ex. fängelsernas belägningsgrad ska beaktas vid prövningen. Eftersom det är fråga om ändamålsenlighetsprövning, ska det inte vara möjligt att överklaga beslut som gäller placering. I detta sammanhang uppkommer det inte heller någon sådan rättighet för fången som med stöd av 21 § i grundlagen skulle kräva att beslutet ska kunna överklagas.

I 1 mom. 3 punkten förbjuds överklagande av beslut om placering på en avdelning enligt 5 kap. 1 eller 2 § och placering på en kontraktsavdelning enligt 4 § i samma kapitel. Såsom när det gäller placering i ett fängelse har myndigheterna omfattande beslutanderätt i dessa fall och beslutsfattandet påverkas bl.a. av avdelningarnas användningsgrad och av säkerhetsfaktorer. Av dessa orsaker ska det inte vara möjligt att överklaga dessa beslut.

I 1 mom. 4 punkten förbjuds överklagande av beslut om förflyttning av en fånge enligt 6 kap., med undantag för beslut om förflyttning från en öppen anstalt till ett slutet fängelse. Besluten om förflyttning av en fånge jämföras med beslut om placering och på de grunder som ovan anförts för förbud mot överklagande av beslut om placering ska också beslut om förflyttning av en fånge omfattas av förbudet, till den del det är fråga om förflyttningar mellan anstalter av samma karaktär eller förflyttning från ett slutet fängelse till en öppen anstalt.

I 1 mom. 5 punkten förbjuds överklagande av regiondirektörens beslut om allmänna begränsningar av rätten att använda egna kläder i ett slutet fängelse eller på någon av dess avdelningar enligt 7 kap. 2 § 2 mom. Detta beslut riktar sig inte mot en enskild fånge, utan det gäller alla fångar som placerats i det berörda fängelset eller på den berörda fängelseavdelningen. Ett sådant allmänt beslut är jämförbart med fängelseavdelningens dagordning, som inte heller får överklagas.

I 1 mom. 6 punkten förbjuds överklagande av beslut om placering i sysselsättning enligt 8 kap. 4 § och tillstånd till eget arbete enligt 7 § i samma kapitel. Genom dessa beslut påverkas fångens rätt att delta i den sysselsättning som ordnas i fängelset, vilket innebär att

det är fråga om förvaltningsbeslut. Det föreslås att de nämnda besluten ska omfattas av förbudet mot överklagande, eftersom besluten är helt och hållet beroende av de praktiska möjligheterna att ordna en viss typ av sysselsättning i fängelset. Besluten ligger således mycket nära faktisk förvaltningsverksamhet. Dessutom försämras inte fångens ställning genom placering i sysselsättning och därför kräver inte fångens rättsskydd att beslutet ska kunna överklagas.

I 6 punkten förbjuds också överklagande av beslut om sysselsättning under övervakning utanför fängelset enligt 8 kap. 9 § 3 mom. Denna typ av sysselsättning utgörs i regel av olika evenemang avsedda för en viss avgränsad grupp, såsom familjeläger och andra motsvarande evenemang. Myndigheten har full prövningsrätt när det gäller att fatta beslut om huruvida denna typ av sysselsättning ordnas och under vilka förutsättningar en fånge kan delta i sysselsättningen. Av denna orsak föreslås ett förbud mot överklagande av dessa beslut.

I 1 mom. 7 punkten förbjuds överklagande av regiondirektörens beslut om begränsningar av rätten att använda egna pengar i ett slutet fängelse eller på någon av dess avdelningar enligt 9 kap. 4 § 3 mom. Ett sådant beslut riktar sig inte mot en enskild fånge, utan det gäller alla fångar som placerats i det berörda fängelset eller på den berörda fängelseavdelningen. Regiondirektörerna har fattat enhetliga beslut om den summa egna pengar som fångarna har rätt att använda i slutna fängelser.

I 1 mom. 8 punkten förbjuds överklagande av beslut om läsning och kopiering av brev enligt 12 kap. 2 § och beslut om avlyssning och inspelning av telefonsamtal enligt 7 § i samma kapitel. Det ska inte heller vara möjligt att överklaga beslut om sådana åtgärder som enligt kapitlets 8 § vidtas mot en fånge på en säkerhetsavdelning. Övervakningen av fångarnas brevväxling och användning av telefon ger myndigheterna omfattande prövningsrätt, där säkerhetsaspekter är av stor betydelse. Därför ska överklagandet i detta sammanhang förbjudas. Fångarna ska inte heller ha rätt att överklaga beslut om användning av mobiltelefon enligt 12 kap. 6 a §, tillstånd till användning av e-post enligt

9 § i samma kapitel eller tillstånd till användning av internet enligt 9 a § i samma kapitel.

I 1 mom. 9 punkten förbjuds överklagande av beslut om förvägran av besök enligt 13 kap. 4, 5, 7 och 13 §. Förbudet mot överklagande omfattar beslut om oövervakade besök, besök av barn, besök fångar emellan och kontakter via en videolänk. Det är fråga om förmåner beträffande vilka myndigheterna har omfattande prövningsrätt och som inte kan betraktas som sådana rättigheter för en fånge att besluten borde kunna överklagas.

I 9 punkten förbjuds dessutom överklagande av beslut om att ta emot varor eller föremål i samband med besök enligt 13 kap. 12 §. Ett sådant tillstånd att ta emot varor i samband med ett besök som avses i 13 § innebär ett undantag från det normala förfarandet för leverans av varor till fängelset. Genom att förvägra ett sådant tillstånd begränsas inte en fånges rätt att förfoga över varor i fängelset, utan beslutet gäller endast det sätt på vilket varorna levereras till fången. Av denna orsak förbjuds överklagande av dessa beslut.

I 1 mom. 10 punkten förbjuds överklagande av beslut om permission enligt 14 kap. 2, 3, 4 och 6 § samt beslut om återkallande av permission enligt 9 § i samma kapitel. Permissioner kan inte anses höra till fångarnas rättigheter på ett sådant sätt att det skulle vara motiverat att besluten om permissioner ska kunna överklagas.

Fängelselagen innehåller flera bemyndiganden som hör till området för s.k. faktisk förvaltningsverksamhet, i och med att det inte fattas något särskilt beslut i dessa fall. Det förvaltningsrättsliga överklagandet omfattar inte utövningen av dessa befogenheter.

De granskningar som utförs med stöd av fängelselagen utgör sådan omedelbar utövning av offentlig makt som inte sker med stöd av särskilda förvaltningsbeslut. Granskningarna hör till den praktiska verksamheten i fängelserna, där en tjänsteman fysiskt utför en viss granskningsåtgärd. Principerna om god förvaltning tillämpas på granskningarna, men granskningarna faller i egenskap av faktisk förvaltningsverksamhet utanför det förvaltningsrättsliga överklagandet. Denna reglering motsvarar den indelning i förvalt-

ningsbeslut och faktisk förvaltningsverksamhet som omfattats inom förvaltningsrätten.

De granskningar som inte omfattas av det förvaltningsrättsliga överklagandet utgörs av ankomstgranskning enligt 4 kap. 5 §, granskning av brev enligt 12 kap. 1 §, granskning av bostadsrum och egendom enligt 16 kap. 2 §, säkerhetskontroll av fångar enligt 16 kap. 3 §, kroppsvisitation enligt 16 kap. 4 §, specialgranskning enligt 16 kap. 5 §, kroppsbesiktning enligt 16 kap. 6 §, prov i anslutning till kontroll av drogfrihet enligt 16 kap. 7 §, säkerhetskontroll på fängelseområdet enligt 17 kap. 2 § och kroppsvisitation av besökare enligt 17 kap. 3 §. Övervakade besök enligt 13 kap. 3 § och besök av ombud enligt 13 kap. 6 § utgör också motsvarande faktisk förvaltningsverksamhet. Det har inte uppställts några särskilda förutsättningar eller villkor för dessa besök, utan besöken genomförs vid de tidpunkter som reserverats för dem eller, när det är fråga om besök av ombud, vid överenskomna tidpunkter, utan att det fattas några förvaltningsbeslut om saken.

Till den faktiska förvaltningsverksamheten hör också befallningar och förbud som Brottsförvaltningsmyndighetens tjänstemän utfärdar i enskilda fall, samt den användning av maktmedel som vid behov kan vara anknuten därmed. Till dessa faktiska åtgärder som faller utanför det förvaltningsrättsliga överklagandet hör förvägran av vistelse utomhus enligt 7 kap. 6 §, förvägran av deltagande i religiösa sammankomster enligt 11 kap. 3 § 2 eller 3 mom., tillträde till bibliotek enligt 11 kap. 4 §, tillstånd till sammankomster mellan fångarna enligt 11 kap. 7 §, kvarhållande av postförskottsbeställningar enligt 12 kap. 5 § 3 mom., avbrytande och förvägran av användning av telefon enligt 12 kap. 6 §, förvägran och avbrytande av besök enligt 13 kap. 8 eller 9 §, avskild förvaring av egendom enligt 16 kap. 8 §, förvägran av tillträde till ett fängelse enligt 17 kap. 1 §, fråntagande av föremål och ämnen enligt 17 kap. 4 §, avlägsnande av personer från fängelseområdet enligt 17 kap. 5 §, gripande och hållande av en person i förvar enligt 17 kap. 6 § och användning av fängsel enligt 18 kap. 2 §.

Sådana myndighetsåtgärder som hör till den faktiska förvaltningsverksamheten kan inte överklagas genom förvaltningsrättsligt

överklagande. Rättsskyddet tillgodoses dock genom möjligheten att väcka talan för tjänstefel eller skadeståndstalan eller anföra klagomål hos laglighetsövervakningsmyndigheterna.

3 §. Beslutanderätten i samband med omprövning och behandling av en omprövningsbegäran. I paragrafens 1 mom. regleras beslutanderätten i samband. Enligt detta moment ska regiondirektören behandla och avgöra begäran om omprövning, förutom då det är fråga om en omprövningsbegäran som gäller straffidsbeslut. En begäran om omprövning av ett straffidsbeslut ska avgöras av verkställighetsdirektören. I detta fall är det fråga om ett beslut som fattats av någon annan verkställighetsansvarig än verkställighetsdirektören.

Paragrafens 2 mom. motsvarar i flera avseenden den gällande 10 §. Enligt detta moment ska begäran om omprövning framställas skriftligen inom en vecka efter att fången delgetts beslutet. I 2 mom. bestäms det också att en begäran om omprövning ska behandlas skyndsamt. Begäran om omprövning ska tillställas regiondirektören eller fängelsedirektören. Ifall begäran om omprövning gäller ett straffidsbeslut ska omprövningsbegäran tillställas verkställighetsdirektören eller fängelsedirektören.

I paragrafens 3 mom. bestäms det att omprövning inte får begäras i fråga om sådana beslut enligt 1 mom. som fattats av Brottsåtgörande myndighetens centralförvaltningsenhet, regiondirektör eller verkställighetsdirektör. Dessa beslut överklagas genom besvär direkt hos förvaltningsdomstolen, utan omprövningsförfarande. Till dessa beslut hör Brottsåtgörande myndighetens centralförvaltningsenhetens beslut om uppskov med villkorlig frigivning (1 § 1 mom. 1 punkten) och placering på en säkerhetsavdelning (1 § 1 mom. 5 punkten), samt verkställighetsdirektörens beslut om straffiden. Enligt 3 kap. 8 och 10 § fattar verkställighetsdirektören beslut om inräkning i straffiden på de grunder som avses i 7 § 3 mom. i kapitlet. Verkställighetsdirektören kan även i andra fall fatta beslut om straffiden, eftersom också verkställighetsdirektören är en verkställighetsansvarig. Det ska alltså inte vara möjligt att begära omprövning av dessa beslut.

Paragrafens 3 mom. föreslås dessutom innehålla en bestämmelse om överklagande i sådana fall där Brottsåtgörande myndighetens centralförvaltningsenhet, regiondirektören eller verkställighetsdirektören har brukat sin rätt att överta avgörandet av ett ärende enligt 1 kap. 8 §. Ifall det är fråga om ett sådant beslut som avses i 20 kap. 1 § ska beslutet överklagas genom omprövning hos förvaltningsdomstolen.

4 §. Besvär hos förvaltningsdomstolen. I denna paragraf bestäms det hur besvär ska anföras hos förvaltningsdomstolen. Enligt paragrafens 1 mom. ska ett beslut med anledning av en begäran om omprövning överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen. Besvären ska riktas till den förvaltningsdomstol inom vars domkrets regiondirektören har fattat beslutet med anledning av begäran om omprövning. Denna bestämmelse motsvarar den gällande regleringen.

Besvär över beslut som fattats av Brottsåtgörande myndighetens centralförvaltningsenhet eller verkställighetsdirektören ska anföras hos Helsingfors förvaltningsdomstol.

Enligt paragrafens 2 mom. ska besvären liksom för närvarande anföras inom 14 dagar från delfäendet av beslutet.

5 §. Behandling av besvär i förvaltningsdomstolen. Denna paragraf innehåller bestämmelser om hur besvären behandlas i förvaltningsdomstolen. Enligt paragrafens 1 mom. ska förvaltningsdomstolen liksom för närvarande behandla besvären i en sammansättning med en ledamot. Besvären ska också fortsättningsvis behandlas skyndsamt.

6 §. Besvär hos högsta förvaltningsdomstolen. I denna paragraf regleras överklagandet hos högsta förvaltningsdomstolen. Besvärserätten ska utvidgas i förhållande till vad som gäller för närvarande, så att förvaltningsdomstolens beslut ska kunna överklagas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen ifall högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd. Förutsättningarna för beviljande av besvärstillstånd regleras i 13 kap. i förvaltningsprocesslagen.

7 §. Hur begäran om omprövning och besvär påverkar verkställigheten. I denna paragraf bestäms det, liksom för närvarande, att en begäran om omprövning eller anförandet av besvär inte avbryter verkställigheten av ett

beslut, om inte den regiondirektör eller verkställighetsdirektör som behandlar begäran om omprövning eller den förvaltningsdomstol som behandlar besvären beslutar något annat.

8 §. Rättshjälp. I kapitlets 8 § finns bestämmelser om möjligheten till rättshjälp i de omprövnings- och besvärssärenden som avses i fängelselagen. Rättshjälp beviljas enligt de föreskrifter som anges i rättshjälpslagen, men fången eller den dömda behöver inte lägga fram någon utredning om sina ekonomiska förhållanden. Rättshjälpsbyrån fattar beslut om beviljandet av rättshjälp, utom ifall ärendet är under behandling vid förvaltningsdomstolen eller högsta förvaltningsdomstolen. I detta fall fattar domstolen beslut om beviljandet av rättshjälp.

9 §. Närmare bestämmelser. Enligt kapitlets 9 § ska det genom förordning av statsrådet vara möjligt att utfärda närmare bestämmelser om framställande och behandling av en begäran om omprövning.

21 kap. Frigivning

2 §. Beslutanderätt. I 1 mom. i denna paragraf föreslås en ändring som innebär att fängelsedirektören inte längre ska fatta beslut om tidpunkten för villkorlig frigivning av en fånge, utan frigivningen ska ske direkt på grundval av det straffidsbeslut som avses i 3 kap. 7 §. Straffidsbeslutet fattas av en verkställighetsansvarig. Fängelsedirektören ska dock fortsättningsvis fatta beslut om uppskov med villkorlig frigivning på fångens begäran.

Lagen om övervakning av villkorlig frihet (782/2005) ger beslutsfattaren mycket begränsad prövningsrätt. Eftersom fängelsedirektören inte längre ska fatta beslut om villkorlig frigivning av en fånge, kan rätten att fatta beslut om ställande av en villkorligt frigiven under övervakning överföras till en annan tjänsteman. Enligt förslaget ska utöver fängelsedirektören den i arbetsordningen förordnade tjänsteman som fungerar som ställföreträdare för direktören kunna fatta beslut om ställande av en villkorligt frigiven under övervakning.

En bestämmelse om villkorlig frigivning i det fall där den dömda har avtjänat den andel av straffet som avses i 2 c kap. 5 § i straffla-

gen före ankomsten till fängelset finns i 3 kap. 8 §.

Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet ska, på samma sätt som hittills, fatta beslut om uppskov med villkorlig frigivning utan fångens samtycke. Förut reglerades denna fråga i 21 kap. 2 § 3 mom. i fängelselagen, som har upphävts genom den ändring av fängelselagen som trädde i kraft den 1 januari 2014 (631/2013).

Övergångsbestämmelse. Enligt lagens övergångsbestämmelse är utgångspunkten att den lag eller de bestämmelser som gällde vid den tidpunkt då beslutet fattades ska tillämpas på verkställigheten av ett beslut som gäller en fånge.

Den nya lagen tillämpas emellertid om beslutet blir föremål för ny prövning på grund av överträdelse av villkor, förändrade föreskrifter, en lagstadgad tidsfrist eller av någon annan motsvarande anledning. Ett tillstånd till besök ska t.ex. kunna återkallas med stöd av 13 kap. 9 § 1 mom. i den nya lagen även om tillståndet beviljats under den tidigare lagens giltighetstid. En sådan lagstadgad tidsfrist som avses i bestämmelsen kan hänföra sig t.ex. till säkerhetsåtgärder, som ska tas till behandling vid vissa tidpunkter eller vars maximitider har fastställts i lag. Om en fånge t.ex. är föremål för observation i isolering då lagen träder i kraft, ska den nya lagens bestämmelser tillämpas på maximitiden för åtgärden.

Enligt den nya 8 kap. 13 § ska befrielse från sysselsättningsplikten fastställas på basis av antalet kalendermånader under vilka fången deltagit i sysselsättning. Fångarna går emellertid inte miste om den befrielse från sysselsättningsplikten som kan räknas dem till godo för tiden före lagens ikraftträdande.

Då man övergår från att beräkna strafftiden enligt kalendertiden till att räkna den i dagar kommer vissa fängelsestraff att lindras med några dagar. I enstaka fall kan ändringen också förlänga strafftiden. Den avräkning av tiden för frihetsberövande som domstolen utför med stöd av 6 kap. 13 § i strafflagen kan likaså gälla en tid som är längre eller kortare än vad den faktiska tiden för frihetsberövandet är då den räknas enligt antalet dagar. Detsamma gäller även då strafftiderna utökas med sådana rymningsdagar, dagar utanför

fängelset och andra frånvarodagar som avses i 3 kap. 7 § i fängelselagen.

Om en annan lag än den som gällde när brottet begicks gäller när domen meddelas, ska enligt 3 kap. 2 § 2 mom. i strafflagen den nya lagen tillämpas om den leder till ett lindrigare slutresultat. Om det efter brottets begående stiftas en ny lag som föreskriver ett lindrigare straff, ska den skyldige enligt artikel 15 i konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter (FördrS 8/1976) komma i åtnjutande härav. Eftersom beräkningen av strafftiderna ändras till följd av den föreslagna lagändringen, måste de strafftider vars längd kan påverkas av de nya bestämmelserna räknas på nytt. Enligt principen om tillämpning av lindrigare lag ska den nya lagen tillämpas på beräkningen av strafftiden i de fall där detta leder till ett lindrigare slutresultat för fången. Konsekvenserna av lagändringen ska inte bedömas på grundval av vilka följer enskilda paragrafer medför, utan jämförelsen ska utföras som en helhet. Vid prövningen är det avgörande vilken lag som medför en tidigare frigivningstidpunkt för fången. Eftersom principen om lindrigare lag ska iakttas i detta sammanhang, behövs ingen särskild övergångsbestämmelse om saken. Detta gäller också sådant straff i enrum som påförts såsom disciplinstraff, om dess längd överskrider 10 dygn efter den nya lagens ikraftträdande.

Bestämmelserna om överklagande ska ändras så att det i lagen ännu noggrannare än förut bestäms vilka beslut en fånge får överklaga och vilka beslut som inte får överklagas. Eftersom besluten förses med omprövnings- eller besväransvisningar, ska den tidigare lagens bestämmelser tillämpas på sådana beslut som fattas före den nya lagens ikraftträdande.

För tydlighetens skull föreslås det att överklagandet ska regleras i lagens övergångsbestämmelse. I lagförslaget föreslås det att rätten att anföra besvär hos tingsrätten ska slopas. I fortsättningen ska alla besvär behandlas av förvaltningsdomstolen. Enligt övergångsbestämmelsen ska behandlingen av ärenden som är under behandling hos tingsrätten då denna lag träder i kraft slutföras enligt de bestämmelser som var gällande vid lagens ikraftträdande.

En väsentlig förändring utgörs av bestämmelsen om möjligheten att ansöka om besvärstillstånd hos högsta förvaltningsdomstolen. Enligt lagens övergångsbestämmelse ska den nya lagens bestämmelser tillämpas på behandlingen av en begäran om omprövning eller besvär som är under behandling då denna lag träder i kraft.

1.2 Häktninglagen

1 kap. Allmänna principer för verkställighet av häktning

1 §. *Tillämpningsområde.* Det föreslås att 2 mom. i denna paragraf ska ändras. På häktade som samtidigt avtjänar fängelsestraff eller förvandlingsstraff för böter tillämpas enligt momentet bestämmelserna om brevväxling i 8 kap. 1 §, användning av e-post i 7 a § i samma kapitel och användning av internet i 7 b § i samma kapitel, bestämmelserna om övervakade besök i 9 kap. 1 §, oövervakade besök i 2 § i samma kapitel, besök av ombud i 4 § i samma kapitel, övervakade besök fångar emellan i 5 § i samma kapitel och bestämmelserna om kontakter med hjälp av en videolänk i 10 § i samma kapitel. Dessutom ska hänvisningen till 9 kap. 9 §, som gäller permissioner, ändras till en hänvisning till 9 kap. 14 §.

2 §. *När häktning upphör.* Det föreslås att 3 mom. i denna paragraf ska innehålla bestämmelser om förfarandet vid frigivning av en häktad med stöd av 3 kap. 17 § 1 eller 2 mom. i tvångsmedelslagen (806/2011). I dessa fall ska den häktade frigges direkt på domstolsorten. Praxisen har varit att den häktade förs till fängelset för att frigges och hämta sin egendom. I avsnitt 2.1 i den allmänna motiveringen konstateras det emellertid att justitieombudsmannen inte har betraktat denna praxis som tillbörlig. Därför föreslås det att 3 mom. ska innehålla en bestämmelse om att endast en frigiven som samtycker till det får transporteras till fängelset för att hämta sin egendom som finns där. Detta är dock ofta ändamålsenligt för den frigivne.

Enligt 16 kap. 1 § 2 punkten i häktninglagen tillämpas på ersättandet av resekostnader för häktade det som bestäms om ersättande av resekostnader i 4 kap. 3 § i fängelselagen.

Denna bestämmelse gäller dock i huvudsak ersättandet av resekostnader vid ankomsten till eller avfärden från fängelset. För tydlighetens skull föreslås det att lagen ska utökas med en uttrycklig bestämmelse om ersättandet av resekostnaderna i sådana fall där en person reser från domstolsorten direkt till sin hem- eller boningsort.

Om den frigivne inte hämtar sin egendom, ska den enligt 5 kap. 6 § 2 mom. i häktningsslagen sändas till den frigivne på hans eller hennes egen bekostnad.

8 §. Hänvisningsbestämmelse. Denna paragraf föreslås innehålla en hänvisningsbestämmelse där det anges att behandlingen av personuppgifter som hänför sig till verkställigheten av straff regleras särskilt. En motsvarande bestämmelse föreslås ingå i 1 kap. 12 § 2 mom. i fängelselagen.

3 kap. **Placering i fängelset, basvård och förflyttning**

1 §. Placering i fängelset. Med anledning av justitieombudsmannens beslut, som nämnts ovan i avsnitt 2.1, föreslås det att denna paragraf ska utökas med en bestämmelse som med den häktades samtycke möjliggör avvikelser från skyldigheten att hålla häktade avskilda från andra fångar. En avvikelse från denna skyldighet är möjlig då en häktad placeras för drogrehabilitering på en sådan kontraktsavdelning som avses i 3 kap. 2 a §.

2 §. Placering i boende. Det föreslås att samma ändringar ska göras i denna paragraf som i 5 kap. 3 § i fängelselagen. Omnämmandet av något annat godtagbart skäl ska strykas ur paragrafens 2 mom., medan paragrafens 3 mom. ska utökas med ett omnämmande av att grunderna för avskildheten ska omprövas minst var fjärde månad.

2 a §. Kontraktsavdelning. Det föreslås att också häktningsslagen ska innehålla en paragraf om kontraktsavdelningar. Motsvarande bestämmelser ingår i 5 kap. 4 § i fängelselagen. I praktiken är det vanligtvis fråga om drogfria avdelningar, där fångarna eller de häktade förbinder sig att delta i den sysselsättning som ordnas på avdelningen samt att genomgå kontroll av drogfrihet. Häktade har ofta ett akut behov av att bli placerade på en

sådan avdelning. Utgångspunkten är att avdelningen ska vara avsedd bara för häktade, men med den häktades samtycke kan han eller hon även placeras på en sådan kontraktsavdelning där det också finns fångar som avtjänar fängelsestraff. Placeringen förutsätter att den häktades kontakter inte har begränsats med stöd av 4 kap. i tvångsmedelslagen.

5 a §. Förbud mot rökning. Av de orsaker som nämns ovan i avsnitt 2.1 i den allmänna motiveringen föreslås det att också häktningsslagen ska utökas med en paragraf där rökning förbjuds. Paragrafen motsvarar 7 kap. 6 a § i fängelselagen.

6 a §. Kortvarig förflyttning av häktade till ett annat fängelse. Det föreslås att denna paragraf ska innehålla en motsvarande bestämmelse som ingår i 6 kap. 3 a § i fängelselagen om kortvarig förflyttning till ett annat fängelse. En förflyttning är möjlig t.ex. för anordnandet av ett besök. Eftersom en häktad ska kunna beviljas permission eller tillstånd att avlägsna sig från fängelset endast av de skäl som avses i 9 kap. 14, föreslås bestämmelsen innehålla en hänvisning till den sist nämnda paragrafen. Ett annat motsvarande skäl kan utgöras t.ex. av deltagande i behandlingen av ett disciplinärende i ett annat fängelse.

8 §. Närvaro vid domstol eller andra myndigheter. Det föreslås att en motsvarande ändring ska göras i denna paragraf som i 6 kap. 5 § i fängelselagen. Denna paragraf avviker från fängelselagens paragraf i och med att sådana skäl som följer av att fången ska hållas avskild inte i häktningsslagen ska nämnas som en grund för förflyttning till en annan myndighet.

Denna paragraf gäller t.ex. situationer där en häktad hörs som vittne. Paragrafen ska inte tillämpas på förflyttning av en häktad till polisens förvaringslokal på grund av att den häktade ska höras angående det brott för vilket han eller hon är häktad.

9 §. Beslutanderätt. Det föreslås att den gällande paragrafen om beslutanderätt ska kompletteras så att paragrafens 2 mom. utökas med en bestämmelse om beslutanderätten i ärenden som gäller placering på kontraktsavdelning och avskilt boende. Enligt förslaget tillkommer beslutanderätten i dessa ärenden en sysselsättnings- eller säkerhetsan-

svarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning. För tydlighetens skull ska paragrafen också innehålla en bestämmelse om den situation där en häktad flyttas till en annan brottspåföljdsregion. I detta fall förutsätter förflyttningen samtycke av direktören för bedömningscentrumet i den mottagande brottspåföljdsregionen eller av den i arbetsordningen förordnade tjänsteman som fungerar som ställföreträdare för direktören.

Dessutom föreslås det att paragrafen ska utökas med en bestämmelse om rätten att fatta beslut om kortvarig förflyttning av en häktad till ett annat fängelse. Bestämmelsen motsvarar 6 kap. 6 § 4 mom. i fängelselagen.

Befogenheterna att fatta beslut om att den häktade ska tillåtas avlägsna sig från fängelset enligt kapitlets 8 § ska inte ändras.

10 §. Närmare bestämmelser och föreskrifter. Det föreslås att denna paragraf ska utökas med ett omnämnande av att Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet ska kunna meddela närmare föreskrifter också om anordnande av rökning och innehav av tändredskap. Dessutom ska paragrafens finskspråkiga rubrik ändras så att det framgår att paragrafen också gäller föreskrifter.

5 kap. **De häktades egendom och inkomster**

1 §. Innehav av egendom. Det föreslås att paragrafens 1 mom. ska ändras på motsvarande sätt som 9 kap. 1 § 1 mom. i fängelselagen. Paragrafen ska utökas med nya 4—6 punkter.

I paragrafens 4 mom. som gäller förstöring av narkotika ska i stället för den upphävda narkotikalagen (1289/1994) hänvisas till den gällande narkotikalagen (373/2008).

2 §. Egendomsförteckning. Denna paragraf ska ändras så att egendom av ringa värde inte behöver upptecknas i egendomsförteckningen, om inte den häktade särskilt begär det. Denna ändring motsvarar den ändring som föreslås i 9 kap. 2 § 1 och 2 mom. i fängelselagen. Paragrafen ska också ändras så att egendomsförteckningen inte behöver under-tecknas av vittnen i det fall då den häktade själv undertecknar den.

I paragrafens 3 mom. ska i stället för en fängvårdsmyndighet hänvisas till en tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten.

6 §. Återlämnande av egendom. Det föreslås att 1 mom. i denna paragraf ska ändras så att momentet utökas med ett omnämnande av möjligheten att återlämna den häktades penningmedel på det konto den häktade uppgett eller som postanvisning. En sådan möjlighet behövs i synnerhet med tanke på de situationer där den häktade frigges direkt vid domstolssammanträdet.

8 §. Beslutanderätt. Det föreslås att paragrafens 1 mom. ska preciseras så att det framgår av momentet vem som ska fatta beslut om att förvägra överlämnande av egendom till en häktads förfogande. Ett sådant beslut ska fattas av en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning. Den häktade ska ha rätt att begära omprövning av ett sådant beslut med stöd av den föreslagna 15 kap. 1 §.

Klassificeringen av sådana föremål och ämnen som överlämnas till en häktads förfogande sker i huvudsak med stöd av bestämmelserna i fängelsets ordningsstadga och kräver i allmänhet inte några uttryckliga beslut. Denna klassificering av föremål utgör faktisk förvaltningsverksamhet, beträffande vilken den häktade inte har rätt att begära omprövning. Det är i praktiken övervakningspersonalen som svarar för överlämnandet av dylika tillåtna föremål och ämnen till en häktads förfogande, utan att det fattas några uttryckliga beslut om saken.

I häktningsslagen finns det inte för närvarande några bestämmelser om vem som har beslutanderätt när det gäller att fatta beslut om begränsningar av en häktads användning av pengar och andra betalningsmedel med stöd av 5 kap. 4 § 3 mom. Det föreslås att paragrafen ska preciseras så att det framgår att beslutanderätten i detta sammanhang tillkommer fängelsedirektören eller en av direktören förordnad säkerhetsansvarig.

9 §. Närmare bestämmelser och föreskrifter. Det föreslås att 2 mom. i denna paragraf ska utökas med en bestämmelse där Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet bemyndigas meddela närmare föreskrifter om den egendom som ska upptecknas i egendomsförteckningen. Genom Brottspåföljds-

myndighetens föreskrifter är det t.ex. möjligt att definiera hurdan egendom som betraktas som sådan egendom av ringa värde som inte behöver upptecknas i egendomsförteckningen.

6 kap. Social- och hälsovård

6 a §. Underrättelse om sjukdom. Det föreslås att denna paragraf ska innehålla en bestämmelse om att en häktad ska ha rätt att underrätta en nära anhörig och någon annan närstående om att han eller hon blivit allvarligt sjuk eller skadad. Bestämmelsen motsvarar den bestämmelse som föreslås ingå i 10 kap. 6 a § i fängelselagen.

7 kap. Fritid

3 §. Bibliotek. Det föreslås att 3 mom. i denna paragraf ska utökas med en ny bestämmelse om att en häktad ska kunna förvägras tillträde till fängelsebiblioteket också i sådana situationer där den häktade uppför sig störande eller äventyrar ordningen eller säkerheten i fängelset. Bestämmelsen motsvarar 11 kap. 4 § 3 mom. i fängelselagen.

5 §. Beslutanderätt. Det föreslås att paragrafens 1 mom. ska utökas med en bestämmelse om att en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakningen eller en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter ska fatta beslut om förvägrande av tillträde till fängelsebiblioteket.

6 §. Närmare föreskrifter. Denna paragraf föreslås innehålla en bestämmelse om att Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet ska kunna meddela närmare föreskrifter om anordnandet av bibliotekstjänster i sådana fall där en häktad inte kan besöka fängelsebiblioteket.

8 kap. Brevväxling, telefonsamtal och elektronisk kommunikation

1 §. Brevväxling och granskning av postförsändelser. Det föreslås att 1 mom. i denna paragraf ska ändras så att momentet överens-

stämmer med 12 kap. 1 § 1 mom. i fängelselagen.

2 §. Läsning och kopiering av meddelanden. Det föreslås att paragrafens 1 mom. ska utökas med ett omnämnande av att också en orsak som hänför sig till brevets mottagare ska kunna utgöra en grund för läsning av ett brev. Momentet föreslås även innehålla en ny bestämmelse som innebär att beslut om läsning av en häktads brev, postförsändelser, e-postmeddelanden eller andra meddelanden inte alltid måste fattas från fall till fall.

Paragrafens 2 mom. föreslås innehålla en bestämmelse om att den häktade ska anteckna sitt namn på ett brev som sänds till någon annan än en sådan tillsynsmyndighet som avses i 3 §, vilken övervakar verksamheten i fängelset, om inte den häktade personligen överlämnar brevet direkt till fängelsets personal. Paragrafen ska dessutom utökas med en bestämmelse om att ett brev som sänts av en häktad får öppnas för att ta reda på vem som är dess avsändare, om inte den häktades namn framgår av brevet eller fängelset på något annat sätt har kännedom om vem som är dess avsändare. I detta fall får brevet inte läsas i större utsträckning än vad som behövs för att ta reda på vem som är dess avsändare.

Man ska i första hand sträva efter att ta reda på vem som är brevets avsändare t.ex. genom att fråga de häktade vem av dem som är avsändare till brevet. Om avsändaren inte kan utredas på detta sätt heller ska brevet vidarebefordras, om inte förutsättningarna för kvarhållande av brevet uppfylls. För närvarande finns motsvarande bestämmelser i ordningsstadgan för slutna fängelser.

Dessa ändringar motsvarar de ändringar som föreslagits i 12 kap. 2 § i fängelselagen.

Paragrafens gällande 2 mom. blir 3 mom. Samtidigt föreslås det att paragrafens gällande 3 mom. ska upphävas helt och hållet, av motsvarande skäl som 12 kap. 2 § 3 mom. i fängelselagen ska upphävas.

2 a §. Underrättelse om läsning. Denna paragraf föreslås innehålla en bestämmelse om underrättelse om läsning av brev. Bestämmelsen överensstämmer med den ändring som föreslagits i 12 kap. 2 a § i fängelselagen.

4 §. Brevväxling med ombud. Det föreslås att paragrafens 2 mom. ska ändras på mot-

svarande sätt som 12 kap. 4 § 2 mom. i fängelselagen.

7 §. Avlyssning och inspelning av telefonsamtal. Förutsättningarna för avlyssning och inspelning av telefonsamtal ska ändras. Paragrafen motsvarar 12 kap. 9 § i fängelselagen.

7 a §. Användning av e-post. Det föreslås att denna paragraf ska utökas med en ny bestämmelse om de häktades möjligheter att stå i kontakt med personer och aktörer utanför fängelset per e-post. Paragrafen motsvarar 12 kap. 9 § i fängelselagen, dock så att häktningens paragraf föreslås vara uttömmande och därmed inte innehåller ett omnämnande av något annat motsvarande skäl, vilket ingår i fängelselagens paragraf. Den största skillnaden utgörs emellertid av att användningen av e-post för häktades del förutsätter att den häktades kontakter inte har begränsats enligt 4 kap. i tvångsmedelslagen. En begränsning av den häktades kontakter hindrar användning av e-post också i förhållande till sådana personer som inte omfattas av begränsningen. Undantaget utgörs av den häktades ombud, med vilket den häktade kan tillåtas hålla kontakt per e-post också då den häktades kontakter har begränsats. Denna bestämmelse behövs för att man ska kunna garantera en effektiv övervakning av begränsningen av den häktades kontakter.

Sändandet och mottagandet av e-postmeddelanden grundar sig på att fängelset gett tillstånd till det. En förutsättning för att ett sådant tillstånd ska beviljas är att tillståndet inte äventyrar syftet med häktningen, ordningen eller säkerheten o fängelset eller den häktades eller någon annans säkerhet. För att tillståndet ska beviljas förutsätts det dessutom att fängelset tillräckligt väl kan försäkra sig om att meddelandets mottagare eller avsändare är den person eller aktör som den häktade uppgett.

Paragrafens 3 mom. motsvarar det föreslagna 12 kap. 9 § 3 mom. i fängelselagen.

7 b §. Användning av internet. Denna paragraf föreslås innehålla motsvarande bestämmelser om användning av internet i slutna fängelser som föreslås ingå i 12 kap. 9 a § i fängelselagen. En häktad ska kunna tillåtas använda internet endast då den häktades tillgång till andra webbsidor än sådana som är förenliga med tillståndet har hindrats på ett

tillbörligt sätt. Användning av internet kan komma i fråga närmast i samband med webbstudier och vid skötseln av olika myndighetsärenden och bankärenden. En förutsättning för användning av internet är att den häktades kontakter inte har begränsats enligt 4 kap. i tvångsmedelslagen.

7 c §. Övervakning av elektronisk kommunikation. Denna paragraf föreslås innehålla bestämmelser om övervakning av telefonsamtal, sändandet av e-postmeddelanden och användning av internet. Paragrafen motsvarar 12 kap. 9 b § i fängelselagen.

8 §. Förfarande vid granskning och kvarhållande. Det föreslås för tydlighetens skull att denna paragraf ska ändras så att den också omfattar e-postmeddelanden.

9 §. Beslutanderätt. Det föreslås att paragrafens 1 mom. ska ändras på motsvarande sätt som fängelselagen, så att de tjänstemän som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter och som är behöriga att granska postförsändelser ska kunna förordnas i fängelsets arbetsordning istället för i brottspåföljdsregionens arbetsordning.

Paragrafens 2 mom. föreslås innehålla motsvarande bestämmelser om beslutanderätten som 12 kap. 11 § 2 mom. i fängelselagen.

Paragrafens 3 mom. ska utökas med en ny bestämmelse om tillstånd till användning av e-post och internet och om återkallande av sådana tillstånd. Momentet motsvarar 12 kap. 11 § 4 mom. i fängelselagen.

10 §. Närmare bestämmelser och föreskrifter. Det föreslås att denna paragraf ska ändras så att den motsvarar 12 kap. 12 § 1 mom. i fängelselagen.

9 kap. **Besök och andra kontakter utom fängelset**

Detta kapitel ska utökas med nya bestämmelser om besök hos häktade, på motsvarande sätt som 13 kap. i fängelselagen. Dessutom bestäms det i kapitlet att en häktad ska kunna beviljas permission.

1 §. Besök. Denna paragraf innehåller grundläggande bestämmelser om häktades rätt till besök. Paragrafens 1 mom. motsvarar 13 kap. 1 § i fängelselagen och 9 kap. 1 § i den gällande häktningenslagen. Det föreslagna momentet avviker dock från fängelselagens

motsvarande moment i och med att häktningenslagens moment föreslås innehålla en hänvisning till 4 kap. i tvångsmedelslagen.

Den första meningen i paragrafens 2 mom., där det bestäms att besöken ska ordnas i ett övervakat besöksrum, motsvarar det föreslagna 13 kap. 3 § 1 mom. i fängelselagen. I övrigt innehåller 2 mom. motsvarande bestämmelser som föreslås ingå i 13 kap. 2 § 2 och 3 mom. i fängelselagen.

Paragrafens 3 mom. motsvarar i fråga om sitt innehåll 13 kap. 2 § 3 mom. i fängelselagen. Besöken ska också för häktades del kunna ordnas avskilt från andra besökare och häktade.

De föreslagna bestämmelserna om besöksrum i 13 kap. 2 § 1 mom. i fängelselagen gäller med stöd av hänvisningsbestämmelsen i 16 kap. 1 § i häktningenslagen också sådana fängelser där häktade hålls i förvar.

Paragrafens 5 mom. innehåller hänvisningsbestämmelser som berör besök av ombud och granskning av besökare.

2 §. *Oövervakade besök.* Denna paragraf föreslås innehålla bestämmelser om oövervakade besök. Paragrafen motsvarar den föreslagna 13 kap. 4 § i fängelselagen. Paragrafen skiljer sig från den gällande 8 kap. 2 § i häktningenslagen i och med att besök av ombud inte längre ska nämnas i paragrafen. Besök av ombud ska regleras särskilt i 4 §, på motsvarande sätt som i fängelselagen.

3 §. *Besök av barn.* Denna paragraf ska innehålla nya bestämmelser om besök av barn. Med stöd av hänvisningsbestämmelsen i 16 kap. 1 § ska det också i sådana fängelser där häktade hålls i förvar finnas rum som lämpar sig för besök av barn. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar 13 kap. 5 § i fängelselagen.

4 §. *Besök av ombud.* Denna paragraf föreslås innehålla en ny bestämmelse om besök av ombud. Besök av ombud är viktiga för att den häktade ska kunna sköta sina rättsliga angelägenheter. Paragrafen skiljer sig från 13 kap. 6 § i fängelselagen i och med att besök av ombud för häktades del ska ordnas utan ogrundat dröjsmål. Till denna del överensstämmer bestämmelsen med den princip som framgår av 9 kap. 1 § 1 mom. i den gällande häktningenslagen.

5 §. *Övervakade besök häktade och fångar emellan.* Också häktningenslagen föreslås innehålla en paragraf om besök häktade och fångar emellan. Paragrafen motsvarar den föreslagna 13 kap. 7 § i fängelselagen. Denna paragraf skiljer sig dock från fängelselagens nämnda paragraf i och med att häktningenslagens paragraf föreslås innehålla en hänvisning till 4 kap. i tvångsmedelslagen.

6 §. *Avbrytande av besök.* Denna bestämmelse är ny och motsvarar 13 kap. 8 § i fängelselagen.

7 §. *Återkallande och förvägran av besök.* Också paragrafen om återkallande av tillstånd till besök och förvägran av besök är ny. Paragrafen motsvarar 13 kap. 9 § i fängelselagen.

8 §. *Besöksförbud.* Bestämmelser om besöksförbud finns i 9 kap. 5 § i den gällande häktningenslagen. Begreppet nära anhöriga som används i paragrafen preciseras genom att paragrafen utökas med en hänvisning till 16 kap. 1 §.

9 §. *Mottagning och granskning av varor.* Den föreslagna paragrafen har nästan samma innehåll som 9 kap. 4 § i den gällande häktningenslagen. Av de orsaker som nämns i avsnitt 2.1 i den allmänna motiveringen ska paragrafen dock preciseras så att den mängd varor som kan tas emot ska vara liten. Paragrafen motsvarar 13 kap. 12 § i fängelselagen.

10 §. *Kontakter via videolänk.* Av de orsaker som nämns i avsnitt 3.2 i den allmänna motiveringen föreslås det att också häktade ska ges möjlighet att stå i kontakt med personer utanför fängelset med hjälp av en videolänk. Avsikten är i första hand att den häktade ska kunna hålla kontakt med sina nära anhöriga eller någon annan närstående. Av ett viktigt skäl ska den häktade emellertid kunna tillåtas hålla kontakt också med andra personer. Den föreslagna paragrafen motsvarar 13 kap. 15 § i fängelselagen, men skiljer sig från fängelselagens paragraf i och med att häktningenslagens paragraf föreslås innehålla en hänvisning till 4 kap. i tvångsmedelslagen.

11—13 §. Dessa paragrafer motsvarar 6—8 § i häktningenslagen. I paragraferna föreslås inga ändringar, fränsett smärre språkliga preciseringar.

14 §. Permission av synnerligen viktigt skäl och permission under ledsagning. Det föreslås att 2 mom. i denna paragraf ska utökas med en ny bestämmelse om att en häktad ska kunna beviljas en kort permission under ledsagning också av andra synnerligen viktiga skäl än sådana som enligt 1 mom. hänför sig till hälsotillståndet hos en nära anhörig till den häktade. Enligt denna bestämmelse ska en häktad kunna beviljas tillstånd att under behövlig bevakning för en kort tid avlägsna sig från fängelset för att sköta ett brådskande och tvingande ärende. I praktiken innebär detta permission under ledsagning. En sådan permission ska t.ex. kunna beviljas för att den häktade ska kunna hämta viktiga saker från sin bostad. Beslutet om permission fattas av fängelsedirektören eller av en sysselsättnings- eller säkerhetsansvarig, på samma sätt som när det gäller sådana permissioner som avses i 1 mom.

Ett beslut om att den häktade inte beviljas en permission som han eller hon ansökt om på grundval av paragrafens 2 mom. ska inte kunna överklagas. Däremot ska den häktade kunna begära omprövning av ett sådant beslut som avses i 1 mom.

Dessutom föreslås det att paragrafens rubrik ska ändras på det sätt som 2 mom. kräver.

15 §. Beslutanderätt. Det föreslås att den paragraf som gäller beslutanderätten ska preciseras så att en sysselsättnings- eller säkerhetsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning ska fatta beslut om besök. Samtidigt överförs beslutanderätt från fängelsedirektören till tjänstemän underställda direktören. Meddelandet av besöksförbud ska fortsättningsvis höra till fängelsedirektörens beslutanderätt.

Utöver fängelsedirektören ska också en sysselsättnings- eller säkerhetsansvarig kunna fatta beslut om besöksförbud och permission.

Beslut om förvägran och avbrytande av besök fattas av en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning och i brådskande fall av en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter.

16 §. Hänvisningsbestämmelse. Det föreslås att denna paragraf för tydlighetens skull

ska utökas med en hänvisning till 11 kap. 4 och 7 § i häktninglagen.

17 §. Närmare bestämmelser och föreskrifter. Denna paragraf föreslås innehålla ett bemyndigande att utfärda närmare bestämmelser och föreskrifter. Paragrafen motsvarar den föreslagna 13 kap. 19 § i fängelselagen.

10 kap. **Ordningen och disciplinen i ett fängelse**

3 §. Ordningsföreselser. Paragrafens 1 mom. ska utökas med en ny 5-punkt som gäller brott mot villkor som uppställts för användningen av e-post och internet.

4 §. Disciplinstraff för häktade. Det föreslås att 1 mom. 3 punkten i denna paragraf ska ändras så att maximitiden för straff i enrum förkortas från 14 dygn till tio dygn. Bestämmelsen överensstämmer med de ändringar som föreslagits i 15 kap. 4 § 1 mom. 3 punkten i fängelselagen.

8 §. Straff i enrum. Maximitiden för straff i enrum ska i paragrafens 2 mom. ändras till tio dygn. Dessutom ska omnämmandet av att hälso- och sjukvårdspersonalen ska höras i samband med påförandet av straff i enrum strykas ur 3 mom. Vidare ska paragrafens 3 mom. ändras så att omnämmandet av en tjänsteman som hör till hälso- och sjukvårdspersonalen ska ändras till ett omnämmande av en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården. Förslaget motsvarar den ändring som föreslås i 15 kap. 8 § i fängelselagen.

14 §. Avskildhet vid utredning. Det föreslås att 1 mom. i denna paragraf ska preciseras så att det nämns att en häktad inte får hållas avskild längre än nödvändigt. Dessutom ska paragrafens 1 mom. utökas med ett omnämmande av att en läkare eller någon annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården så snart som möjligt ska underrättas om avskildheten. Ändringarna motsvarar de ändringar som föreslås i 15 kap. 14 § 1 mom. i fängelselagen.

15 §. Påförande av disciplinstraff. Paragrafens 1 mom. föreslås innehålla en bestämmelse som gör det möjligt att i samband med påförandet av disciplinstraff höra en häktad genom en videokonferens. Också vittnen och andra personer ska kunna höras med hjälp av en videokonferens.

Det föreslagna momentet överensstämmer med de ändringar som föreslagits i 15 kap. 15 § 1 mom. i fängelselagen.

16 §. Beslutanderätt. I 2 mom. i den gällande paragrafen bestäms det att fängelsedirektören fattar beslut om övervakning och låsning av fängelselokalerna. Det föreslås att momentet ska ändras så att beslutanderätten i brådskande fall också ska kunna utövas av en säkerhetsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning.

11 kap. **Granskning av fängelselokaler och häktade**

4 §. Kroppsvisitation. Det föreslås att 1 mom. 2 punkten i denna paragraf ska ändras så att punkten utökas med ett omnämmande av besök av barn. En häktad ska således kunna kroppsvisiteras också i samband med ett besök av ett barn. Häktade kan inte placeras i öppna anstalter och därför ska omnämmandet av att kroppsvisitationen ska vara behövlig för att förebygga olovligt avvikande från anstalten strykas från de förutsättningar som anges för att en häktad ska kunna kroppsvisiteras. Paragrafens 2 mom. ska utökas med ett omnämmande av att en kroppsvisitation även kan omfatta undersökning av den häktades mun. Dessa bestämmelser motsvarar de ändringar som föreslagits i 16 kap. 4 § 1 mom. 2 punkten och 2 mom. i fängelselagen.

6 a §. Förbud mot framställning och användning av berusningsmedel. Det föreslås att lagens 11 kap. ska utökas med en ny paragraf där framställning och användning av berusningsmedel och dopningsmedel förbjuds. Paragrafen motsvarar den föreslagna 16 kap. 6 a § i fängelselagen.

7 §. Kontroll av drogfrihet. Det föreslås att 3 mom. i denna paragraf ska ändras så att kontroll av drogfrihet också ska höra till villkoren för tillstånd till besök av barn och placering på en kontraktsavdelning. Bestämmelsen om att kontroll av drogfrihet utgör ett villkor för placering på en kontraktsavdelning behövs, eftersom häktade enligt den föreslagna 3 kap. 1 § också ska kunna placeras på en kontraktsavdelning. Till den del det gäller besök av barn motsvarar bestämmelsen

16 kap. 7 § i fängelselagen. I detta sammanhang ska ett drogtest dock inte kunna begäras för något annat syfte än för avgörande av det aktuella tillståndsärendet.

10 §. Beslutanderätt. Det föreslås att denna paragraf ska ändras så att beslutsfattandet beträffande säkerhetskontroller regleras särskilt i 1 mom. Bestämmelsen om beslutanderätten ska ändras så att en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter ska vara behörig att fatta beslut om säkerhetskontroller också i sådana fall där det inte är fråga om brådskande situationer. Bestämmelsen motsvarar den föreslagna 16 kap. 10 § i fängelselagen.

13 kap. **Säkerhetsåtgärder och användning av maktmedel**

4 §. Observation i isolering. Av de orsaker som nämns ovan i avsnitt 3.2 i den allmänna motiveringen föreslås det att 1 mom. i denna paragraf ska preciseras på motsvarande sätt som 18 kap. 4 § i fängelselagen.

9 §. Närmare bestämmelser och föreskrifter. I denna paragraf föreslås motsvarande ändringar som i 18 kap. 9 § i fängelselagen. Brottsförmyndighetens centralförvaltningsenhet ska vara behörig att meddela närmare föreskrifter också om användning av maktmedel och övervakning av användningen av maktmedel.

14 kap. **Transport av häktade**

2 §. Tiden för transport. Med stöd av 3 mom. i denna paragraf ska det vara möjligt att ordna en snabbare transport istället för en transport som annars skulle ta oskäligt lång tid. Det kan inte alltid anses godtagbart att den som blir transporterad blir tvungen att tillbringa lång tid i tillfälliga lokaler som är bristfälligt utrustade. Den som blir transporterad har i praktiken inga möjligheter att påverka saken. Det är t.ex. inte skäligt att en häktad som är sjuk blir tvungen att tillbringa över en vecka i fordon och tillfälliga inkvarteringslokaler. Istället för en dylik långvarig transport ska transportmyndigheterna ordna transporten med användning av andra än sedvanliga rutter eller transportmedel. En sådan transport kan t.ex. utgöras av en enskild

transport som företas med transportmyndighetens fordon eller som utförs med rutflyg. Vid bedömningen av transporttiden och hurvida transporten bör ordnas så att den blir snabbare än vad den skulle vara enligt de normala arrangemangen är det ändamålsenligt att också beakta tryggheten av planen för strafftiden. Det skulle t.ex. vara mycket skadligt att avbryta ett intensivt drogavvänjningsprogram för flera dagar.

4 §. Bemötande av häktade under transport. Enligt paragrafens föreslagna nya 2 mom. får den transporterade inte under transporten ta emot pengar, ämnen eller föremål av utomstående personer. Denna bestämmelse behövs bl.a. för att egendomens eller överlåtelsens lagenlighet inte kan kontrolleras på ett behörigt sätt under transporten. Av särskilda skäl ska dock försändelser med pengar, ämnen eller varor kunna tas om hand för förvaring av den tjänsteman som svarar för transporten. I detta fall kan egendomen granskas efter transporten t.ex. i den häktades placeringsfängelse. Ett sådant särskilt skäl kan utgöras t.ex. av att en anhörig till den häktade som är bosatt långt ifrån den häktades placeringsfängelse vill skicka en klädförsändelse till en häktad med en transport som utförs nära den anhörigas hemort, i ett sådant fall där det skulle vara besvärligt att skicka försändelsen per post eller hämta den i samband med ett besök. Mottagandet av varor för transport ska alltså även i detta fall utgöra ett undantag, eftersom utrymmena i transportmedlen är begränsade. Huvudregeln är att varor ska sändas per post. Dessutom är t.ex. ansvarsfrågorna besvärliga ifall varorna skadas under transporten, eftersom det i allmänhet inte är möjligt att granska och registrera varorna på ett tillbörligt sätt i samband med transporten.

15 kap. Ändringssökande

1 §. Beslut i vilka ändring får sökas. Denna paragraf föreslås innehålla bestämmelser om de beslut enligt häktningsslagen som den häktade får överklaga. Bestämmelserna motsvarar förteckningen i 20 kap. 1 § i fängelselagen.

I paragrafens 1 mom. regleras rätten att begära omprövning av beslut som gäller avskilt

boende på egen begäran enligt 3 kap. 2 § 2 mom., användning av egna kläder enligt 3 § i samma kapitel och avvikelser från den normala kosten enligt 4 § i samma kapitel, förvägran av innehav av egendom enligt 5 kap. 1 §, användning av pengar enligt 4 § i samma kapitel och förvägran av utbetalning av sysselsättnings- eller brukspenning enligt 7 § i samma kapitel, temporär vård utanför fängelset enligt 6 kap. 2 §, kvarhållande av brev eller postförsändelser enligt 8 kap. 5 §, besöksförbud enligt 9 kap. 8 §, permission av synnerligen viktigt skäl enligt 14 § 1 mom. i samma kapitel, varning, förlust av rättigheter eller straff i enrum enligt 10 kap. 4 §, placering under observation enligt 13 kap. 3 §, observation i isolering enligt 4 § i samma kapitel eller avskildhet enligt 5 § i samma kapitel, samt andra beslut som avses i 5 § i förvaltningsprocesslagen och som fattats med stöd av denna lag.

Besökaren till en häktad och den som brevväxlar med en häktad ska ha samma rätt att begära omprövning av beslut som föreskrivs i fängelselagen. Denna fråga regleras i paragrafens 2 och 3 mom.

Motiveringen till dessa bestämmelser motsvarar det som framförts i detaljmotiveringen till motsvarande punkter i fängelselagen.

2 §. Förbud mot att söka ändring. Denna paragraf föreslås innehålla bestämmelser om de beslut enligt häktningsslagen som inte kan överklagas genom omprövning eller genom att besvär anförs hos förvaltningsdomstolen. Dessa bestämmelser motsvarar i huvudsak den förteckning som ingår i 20 kap. 10 § i fängelselagen.

Paragrafens 1 mom. innehåller förbud mot överklagande av beslut som gäller placering i ett fängelse enligt 2 kap. 1 § 1 eller 2 mom., placering i fängelset enligt 3 kap. 1 §, placering i boende enligt 2 § 1 mom. i samma kapitel, placering på en kontratsavdelning enligt 2 a §, förflyttning till ett annat fängelse enligt 6 och 6 a § i samma kapitel och tillåtelse för en häktad att avlägsna sig från fängelset för att höras hos någon annan myndighet än en domstol enligt 8 § 2 mom. i samma kapitel, placering i sysselsättning enligt 4 kap. 1 §, tillstånd till eget arbete enligt 2 § i samma kapitel, läsning och kopiering av brev, andra postförsändelser eller meddelanden enligt

8 kap. 2 §, avlyssning och inspelning av telefonsamtal enligt 7 § i samma kapitel, tillstånd till användning av e-post enligt 7 a § i samma kapitel, tillstånd till användning av internet enligt 7 b § i samma kapitel, besök enligt 9 kap. 2, 3, 5 eller 10 §, tillstånd att ta emot varor i samband med besök enligt 9 § i samma kapitel och permission enligt 14 § 2 mom. i samma kapitel.

Motiveringen till häktningens förbud mot överklagande motsvarar det som framförts i detaljmotiveringen till fängelselagen.

3 §. Förfarande vid ändringssökande. Enligt denna paragraf ska fängelselagens bestämmelser om förfarandet för framställning av en begäran om omprövning och anförande av besvär tillämpas också på det överklagande som sker med stöd av häktningens lagen. Bestämmelserna i 20 kap. 3—9 § i fängelselagen tillämpas således även då en häktad begär omprövning av eller anför besvär över ett beslut.

16 kap. Särskilda bestämmelser

1 §. Tillämpning av fängelselagen. Det föreslås att 1 mom. 1 punkten i denna paragraf ska utökas med en hänvisning till 1 kap. 5 a § i fängelselagen, som innehåller en definition av en nära anhörig och annan närstående. Momentets 7 punkt ska utökas med en hänvisning till 13 kap. 2 § 1 mom. i fängelselagen, som gäller besöksrum, och till 11 § som gäller minderåriga besökarens tillträde till fängelset. Av de orsaker som framgår av avsnitten 2.1 och 3.2 i den allmänna motiveringen föreslås det att bestämmelserna om besöksförbudsregister i 13 kap. 7 § i fängelselagen ska strykas. Därför ska också hänvisningen till denna paragraf strykas.

Övergångsbestämmelse. Häktningens lagen föreslås innehålla en motsvarande övergångsbestämmelse som fängelselagen.

1.3 Strafflagen

2 kap. Om straffen

15 §. Det föreslås att denna paragraf ska upphävas, eftersom fängelsestraffen och den avräkning som görs från straffen med stöd av 6 kap. 13 § inte längre ska beräknas enligt kalendertid utan enligt det faktiska antalet dagar som frihetsberövandet omfattar.

2 c kap. Om fängelse

3 §. Fängelsestraffets tidsenheter. Det föreslås att denna paragraf ska utökas med en bestämmelse om att det år som används som tidsenhet i samband med domar ska omfatta 365 dagar och den månad som används som tidsenhet ska omfatta 30 dagar. Detta tillägg hör samman med förslaget om att 2 kap. 15 § ska upphävas.

Enligt 2 c kap. 8 § i strafflagen kan en fånge placeras i övervakad frihet på prov tidigast sex månader före den villkorliga frigivningen eller frigivningen efter avtjänande av hela straffet. När den dömda frigives villkorligt, börjar enligt 13 § 1 och 2 mom. i samma kapitel en prøvotid som till sin längd motsvarar det reststraff som återstår vid tidpunkten för frigivningen. Prövotiden är dock högst tre år. För den som dömts till fängelse på livstid är prøvotiden i villkorlig frihet och reststraffet tre år. Om den som förordnats att avtjäna hela strafftiden i fängelse begår ett brott som avses i kapitlets 14 § 1 mom. inom tre år från det att han eller hon frigivits från avtjänande av hela strafftiden, utgör detta en straffskärpningsgrund.

Vid tillämpningen av de ovan nämnda bestämmelserna räknas åren och månaderna för närvarande med stöd av 2 kap. 15 § i enlighet med kalendertiden. Genom det föreslagna tillägget förtydligar man att lagen om beräkning av laga tid (150/1930) inte blir tillämplig efter att 2 kap. 15 § har upphävts.

6 kap. Om bestämmande av straff

13 §. Avräkning av tiden för frihetsberövande. Det föreslås att avräkningen av tiden för frihetsberövande ska utföras på grundval av antalet dagar istället för enligt kalendertiden. Paragrafens 1 mom. ska således utökas med en bestämmelse om att tiden för frihetsberövande ska räknas i dagar. Domstolen ska fortsättningsvis ange begynnelse- och avslut-

ningsdagen för frihetsberövandet samt beräkna antalet dagar som ska avräknas.

1.4 Tvångsmedelslagen

4 kap. Begränsning av kontakter

1 §. *Förutsättningar för begränsning av kontakter.* Hänvisningen i paragrafens 2 mom. till 9 kap. 7 § i häktningsslagen föreslås bli ändrad till en hänvisning till 9 kap. 12 §.

1.5 Lag om övervakad frihet på prov

40 §. *Ändringsökande.* Hänvisningen i paragrafens 2 mom. till 20 kap. 10—15 § i häktningsslagen föreslås bli ändrad till en hänvisning till 20 kap. 3—9 §.

1.6 Lag om förvaltningsdomstolarna

12 b §. *Domförhet med en ledamot.* Det föreslås att hänvisningen i paragrafens 2 mom. till 20 kap. 14 § 1 mom. i fängelselagen ändras till en hänvisning till 20 kap. 5 §.

1.7 Lag om behandling av personuppgifter vid verkställighet av straff

10 §. *Besöksförbudsregistret.* Det föreslås att hänvisningen i paragrafen till 13 kap. 6 § i fängelselagen och till 9 kap. 5 § i häktningsslagen ändras till en hänvisning till 13 kap. 10 § i fängelselagen och 9 kap. 8 § i häktningsslagen.

2 Närmare bestämmelser och föreskrifter

I 7 kap. 8 §, 12 kap. 12 §, 13 kap. 19 § och 18 kap. 9 § i fängelselagen föreslås bemyndiganden med stöd av vilka närmare bestämmelser om de frågor som nämns i paragraferna får utfärdas genom förordning av statsrådet. Dessa frågor gäller grunderna för fastställandet av den matpenning som betalas till fångar, användning av elektronisk kommunikation, anordnandet av övervakning av besök, besöksrummens tekniska och konstruktionsmässiga övervakningsarrangemang samt förhållandena under observation, obser-

vation i isolering och avskildhet samt behandling av en begäran om omprövning.

I 4 kap. 12 §, 7 kap. 8 §, 9 kap. 10 §, 11 kap. 9 §, 12 kap. 12 §, 18 kap. 9 § och 20 kap. 9 § i fängelselagen föreslås bemyndiganden med stöd av vilka Brottsförhållningsmyndighetens centralförvaltningsenhet ska kunna meddela närmare föreskrifter om bedömning av en fänge, placering i en öppen anstalt, planmässigt genomförande av straffet, anordnandet av egen mathållning, anordnandet av rökning och innehav av tändredskap, den egendom som ska antecknas i egendomsförteckningen, anordnandet av bibliotekstjänster i sådana fall där en fänge inte kan besöka biblioteket, egenskaperna hos mobiltelefoner, överlämnandet av mobiltelefoner till fångarnas förfogande och användningen av mobiltelefoner samt om användningen av maktmedel.

Bestämmelser med motsvarande innehåll finns i 3 kap. 10 §, 5 kap. 9 §, 7 kap. 6 §, 8 kap. 10 §, 9 kap. 17 § och 13 kap. 9 § i häktningsslagen.

3 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 mars 2015.

4 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Genom lagförslagen strävar man efter att åtgärda de oklarheter som förekommit vid tillämpningen av fängelselagen och häktningsslagen. I lagförslagen finns vissa bestämmelser genom vilka fångars grundläggande fri- och rättigheter begränsas. Förslaget har beröringspunkter med skyddet för förtroligt meddelande, skyddet för privatlivet, den personliga integriteten och egendomsskyddet.

Grundlagsutskottet har förutsatt (GrUB 25/1994 rd) att begränsningar av de grundläggande fri- och rättigheterna uppfyller vissa krav. Begränsningarna ska ges på lagnivå och vara exakta, det ska finnas godtagbara grunder för dem, de ska vara proportionerliga och inte gälla kärnområdet för den grundläggande fri- och rättigheten. Dessutom ska be-

gränsningarna ha tillräckliga rättssäkerhetsgarantier och vara förenliga med de förpliktelser om mänskliga rättigheter som är bindande för Finland.

Brevväxling, telefonsamtal och besök. Enligt 10 § 3 mom. i grundlagen kan genom lag bestämmas om sådana begränsningar i meddelandehemligheten som är nödvändiga under frihetsberövande. Det föreslås att bestämmelsen om läsning av fångars och häktades brevväxling ska preciseras så att ett beslut om läsning får fattas för högst två veckor då de exakta krav som ställs i lagen uppfylls. Genom förslaget strävar man efter att precisera den rådande snäva tolkning enligt vilken ett beslut om läsning ska fattas separat för varje brev, vilket har gjort beslutsfattandet problematiskt och mycket tids- och resurskrävande. Även om ett beslut om läsning får fattas för högst två veckor, ska bedömningen av läsbehovet ändå grunda sig på en orsak som kan hänföras till en enskild fånge eller en enskild avsändare eller mottagare. På så sätt begränsas skyddet för förtroliga meddelanden endast så mycket som det i varje enskilt fall anses nödvändigt. Tröskeln för att läsa ett brev ändras inte, så den är fortfarande hög och åtgärdens stränghet bör vara proportionerlig (GrUU 59/2006 rd).

För att i praktiken veta vilken fånge som skickat brevet, måste fången anteckna sitt namn på kuvertet. Grundlagsutskottet har ansett (GrUU 6/2012 rd, GrUU 67/2010 rd) att sådana identifieringsuppgifter inte ingår i kärnområdet för den grundläggande fri- och rättigheten för sekretess i fråga om förtroliga meddelanden. Om avsändarens namn inte står på kuvertet, får det öppnas för att ta reda på avsändaren. I lagen finns ett uttryckligt förbud mot att läsa brevet i större utsträckning än vad som behövs för att ta reda på vem som är dess avsändare. De kontakter fångar och häktade har med tillsynsmyndigheter och tillsynsorgan samt ombud omfattas fortfarande av ett särskilt effektivt skydd.

Det föreslås att bestämmelsen om avlyssning av telefonsamtal ändras så att inspelning av telefonsamtal kan göras på samma grunder som avlyssning av telefonsamtal. Samtidigt preciseras förutsättningarna för avlyssning och inspelning i lagen. Förslaget innebär ett litet ytterligare ingrepp i skyddet för

förtroliga meddelanden. Det är inte fråga om att fången och samtalsparten blir övervakade utan att veta om det, eftersom avlyssning och inspelning av samtal alltid ska meddelas till telefonsamtalets bägge parter på förhand.

Det föreslås att möjligheten för fångar och häktade att hålla kontakt utanför fängelset utvidgas genom en möjlighet att använda e-post, internet och mobiltelefon. Dessutom kan fångar få möjlighet till besök med hjälp av videokonferens. Utgångspunkten är att e-posten och användningen av mobiltelefon övervakas på samma grunder som brevväxling och telefonsamtal. Dessutom har fängelset rätt att hämta sändar- och mottagaruppgifter för meddelanden (logguppgifter). Sådana uppgifter kan jämföras med identifieringsuppgifterna om ett förtroligt meddelande, vilka i grundlagsutskottets praxis har ansetts hamna utanför kärnområdet för den grundläggande rättigheten till meddelandehemlighet (GrUU 6/2012 rd). Det föreslås att en exakt och avgränsad bestämmelse om detta tas in i lagen.

De föreslagna begränsningarna i meddelandehemligheten är nödvändiga för att upprätthålla säkerhet under frihetsberövande. De har dimensionerats enligt proportionalitetsprincipen så att de ingriper i sekretessen i fråga om förtroliga meddelanden endast så mycket detta är nödvändigt för att trygga säkerheten.

Det föreslås att de bestämmelser som gäller fångars besök preciseras. I lagen föreslås särskilda bestämmelser om olika typer av besök och övervakningen av dessa, vilka förbättrar fångarnas familjeliv och skyddet för privatlivet.

Den tekniska övervakningen under övervakade besök har tolkats omfatta iakttagande och upptagning av bilder. Det föreslås att bestämmelsen preciseras så att man utifrån bedömning i det enskilda fallet får avlyssna och spela in samtal med teknisk utrustning enligt de exakta förutsättningar som anges i lag.

Grundlagsutskottet har ansett att 10 § 2 mom. i grundlagen inte omfattar skydd för innehållet i en vanlig diskussion som förs inom hörhåll, men att avlyssning av ett förtroligt samtal med hjälp av teknisk utrustning innebär ett ingrepp i skyddet för förtroliga meddelanden (GrUU 11/2005 rd). Det är

ändå inte fråga om avlyssning och inspelning som sker utan fångens och besökarens vetenskap, utan i lagen ska finnas en uttrycklig bestämmelse som förpliktar till att underrätta om avlyssningen och inspelningen. Bestämmelsen är nödvändig för att förhindra eller utreda ett brott, avvärja en fara som hotar ordningen i fängelset eller trygga en persons säkerhet under frihetsberövande. Förutsättningarna för sådan teknisk övervakning ska dessutom prövas i varje enskilt fall.

Kroppsvsitation och säkerhetsåtgärder. Det föreslås att bestämmelsen om kroppsvsitation av fångar ska ändras så att kroppsvsitationen även omfattar undersökning av fångens mun. Enligt förslaget preciseras bestämmelsen om verkställighet av observation i isolering så att det av bestämmelsen framgår att man vid verkställighet av observation i isolering får använda lämplig klädsel, i praktiken observationsoverall. Genom dessa övervaknings- och säkerhetsåtgärder ingriper man i fångars och häktades personliga integritet, så lagarna innehåller exakta bestämmelser på lagnivå om grunderna för åtgärderna. De föreslagna bestämmelserna är nödvändiga för att trygga fångarnas, personalens och fängelsets säkerhet. Förslagen innebär ett relativt litet ytterligare ingrepp i fångarnas och de häktades personliga integritet, så de bör inte anses strida mot proportionalitetsprincipen. Användningen av särskild klädsel möjliggör att fången i större utsträckning än för närvarande får inneha föremål, eftersom risken för att dölja narkotika minimeras. Användningen av särskild klädsel vid observation i isolering kan inte heller anses vara sådan behandling som kränker människovärdet och som avses i 7 § 2 mom. i grundlagen.

Förteckning av egendom. Förslaget om att en fånges egendom av ringa värde inte behöver förtecknas, ska bedömas med tanke på egendomsskyddet i 15 § i grundlagen. Även om egendom av ringa värde inte behöver förtecknas, ska också denna egendom förvaras i fängelset. I slutna anstalter förvaras egendomen separat från andra fångars och häktades egendom och även denna egendom överlämnas till fången eller den häktade i samband med frigivningen. Bestämmelser om att även egendom av ringa värde ska förtecknas om fången begär det finns dessutom i paragrafen.

Förslaget strider således inte mot bestämmelsen om egendomsskydd i 15 § i grundlagen.

Ändringssökande. Genom de föreslagna bestämmelserna uppfylls kravet i grundlagens 21 §, enligt vilket var och en har rätt att söka ändring i ett myndighetsbeslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter. Genom att i lag föreskriva om ändringssökande uppfylls även kravet i grundlagens 7 §, enligt vilket rättigheterna för en fånge ska tryggas genom lag.

De föreslagna förbuden mot ändringssökande innebär ett ingripande i den rätt att söka ändring som tryggas i 21 § i grundlagen. Dessutom gäller vissa av förbuden beslut med vilka andra grundläggande fri- och rättigheter begränsas.

Grundlagsutskottet har i flera av sina utlåtanden behandlat kraven enligt 21 § i grundlagen.

De förteckningar över förbud mot ändringssökande som föreslås i fängelselagen och häktningsslagen uppfyller kravet på bestämmelser på lagnivå. En sådan regleringsform uppfyller också kravet på exakta begränsningar. Man har strävat efter att göra förteckningarna över beslut som kan vara föremål för ändringssökande och beslut i vilka ändring inte får sökas så omfattande som möjligt, så att det ska uppstå få oklarheter och att ändringssökande som grundar sig direkt på grundlagen ska göras i undantagsfall.

Grundlagsutskottet har bedömt besvärsoffens godtagbarhet t.ex. i sitt utlåtande GrUU 32/2012 rd. Enligt utlåtandet kan myndighetsbeslut på det sätt som avses i 21 § 1 mom. i grundlagen anses gälla individens rättigheter eller skyldigheter om lagstiftningen innefattar ett tillräckligt exakt kriterium för att det ska uppkomma en relation mellan den enskilde och det allmänna som kan betraktas som en rättighet. Subjektiva rättigheter är det tydligaste kriteriet av det här slaget. Då måste myndigheten bevilja eller fullfölja rättigheten när de lagstadgade villkoren är uppfyllda. Även bestämmelserna om villkoren för rättigheter eller förmåner som i högre grad är beroende av prövning kan i sig utgöra ett tillräckligt exakt underlag för att det ska uppstå ett förhållande mellan individen och det allmänna som kan betraktas som en rättighet. Motsvarande synpunkt har också

framförts i utskottets utlåtanden GrUU 51/2010 rd och GrUU 16/2000 rd.

Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande 32/2012 rd ansett att sysselsättningsplaner är att betrakta som förvaltningsbeslut, eftersom en person under vissa omständigheter har rätt till en plan. I grundlagsutskottets bedömning av integrationsplaner föreslog utskottet man ska överväga att rätten till ändringssökande ska omfatta integrationsplaner, eftersom de enligt utskottet kan omfatta element som kan betraktas som en rätt (GrUU 42/2010 rd). Grundlagsutskottet konstaterade dessutom i sitt utlåtande GrUU 52/2005 rd att om ändring kan sökas på andra grunder i de rättigheter som ingår i planen, är ett förbud mot ändringssökande av själva planen förenligt med grundlagen.

Den plan för strafftiden som utarbetas för fångar kan jämföras med de planer som nämns ovan. Fångarna får inga rättigheter direkt med stöd av planen för strafftiden, utan beslut om fångars rättigheter och skyldigheter fattas alltid separat. Även en fånges rätt att söka ändring ska bedömas separat när det gäller sådana enskilda beslut. Förbud mot ändringssökande för planen för strafftiden står således inte i strid med 21 § i grundlagen.

Grundlagsutskottet anser i sitt utlåtande GrUU 63/2010 rd att om ett ekonomiskt stöd är helt och hållet beroende av myndighetens prövning, till buds stående anslag eller till exempel planer är det inte fråga om en så stark rättighet att den skulle omfattas av 21 § 1 mom. i grundlagen. Ersättande av resekostnaderna för en fånges ledsagare enligt 4 kap. 3 § 3 mom. i fängelselagen är en sådan förmån som helt och hållet är beroende av myndighetens prövning och till buds stående anslag, och förbud mot ändringssökande om det är inte problematiskt med tanke på 21 § i grundlagen. Ett motsvarande beslut är det i 13 kap. 5 § i fängelselagen avsedda tillståndet för fångar att ta emot varor i samband med besök. Beviljandet av tillstånd påverkar inte fångens rätt att ta emot varor, utan endast det förfarande i samband med vilket en fånge kan ta emot varorna. Mottagande av varor i samband med besök kan inte anses vara en sådan rätt att förbud mot att söka

ändring i ett beslut i frågan är problematiskt med tanke på 21 § i grundlagen.

I grundlagsutskottets utlåtanden har det med tanke på ändringssökandet ansetts vara väsentligt om myndighetens prövningsrätt i beslutsfattandet är knuten till villkor för ett avgörandes laglighet (GrUU 46/2002 rd, GrUU 51/2010 rd och GrUU 32/2012 rd). Utskottet har också fäst vikt vid att det beslut som fattas i ärendet har stor betydelse för den beslutet gäller (GrUU 51/2010 rd och GrUU 32/2012 rd).

Det bestämmande av tidpunkten för inledande av verkställighet som avses i 2 kap. 1 § i fängelselagen, de beslut om placering som avses i 4 kap. 8 och 9 §, de beslut om placering på avdelning som avses i 5 kap. 1 och 2 §, de beslut om förflyttning som avses i 6 kap. 1, 2, 3 och 5 §, de allmänna begränsningar av användning av egna kläder i slutna fångelser som avses i 7 kap. 2 § 2 mom., de beslut om placering i sysselsättning som avses i 8 kap. 4, 7 och 9 § 3 mom., de beslut om begränsning av användning av egna pengar när det gäller en fånge i ett slutet fångelse som avses 9 kap. 4 § 3 mom., de beslut om kontakter som avses i 12 kap. 2, 6 a, 7, 9 och 9 a §, de beslut om besök som avses i 13 kap. 4, 5, 7 och 14 § samt de beslut om permission som avses i 14 kap. 2 §, 3 § 3 mom., 4, 6 och 9 § grundar sig främst på myndighetens prövning av ändamålsenligheten och på fångelsernas utrymmes- och säkerhetsfrågor. Dessutom har den domde i fråga om tidpunkten för verkställigheten möjlighet att ansöka om uppskov och i beslutet om uppskov får ändring sökas. Fången har i dessa ärenden inte en sådan rätt i vilken det kan anses finnas behov av rätt att söka ändring.

Grundlagsutskottet har tagit ställning till gränsdragningen mellan beslut som kan vara föremål för ändringssökande och den s.k. faktiska förvaltningsverksamheten vid behandlingen av lagen om försvarsmakten, i vilken föreskrivs om försvarsmaktens rätt att tillfälligt använda fastigheter vid militära övningar (GrUU 51/2006 rd). Utskottet ansåg att sådana beslut om användning av fastigheter som fattas innan övningen inleds är förvaltningsbeslut i vilka ändring får sökas. Däremot är beslut som under pågående öv-

ningar fattas om användning av fastigheter sådan faktisk förvaltningsverksamhet som inte omfattas av tillämpningsområdet för 21 § i grundlagen.

I fängelselagen föreskrivs för myndigheterna befogenheter bl.a. att utföra olika granskningar och använda maktmedel. Sådana befogenheter kan anses vara faktisk förvaltningsverksamhet, även om de ofta ingriper i de grundläggande fri- och rättigheterna.

En bestämmelse om vilka beslut som omfattas av ett förbud mot ändringssökande kan anses nödvändig för att gränserna för ändringssökande inte ska bli oklara. Om en förteckning över de beslut som omfattas av förbud mot ändringssökande dessutom tas in i lag, skulle ändringssökande som grundar sig direkt på grundlagen begränsas till eventuella enstaka tolkningsfrågor. Bestämmelserna om förbud mot att söka ändring skulle följa det krav som grundlagsutskottet har framfört och enligt vilket förbudet att söka ändring inte får följa endast indirekt av oklarheter i lagstiftningen. Om en exakt bestämmelse om förbud mot ändringssökande saknas, blir systemet

också mångtydigare, vilket försvagar fångarnas och de häktades rättsskydd.

Förbuden mot ändringssökande kan också anses överensstämma med kravet på proportionalitet, eftersom de inte inbegriper sådana djupgående, exceptionella eller summariska begränsningar av det krav på rättsskydd som avses i 21 § i grundlagen. Bland de beslut som ingår i bestämmelsen om förbud mot ändringssökande finns inte heller sådana beslut, genom vilka man ingriper i kärnområdet för fångars eller häktades grundläggande fri- och rättigheter. Inte heller i internationella konventioner om de mänskliga rättigheterna finns något absolut krav på att alla förvaltningsbeslut ska omfattas av rätten att söka ändring.

Enligt regeringens uppfattning kan lagförslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Eftersom ärendet till vissa delar ändå är flertydigt, är det önskvärt att ett utlåtande om lagstiftningsordningen inhämtas hos grundlagsutskottet.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av fängelselagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i fängelselagen (767/2005) 1 kap. 4 § 1 mom. och, 8 och 9 §, 3 kap. 1 §, 4 § 1 mom., 7 § 2 mom. och 8 §, 4 kap. 7 §, 9 § 1 mom. och 12 §, 5 kap. 3 § och 9 § 2 mom., 6 kap. 2 § 2 mom., 3 § 1 mom., 5 § 2 mom. och 6 §, 7 kap. 1 § 1 mom. och, 2, 7 och 8 §, 8 kap. 13 § 1 mom. och 14 §, 9 kap. 1 § 1 och 4 mom., 2 §, 5 § 1 mom., 9 § 1 mom. och 10 §, 11 kap. 2 § 2 mom. 3 punkten, 3 § 2 mom. 2 punkten och 8 § 1 mom., 12 kap. 1 och 2 §, 4 § 2 mom., 7—11 och 12 §, 13 kap., 15 kap. 3 § 1 mom. 5 punkten, 4 och, 8 §, 10 § 2 mom., 14 och, 15 § samt 16 § 2 mom., 16 kap. 4 §, 7 § 3 mom. och 10 §, 18 kap. 4 och 9 §, 19 kap. 2, 5 och 6 §, 20 kap. samt 21 kap. 2 §,

av dem 1 kap. 4 § 1 mom., 8 och 9 §, 3 kap. 8 §, 4 kap. 7 och 12 §, 5 kap. 9 § 2 mom., 6 kap. 6 §, 7 kap. 8 §, 9 kap. 5 § 1 mom., 12 kap. 11 §, 15 kap. 3 § 1 mom. 5 punkten samt 18 kap. 9 § sådana de lyder i lag 735/2011, 8 kap. 14 §, 9 kap. 2 och 10 §, 16 kap. 10 § och 18 kap. 4 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 735/2011, 12 kap. 1 § och 4 § 2 mom. sådana de lyder i lag 265/2007, 12 kap. 2 och 8 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 265/2007 och 21 kap. 2 § sådan den lyder i lag 631/2013, och

fogas till 1 kap. en ny 5 a §, till 1 kap. 12 §, sådan den lyder i lag 735/2011, ett nytt 2 mom., till 3 kap. nya 7 a och 7 b §, till 6 kap. en ny 3 a §, till 7 kap. 5 § ett nytt 3 mom., till 7 kap. en ny 6 a §, till 10 kap. en ny 6 a §, till 11 kap. 4 § ett nytt 3 mom., till 11 kap. och till kapitlet en ny 9 §, till 12 kap. nya 2 a, 6 a, 9 a och 9 b §, till 14 kap. 8 § ett nytt 3 mom., till 16 kap. nya 6 a och 7 a §, till 17 kap. 1 § ett nytt 4 mom. som följer:

1 kap.

**Allmänna bestämmelser om verkställighet
av fängelse**

4 §

Organisationen för verkställighet av fängelse

För verkställighet av fängelse svarar Brottspåföljdsmyndigheten. Brottspåföljdsmyndigheten är uppdelad i brottspåföljdsregioner. Varje brottspåföljdsregion har ett bedömningscentrum och fängelser. För hälsovården svarar hälsovårdsenheten. För verkställighet av domar svarar en riksomfattande verkställighetsenhet.

5 a §

Nära anhörig och annan närstående

I denna lag avses med *nära anhöriga* en fånges make och syskon samt fångens släktingar i rätt upp- och nedstigande led. Med *annan närstående* avses fångens sambo eller någon annan person som fången bott tillsammans med före ankomsten till fängelset.

8 §

Behörigheten inom Brottspåföljdsmyndigheten

Den beslutanderätt som avses i denna lag ska inom en brottspåföljdsregion utövas av

tjänstemän vid Brottspåföljdsmyndigheten. I denna lag avsedda tjänstemän vid Brottspåföljdsmyndigheten är

- 1) regiondirektörerna,
- 2) direktörerna för bedömningscentrumen,
- 3) fängelsedirektörerna,
- 4) tjänstemän som svarar för ordnandet av sysselet i fängelset (*sysseletsansvariga*),
- 5) tjänstemän som svarar för ordningen och säkerheten i fängelset (*säkerhetsansvariga*),
- 6) tjänstemän i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning,
- 7) tjänstemän som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter, och
- 8) andra tjänstemän vid Brottspåföljdsmyndigheten.

Regiondirektören har i enskilda fall rätt att överta avgörandet av ett ärende som i denna lag anförtrots en tjänsteman som avses i 1 mom. 2—7 punkten. En fängelsedirektör har i enskilda fall rätt att överta avgörandet av ett ärende som anförtrots en tjänsteman som avses i 1 mom. 4—7 punkten. En säkerhetsansvarig har i enskilda fall rätt att överta avgörandet av ett ärende som anförtrots en tjänsteman som avses i 1 mom. 6 eller 7 punkten. En tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning har i enskilda fall rätt att överta avgörandet av ett ärende som anförtrots en tjänsteman som avses i 1 mom. 7 punkten.

För verkställigheten av domar svarar tjänstemän vid verkställighetsenheten (*verkställighetsansvariga*). Verkställighetsenhetens direktör har i enskilda fall rätt att överta avgörandet av ett ärende som anförtrots en annan verkställighetsansvarig.

9 §

Behörighet utom tjänstetid

Fängelsedirektörens beslutanderätt får, om saken inte tål uppskov, utom tjänstetid utövas även av den jourhavande tjänstemannen inom brottspåföljdsregionen i ärenden som gäller

- 1) förvägran av vistelse utomhus,
- 2) överföring av fångar till temporär undersökning och vård utanför fängelset,
- 3) permission av synnerligen viktigt skäl,

- 4) specialgranskning,
- 5) kroppsbesiktning,
- 6) hållande i förvar,
- 7) anmälningar som avses i 19 kap. 1, 2, 4, 5 och 8 §,
- 8) villkorlig frigivning av en fånge.

En verkställighetsansvarigs beslutanderätt när det gäller beslut om strafftiden får, om saken inte tål uppskov, utövas av den jourhavande tjänstemannen inom brottspåföljdsregionen.

Endast en tjänsteman som avses i 8 § 1 mom. 1—5 punkten eller någon annan tjänsteman med tillräcklig utbildning får vara jourhavande tjänsteman.

12 §

Hänvisningsbestämmelse

I fråga om behandlingen av personuppgifter i samband med verkställigheten av straff föreskrivs särskilt.

3 kap.

Beräkning av strafftid

1 §

Beräkning av längden av fängelsestraff på viss tid

När fängelsestraff på viss tid verkställs ska strafftiden beräknas i dagar. Ett fängelsestraff som dömts ut i år och månader omvandlas till dagar, så att ett år blir 365 dagar och en månad blir 30 dagar.

Den avräkning av tiden för frihetsberövande som utförs med stöd av 6 kap. 13 § i strafflagen (39/1889) räknas i dagar. Avräkningen beaktas i straffverkställigheten enligt vad som fastställts i domstolens beslut. En avräkning som hänför sig till en och samma kalendertid beaktas endast en gång. Om den dömden under den nämnda kalendertiden har avtjänat ett fängelsestraff eller förvandringsstraff, ska avräkning inte göras för denna tid. Fängelsestraffet är helt avtjänat när hela straffet som avses i 2 c kap. 11 § i strafflagen

är avtjänat eller den prøvotid som avses i 13 § i det kapitel har löpt ut.

4 §

Sammanräkning av fängelsestraff på viss tid och förvandlingsstraff

Om förvandlingsstraff ska avtjänas utöver ett fängelsestraff eller separat, ska straffen sammanräknas.

7 §

Inräkning i strafftiden

Den tid som en fånge med stöd av 8 kap. 6 § eller 9 § 1 eller 3 mom. eller 14 kap. 1 § befinner sig utanför fängelset ska inräknas i strafftiden, om fången återvänder till fängelset vid den tidpunkt som nämns i villkoren för tillståndet. Om en fånge inte återvänder vid den utsatta tidpunkten, ska tiden från och med början av det dygn då fången borde ha återvänt till fängelset till slutet av det dygn då fången återvände till fängelset eller greps för återförpassning till fängelset inte inräknas i strafftiden. Om det finns ett tvingande skäl till att fången inte återvänt inom utsatt tid, inräknas tiden dock i strafftiden. Tiden kan inräknas i strafftiden också om förseningen varit mycket liten och det skulle vara oskäligt att inte inräkna tiden i strafftiden.

7 a §

Straffidsbeslut

Den som avtjänar ett fängelsestraff på viss tid eller förvandlingsstraff för böter ska meddelas ett straffidsbeslut som innefattar de uppgifter som avses i 1—7 § samt information om tidpunkten för frigivning.

I straffidsbeslutet för den som avtjänar fängelse på livstid eller straffet i dess helhet anges den tidpunkt vid vilken fången tidigast kan friges villkorligt.

Straffidsbeslutet ska delges fången utan dröjsmål.

7 b §

Rättelse av fel i straffidsbeslut

Sak-, skriv- och räknefel i ett straffidsbeslut får rättas utan fångens samtycke, om inte rättelsen leder till ett oskäligt slutresultat för fången med beaktande av frigivningstidpunktens närhet, felets obetydlighet, felets inverkan på genomförandet av frigivningsplanen eller någon annan därmed jämförbar orsak.

8 §

Beslutanderätt

Straffidsbeslut fattas av en verkställighetsansvarig. Verkställighetsdirektören beslutar om inräkning i strafftiden enligt 7 § 3 mom.

En verkställighetsansvarig beslutar om villkorlig frigivning i det fall där den dömdes avtjänat den andel av straffet som avses i 2 c kap. 5 § i strafflagen före ankomsten till fängelset.

4 kap.

Ankomst till ett fängelse och placering i fängelset

7 §

Förfarandet vid utarbetandet av planen

Planen för strafftiden ska utarbetas i bedömningscentrumet eller i någon annan enhet som svarar för inledandet av verkställighetsåtgärderna. Planen preciseras i det fängelse i vilket fången i fråga placeras.

Planen ska beredas i samarbete med den som dömts till fängelsestraff. Planen för strafftiden och den frigivningsplan som ingår i den ska med den dömdes samtycke i behövlig utsträckning utarbetas i samarbete med socialvårds-, hälsovårds-, boende- och arbetskraftsmyndigheterna i den dömdes hem- eller boningskommun, andra myndigheter samt privata sammanslutningar och enskilda personer.

Den tjänsteman vid Brottsförmyndigheten som utsetts för detta uppdrag ska svara för att genomförandet av planen följs. Genomförandet av planen ska följas och planen

ska hållas uppdaterad. Planen ska tas till ny behandling tillsammans med fången med regelbundna intervaller, samt även om den inte iakttas.

9 §

Placering i öppen anstalt

En dömd kan från frihet placeras direkt i en öppen anstalt om han eller hon tillsammans eller separat ska avtjäna ett förvandlingsstraff för böter och ett fängelsestraff på högst två år. Den dömd kan åläggas att anmäla sig i ett slutet fängelse före han eller hon förpassas till öppen anstalt. Ett villkor för placering i öppen anstalt är att fången förbinder sig till drogfrihet och att genomgå sådan kontroll av drogfrihet som avses i 16 kap. 7 § 3 mom.

12 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om verkställighetshandlingarna, de uppgifter som bedömningscentrumen ska sköta, förpassning av dömda till fängelse, antecknande av ankomstgranskning samt innehållet i och utarbetandet av planer för strafftiden utfärdas genom förordning av statsrådet.

Närmare föreskrifter om ankomstgranskning, bedömning, placering i en öppen anstalt och planmässigt genomförande av straffet meddelas av Brottsförmyndighetens centralförvaltningsenhet.

5 kap.

Placering i fängelset

3 §

Avskilt boende på egen begäran

En fånge ska på egen begäran ges möjlighet att helt eller delvis bo avskild från andra fångar, om fången har grundad anledning att tro att hans eller hennes personliga säkerhet är hotad.

Rättigheterna för den som på egen begäran hålls avskild får inte begränsas mer än vad som nödvändigtvis orsakas av det avskilda boendet. Grunderna för det avskilda boendet ska omprövas minst var fjärde månad.

9 §

Beslutanderätt

En sysselsättningsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om placering av fångar på avdelningar, så som bestäms i fängelsets arbetsordning. En sysselsättnings- eller säkerhetsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om avskilt boende på en fånges egen begäran. Den överläkare som svarar för verksamheten på en sjukhusenhet vid Brottsförmyndigheten beslutar om intagning på sjukhusenheten och utskrivning därifrån.

6 kap.

Förflyttning från ett fängelse till ett annat

2 §

Förflyttning från öppen anstalt till slutet fängelse

En fånge kan omedelbart förflyttas till ett slutet fängelse för den tid som inledandet av förundersökning av det brott som avses i 1 mom. 1 punkten eller utredningen av en ordningsförseelse kräver. En fånge kan också förflyttas till ett slutet fängelse för att de förutsättningar som avses i 1 mom. 6 punkten ska kunna utredas eller för att avtjäna ett sådant straff i enrum som avses i 15 kap. 4 § 1 mom. 3 punkten. En fånge kan också förflyttas till ett slutet fängelse om fången är berusad vid ankomsten till en öppen anstalt i enlighet med en placering enligt 4 kap. 9 §.

3 §

Förflyttning till ett annat fängelse

En fånge kan förflyttas från ett slutet fängelse till ett annat slutet fängelse eller från en öppen anstalt till en annan öppen anstalt, om det främjar genomförandet av planen för strafftiden eller annars är motiverat och det kan antas att fången anpassar sig till förhållandena i det andra fängelset. Fången kan förflyttas utan eget samtycke.

3 a §

Kortvarig förflyttning till ett annat fängelse

En fånge kan för en kort tid förflyttas till ett annat fängelse om det är motiverat för anordnandet av ett besök eller en permission eller av någon annan motsvarande orsak.

5 §

Närvaro vid domstol eller andra myndigheter

Om en fånge kallas för att personligen höras hos någon annan myndighet än en domstol, kan fången för detta ändamål tillåtas avlägsna sig från fängelset för den tid som hörandet kräver. Denna tid får inte, inklusive restiden, överskrida 14 dagar, om det inte finns ett särskilt vägande skäl till det som följer av grunden för hörandet, av att fången ska hållas avskild eller av någon annan motsvarande grund.

6 §

Beslut om förflyttning

Direktören för bedömningscentrumet eller den tjänsteman som enligt arbetsordningen är ställföreträdare för direktören beslutar om förflyttning av fångar inom en brottspåföljdsregion. Direktören för bedömningscentrumet kan också överföra beslutanderätten i frågan till den fängelsedirektör som nämns i planen

för strafftiden. Om en fånge förflyttas till en annan brottspåföljdsregion, förutsätter förflyttningen samtycke av direktören för bedömningscentrumet i den mottagande brottspåföljdsregionen eller av den tjänsteman som enligt arbetsordningen är ställföreträdare för den direktören.

Även Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet kan fatta beslut om förflyttning av fångar i syfte att jämna ut beläggningsgraden mellan brottspåföljdsregionerna.

Fängelsedirektören eller en säkerhets- eller sysselsättningsansvarig beslutar om en fånge ska tillåtas avlägsna sig från fängelset enligt 5 § 2 mom. Om vistelsen utanför fängelset överskrider sju dygn, ska beslutet fattas av direktören för bedömningscentrumet eller av den tjänsteman som enligt arbetsordningen är ställföreträdare för direktören.

Direktören för det mottagande fängelset eller en säkerhetsansvarig i det mottagande fängelset beslutar om en sådan kortvarig förflyttning av en fånge till ett annat fängelse som avses i 3 a §, efter att ha hört direktören för placeringsfängelset.

7 kap.

Basvård och boende

1 §

Fångarnas bostadsrum

Fångar ska ha ändamålsenliga bostads- och tvättrum till sitt förfogande. När fängelser byggs och renoveras, ska de egentliga bostadsrummen utrustas så att de uppfyller de krav som i den allmänna bygglagstiftningen ställs på bostadsrum. Fångarna ska ha tillgång till toaletter vid alla tider på dygnet.

2 §

Klädsel

I öppna anstalter ska fångarna använda sina egna kläder.

I slutna fängelser får fångarna använda egna kläder. Användningen av egna kläder i fängelset eller på en fängelseavdelning kan begränsas av skäl som hänför sig till ordningen eller säkerheten i fängelset eller övervakningen.

Överlämnandet av egna kläder till en fånges förfogande kan förvägras om kläder äventyrar ordningen eller säkerheten i fängelset eller om användningen av kläderna kan försvåra identifieringen av fången. Överlämnandet av egna kläder till fångens förfogande förutsätter dessutom att kläderna är i gott skick och att de kan granskas på ett tillförlitligt sätt utan att skadas. Antalet klädesplagg som överlämnas till fångens förfogande kan begränsas av skäl som hänför sig till möjligheterna att granska bostadsrummen, brandsäkerheten och de begränsade förvaringsutrymmena.

Användningen av egna kläder kan begränsas också av skäl som hänför sig till arbetarskyddet. Fångar som inte får använda sina egna kläder i arbetet eller som på grund av arbetets natur behöver skyddskläder ska ges lämplig klädsel.

Fångar som saknar ändamålsenliga egna kläder ska ges lämplig klädsel för användning i fängelset samt för domstolsbesök eller andra besök utanför fängelset.

5 §

Mathållning

Om fängelset inte erbjuder fångarna alla dagliga måltider, betalas fångarna matpenning för anskaffning av livsmedel eller ges fångarna livsmedel för att själva ordna mathållningen.

6 a §

Förbud mot rökning

Rökning kan förbjudas i fångarnas bostadsrum. Om rökning förbjuds i fångarnas bostadsrum, ska fångarna ges möjlighet att röka i rökrum eller på något annat sätt.

7 §

Beslutanderätt

Fängelsedirektören eller en säkerhetsansvarig beslutar om att förvägra en fånge vistelse utomhus.

Regiondirektören beslutar om att begränsa en fånges rätt att använda egna kläder enligt 2 § 2 mom. En säkerhetsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om att förvägra överlämnande av egna kläder till en fånges förfogande enligt 2 § 3 mom. En tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter får överlämna sådana egna kläder till en fånges förfogande som det är tillåtet att inneha i fängelset.

En sysselsättnings- eller säkerhetsansvarig beslutar om avvikelse från den normala kosten på grund av religiös övertygelse eller annan grundad övertygelse.

Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet beslutar om förbud mot rökning i fängelset enligt 6 a §.

8 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om grunderna för hur matpenningen för fångar bestäms utfärdas genom förordning av statsrådet.

Närmare föreskrifter om mathållning och basvård, anordnande av egen mathållning, boende samt om anordnande av rökning och innehav av tändredskap meddelas av Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet.

8 kap.

Sysselsättning

13 §

Befrielse från sysselsättningsplikt för viss tid

En fånge som regelbundet har deltagit i sysselsättning kan med beaktande av hur planen för strafftiden har genomförts befrias

från sysselsättningsplikten två vardagar för varje kalendermånad under vilken fången regelbundet deltagit i sådan sysselsättning som fängelset anvisat. Fångens anses inte ha deltagit regelbundet i sysselsättningen om han eller hon på grund av vägran att delta i sysselsättning eller av någon annan motsvarande orsak som beror på fången har deltagit i sysselsättningen färre än 14 dagar under en kalendermånad. En förflyttning av fången till ett annat fängelse inverkar inte på grunderna för befrielse. Befrielsen från sysselsättningsplikten kan förläggas till en tidpunkt som är lämplig med avseende på anordnandet av sysselsättning i fängelset. Fridagarna ska tas ut inom ett år från utgången av den månad då fången deltog i sysselsättningen.

14 §

Beslutanderätt

Fängelsedirektören eller en av direktören förordnad sysselsättningsansvarig beslutar om placering enligt 4 §, deltagande i sysselsättning utanför fängelset enligt 6 och 9 § samt om återkallande av tillstånd eller placering enligt 11 §.

Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet beslutar dock om tillstånd till civilt arbete, tillstånd till studier och placering i anstalt utanför fängelset för fångar som avtjänar livstids fängelse samt fångar som avtjänar straffet i dess helhet enligt 2 c kap. 11 § i strafflagen.

Genom ett beslut av Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet kan den beslutanderätt som avses i 2 mom. överföras på den tjänsteman som avses i 1 mom.

Fängelsedirektören, en sysselsättningsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om befrielse från sysselsättningsplikt enligt 13 §.

9 kap.

Fångarnas egendom och inkomster

1 §

Innehav av egendom

Fångarna får i fängelset inneha en skälig mängd personlig egendom. Innehav av ett föremål eller ämne kan förvägras, om

1) föremålet eller ämnet äventyrar någons säkerhet,

2) föremålet eller ämnet särskilt lämpar sig för skadegörelse på egendom,

3) innehavet av föremålet eller ämnet med hänsyn till förhållandena i fängelset eller på fängelseavdelningen och graden av övervakning medför särskild olägenhet för den allmänna ordningen i fängelset,

4) föremålet eller ämnet inte kan granskas utan oskäligt besvär eller utan att det skadas,

5) föremålet eller ämnet används eller det finns grundad anledning att misstänka att det kommer att användas som hjälpmedel vid brott, eller

6) fängelset har ställt motsvarande föremål till fångarnas förfogande.

Om egendomen inte kan förvaras, ska den returneras eller på fångens bekostnad sändas till det ställe som fången anvisar. Förskämt gods kan förstöras i närvaro av ett vittne. Bestämmelserna i 60 § i alkohollagen (1143/1994) ska tillämpas på förstöring av alkoholdrycker och andra alkoholhaltiga ämnen. Bestämmelser om lämnande av narkotika för förstöring finns i 44 § i narkotikalagen (373/2008).

2 §

Egendomsförteckning

En egendomsförteckning ska göras upp över fångarnas egendom som tagits emot i slutna fängelser. I förteckningen upptecknas inte egendom av ringa värde, om inte fången särskilt begär det. I öppna anstalter ska en

förteckning göras upp endast över den egendom som tagits för förvaring i anstalten och över den särskilt värdefulla egendom som på fångens begäran överlämnats till dennes förfogande. Fången ska underteckna egendomsförteckningen. Om fången inte undertecknar förteckningen, ska två tjänstemän vid Brottspåföljdsmyndigheten intyga riktigheten av förteckningen.

I ett slutet fängelse ska det i egendomsförteckningen göras en anteckning om att sådan egendom som upptecknats i egendomsförteckningen överlämnas till en fånges förfogande. Fången ska på begäran ges en kopia av egendomsförteckningen.

En fånge kan fråntas sådan egendom som han eller hon utan tillstånd av en tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten tagit emot och som antecknats i egendomsförteckningen för någon annan fånge.

5 §

Återlämnande av egendom

När en fånge frigges från fängelset, ska hans eller hennes pengar, andra betalningsmedel och egendom lämnas tillbaka till honom eller henne mot en underskrift i egendomsförteckningen. Fångens penningmedel kan också deponeras på det konto fången uppgett eller sändas till fången som postanvisning. Om fången inte undertecknar egendomsförteckningen, ska två tjänstemän vid Brottspåföljdsmyndigheten intyga riktigheten av förteckningen.

9 §

Beslutanderätt

En tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning fattar beslut om att inte överlämna egendom till en fånges förfogande. En tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter får överlämna sådana föremål och ämnen till en fånges förfogande som det är tillåtet att inneha i fängelset.

10 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om egendom som fångarna får inneha, användningen av pengar och andra betalningsmedel samt grunderna för hur lön, sysselsättningspenning och brukspenning samt innehållning bestäms samt om beloppen av dem och om hur innehållningen verkställs utfärdas genom förordning av statsrådet.

Närmare föreskrifter om förvaring, sändande och förstöring av egendom, om egendomsförteckningen och om vilken egendom som ska upptecknas i den samt om när sysselsättningspenning och brukspenning inte ska betalas ut meddelas av Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet.

10 kap.

Social- och hälsovård

6 a §

Underrättelse om sjukdom

En fånge ska ges möjlighet att utan dröjsmål underrätta en nära anhörig eller någon annan närstående om att han eller hon blivit allvarligt sjuk eller skadad.

11 kap.

Fritid

2 §

Deltagande i fritidsverksamhet

Deltagandet kan förbjudas eller begränsas, om fången

3) är föremål för åtgärder enligt 15 kap. 14 § eller 18 kap. 1 § 1 mom.

3 §

Religionsutövning

En fånge har rätt att delta i religiösa sammankomster, om fången inte

2) är föremål för åtgärder enligt 15 kap. 14 § eller 18 kap. 1 § 1 mom.

4 §

Bibliotek

En fånge som är berusad eller som stör biblioteksbesöket eller äventyrar ordningen eller säkerheten i fängelset kan förvägras tillträde till fängelsebiblioteket.

8 §

Beslutanderätt

En tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning eller, om saken inte tål uppskov, en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter beslutar om att förvägra deltagande i fritidsverksamhet, en gudstjänst, en andaktsstund eller någon annan religiös sammankomst enligt 3 § eller tillträde till fängelsebiblioteket och om sådant förbud eller sådan begränsning av deltagande som avses i 2 § 2 mom. Sammankomstens arrangör ska höras innan beslutet om förvägran fattas.

9 §

Närmare föreskrifter

Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet meddelar närmare föreskrifter om anordnandet av bibliotekstjänster i sådana fall där en fånge inte kan besöka fängelsebiblioteket.

12 kap.

Brevväxling, telefonsamtal och elektronisk kommunikation

1 §

Brevväxling och granskning av postförsändelser

Fångarna har rätt till korrespondens per post. Ett slutet brev eller någon annan postförsändelse till eller från en fånge får granskas med genomlysning eller på något annat motsvarande sätt utan att öppna försändelsen för undersökning av om den innehåller förbjudna ämnen eller föremål som avses i 9 kap. 1 § 1 eller 2 mom.

Brev eller andra postförsändelser till eller från en fånge får öppnas och dess innehåll granskas utan att ett eventuellt meddelande i försändelsen läses, om formen eller storleken på försändelsen är sådan att man kan sluta sig till att den också innehåller någonting annat än ett förtroligt meddelande eller om det annars finns grundad anledning att misstänka att den innehåller i 1 mom. avsedda förbjudna ämnen eller föremål. Trots bestämmelserna i detta moment får brev eller andra postförsändelser till en fånge i ett slutet fängelse eller i en enhet underställd hälsovårdsenheten öppnas och dess innehåll granskas utan att ett eventuellt meddelande i försändelsen läses, för att ta reda på om försändelsen innehåller nämnda ämnen eller föremål.

Om ämnen eller föremål som fången inte har tillstånd att inneha påträffas vid granskningen, ska de tas för att förvaras i fängelset. Penningmedel ska antecknas på fångens konto. Bestämmelser om den anmälan som ska göras när det finns skäl att betvivla egendomens lagliga härkomst finns i 19 kap. 1 §.

2 §

Läsning och kopiering av meddelanden

Brev, andra postförsändelser och meddelanden till eller från fångar får läsas, om det

av någon grundad anledning som har samband med fångens brottsliga bakgrund, med fångens uppförande under fängelsetiden eller med försändelsen eller dess avsändare eller mottagare behövs för att förhindra eller utreda brott, avvärja en fara som hotar ordningen i fängelset eller trygga fångens eller någon annans säkerhet. Ett beslut som berättigar till läsning får fattas för högst två veckor åt gången.

Fången ska anteckna sitt namn på brev, postförsändelser och meddelanden som fången sänder till någon annan än en sådan tillsynsmyndighet som avses i 3 §, om inte fången personligen överlämnar dem direkt till fängelsets personal. Ett brev, en postförsändelse eller något annat meddelande som sänds av en fånge i ett slutet fängelse får öppnas för att ta reda på vem som är dess avsändare, om inte avsändaren kan utredas utan att brevet, postförsändelsen eller meddelandet öppnas. Då får brevet eller meddelandet inte läsas i större utsträckning än vad som behövs för att ta reda på vem som är dess avsändare.

Brev, andra postförsändelser och meddelanden får kopieras, om det vid läsningen av dem framgår att de sannolikt innehåller planer eller uppgifter som gäller

- 1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är minst ett års fängelse eller ett straffbart försök till ett sådant brott, eller
- 2) straffbart bruk av narkotika.

2 a §

Underrättelse om läsning

Om ett brev, en postförsändelse eller ett meddelande till eller från en fånge läses, ska fången utan dröjsmål underrättas om läsningen samt om grunden för läsningen. Underrättelsen om läsningen får uppskjutas om det behövs för att förhindra eller utreda brott, avvärja en fara som hotar ordningen i fängelset eller trygga fångens eller någon annans säkerhet. Fången ska dock underrättas om läsningen och dess grund inom två veckor från läsningen eller, om fången frigges tidigare än detta, senast då fången frigges, om inte något annat följer av annan lagstiftning.

Om ett brev efter läsningen kvarhålls på en sådan grund som avses i 5 §, iaktas det som bestäms i 5 § i fråga om underrättelsen.

4 §

Brevväxling med ombud

Ett brev eller någon annan postförsändelse som anlänt till en fånge och av vars avsändaruppgifter det framgår att avsändaren är det ombud som avses i 1 mom. får i fångens närvaro öppnas och dess innehåll granskas utan att ett eventuellt meddelande i försändelsen läses, om det finns anledning att misstänka att brevet innehåller ämnen eller föremål som avses i 9 kap. 1 § 1 eller 2 mom. Vid granskningen iaktas i övrigt bestämmelserna i 1 § 3 mom.

6 a §

Användning av mobiltelefon

En fånge kan i en öppen anstalt ges tillstånd att använda mobiltelefon. Tillståndet kan förenas med närmare villkor för användningen av mobiltelefonen.

Tillståndet kan återkallas om förutsättningarna för beviljande av tillstånd till användning av mobiltelefon inte längre uppfylls efter att beslutet fattats eller om fången bryter mot tillståndsvillkoren.

7 §

Avlyssning och inspelning av telefonsamtal

En fånges telefonsamtal får avlyssnas och spelas in, om det av någon grundad anledning som har samband med fångens brottsliga bakgrund, fångens uppförande under fängelsetiden eller med samtalets mottagare behövs för att förhindra eller utreda ett brott, avvärja en fara som hotar ordningen i fängelset eller trygga fångens eller någon annans säkerhet.

Fången och den som fången står i telefonkontakt med ska underrättas om avlyssningen och inspelningen av samtalet innan åtgärden inleds.

Samtal mellan fången och de tillsynsmyndigheter som avses i 3 § eller ombud som avses i 4 § får inte avlyssnas eller spelas in. Om det vid avlyssningen av ett telefonsamtal framgår att det gäller en kontakt mellan fången och en person som avses ovan, ska avlyssningen avbrytas och inspelningen utplånas.

8 §

Brevväxling, telefonsamtal och elektronisk kommunikation på säkerhetsavdelningar

Andra brev, postförsändelser och meddelanden till och från fångar på en säkerhetsavdelning än sådana som avses i 3 och 4 § får läsas, om det av någon anledning som har samband med fångens brottsliga bakgrund, med fångens uppförande under fängelsetiden eller med försändelsen eller dess avsändare eller mottagare behövs för att förhindra eller utreda brott, avvärja en fara som hotar ordningen i fängelset eller trygga fångens eller någon annans säkerhet. I fråga om fångarnas brevväxling tillämpas i övrigt bestämmelserna i 1 §, 2 § 2 och 3 mom. samt 2 a, 3–5, 10 och 11 §.

Ett villkor för att en fånge på en säkerhetsavdelning ska få använda telefon är att fången samtycker till att hans eller hennes samtal kan spelas in utöver de avlyssnas. I fråga om avlyssning av samtal tillämpas i övrigt bestämmelserna i 7 § 2 och 3 mom.

En fånge som placerats på en säkerhetsavdelning kan inte beviljas tillstånd till användning av e-post enligt 9 §.

9 §

Användning av e-post

En fånge kan ges tillstånd att sända och ta emot e-postmeddelanden av något viktigt skäl i anknytning till upprätthållande av kontakter, till utkomst eller till skötseln av arbets- eller utbildningsfrågor, rättsliga angelägenheter, socialärenden eller bostadsfrågor eller av något annat motsvarande viktigt skäl.

En förutsättning för att tillstånd ska beviljas är att användningen av e-post inte äventyrar ordningen eller säkerheten i fängelset el-

ler fångens eller någon annans säkerhet och att man tillräckligt väl kan försäkra sig om meddelandets avsändare och mottagare.

Tillståndet kan återkallas om förutsättningarna för beviljande av tillstånd till användning av e-post inte längre uppfylls efter att beslutet fattats eller om fången bryter mot tillståndsvillkoren.

9 a §

Användning av internet

En fånge kan ges tillstånd att använda internet av något viktigt skäl i anknytning till utkomst eller till skötseln av arbets- eller utbildningsfrågor, rättsliga angelägenheter, socialärenden eller bostadsfrågor eller av något annat motsvarande viktigt skäl. En förutsättning för att tillstånd ska beviljas i ett slutet fängelse är att fångens tillgång till andra webbsidor än sådana som är förenliga med tillståndet har hindrats på tillbörligt sätt.

En förutsättning för att tillstånd ska beviljas är att användningen av internet inte äventyrar ordningen eller säkerheten i fängelset eller fångens eller någon annans säkerhet.

Tillståndet kan återkallas om förutsättningarna för beviljande av tillstånd till användning av internet inte längre uppfylls efter att beslutet fattats eller om fången bryter mot tillståndsvillkoren.

9 b §

Övervakning av elektronisk kommunikation

Utöver vad som bestäms i lagen om data-skydd vid elektronisk kommunikation (516/2004), har fängelset vid behov rätt att hämta avsändar- och mottagaruppgifter för meddelanden och samtal ur den anordning som fången använt för kommunikationen eller ur de anordningar eller system som fängelset tillhandahåller för förmedling och behandling av kommunikationen.

Vid övervakningen av e-postmeddelanden som en fånge mottagit och sänt samt av mobiltelefonens textmeddelanden tillämpas bestämmelserna i 2—5 §.

En fånge som sänder e-postmeddelanden eller använder internet får övervakas av närvarande personal och på teknisk väg.

10 §

Förfarande vid granskning och kvarhållande

Beslut om läsning, kopiering och kvarhållande av brev, andra postförsändelser eller meddelanden, e-postmeddelanden eller mobiltelefonens textmeddelanden samt om avlyssning och inspelning av telefonsamtal ska vara skriftliga.

11 §

Beslutanderätt

En i arbetsordningen förordnad tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter beslutar om granskning av brev och andra postförsändelser med stöd av 1 § 1 mom. samt om öppnande av en sådan försändelse och granskning av dess innehåll med stöd av 1 § 2 mom. eller 4 § 2 mom.

En säkerhetsansvarig eller en av denne för uppgiften särskilt förordnad tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om läsning av brev, andra postförsändelser eller meddelanden med stöd av 2 § 1 mom., 8 § 1 mom. eller 9 §, om utredning av avsändaren enligt 2 § 2 mom., om kopiering enligt 2 § 3 mom., om att inte underrätta fången om läsning enligt 2 a § 1 mom. samt om kvarhållande av försändelser eller meddelanden enligt 5 §. Ett meddelande får dock även lämnas för läsning till en sådan tjänsteman vid Brottsförhållningsmyndigheten som har rätt att behandla uppgifter i säkerhetsregistret. Beslut om avlyssning och inspelning av telefonsamtal fattas av en säkerhetsansvarig.

Fängelsedirektören eller en säkerhets- eller sysselsättningsansvarig beslutar om tillstånd till användning av mobiltelefon och om återkallande av sådana tillstånd samt om överlämnande av en mobiltelefon till en fånges förfogande.

Fängelsedirektören eller en säkerhets- eller sysselsättningsansvarig beslutar om tillstånd

till användning av e-post och av internet och om återkallande av sådana tillstånd samt om överlämnande av en dator till en fånges förfogande.

12 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om förfarandet vid granskning, läsning, kopiering och kvarhållande av brev, om avlyssning och inspelning av telefonsamtal samt om användning och övervakning av elektronisk kommunikation utfärdas genom förordning av statsrådet.

Närmare föreskrifter om egenskaperna hos de mobiltelefoner som fångar kan få använda enligt 6 a § samt om överlämnandet av telefonerna till fångarnas förfogande och om användningen av dem meddelas av Brottsförhållningsmyndighetens centralförvaltningsenhet.

13 kap.

Besök och andra kontakter utom fängelset

1 §

Besök

Fångarna har rätt att ta emot besökare vid tidpunkter som reserverats för besök så ofta som det är möjligt utan att ordningen och verksamheten i fängelset störs, på det sätt som bestäms i detta kapitel. Besök kan tillåtas även vid andra tillfällen än vid de tidpunkter som reserverats för besök, om det behövs för bevarandet av fångens kontakter eller av något annat viktigt skäl.

Den rätt som en fånge som placerats på en säkerhetsavdelning har att träffa andra besökare än en sådan nära anhörig eller annan närstående som avses i 1 kap. 5 a § eller ett ombud som avses i 12 kap. 4 § kan begränsas, om det finns grundad anledning att misstänka att brott mot denna lag eller mot bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den kommer att begås under besöket.

Bestämmelser om granskning av den som kommit för att besöka en fånge finns i 17 kap.

2 §

Besöksrum och övervakning av besök

I fängelserna ska det finnas lämpliga rum för övervakade besök och för besök av ombud. I slutna fängelser ska det dessutom finnas lämpliga rum för oövervakade besök och sådana besök av barn som avses i 5 §. Fängelserna kan dessutom ha lämpliga rum för att hålla kontakt via videolänk.

Besöken ska övervakas på behövt sätt. Andra besök än oövervakade besök kan övervakas så att en anställd är närvarande vid besöket eller genom iakttagande och bildupptagning av besöket på teknisk väg. Bestämmelser om övervakning av besök av ombud finns i 6 §. Fången och besökaren ska på tillbörligt sätt underrättas om övervakning som sker med hjälp av en teknisk anordning.

Vid sådana övervakade besök som avses i 3 § får samtalet mellan fången och besökaren avlyssnas och upptas med hjälp av en teknisk anordning, om det av någon grundad anledning som har samband med fångens brottsliga bakgrund, fångens uppförande under fängelsetiden eller med besökaren behövs för att förhindra eller utreda brott, avvärja en fara som hotar ordningen i fängelset eller trygga fångens eller någon annans säkerhet. Fången och besökaren ska underrättas om avlyssningen och upptagningen av samtal innan åtgärden inleds. Samtalet vid ett övervakat besök hos en fånge som är placerad på en säkerhetsavdelning får avlyssnas och upptas.

3 §

Övervakade besök

I ett slutet fängelse ordnas besöken i ett övervakat besöksrum där det finns konstruktionsmässiga hinder mellan fången och besökaren, för att säkerheten och ordningen i fängelset ska upprätthållas och införsel av förbjudna ämnen och föremål i fängelset förhindras. I en öppen anstalt ordnas besöken i

ett rum där det är möjligt för fången och besökaren att vidröra varandra.

I ett slutet fängelse kan ett övervakat besök ordnas avskilt från andra fångar och besökare, om det med beaktande av besökarens eller fångens brottsliga bakgrund eller fångens uppförande under fängelsetiden finns skäl att misstänka att besöket kan äventyra ordningen eller säkerheten i fängelset eller fångens eller någon annans säkerhet.

4 §

Oövervakade besök

Tillstånd för besök utan övervakning kan beviljas då det är fråga om besök av en nära anhörig till en fånge, någon annan närstående samt, om det finns skäl till det, även av någon annan person som är viktig för fången, om det är motiverat för bevarandet av fångens kontakter eller av någon annan motsvarande orsak. Förutsättningar för att tillstånd till ett sådant besök ska beviljas är att besöket inte äventyrar ordningen eller säkerheten i fängelset eller fångens eller någon annans säkerhet och att besöket inte stör verksamheten i fängelset.

5 §

Besök av barn

I ett slutet fängelse kan en fånge beviljas tillstånd att ta emot besök av ett barn som är yngre än 15 år i ett rum som lämpar sig för detta, om besöket behövs för att upprätthålla kontakten mellan fången och barnet och besöket inte strider mot barnets bästa.

6 §

Besök av ombud

En fånge ska ges möjlighet att ta emot besök av ett ombud som avses i 12 kap. 4 § utan att någon annan är närvarande vid besöket.

Besöket får övervakas om det är nödvändigt för att upprätthålla ordningen och säkerheten i fängelset eller om fången eller ombudet uttryckligen begär det. Övervakningen ut-

förs genom synkontakt eller med hjälp av en teknisk anordning, utan att samtalet mellan fången och ombudet avlyssnas eller upptas. Besöket kan vid behov också ordnas i ett rum där det finns konstruktionsmässiga hinder mellan fången och ombudet. Fångens och ombudet ska underrättas om övervakningen av besöket innan övervakningen inleds.

Bestämmelser om anordnandet av besök med hjälp av en videolänk finns i 13 §.

7 §

Övervakade besök fångar emellan

En fånge kan beviljas tillstånd till ett övervakat besök av en annan fånge eller en häktad som placerats i samma fängelse, om det är fråga om en nära anhörig till fången, någon annan närstående eller någon annan person som är viktig för fången och besöket är motiverat för bevarandet av fångens kontakter eller av något annat viktigt skäl. En förutsättning för att tillstånd till ett sådant besök ska beviljas är att besöket inte äventyrar ordningen eller fångens eller någon annans säkerhet.

8 §

Avbrytande av besök

Ett besök får avbrytas om det behövs för att förhindra ett brott eller upprätthålla ordningen eller säkerheten i fängelset.

9 §

Återkallande och förvägran av besök

Ett tillstånd till besök kan återkallas om förutsättningarna för beviljande av besöket inte längre uppfylls efter att beslutet fattats.

Ett besök kan förvägras, om

1) besökaren inte kan legitimera sig på ett tillförlitligt sätt,

2) besökaren vägrar att underkasta sig säkerhetskontroll enligt 17 kap. 2 § eller kroppsvisitation enligt 17 kap. 3 §,

3) besökaren av yttre tecken att döma är berusad, eller

4) det finns grundad anledning att misstänka att besöket medför fara för ordningen eller säkerheten i fängelset eller fångens eller någon annans säkerhet.

I de fall som avses i 2 mom. 1 punkten kan besöket ordnas under sådan övervakning att besöket inte äventyrar ordningen eller säkerheten i fängelset.

10 §

Besöksförbud

Om det har konstaterats att en besökare har medfört eller försökt medföra narkotika eller ämnen eller föremål som avses i 9 kap. 1 § 1 mom. 1 eller 2 punkten eller 2 mom. till ett fängelse, eller har konstaterats äventyra säkerheten eller allvarligt störa ordningen i fängelset, kan besökaren meddelas ett med hänsyn till omständigheterna skäligt, högst sex månaders förbud att besöka fängelset. Ett besöksförbud kan förlängas om det fortfarande behövs för att förhindra den verksamhet som ligger till grund för förbudet.

Ett besöksförbud kan omfatta ett förbud att träffa en viss fånge eller vissa fångar eller ett förbud mot tillträde till ett visst fängelse eller vissa fängelser.

Besöksförbud får inte meddelas en fånges nära anhöriga eller någon annan närstående som avses i 1 kap. 5 a § eller fångens ombud som avses i 12 kap. 4 §.

Beslut om besöksförbud ska vara skriftliga. Innan ett besöksförbud meddelas ska fången och i mån av möjlighet också besökaren höras.

11 §

Minderåriga besökares tillträde till fängelset

För att en minderårig besökare ska ges tillträde till ett fängelse för att besöka någon annan än sin förälder krävs samtycke av den minderåriges vårdnadshavare. En besökare som har fyllt 15 år får dock besöka en nära anhörig utan vårdnadshavarens samtycke, om inte vårdnadshavaren uttryckligen har meddelat att han eller hon motsätter sig besöket. Om den minderåriga besökaren är omhändert-

tagen, fattar barnskyddsmyndigheten beslut om samtycket.

En besökare som är yngre än 15 år ges inte tillträde till fängelset utan ledsagare, om inte ledsagarens närvaro betraktas som onödig med beaktande av barnets utvecklingsnivå, tidigare besök eller någon annan motsvarande grundad anledning.

12 §

Mottagning och granskning av varor

I samband med besök i ett fängelse får en liten mängd sådana varor eller föremål tas emot som det enligt 9 kap. 1 § 1 och 2 mom. är tillåtet att inneha i fängelset. Närmare föreskrifter om den egendom som får tas emot och om dess mängd samt om förfarandet vid mottagningen av varor meddelas i fängelsets i 15 kap. 1 § avsedda ordningsstadga.

De varor som besökare medför ska granskas innan de överlämnas till fången.

13 §

Kontakter via videolänk

En fånge kan ges tillstånd att stå i kontakt med en nära anhörig eller någon annan närstående via videolänk eller genom något annat lämpligt tekniskt kommunikationsmedel där deltagarna kan se och höra varandra. För bevarandet av fångens kontakter eller av något annat viktigt skäl kan kontakt ordnas också med någon annan person som är viktig för fången.

I fråga om övervakning och avbrytande av kontakter samt återkallande av tillstånd till kontakter tillämpas vad som föreskrivs 2 § 2 mom., 8 § och 9 §.

Också besök av ett ombud kan på fångens eller ombudets begäran ordnas via videolänk. I fråga om övervakning av besöket tillämpas vad som föreskrivs i 6 §.

14 §

Kontakter med massmedier

Om en fånge intervjuas, filmas eller fotograferas i fängelset, ska bestämmelserna om

besök och besökare i detta kapitel tillämpas. Om en företrädare för ett massmedium vill intervjua en fånge, ska en tjänsteman vid Brottsförhållningsmyndigheten fråga fången om han eller hon samtycker till att bli intervjuad.

15 §

Kontakter med en beskickning

Utländska fångar har rätt att stå i kontakt med en diplomatisk beskickning eller ett konsulat som företräder hemlandet.

En försändelse som en fånge adresserat till en diplomatisk beskickning eller ett konsulat ska vidarebefordras utan dröjsmål.

16 §

Privata samtal

En fånge ska i mån av möjlighet ges tillfälle till privata samtal om personliga frågor med företrädare för en församling, en organisation som utför fängelsearbete eller någon annan motsvarande institution.

17 §

Beslutanderätt

En sysselsättnings- eller säkerhetsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om oövervakade besök, besök av ombud, besök av barn, besök fångar emellan, övervakade besök enligt 3 § 2 mom., kontakter via videolänk samt om återkallande av tillstånd till dessa. En säkerhetsansvarig beslutar om avlyssning av ett övervakat besök med en teknisk anordning och upptagning vid ett övervakat besök enligt 2 § 3 mom. Fängelsedirektören eller en sysselsättnings- eller säkerhetsansvarig beslutar om besöksförbud.

En tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning eller, om saken inte tål uppskov, en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter beslutar om förvägran och avbrytande av besök.

18 §

Hänvisningsbestämmelse

Bestämmelser om sådan kontroll av drogfrihet som utgör villkor för besök enligt 4 och 5 § finns i 16 kap. 7 § 3 mom. Bestämmelser om kroppsvisitation av en fånge i samband med sådana besök finns i 16 kap. 4 §.

19 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om besöksförbud och innehåll i det, om hur övervakningen av besök ska ordnas samt om besöksrummens tekniska och konstruktionsmässiga övervakningsarrangemang utfärdas genom förordning av statsrådet.

Närmare föreskrifter om hur besök ska ordnas meddelas av Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet.

14 kap.

Permission

8 §

Permissionsvillkor

En fånge som har permission kan övervakas med tekniska anordningar som ges till fången eller fästs på fången vid handleden, vristen eller midjan eller med en kombination av sådana anordningar.

15 kap.

Ordningen och disciplinen i ett fängelse

3 §

Ordningsföreselser

En fånge kan påföras disciplinstraff om fången gör sig skyldig till en ordningsföreselse. Ordningsföreselser är att

5) bryta mot de villkor som ställts för tillstånd eller placering som avses i 8 kap. 6 eller 9 § eller för tillstånd som avses i 12 kap. 6 a, 9 eller 9 a § eller för permission som avses i 14 kap.,

4 §

Disciplinstraff för fångar

Om en tillrättavisning inte anses vara en tillräcklig påföljd, kan fången disciplinärt bestraffas med

1) varning,

2) begränsning av deltagande i fritidsverksamhet, användning av pengar eller andra betalningsmedel eller innehav av egendom för högst 30 dygn (*förlust av rättigheter*), eller

3) placering i enrum för högst tio dygn (*straff i enrum*).

Förlusten av rättigheter får inte hindra fången att upprätthålla kontakter utom fängelset.

8 §

Straff i enrum

Straff i enrum omfattar begränsning av egendomsinnehav, kontakter, användning av bibliotek, möjligheter att följa radio- och televisionsprogram samt hobby- och fritidsverksamhet. Avvikelse från begränsningarna kan göras, om det är motiverat med hänsyn till fångens förhållanden. Fångens rätt till besök och vistelse utomhus kan begränsas endast om besöken eller vistelsen utomhus äventyrar fångens egen eller någon annans säkerhet.

Om fången utan avbrott varit tio dygn i enrum, får ett nytt straff i enrum inte verkställas förrän sju dygn har förflutit från det att det tidigare straffet upphörde.

En läkare eller någon annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården ska så snart som möjligt underrättas om placering i enrum. Om verkställigheten äventyrar fångens hälsa, ska den uppskjutas eller redan inledd verkställighet avbrytas.

10 §

Behandling av disciplinärenden och verkställighet av disciplinstraff

En ordningsförseelse ska behandlas i det fängelse där fången är placerad eller där fången gjort sig skyldig till ordningsförseelsen. En ordningsförseelse som en fånge gjort sig skyldig till under en transport ska dock behandlas i det fängelse dit fången anländer.

14 §

Avskildhet vid utredning

Medan en ordningsförseelse som begåtts av en fånge utreds och beslutet om disciplinstraff inväntas, kan fången hållas avskild från övriga fångar, om det är nödvändigt för att bevara ordningen eller av andra särskilda skäl. Avskildheten får inte räcka längre än nödvändigt och inte överskrida sju dygn. En yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården ska så snart som möjligt underrättas om avskildheten.

Den tid under vilken fången har hållits avskild från övriga fångar ska beaktas som avdrag när disciplinstraffet påförs.

15 §

Påförande av disciplinstraff

Ett ärende som gäller disciplinstraff ska behandlas vid muntligt förfarande i närvaro av fängelsedirektören, en säkerhetsansvarig, fången och ett ojävigt vittne. Fången, vittnet och någon annan person kan höras genom via videolänk eller med genom något annat motsvarande kommunikationsmedel om det är ändamålsenligt på grund av ett långt avstånd eller av någon annan motsvarande orsak.

Fången ska ges tillfälle att lägga fram egen utredning samt bevis till stöd för den.

16 §

Beslutanderätt

Fängelsedirektören eller, om saken inte tål uppskov, en säkerhetsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om övervakning och låsning av fängelselokaler.

16 kap.

Granskning av fängelselokaler och fångar

4 §

Kroppsvsitation

En fånge kan kroppsvisiteras, om

1) han eller hon misstänks för innehav av sådana otillåtna föremål eller ämnen som avses i 9 kap. 1 § 1 och 2 mom., eller

2) kroppsvsitation är behövlig för att förebygga att fången rymmer eller olovligt avviker från en öppen anstalt, för att avvärja en fara som hotar ordningen eller säkerheten i fängelset, för att utreda en misstänkt ordningsförseelse, på grund av ankomst eller återkomst till fängelset eller i samband med övervakade besök eller besök av barn.

Kroppsvsitation omfattar undersökning av vad fången har i sina kläder eller annars bär på sig. Kroppsvsitation omfattar även undersökning av fångens mun.

6 a §

Förbud mot framställning och användning av berusningsmedel

Det är förbjudet att i fängelset framställa och använda alkohol och andra berusningsmedel samt sådana dopningsmedel som avses i 44 kap. 16 § i strafflagen.

7 §

Kontroll av drogfrihet

Ett villkor för oövervakade besök, besök av barn, placering på en kontraktsavdelning och för permission samt för tillstånd som avser studier, civilt arbete och övervakad verksamhet utanför fängelset samt för placering i en öppen anstalt eller i en anstalt utanför fängelset är att fången på begäran lämnar urin-, sälliv- eller utandningsprov.

7 a §

Överlämnande av en narkotikahund till en annan myndighets förfogande

Polisen, Tullen och gränsbevakningsväsendet kan på begäran temporärt ställa en hund som är skolad för att söka efter narkotika samt dess förare till Brottsförhållningsmyndigheten förfogande för att bistå i uppgifter som hänför sig till nödvändiga tjänsteåtgärder.

Brottsförhållningsmyndigheten kan på begäran temporärt ställa en hund som är skolad för att söka efter narkotika samt dess förare till polisens, Tullens, försvarsmaktens eller gränsbevakningsväsendets förfogande för att bistå i uppgifter som hänför sig till nödvändiga tjänsteåtgärder.

Varje myndighet svarar för de kostnader myndigheten åsamkas när biträde lämnas.

10 §

Beslutanderätt

En tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning eller en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter beslutar om säkerhetskontroll av en fånge. En tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning eller, om saken inte tål uppskov, en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter beslutar om kroppsvisitation av en fånge och om kontroll av drogfrihet.

Fängelsedirektören eller en av direktören förordnad säkerhetsansvarig beslutar om spe-

cialgranskning. Brottsförhållningsmyndighetens centralförvaltningsenhet har i enskilda fall rätt att besluta om specialgranskning.

Fängelsedirektören beslutar om kroppsbesiktning.

Fängelsedirektören eller en säkerhetsansvarig beslutar om att en hund som är skolad för att söka efter narkotika samt dess förare ska ställas till en annan myndighets förfogande.

17 kap.

Granskning av andra personer

1 §

Tillträde till ett fängelse

Bestämmelser om minderåriga besökares tillträde till ett fängelse finns i 13 kap. 11 §.

18 kap.

Säkerhetsåtgärder och användning av maktmedel

4 §

Observation i isolering

Om det finns grundad anledning att misstänka att en fånge i fängelset eller vid ankomsten till fängelset har förbjudna ämnen eller föremål som avses i 9 kap. 1 § 1 eller 2 mom. i sin kropp, får fången placeras i ett rum eller en cell där det med hjälp av teknisk utrustning eller på annat sätt dygnet runt är möjligt att observera och övervaka fången och hur de förbjudna ämnena och föremålen lämnar hans eller hennes kropp. Då kan man också kräva att fången använder särskild observationsklädsel. En fånge som använder observationsklädsel ska på begäran utan dröjsmål ges tillträde till toaletter.

Observation i isolering får fortgå tills de förbjudna ämnena eller föremålen har lämnat fångens kropp eller tills det annars inte längre finns skäl till isolering. Observation i isolering får dock inte fortgå längre än sex

dygn. Om observation äventyrar fångens hälsa, ska den avbrytas. Om det vid kroppsbesiktning har upptäckts att fången har ämnen eller föremål som avses i 1 mom. i kroppen, får tiden för observation i isolering förlängas också efter den maximala tiden på sex dygn, dock med ytterligare högst tre dygn.

En yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården ska utan dröjsmål underrättas om att en fånge har ställts under observation i isolering. En läkare eller någon annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården ska så snart som möjligt undersöka fångens hälsotillstånd. Fången ska noggrant iaktas genom teknisk övervakning och på annat sätt.

9 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om verkställighet av och förhållandena under observation, observation i isolering och avskildhet samt om maktmedelsredskap, fångslen och antecknande av beslut som avses i 8 § utfärdas genom förordning av statsrådet.

Närmare föreskrifter om användning av maktmedel samt om utbildning i hur säkerhetsåtgärder ska vidtas samt hur maktmedel och maktmedelsredskap ska användas meddelas av Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet.

19 kap.

Anmälningar och lämnande av upplysningar

2 §

Anmälan om innehållet i brev, telefonsamtal eller andra meddelanden

Uppgifter om innehållet i brev, andra postförsändelser eller meddelanden från eller till en fånge eller om innehållet i fångens telefonsamtal eller elektroniska meddelanden får lämnas till polisen, någon annan förundersökningsmyndighet eller åklagaren, om det är

nödvändigt för förhindrande eller utredning av brott. Under samma förutsättningar kan kopior eller inspelningar av meddelandena överlämnas. En förutsättning för att uppgifterna ska få lämnas är att den myndighet som tar emot uppgifterna har rätt att ta del av dem.

5 §

Anmälningar till polisen

Brottspåföljdsverket får underrätta polisen om

- 1) att en fånge tagits in i ett fängelse,
- 2) att en fånge förflyttats till ett annat fängelse,
- 3) att en fånge deltar i sysselsättning utanför fängelset,
- 4) kvarhållande av brev, andra postförsändelser eller meddelanden,
- 5) besök hos en fånge, förvägran av besök och besöksförbud,
- 6) permission för en fånge,
- 7) disciplinstraff som påförts en fånge,
- 8) säkerhetskontroll som riktats mot en fånge eller någon annan person,
- 9) gripande och hållande i förvar,
- 10) hållande i avskildhet,
- 11) att en fånge rymt eller avlägsnat sig utan tillstånd, samt om
- 12) att en fånge frigivits.

Polisen ska underrättas om frigivning av en fånge som dömts för brott mot liv eller för ett grovt vålds- eller sexualbrott.

6 §

Anmälan till åklagaren

Om en fånge åtalas vid domstol för ett brott för vilket han eller hon helt eller delvis har avtjänat ett disciplinstraff eller för ett brott för vilket fången påförts disciplinstraff i fängelset, ska åklagaren underrättas om disciplinstraffet och verkställigheten av straffet.

Åklagaren ska underrättas om situationer som gäller tillämpning av bestämmelsen om den sammanräknade maximitiden för fängelsestraff på viss tid och som avses i 2 c kap. 7 § 3 mom. i strafflagen.

20 kap.

Ändringssökande

1 §

Beslut i vilka ändring får sökas

En fånge eller en dömd får begära omprövning av eller anföra besvär över Brottspåföljdsmyndighetens beslut som gäller

1) uppskov med villkorlig frigivning enligt 2 c kap. 9 § i strafflagen,

2) uppskov med verkställigheten av hälsoskäl enligt 2 kap. 3 §, uppskov med verkställigheten på andra grunder än av hälsoskäl enligt 2 kap. 4 §, återkallande av uppskov enligt 2 kap. 6 § eller beviljande av betalningstid enligt 2 kap. 7 §,

3) strafftiden enligt 3 kap. 7 a §,

4) ersättning för resekostnader enligt 4 kap. 3 § 1 eller 2 mom.,

5) avskilt boende på egen begäran enligt 5 kap. 3 §, placering på en säkerhetsavdelning enligt 5 kap. 6 § eller fortsatt placering på en säkerhetsavdelning enligt 5 kap. 7 §,

6) förflyttning från en öppen anstalt till ett slutet fängelse enligt 6 kap. 2 § 1 mom.,

7) förvägran att använda egna kläder enligt 7 kap. 2 § 3 mom. eller avvikelser från den normala kosten enligt 7 kap. 5 § 2 mom. i,

8) befrielse från sysselsättningsplikten enligt 8 kap. 2 § 2 mom., tillstånd till civilt arbete enligt 8 kap. 6 §, tillstånd till deltagande i sysselsättning utanför fängelset enligt 8 kap. 9 § 1 eller 2 mom., återkallande av tillstånd eller placering enligt 8 kap. 11 § i eller befrielse från sysselsättningsplikt för viss tid enligt 8 kap. 13 §,

9) förvägran av innehav av egendom enligt 9 kap. 1 §, användning av pengar enligt 9 kap. 4 § 1, 2 eller 4 mom. i, uttag av kostnader för ersättning för kost och logi enligt 9 kap. 7 eller 8 § eller sysselsättnings- eller brukspenning som lämnas obetald enligt 9 kap. 8 §,

10) tillåtelse att avlägsna sig för temporär vård och undersökning utanför fängelset enligt 10 kap. 2 § eller frigivning från ett fängelse för vård enligt 10 kap. 3 §,

11) kvarhållande av brev eller postförsändelser enligt 12 kap. 5 §,

12) besöksförbud enligt 13 kap. 10 §,

13) permission av synnerligen viktigt skäl enligt 14 kap. 5 §, återkallande av en sådan permission enligt 14 kap. 9 § eller ersättande av kostnaderna för resor under en permission enligt 14 kap. 10 §,

14) varning, förlust av rättigheter eller straff i enrum enligt 15 kap. 4 §,

15) placering under observation enligt 18 kap. 3 § eller observation i isolering enligt 18 kap. 4 § eller avskildhet enligt 18 § kap. 5 §,

16) andra beslut som avses i 5 § i förvaltningsprocesslagen och som fattats med stöd av denna lag, om inte sökande av ändring har förbjudits med stöd av 2 § i detta kapitel.

Besökaren till en fånge får begära omprövning av och anföra besvär över Brottspåföljdsmyndighetens beslut om besöksförbud enligt 13 kap. 10 §.

Den som sänt ett brev till en fånge eller är mottagare av ett brev från en fånge får begära omprövning av och anföra besvär över Brottspåföljdsmyndighetens beslut om kvarhållande av brevet eller postförsändelsen enligt 12 kap. 5 §.

2 §

Förbud mot att söka ändring

En fånge eller en dömd får inte begära omprövning av eller anföra besvär över Brottspåföljdsmyndighetens beslut som gäller

1) tidpunkten för inledande av verkställighet enligt 2 kap. 1 §,

2) planen för strafftiden enligt 4 kap. 6 §, ersättande av resekostnaderna för en ledsagare enligt 4 kap. 3 § 3 mom. eller placering i ett fängelse enligt 8 eller 9 §,

3) placering på en avdelning enligt 5 kap. 1 eller 2 § eller placering på en kontraktsavdelning enligt 5 kap. 4 §,

4) förflyttning av en fånge från ett slutet fängelse till en öppen anstalt enligt 6 kap. 1 § eller 2 § 2 mom., förflyttning av en fånge från ett slutet fängelse till ett annat slutet fängelse eller från en öppen anstalt till en annan öppen anstalt enligt 6 kap. 3 § i eller till-

låtelse för en fånge att avlägsna sig från fängelset för att höras hos någon annan myndighet än en domstol enligt 6 kap. 5 §,

5) begränsning av användning av egna kläder enligt 7 kap. 2 § 2 mom.,

6) placering i sysselsättning enligt 8 kap. 4 §, tillstånd till eget arbete enligt 8 kap. 7 § eller tillstånd till sysselsättning under övervakning utanför fängelset enligt 8 kap. 9 § 3 mom.,

7) användning av pengar enligt 9 kap. 4 § 3 mom.,

8) läsning och kopiering av brev, andra postförsändelser eller meddelanden enligt 12 kap. 2 §, avlyssning och inspelning av telefonsamtal enligt 12 kap. 7 §, tillstånd till användning av mobiltelefon enligt 12 kap. 6 a §, tillstånd till användning av e-post enligt 12 kap. 9 § eller tillstånd till användning av internet enligt 12 kap. 9 a §,

9) förvägran av besök enligt 13 kap. 4, 5, 7 eller 13 § eller mottagning av varor i samband med besök enligt 13 kap. 12 §,

10) permission på basis av strafftidens längd enligt 14 kap. 2 §, tidigareläggning av tidpunkten för permission enligt 14 kap. 3 § 3 mom., permission av viktigt skäl enligt 14 kap. 4 §, beviljande av permission under led-sagning enligt 14 kap. 6 § eller återkallande av sådana permissioner enligt 14 kap. 9 §.

3 §

Beslutanderätten i samband med omprövning och behandling av en omprövningsbegäran

Regiondirektören avgör en begäran om omprövning då det är fråga om ett ärende som avses i 1 §. I fråga om ett sådant straff-tidsbeslut som avses i 1 § 1 mom. 3 punkten, är det dock verkställighetsdirektören som av-görs begäran om omprövning.

Begäran om omprövning ska framställas skriftligen inom sju dagar från delfäendet av beslutet. Begäran om omprövning lämnas regiondirektören eller fängelsedirektören. Gäller begäran om omprövning dock ett så-dant strafftidsbeslut som avses i 1 § 1 mom. 3 punkten, ska begäran lämnas verkställig-hetsdirektören eller fängelsedirektören. Be-gäran om omprövning ska behandlas skyndsamt.

I fråga om Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhetens beslut om uppskov med villkorlig frigivning enligt 1 § 1 mom. 1 punkten eller placering på en säkerhetsavdelning enligt 1 § 1 mom. 5 punkten eller om verkställighetsdirektörens beslut om straff-tiden enligt 1 § 1 mom. 3 punkten, tillämpas vad som föreskrivs om besvär i 4 §. Det-samma gäller om ändring söks i ett beslut som Brottspåföljdsmyndighetens centralför-valtningsenhet, regiondirektören eller verk-ställighetsdirektören har fattat med stöd av den rätt att överta avgörandet av ett ärende som avses i 1 kap. 8 och 10 §.

4 §

Besvär hos förvaltningsdomstolen

Regiondirektörens och verkställighetsdi-rektörens beslut med anledning av en begäran om omprövning och beslut som avses i 3 § 3 mom. får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen. Besvären ska anfö-ras hos den förvaltningsdomstol inom vars domkrets regiondirektörens beslut har fattats. Besvär över beslut som fattats av Brottspå-följdsmyndighetens centralförvaltningsenhet eller verkställighetsdirektören ska anföras hos Helsingfors förvaltningsdomstol.

Besvär ska anföras inom 14 dagar från del-fäendet av beslutet.

5 §

Behandling av besvär i förvaltningsdomsto-len

Vid behandlingen av besvär är förvalt-ningsdomstolen domför med en ledamot. Be-svären ska behandlas skyndsamt.

6 §

Besvär hos högsta förvaltningsdomstolen

Över förvaltningsdomstolens beslut får be-svär anföras endast om högsta förvaltnings-domstolen beviljar besvärstillstånd.

7 §

Hur begäran om omprövning och besvär påverkar verkställigheten

Begäran om omprövning eller anförande av besvär avbryter inte verkställigheten av beslut som avses i 1 §, om inte den regiondirektör eller verkställighetsdirektör som behandlar begäran om omprövning eller den domstol som behandlar besvären beslutar något annat.

8 §

Rättshjälp

I ärenden som avses i 1 § kan en fånge eller en dömd beviljas rättshjälp på det sätt som anges i rättshjälpslagen (257/2002). Sådan utredning om fångens ekonomiska förhållanden som avses i 10 § 1 mom. i rättshjälpslagen behöver inte läggas fram. Beslutet om beviljande av rättshjälp fattas av domstolen, om ärendet är under behandling i domstolen.

9 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om framställande och behandling av en begäran om omprövning utfärdas genom förordning av statsrådet.

21 kap.

Frigivning

2 §

Beslutanderätt

Fängelsedirektören beslutar om uppskov med villkorlig frigivning enligt 2 c kap. 9 § 1 mom. i strafflagen. Fängelsedirektören eller den tjänsteman som enligt arbetsordningen är ställföreträdare för direktören beslutar om ställande under övervakning enligt 4 § i lagen om övervakning av villkorlig frihet. Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet beslutar om uppskov med villkorlig frigivning utan fångens samtycke enligt 2 c kap. 9 § 2 mom. i strafflagen.

Brottspåföljdsmyndigheten svarar för utarbetandet av den övervakningsplan som avses i 5 § i lagen om övervakning av villkorlig frihet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På verkställighet av beslut som gäller bemötandet av en fånge tillämpas de bestämmelser som gällde när beslutet fattades. Bestämmelserna i denna lag ska dock tillämpas om ett ärende sedan lagen trätt i kraft tas till ny behandling på grund av överträdelse av villkor, förändrade förutsättningar, en lagstadgad tidsfrist eller av någon annan motsvarande anledning.

På hanläggningen av begäranden om omprövning och besvär som är anhängiga när då denna lag träder i kraft tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. Bestämmelserna i denna lag ska dock tillämpas när ändring söks i sådana beslut av förvaltningsdomstolens som har fattats efter lagens ikraftträdande.

2.

Lag**om ändring av häktningslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i häktningslagen 768/2005 1 kap. 1 § 2 mom., 3 kap. 1 § 1 mom., 2 §, 8 § 2 mom., 9 § 2 mom. och 10 §, 5 kap. 1 § 1 och 4 mom., 2 §, 6 § 1 mom., 8 §, rubriken för 9 § och 9 § 2 mom., 7 kap. 5 §, 8 kap. 1 § 1 mom., 2 §, 4 § 2 mom., 7—9 § och 10 §, 9 kap., 10 kap. 3 § 1 mom., 4 § 1 mom. 3 punkten, 8 §, 14 § 1 mom., 15 § 1 mom. och 16 § 2 mom., 11 kap. 4 §, 7 § 3 mom. och 10 §, 13 kap. 4 och 9 §, 15 kap. samt 16 kap. 1 §,

av dem 1 kap. 1 § 2 mom. och 8 kap. 1 § 1 mom. sådana de lyder i lag 808/2011, 3 kap. 9 § 2 mom. och 10 §, 6 § 1 mom. och 9 § 2 mom., 8 kap. 9 §, 10 kap. 3 § 1 mom. och 13 kap. 9 § sådana de lyder i lag 736/2011, 5 kap. 2 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 736/2011, 8 kap. 2 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 266/2007, 8 kap. 4 § 2 mom. sådant det lyder i lag 266/2007, 11 kap. 10 §, 13 kap. 4 § och 16 kap. 1 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 736/2011, samt

fogas till 1 kap. 2 § ett nytt 3 mom., till 1 kap. en ny 8 §, till 3 kap. nya 2 a, 5 a och 6 a §, till 6 kap. en ny 6 a §, till 7 kap. 3 § ett nytt 2 mom., till 7 kap. en ny 6 §, till 8 kap. nya 2 a och 7 a—7 c §, till 11 kap. en ny 6 a § samt till 14 kap. 2 § ett nytt 3 mom. och till 14 kap. 4 § ett nytt 2 mom. som följer:

1 kap.

Allmänna principer för verkställighet av häktning

1 §

Tillämpningsområde

På häktade som samtidigt avtjänar fängelsestraff eller förvandlingsstraff för böter tillämpas vad som föreskrivs i 2 kap. 1 § 2 mom., 4 kap. 1 § 3 mom., 8 kap. 6, 7 a och 7 b § samt 9 kap. 4, 10 och 14 §. På sådana häktade tillämpas dessutom bestämmelserna i 4 kap. i tvångsmedelslagen (806/2011) om begränsning av kontakter och bestämmelserna i 2 c kap. 5 § i strafflagen (39/1889) om bestämmande av villkorlig frigivning. På sådana häktade som avses i detta moment tillämpas i övrigt bestämmelserna om fångar i fängelselagen (767/2005).

2 §

När häktning upphör

Om domstolen beslutar frige en häktad, får den häktade av statens medel ersättning för kostnaderna för resan till sin hem- eller bostadsort i Finland. En häktad som samtycker till det kan transporteras till fängelset för att hämta sin egendom som finns där.

8 §

Hänvisningsbestämmelse

I fråga om behandlingen av personuppgifter i samband med verkställigheten av straff föreskrivs särskilt.

3 kap.

Placering i fängelset, basvård och förflyttning

1 §

Placering i fängelset

Häktade ska placeras i andra fängelser eller på andra avdelningar än fångar som avtjänar straff. Detta krav får emellertid frångås om den häktade ber om det på grund av deltagande i sysselsättning eller om det är nödvändigt för att avvärja en fara som hotar fångarnas, de häktades eller de anställdas säkerhet eller om det annars tillfälligt behövs för att upprätthålla ordningen i fängelset i en exceptionell situation. En häktad kan på egen begäran också placeras att bo på en sådan kontraktsavdelning som avses i 2 a § tillsammans med fångar som avtjänar straff. En häktad som väntar på beslut av en fullföljdsdomstol får med sitt samtycke placeras på samma avdelning som fångar som avtjänar straff, om detta inte äventyrar syftet med häktningen.

2 §

Placering i boende

En häktad ska i mån av möjlighet placeras i en enpersonscell. En häktad får inte placeras att bo tillsammans med en annan häktad, om detta äventyrar syftet med häktningen eller ordningen i fängelset.

En häktad ska på egen begäran ges möjlighet att helt eller delvis bo avskild från andra häktade, om den häktade har grundad anledning att tro att hans eller hennes personliga säkerhet är hotad.

Rättigheterna för den som på egen begäran hålls avskild får inte begränsas mer än vad som nödvändigtvis följer av det avskilda boende. Grunderna för det avskilda boende ska omprövas minst var fjärde månad.

2 a §

Kontraktsavdelning

En häktad kan ges tillfälle att bo på en avdelning där de häktade förbinder sig att delta i den sysselsättning som ordnas för dem och att genomgå kontroll av drogfrihet på sätt som föreskrivs i 11 kap. 7 §, om inte den häktades rätt till kontakter har begränsats med stöd av 4 kap. i tvångsmedelslagen.

5 a §

Förbud mot rökning

Rökning kan förbjudas i de häktades bostadsrum. Om rökning förbjuds i de häktades bostadsrum, ska de häktade ges möjlighet att röka i rökrum eller på något annat sätt.

6 a §

Kortvarig förflyttning av häktade till ett annat fängelse

En häktad kan för en kort tid förflyttas till ett annat fängelse, om det är motiverat för anordnandet av ett besök eller en sådan permission som avses i 9 kap. 14 §, eller av någon annan motsvarande orsak.

8 §

Närvaro vid domstol eller andra myndigheter

Om en häktad som är i ett fängelse kallas för att personligen höras hos någon annan myndighet än en domstol, kan den häktade för detta ändamål tillåtas avlägsna sig från fängelset för den tid som hörandet kräver. Denna tid får inte, inklusive restiden, överstiga 14 dagar, om det inte finns ett särskilt vägande skäl till det som följer av grunden för hörandet eller av någon annan motsvarande grund.

9 §

Beslutanderätt

En sysselsättnings- eller säkerhetsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om avskilt boende på en häktads egen begäran och om placering på kontraktavdelning. Direktören för bedömningscentrumet eller den tjänsteman som enligt arbetsordningen är ställföreträdare för direktören beslutar om förflyttning av en häktad. Om en häktad förflyttas till en annan brottspåföljdsregion, förutsätter förflyttningen samtycke av direktören för bedömningscentrumet i den mottagande brottspåföljdsregionen eller av den tjänsteman som enligt arbetsordningen är ställföreträdare för den direktören. Direktören för det mottagande fängelset eller en säkerhetsansvarig i det mottagande fängelset beslutar om kortvarig förflyttning av en häktad enligt 6 a §, efter att ha hört direktören för placeringsfängelset.

10 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om förfarandet vid förflyttning av häktade utfärdas genom förordning av statsrådet.

Närmare föreskrifter om mathållning och basvård, boende samt anordnande av rökning och innehav av tändredskap meddelas av Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet. Närmare föreskrifter om förflyttning av häktade meddelas av Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet.

5 kap.

De häktades egendom och inkomster

1 §

Innehav av egendom

De häktade får i fängelset inneha en skälig mängd personlig egendom. Innehav av ett föremål eller ämne kan förvägras, om

1) föremålet eller ämnet äventyrar någons säkerhet,

2) föremålet eller ämnet särskilt lämpar sig för skadegörelse på egendom,

3) innehavet av föremålet eller ämnet med hänsyn till förhållandena i fängelset eller på fängelseavdelningen och graden av övervakning vållar särskild olägenhet för den allmänna ordningen i fängelset,

4) föremålet eller ämnet inte kan granskas utan oskäligt besvär eller utan att det skadas,

5) föremålet eller ämnet används eller det finns grundad anledning att misstänka att det kommer att användas som hjälpmedel vid brott,

6) fängelset har ställt motsvarande föremål till de häktades förfogande.

Om egendomen inte kan förvaras, ska den returneras eller på den häktades bekostnad sändas till det ställe som den häktade anvisar. Förskämt gods kan förstöras i närvaro av ett vittne. Bestämmelserna i 60 § i alkohollagen (1143/1994) ska tillämpas på förstöring av alkoholdrycker och andra alkoholhaltiga ämnen. Bestämmelser om lämnande av narkotika för förstöring finns i 44 § i narkotikalagen (373/2008).

2 §

Egendomsförteckning

En egendomsförteckning ska göras upp över de häktades egendom som tagits emot i ett fängelse. I förteckningen upptecknas inte egendom av ringa värde, om inte den häktade särskilt begär det. Den häktade ska under-teckna egendomsförteckningen. Om den häk-

tade inte undertecknar förteckningen, ska två tjänstemän vid Brottspåföljdsmyndigheten intyga riktigheten av förteckningen.

Den egendom som upptecknats i egendomsförteckningen och som överlämnats till den häktades förfogande ska antecknas i egendomsförteckningen. Den häktade ska på begäran ges en kopia av egendomsförteckningen.

En häktad kan fråntas sådan egendom som han eller hon utan tillstånd av en tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten tagit emot och som antecknats i egendomsförteckningen för någon annan fånge.

6 §

Återlämnande av egendom

När en häktad frigges från fängelset, ska hans eller hennes pengar, andra betalningsmedel och egendom lämnas tillbaka till honom eller henne mot underskrift i egendomsförteckningen. Den häktades penningmedel kan också deponeras på det konto den häktade uppgett eller sändas till den häktade som postanvisning. Om den häktade inte undertecknar egendomsförteckningen, ska två tjänstemän vid Brottspåföljdsmyndigheten intyga riktigheten av förteckningen.

8 §

Beslutanderätt

En tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning fattar beslut om att inte överlämna egendom till en häktads förfogande. En tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter får överlämna sådana föremål och ämnen till en häktads förfogande som det är tillåtet att inneha i fängelset.

Fängelsedirektören eller en av direktören förordnad säkerhetsansvarig beslutar om sådana begränsningar av användningen av pengar eller betalningsmedel som avses i 4 § 3 mom. och om sådant sändande av pengar eller betalningsmedel till någon utanför fängelset eller till någon annan fånge eller häktad som avses i 4 § 4 mom. Fängelsedirektören

eller en av direktören förordnad sysselsättningsansvarig beslutar om betalning av sysselsättnings- eller brukspenning.

9 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om egendom som innehas av häktade samt om användningen av pengar och betalningsmedel utfärdas genom förordning av statsrådet.

Närmare föreskrifter om förvaring, sändande och förstöring av egendom, om egendomsförteckningen och om vilken egendom som ska upptecknas i den samt om när sysselsättningspenning och brukspenning inte ska betalas ut meddelas av Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet.

6 kap.

Social- och hälsovård

6 a §

Underrättelse om sjukdom

En häktad ska ges möjlighet att utan dröjsmål underrätta en nära anhörig eller någon annan närstående om att han eller hon blivit allvarligt sjuk eller skadad.

7 kap.

Fritid

3 §

Bibliotek

En häktad som är berusad eller som stör biblioteksbesöket eller äventyrar ordningen eller säkerheten i fängelset kan förvägras tillträde till fängelsebiblioteket.

5 §

Beslutanderätt

En tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning eller, om saken inte tål uppskov, en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter fattar beslut om att förvägra deltagande i fritidsverksamhet, en gudstjänst, en andaktsstund eller någon annan religiös sammankomst eller tillträde till bibliotek och om sådant förbud eller sådan begränsning av deltagande som avses i 1 § 2 mom. Sammankomstens arrangör ska höras innan beslutet om förvägran fattas.

6 §

Närmare föreskrifter

Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet meddelar närmare föreskrifter om anordnandet av bibliotekstjänster i sådana fall där en häktad inte kan besöka fängelsebiblioteket.

8 kap.

Brevväxling, telefonsamtal och elektronisk kommunikation

1 §

Brevväxling och granskning av postförsändelser

De häktade har rätt till korrespondens per post, om inte denna rätt har begränsats med stöd av 4 kap. i tvångsmedelslagen.

2 §

Läsning och kopiering av meddelanden

Brev, andra postförsändelser och meddelanden till eller från en häktad får läsas, om det av någon grundad anledning som har samband med den häktades brottsliga bakgrund, den häktades uppförande under häkt-

ningstiden eller med försändelsen eller dess avsändare eller mottagare behövs för att säkerställa syftet med häktningen, förhindra eller utreda brott, avvärja en fara som hotar ordningen i fängelset eller trygga den häktades eller någon annans säkerhet. Ett beslut som berättigar till läsning får dock fattas för högst två veckor åt gången.

Den häktade ska anteckna sitt namn på brev, postförsändelser och meddelanden som den häktade sänder till någon annan än en sådan tillsynsmyndighet som avses i 3 §, om inte den häktade personligen överlämnar dem direkt till fängelsets personal. Ett brev, en postförsändelse eller något annat meddelande som sänts av en häktad får öppnas för att ta reda på vem som är dess avsändare, om inte avsändaren kan utredas utan att brevet, postförsändelsen eller meddelandet öppnas. Då får brevet eller meddelandet inte läsas i större utsträckning än vad som behövs för att ta reda på vem som är dess avsändare.

Brev, andra postförsändelser och meddelanden får kopieras, om det vid läsningen framgår att de sannolikt innehåller planer eller uppgifter som gäller

1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är minst ett års fängelse eller ett straffbart försök till ett sådant brott, eller

2) straffbart bruk av narkotika.

2 a §

Underrättelse om läsning

Om ett brev, en postförsändelse eller ett meddelande till eller från en häktad läses, ska den häktade utan dröjsmål underrättas om läsningen samt om grunden för läsningen. Underrättelsen om läsningen får uppskjutas om det behövs för att förhindra eller utreda brott, avvärja en fara som hotar ordningen i fängelset eller trygga den häktades eller någon annans säkerhet. Den häktade ska dock underrättas om läsningen och dess grund inom två veckor från läsningen eller, om den häktade frigges tidigare än detta, senast då den häktade frigges, om inte något annat följer av annan lagstiftning.

Om ett brev efter läsningen kvarhålls på en sådan grund som avses i 5 §, iaktas det som bestäms i 5 § i fråga om underrättelsen.

4 §

Brevväxling med ombud

Ett brev eller någon annan postförsändelse som anlänt till en häktad och av vars avsändaruppgifter det framgår att avsändaren är det ombud som avses i 1 mom. får i den häktades närvaro öppnas och dess innehåll granskas utan att ett eventuellt meddelande i försändelsen läses, om det finns anledning att misstänka att brevet innehåller ämnen eller föremål som avses i 5 kap. 1 § 1 eller 2 mom. Vid granskningen iaktas i övrigt bestämmelserna i 1 § 4 mom.

7 §

Avlyssning och inspelning av telefonsamtal

En häktads telefonsamtal får avlyssnas och spelas in, om det av någon grundad anledning som har samband med den häktades brottsliga bakgrund, den häktades uppförande under häktningstiden eller med samtalets mottagare behövs för att förhindra eller utreda brott, avvärja en fara som hotar ordningen i fängelset, säkerställa syftet med häktningen eller trygga den häktades eller någon annans säkerhet.

Den häktade och den som den häktade står i telefonkontakt med ska underrättas om avlyssningen och inspelningen av samtalet innan åtgärden inleds.

Samtal mellan den häktade och de tillsynsmyndigheter som avses i 3 § eller ombud som avses i 4 § får inte avlyssnas eller spelas in. Om det vid avlyssningen av ett telefonsamtal framgår att det gäller en kontakt mellan den häktade och en person som avses ovan, ska avlyssningen avbrytas och inspelningen utplånas.

7 a §

Användning av e-post

En häktad kan ges tillstånd att sända och ta emot e-postmeddelanden av något viktigt skäl i anknytning till upprätthållande av kontakter, till utkomst eller till skötseln av arbets- eller utbildningsfrågor, rättsliga angelägenheter, socialärenden eller bostadsfrågor, om inte den häktades rätt till kontakter har begränsats med stöd av 4 kap. i tvångsmedelslagen. Trots detta kan den häktade av ett viktigt skäl som hänför sig till skötseln av rättsliga angelägenheter ges tillstånd att sända e-postmeddelanden till ett sådant ombud som avses i 4 § och ta emot e-postmeddelanden av ombudet.

En förutsättning för att tillstånd ska beviljas är att användningen av e-post inte äventyrar syftet med häktningen, ordningen eller säkerheten i fängelset eller den häktades eller någon annans säkerhet och att man tillräckligt väl kan försäkra sig om meddelandets avsändare och mottagare.

Tillståndet kan återkallas om förutsättningarna för beviljande av tillstånd till användning av e-post inte längre uppfylls efter att beslutet fattats eller om den häktade bryter mot tillståndsvillkoren.

7 b §

Användning av internet

En häktad kan ges tillstånd att använda internet av något viktigt skäl i anknytning till utkomst eller till skötseln av arbets- eller utbildningsfrågor, rättsliga angelägenheter, socialärenden eller bostadsfrågor eller av något annat motsvarande viktigt skäl, om inte den häktades rätt till kontakter har begränsats med stöd av 4 kap. i tvångsmedelslagen. En förutsättning för att tillstånd ska beviljas är att den häktades tillgång till andra webbsidor än sådana som är förenliga med tillståndet har hindrats på ett tillbörligt sätt.

En förutsättning för att tillstånd ska beviljas är att användningen av internet inte äventyrar syftet med häktningen, ordningen eller säkerheten i fängelset eller den häktades eller någon annans säkerhet.

Tillståndet kan återkallas om förutsättningarna för beviljande av tillstånd till användning av internet inte längre uppfylls efter att beslutet fattats eller om den häktade bryter mot tillståndsvillkoren.

7 c §

Övervakning av elektronisk kommunikation

Utöver vad som bestäms i lagen om dataskydd vid elektronisk kommunikation (516/2004), har fängelset vid behov rätt att hämta avsändar- och mottagaruppgifter för meddelanden och samtal ur den anordning som den häktade använt för kommunikationen eller ur de anordningar eller system som fängelset tillhandahåller för förmedling och behandling av kommunikationen.

Vid övervakningen av e-postmeddelanden som en häktad mottagit och sänt tillämpas bestämmelserna i 2—5 §.

En häktad som sänder e-postmeddelanden eller använder internet får övervakas av närvarande personal och teknisk väg.

8 §

Förfarande vid granskning och kvarhållande

Beslut om läsning, kopiering och kvarhållande av brev, andra postförsändelser eller meddelanden eller e-postmeddelanden samt om avlyssning och inspelning av telefonsamtal ska vara skriftliga.

9 §

Beslutanderätt

En i arbetsordningen förordnad tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter beslutar om granskning av brev och andra postförsändelser med stöd av 1 § 2 mom. samt om öppnande av en sådan försändelse och granskning av dess innehåll med stöd av 1 § 3 mom. eller 4 § 2 mom.

En säkerhetsansvarig eller en av denne för uppgiften särskilt utsedd tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om läsning av brev, andra postförsändelser eller meddelanden med stöd av 2 §

1 mom., om utredning av avsändaren enligt 2 § 2 mom., om kopiering enligt 2 § 3 mom., om att inte underrätta den häktade om läsning enligt 2 a § 1 mom. samt om kvarhållande av försändelser eller meddelanden enligt 5 §. Ett meddelande får dock även lämnas för läsning till en sådan tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten har rätt att behandla uppgifter i säkerhetsregistret. Beslut om avlyssning och inspelning av telefonsamtal fattas av en säkerhetsansvarig.

Fängelsedirektören eller en säkerhetsansvarig beslutar om tillstånd till användning av e-post och internet och om återkallande av sådana tillstånd.

10 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om förfarandet vid granskning, läsning, kopiering och kvarhållande av brev, om avlyssning och inspelning av telefonsamtal samt om användning och övervakning av elektronisk kommunikation utfärdas genom förordning av statsrådet.

9 kap.

Besök och andra kontakter utom fängelset

1 §

Besök

De häktade har rätt att under behövlig övervakning ta emot besökare vid tidpunkter som reserverats för besök så ofta det är möjligt utan att ordningen och verksamheten i fängelset störs, på det sätt som bestäms i detta kapitel, om inte denna rätt har begränsats med stöd av 4 kap. i tvångsmedelslagen. Besök kan tillåtas även vid andra tillfällen än vid de tidpunkter som reserverats för besök, om det behövs för bevarandet av den häktades kontakter eller av något annat viktigt skäl.

Besöken ordnas i ett övervakat besöksrum där det finns konstruktionsmässiga hinder mellan den häktade och besökaren, för att säkerheten och ordningen i fängelset ska upprätthållas, införsel av förbjudna ämnen och

föremål i fängelset förhindras samt syftet med häktningen säkerställas. Besöken ska övervakas på behövligt sätt. Andra besök än oövervakade besök kan övervakas så att en anställd är närvarande vid besöket eller genom iakttagande och bildupptagning av besöket på teknisk väg. Den häktade och besökaren ska på tillbörligt sätt underrättas om övervakning som sker med hjälp av en teknisk anordning.

Samtalet mellan den häktade och besökaren får avlyssnas och upptas med hjälp av en teknisk anordning, om det av någon grundad anledning som har samband med den häktades brottsliga bakgrund, den häktades uppförande under fängelsetiden eller med besökaren behövs för att förhindra eller utreda brott, avvärja en fara som hotar ordningen i fängelset eller trygga den häktades eller någon annans säkerhet. Den häktade och besökaren ska underrättas om avlyssningen och upptagningen av samtalet innan åtgärden inleds.

Besöket kan ordnas avskilt från andra häktade och besökare, om det med beaktande av besökarens eller den häktades brottsliga bakgrund eller den häktades uppförande under häktningstiden finns skäl att misstänka att besöket kan äventyra ordningen eller säkerheten i fängelset eller fångens eller någon annans säkerhet.

Bestämmelser om övervakning av besök av ombud finns i 4 §. Bestämmelser om granskning av den som kommit för att besöka en häktad finns i 12 kap.

2 §

Oövervakade besök

Tillstånd för besök utan övervakning kan beviljas då det är fråga om besök av en nära anhörig till en häktad, någon annan närstående samt, om det finns skäl till det, även av någon annan person som är viktig för den häktade, om det är motiverat för bevarandet av den häktades kontakter eller av någon annan motsvarande orsak, om inte den häktades rätt till kontakter har begränsats med stöd av 4 kap. i tvångsmedelslagen. Förutsättning för att tillstånd till ett sådant besök ska beviljas är att besöket inte äventyrar säkerheten eller ordningen i fängelset eller den häktades eller

någon annans säkerhet och att besöket inte stör verksamheten i fängelset.

3 §

Besök av barn

En häktad kan beviljas tillstånd att ta emot besök av ett barn som är yngre än 15 år i ett rum som lämpar sig för detta, om besöket behövs för att upprätthålla kontakten mellan den häktade och barnet och besöket inte strider mot barnets bästa.

4 §

Besök av ombud

En häktad har rätt att utan ogrundat dröjsmål ta emot besök av ett ombud som avses i 8 kap. 4 § utan att någon annan är närvarande vid besöket.

Besöket får övervakas om det är nödvändigt för att upprätthålla ordningen eller säkerheten i fängelset eller om den häktade eller ombudet uttryckligen begär det. Övervakningen utförs genom synkontakt eller med hjälp av en teknisk anordning, så att samtalet mellan den häktade och ombudet inte hörs och inte upptas. Besöket kan vid behov också ordnas i ett rum där det finns konstruktionsmässiga hinder mellan den häktade och ombudet. Den häktade och ombudet ska underrättas om övervakningen av besöket innan övervakningen inleds.

Bestämmelser om anordnandet av besök med hjälp av en videolänk finns i 10 §.

5 §

Övervakade besök häktade och fångar emellan

En häktad kan beviljas tillstånd till ett övervakat besök av en annan häktad eller fånge som placerats i samma fängelse, om det är fråga om en nära anhörig till den häktade, någon annan närstående eller någon annan person som är viktig för den häktade och besöket är motiverat för bevarandet av den häktades kontakter eller av något annat viktigt skäl och den häktades rätt till kontakter

inte har begränsats med stöd av 4 kap. i tvångsmedelslagen. En förutsättning för beviljande av ett sådant besök ska beviljas är att besöket inte äventyrar ordningen eller säkerheten i fängelset eller den häktades eller någon annans säkerhet.

6 §

Avbrytande av besök

Ett besök får avbrytas om det behövs för att förhindra brott eller för att upprätthålla ordningen eller säkerheten i fängelset.

7 §

Återkallande och förvägran av besök

Ett tillstånd till besök kan återkallas om förutsättningarna för beviljande av besöket inte längre uppfylls efter att beslutet fattats.

Ett besök kan förvägras, om

1) besökaren inte kan legitimera sig på ett tillförlitligt sätt,

2) besökaren vägrar att underkasta sig säkerhetskontroll enligt 12 kap. 2 § eller kroppsvisitation enligt 12 kap. 3 §,

3) besökaren av yttre tecken att döma är berusad,

4) det finns grundad anledning att misstänka att besöket medför fara för ordningen eller säkerheten i fängelset eller den häktades eller någon annans säkerhet.

I de fall som avses i 2 mom. 1 punkten kan besöket ordnas under sådan övervakning att besöket inte äventyrar ordningen eller säkerheten i fängelset.

8 §

Besöksförbud

Om det har konstaterats att en besökare har medfört eller försökt medföra narkotika eller sådana föremål eller ämnen som avses i 5 kap. 1 § 1 mom. 1 eller 2 punkten eller 2 mom. till ett fängelse, eller har konstaterats äventyra säkerheten eller allvarligt störa ordningen i fängelset, kan besökaren meddelas ett med hänsyn till omständigheterna skäligt, högst sex månaders förbud att besöka fängel-

set. Ett besöksförbud kan förlängas, om det fortfarande behövs för att förhindra den verksamhet som ligger till grund för förbudet.

Ett besöksförbud kan omfatta ett förbud att träffa en viss häktad eller vissa häktade eller ett förbud mot tillträde till ett visst fängelse eller vissa fängelser.

Besöksförbud får inte meddelas en häktad nära anhöriga eller någon annan närstående som avses i 16 kap. 1 § 1 punkten eller den häktades ombud som avses i 8 kap. 4 §.

Beslut om besöksförbud ska vara skriftliga. Innan ett besöksförbud meddelas ska den häktade och i mån av möjlighet också besökaren höras.

9 §

Mottagning och granskning av varor

I samband med besök i ett fängelse får en liten mängd sådana varor eller föremål tas emot som det enligt 5 kap. 1 § 1 och 2 mom. är tillåtet att inneha i fängelset. Närmare föreskrifter om den egendom som får tas emot och om dess mängd samt om förfarandet vid mottagningen av varor meddelas i fängelsets i 10 kap. 1 § avsedda ordningsstadga.

De varor som besökare medför ska granskas innan de överlämnas till den häktade.

10 §

Kontakter via videolänk

En häktad ordnas möjlighet att stå i kontakt med en nära anhörig eller någon annan närstående via videolänk eller genom något annat lämpligt tekniskt kommunikationsmedel där deltagarna se och höra varandra. För bevarandet av den häktades kontakter eller av något annat viktigt skäl kan kontakt ordnas också med någon annan person som är viktig för den häktade. En förutsättning för detta är att den häktades rätt till kontakter inte har begränsats med stöd av 4 kap. i tvångsmedelslagen.

I fråga om övervakning och avbrytande av kontakter samt återkallande av tillstånd till kontakter tillämpas vad som föreskrivs i 1 § 2 mom., 6 § och 7 §.

Också besök av ett ombud kan på den häktades eller ombudets begäran ordnas via videolänk. I fråga om övervakning av besöket tillämpas vad som föreskrivs i 4 §.

11 §

Kontakter med massmedier

Om en häktad intervjuas, filmas eller fotograferas i fängelset, ska bestämmelserna om besök och besökare i detta kapitel tillämpas. Om en företrädare för ett massmedium vill intervjuas en häktad, ska en tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten fråga den häktade om han eller hon samtycker till att bli intervjuad.

12 §

Kontakter med en beskickning

Utländska häktade har rätt att stå i kontakt med en diplomatisk beskickning eller ett konsulat som företräder hemlandet, om inte kontakterna har begränsats med stöd av 4 kap. i tvångsmedelslagen.

En försändelse som en häktad adresserat till en diplomatisk beskickning eller ett konsulat ska vidarebefordras utan dröjsmål.

13 §

Privata samtal

En häktad ska i mån av möjlighet ges tillfälle till privata samtal om personliga frågor med företrädare för en församling, en organisation som utför fängelsearbete eller någon annan motsvarande institution.

14 §

Permission av synnerligen viktigt skäl och permission under ledsagning

En häktad kan beviljas tillstånd att under behövlig bevakning för en kort tid avlägsna sig från fängelset för att på finskt territorium besöka en svårt sjuk nära anhörig eller annan närstående och för att närvara vid en nära anhörigs eller annan närståendes begravning

samt av något annat motsvarande synnerligen viktigt skäl.

En häktad kan också beviljas tillstånd att under behövlig bevakning för en kort tid avlägsna sig från fängelset för att sköta ett brådskande och tvingande ärende.

15 §

Beslutanderätt

En sysselsättnings- eller säkerhetsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om övervakade besök, besök av ombud, besök av barn, besök häktade och fångar emellan, övervakade besök enligt 1 § 4 mom. och kontakter via videolänk samt om återkallande av tillstånd till dessa. En säkerhetsansvarig beslutar om avlyssning av ett övervakat besök med en teknisk anordning och upptagning vid ett övervakat besök enligt 1 § 3 mom. Fängelsedirektören eller en sysselsättnings- eller säkerhetsansvarig beslutar om besöksförbud och permission.

En tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning eller, om saken inte tål uppskov, en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter beslutar om förvägran och avbrytande av besök.

16 §

Hänvisningsbestämmelse

Bestämmelser om sådan kontroll av drogfrihet som utgör villkor för besök enligt 2 och 3 § finns i 11 kap. 7 § 3 mom. Bestämmelser om kroppsvisitation av en häktad i samband med sådana besök finns i 11 kap. 4 §.

17 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om permission, om besöksförbud och innehållet i det, om hur övervakningen av besök ska ordnas samt om besöksrummens tekniska och konstruktionsmässiga övervakningsarrangemang utfärdas genom förordning av statsrådet.

Närmare föreskrifter om hur besök ska ordnas meddelas av Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet.

10 kap.

Ordningen och disciplinen i ett fängelse

3 §

Ordningsföreseelser

En häktad kan påföras disciplinstraff, om han eller hon gör sig skyldig till en *ordningsföreseelse*. Ordningsföreseelser är att

1) i ett fängelse eller annars under uppsikt av en tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten göra sig skyldig till ett brott som inte kan förutses medföra strängare straff än böter,

2) utan tillstånd avlägsna sig från en hälsovårdsanstalt,

3) bryta mot bestämmelserna i denna lag eller bestämmelser som med stöd av lagen utfärdats genom förordning av statsrådet eller mot föreskrifter som preciserar dessa och som meddelats av Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet,

4) bryta mot fängelsets i 1 § avsedda ordningsstadga, förutsatt att ordningsstadgan uttryckligen anger att föreseelsen kan leda till disciplinstraff,

5) bryta mot villkor som uppställts för tillstånd som avses i 8 kap. 7 a och 7 b §, och

6) underlåta att följa en uppmaning eller befallning som en tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten har gett inom ramen för sin behörighet i syfte att upprätthålla ordningen och säkerheten i fängelset.

4 §

Disciplinstraff för häktade

Om en tillrättavisning inte anses vara en tillräcklig påföljd, kan den häktade disciplinärt bestraffas med

3) placering i enrum för högst tio dygn (*straff i enrum*).

8 §

Straff i enrum

Straff i enrum omfattar begränsning av egendomsinnehav, kontakter, användning av bibliotek, möjligheter att följa radio- och televisionsprogram samt hobby- och fritidsverksamhet. Avvikelser från begränsningarna kan göras, om det är motiverat med hänsyn till den häktades förhållanden. Den häktades rätt till besök och vistelse utomhus kan begränsas endast om besöken eller vistelsen utomhus äventyrar den häktades egen eller någon annans säkerhet.

Om den häktade utan avbrott varit tio dygn i enrum, får ett nytt straff i enrum inte verkställas förrän sju dygn har förflutit från det att det tidigare straffet upphörde.

En läkare eller någon annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården ska så snart som möjligt underrättas om placering i enrum. Om verkställigheten äventyrar den häktades hälsa, ska den uppskjutas eller redan inledd verkställighet avbrytas.

14 §

Avskildhet vid utredning

Medan en ordningsföreseelse som begåtts av en häktad utreds och beslutet om disciplinstraff inväntas, kan den häktade hållas avskild från övriga fångar och häktade, om det behövs för att bevara ordningen eller av andra särskilda skäl. Avskildheten får inte vara längre än nödvändigt och inte överskrida sju dygn. En läkare eller någon annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården ska så snart som möjligt underrättas om avskildheten.

15 §

Påförande av disciplinstraff

Ett ärende som gäller disciplinstraff ska behandlas vid muntligt förfarande i närvaro av fängelsedirektören, en säkerhetsansvarig, den häktade och ett ojävigt vittne. Den häktade, vittnet och någon annan person kan hö-

ras via videolänk eller genom något annat motsvarande kommunikationsmedel, om det är ändamålsenligt på grund av ett långt avstånd eller av någon annan motsvarande orsak.

16 §

Beslutanderätt

Fängelsedirektören eller, om saken inte tål uppskov, en säkerhetsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om övervakning och läsning av fängelselokaler.

11 kap.

Granskning av fängelselokaler och häktade

4 §

Kroppsvsitation

En häktad kan kroppsvisiteras, om

- 1) han eller hon misstänks för innehav av sådana otillåtna föremål eller ämnen som avses i 5 kap. 1 § 1 eller 2 mom., eller
- 2) kroppsvsitation är behövlig för att förebygga rymning, för att avvärja en fara som hotar ordningen eller säkerheten i fängelset, för att utreda en misstänkt ordningsförseelse, på grund av ankomst eller återkomst till fängelset eller i samband med oövervakade besök eller besök av barn.

Kroppsvsitation omfattar undersökning av vad den häktade har i sina kläder eller annars bär på sig. Kroppsvsitation omfattar även undersökning av den häktades mun.

6 a §

Förbud mot framställning och användning av berusningsmedel

Det är förbjudet att i fängelset framställa och använda alkohol och andra berusnings-

medel samt sådana dopningsmedel som avses i 44 kap. 16 § i strafflagen.

7 §

Kontroll av drogfrihet

Ett villkor för oövervakade besök, besök av barn och placering på en kontraktavdelning är att den häktade på begäran lämnar urin-, saliv- eller utandningsprov.

10 §

Beslutanderätt

En tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning eller en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter beslutar om säkerhetskontroll av en häktad.

En tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakningen eller, om saken inte tål uppskov, en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter beslutar om kroppsvsitation av en häktad och om kontroll av drogfrihet.

Fängelsedirektören eller en av direktören förordnad säkerhetsansvarig beslutar om specialgranskning. I enskilda fall har Brottsåklagarmyndighetens centralförvaltningsenhet har rätt att besluta om utförande av specialgranskning.

Fängelsedirektören beslutar om kroppsbesiktning.

13 kap.

Säkerhetsåtgärder och användning av maktmedel

4 §

Observation i isolering

Om det finns grundad anledning att misstänka att en häktad under vistelsen i fängelset eller vid ankomsten till fängelset har förbjudna ämnen eller föremål som avses i 5

kap. 1 § 1 eller 2 mom. i sin kropp, får den häktade placeras i ett rum eller en cell där det med hjälp av teknisk utrustning eller på annat sätt är möjligt att dygnet runt observera och övervaka den häktade och hur att de förbjudna ämnena eller föremålen lämnar hans eller hennes kropp. Då kan man också kräva att den häktade använder särskild observationsklädsel. En häktade som använder observationsklädsel ska på begäran utan dröjsmål ges tillträde till toaletter.

Observation i isolering får fortgå tills de förbjudna ämnena eller föremålen har lämnat den häktades kropp eller tills det annars inte längre finns skäl till isolering. Observation i isolering får dock inte fortgå längre än sex dygn. Om observationen äventyrar den häktades hälsa, ska den avbrytas. Om det vid kroppsbesiktning har upptäckts att den häktade har föremål eller ämnen som avses i 1 mom. i kroppen, får tiden för observation i isolering förlängas också efter den maximala tiden på sex dygn, dock med ytterligare högst tre dygn.

En yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården ska utan dröjsmål underrättas om att en häktad har ställts under observation i isolering. En läkare eller någon annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården ska så snart som möjligt undersöka den häktades hälsotillstånd. Den häktade ska noggrant iakttas genom teknisk övervakning och på annat sätt.

9 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om verkställighet av och förhållandena under observation, observation i isolering och avskildhet samt om maktmedelsredskap, fängslan och antecknande av beslut som avses i 8 § utfärdas genom förordning av statsrådet.

Närmare föreskrifter om användning av maktmedel samt om utbildning i hur säkerhetsåtgärder ska vidtas samt hur maktmedel och maktmedelsredskap ska användas meddelas av Brottsförmyndighetens centralförvaltningsenhet.

14 kap

Transport av häktade

2 §

Tiden för transport

Om transporten med användning av sedvanliga transportrutter eller transportmedel tar oskäligt länge med beaktande av orsaken till transporten, transportsträckan eller den häktades hälsotillstånd ska en annan rutt eller ett annat transportmedel användas för transporten.

4 §

Bemötande av häktade under transport

Den som transporteras får inte under transporten ta emot pengar, ämnen eller föremål av utomstående personer. Försändelser med pengar, ämnen eller varor som riktats till den som transporteras kan tas om hand av den tjänsteman som svarar för transporten för förvaring, om det finns särskilda skäl till det.

15 kap.

Ändringssökande

1 §

Beslut i vilka ändring får sökas

En häktad får begära omprövning av eller anföra besvär över Brottsförmyndighetens beslut som gäller

1) avskilt boende på egen begäran enligt 3 kap. 2 § 2 mom., användning av egna kläder enligt 3 kap. 3 § eller avvikelser från den normala kosten enligt 3 kap. 4 §,

2) förvägran av innehav av egendom enligt 5 kap. 1 §, användning av pengar enligt 5 kap. 4 § eller sysselsättnings- eller brukspenning som lämnas obetald enligt 5 kap. 7 §,

3) temporär vård utanför fängelset enligt 6 kap. 2 §,

4) kvarhållande av brev eller postförsändelser enligt 8 kap. 5 §,

5) besöksförbud enligt 9 kap. 8 § eller permission av synnerligen viktigt skäl enligt 9 kap. 14 § 1 mom.,

6) varning, förlust av rättigheter eller straff i enrum enligt 10 kap. 4 §,

7) placering under observation enligt 13 kap. 3 § eller observation i isolering enligt 13 kap. 4 § eller avskildhet enligt 13 kap. 5 §,

8) andra beslut som avses i 5 § i förvaltningsprocesslagen (586/1996) och som fattats med stöd av denna lag, om inte sökande av ändring har förbjudits med stöd av 2 § i detta kapitel.

Besökaren till en häktad får begära omprövning av och anföra besvär över Brottspåföljdsmyndighetens beslut om besöksförbud enligt 9 kap. 8 §.

Den som sänt ett brev till en häktad eller är mottagare av ett brev från en häktad får begära omprövning av och anföra besvär över Brottspåföljdsmyndighetens beslut om kvarhållande av brevet eller postförsändelsen enligt 8 kap. 5 §.

2 §

Förbud mot att söka ändring

En häktad får inte begära omprövning av eller anföra besvär över Brottspåföljdsmyndighetens beslut som gäller

1) placering i ett fängelse enligt 2 kap. 1 § 1 eller 2 mom.,

2) placering i fängelset enligt 3 kap. 1 §, placering i boende enligt 3 kap. 2 § 1 mom. eller placering på kontraktavdelning enligt 5 kap. 4, förflyttning till ett annat fängelse enligt 3 kap. 6 a § eller tillåtelse för en häktad att avlägsna sig från fängelset för att höras hos någon annan myndighet än en domstol enligt 3 kap. 8 § 2 mom.,

3) placering i sysselsättning enligt 4 kap. 1 § eller tillstånd till eget arbete enligt 4 kap. 2 §,

4) läsning och kopiering av brev, andra postförsändelser eller meddelanden enligt 8 kap. 2 §, avlyssning och inspelning av telefonsamtal enligt 8 kap. 7 §, tillstånd till an-

vändning av e-post enligt 8 kap. 7 a § eller tillstånd till användning av internet enligt 8 kap. 7 b §,

5) besök enligt 9 kap. 2, 3, 5 eller 10 §, mottagning av varor i samband med besök enligt 9 kap. 9 § eller permission enligt 9 kap. 14 § 2 mom.

3 §

Förfarande vid ändringsökande

På sökande av ändring tillämpas i övrigt bestämmelserna i 20 kap. 3—9 § i fängelselagen.

16 kap.

Särskilda bestämmelser

1 §

Tillämpning av fängelselagen

Vid verkställighet av häktning tillämpas vad som föreskrivs om verkställighet av fängelse i följande bestämmelser i fängelselagen:

1) 1 kap. 4 § om brottspåföljdsregionernas uppgift, 5 a § om nära anhörig och annan närstående, 6, 8 och 9 § om utövande av befogenheter och om behörighet, samt 11 § om handräckning,

2) 4 kap. 1 § 1 mom. om fängelser och 3 § om ersättande av resekostnader,

3) 5 kap. 1 § 1 mom. om avdelningar, 8 § om dagordningen på en avdelning och 9 § 1 mom. om beslutanderätten vid fastställande av dagordningen på avdelningarna,

4) 7 kap. 1 § om bostadsrum,

5) 10 kap. 9 § om dödsfall,

6) 11 kap. 1 § om fritidsverksamhet, 3 § 1 mom. om ordnande av religiösa sammankomster och 4 § 1 mom. om bibliotek,

7) 13 kap. 2 § 1 mom. om besöksrum och 11 § om minderåriga besökares tillträde till fängelset,

8) 14 kap. 11 § om rätten att besluta om permission, samt

9) 19 kap. om anmälningar, lämnande av upplysningar och rätten att förtiga uppgifter.

—————
Denna lag träder i kraft den 20 .

På verkställighet av beslut som gäller bemötandet av en häktad tillämpas de bestämmelser som gällde när beslutet fattades. bestämmelserna i denna lag ska dock tillämpas då ett ärende tas till ny behandling på grund av överträdelse av villkor, förändrade förutsättningar, en lagstadgad tidsfrist eller av någon annan motsvarande anledning.

På handläggningen om omprövning eller besvär som är anhängiga då denna lag träder i kraft tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdande. Bestämmelserna i denna lag ska dock tillämpas på överklagande av förvaltningsdomstolens beslut som har fattats efter lagens ikraftträdande.

—————

3.

Lag**om ändring av strafflagen**

I enlighet med riksdagens beslut upphävs i strafflagen (89/1889) 2 kap. 15 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 697/1991, samt *ändras* 2 c kap. 3 § och 6 kap. 13 § 1 mom., sådana de lyder, 2 c kap. 3 § i lag 780/2005 och 6 kap. 13 § 1 mom. i lag 515/2003, som följer:

2 c kap.

Om fängelse

3 §

Fängelsestraffets tidsenheter

När fängelsestraff döms ut är tidsenheterna år, månader och dagar. Straff som underskrider tre månader döms ut i dagar. Som ett år betraktas 365 dagar och som en månad 30 dagar.

6 kap.

Om bestämmande av straff

13 §

Avräkning av tiden för frihetsberövande

Om någon döms till ett fängelsestraff på viss tid för en gärning på grund av vilken gärningsmannen har varit berövad friheten oavbrutet i minst ett dygn, ska domstolen avräkna tiden för frihetsberövandet från straffet eller anse frihetsberövandet som fullt avtjänat straff. Tiden för frihetsberövandet räknas i dagar.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag**om ändring av 4 kap. 1 § i tvångsmedelslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i tvångsmedelslagen (806/2011) 4 kap. 1 § 2 mom. som följer:

4 kap.

Begränsning av kontakter

1 §

Förutsättningar för begränsning av kontakter

Kontakter med det ombud som avses i 8
kap. 4 § i häktninglagen (768/2005) får inte

begränsas. Kontakter med nära anhöriga eller
andra närstående och kontakter med den be-
skickning som avses i 9 kap. 12 § i häkt-
ningslagen får begränsas endast av särskilt
vägande skäl som hänför sig till utredning av
brottet. Kontakter med nära anhöriga får be-
gränsas endast i den utsträckning det är nöd-
vändigt för syftet med gripandet, anhållandet
eller häktningen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag**om ändring av 40 § i lagen om övervakad frihet på prov**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om övervakad frihet på prov (629/2013) 40 § 2 mom. som följer:

40 §

Ändringssökande

Vid behandlingen av begäran om omprövning och besvär iakttas i övrigt 20 kap. 3—9 § i fängelselagen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

6.**Lag****om ändring av 12 b § i lagen om förvaltningsdomstolarna**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om förvaltningsdomstolarna (430/1999) 12 b § 2 mom., sådant det lyder i lag
422/2007, som följer:

12 b §

*Domförhet med en ledamot*hjälpslagen (257/2002), 20 kap. 5 § i fängelselagen (767/2005) och 85 § i barnskyddslagen.

Bestämmelser om förvaltningsdomstolens domförhet med en domare finns i 193 § 2 mom. i utlänningslagen, 27 § 2 mom. i rätts-

Denna lag träder i kraft den 20 .

7.

Lag

om ändring av 10 § i lagen om behandling av personuppgifter vid verkställighet av straff

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om behandling av personuppgifter vid verkställighet av straff (422/2002) 10 §,
sådan den lyder i lag 777/2005, som följer:

10 §

Besöksförbudsregistret

För upprätthållande av ordningen och säkerheten i en anstalt förs ett besöksförbudsregister. Registret innehåller uppgifter om personer som har meddelats besöksförbud enligt 13 kap. 10 § i fängelselagen

(767/2005) eller 9 kap. 8 § i häktningsslagen (768/2005). För registret insamlas utöver uppgifter för specificering av den som meddelats besöksförbud även uppgifter om besöksförbudets innehåll och grund samt besöksförbudets giltighetstid.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 24 april 2014

Statsminister

JYRKI KATAINEN

Justitieminister *Anna-Maja Henriksson*

1.

Lag**om ändring av fängelselagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i fängelselagen (767/2005) 1 kap. 4 § 1 mom., 8 och 9 §, 3 kap. 1 §, 4 § 1 mom., 7 § 2 mom. och 8 §, 4 kap. 7 §, 9 § 1 mom. och 12 §, 5 kap. 3 § och 9 § 2 mom., 6 kap. 2 § 2 mom., 3 § 1 mom., 5 § 2 mom. och 6 §, 7 kap. 1 § 1 mom., 2, 7 och 8 §, 8 kap. 13 § 1 mom. och 14 §, 9 kap. 1 § 1 mom., 2 §, 5 § 1 mom., 9 § 1 mom. och 10 §, 11 kap. 2 § 1 mom. 3 punkten, 3 § 1 mom. 2 punkten och 8 § 1 mom., 12 kap. 1 och 2 §, 4 § 2 mom., 7–12 §, 13 kap., 15 kap. 3 § 1 mom. 5 punkten, 4 §, 8 §, 10 § 2 mom., 14 §, 15 § och 16 § 2 mom., 16 kap. 4 §, 7 § 3 mom. och 10 §, 18 kap. 4 och 9 §, 19 kap. 2, 5 och 6 §, 20 kap. samt 21 kap. 2 §.

av dem 1 kap. 4 § 1 mom., 8 och 9 §, 3 kap. 8 §, 4 kap. 7 och 12 §, 5 kap. 9 § 2 mom., 6 kap. 6 §, 7 kap. 8 §, 9 kap. 5 § 1 mom., 12 kap. 11 §, samt 18 kap. 9 § sådana de lyder i lag 735/2011, 8 kap. 14 §, 9 kap. 2 och 10 §, 16 kap. 10 § och 18 kap. 4 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 735/2011, 12 kap. 2 och 8 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 265/2007, 12 kap. 1 § och 4 § 2 mom. sådana de lyder i lag 265/2007 och 21 kap. 2 § sådan den lyder i lag 631/2013, samt

fogas till 1 kap. en ny 5 a § och till kapitlets 12 § ett nytt 2 mom., till 3 kap. nya 7 a och 7 b §, till 6 kap. en ny 3 a §, till 7 kap. 5 § ett nytt 3 mom. och till kapitlet en ny 6 a §, till 10 kap. en ny 6 a §, till 11 kap. 4 § ett nytt 3 mom. och till kapitlet en ny 9 §, till 12 kap. nya 2 a, 6 a, 9 a och 9 b §, till 14 kap. 8 § ett nytt 3 mom., till 16 kap. nya 6 a och 7 a §, till 17 kap. 1 § ett nytt 4 mom. samt till 19 kap. 5 § ett nytt 2 mom. som följer:

*Gällande lag**Föreslagen lydelse*

1 kap.

1 kap.

Allmänna bestämmelser om verkställighet av fängelse**Allmänna bestämmelser om verkställighet av fängelse**

4 §

4 §

*Organisationen för verkställighet av fängelse**Organisationen för verkställighet av fängelse*

För verkställighet av fängelse svarar Brottspåföljdsmyndigheten. Brottspåföljdsmyndigheten är uppdelad i brottspåföljdsregioner. Varje brottspåföljdsregion har ett bedömningscentrum och fängelser. För hälsovården svarar hälsovårdsenheten.

För verkställighet av fängelse svarar Brottspåföljdsmyndigheten. Brottspåföljdsmyndigheten är uppdelad i brottspåföljdsregioner. Varje brottspåföljdsregion har ett bedömningscentrum och fängelser. För hälsovården svarar hälsovårdsenheten. *För verk-*

ställighet av domar svarar en riksomfattande verkställighetsenhet.

5 a §

Nära anhörig och annan närstående

I denna lag avses med nära anhöriga en fånges make och syskon samt fångens släktingar i rätt upp- och nedstigande led. Med annan närstående avses fångens sambo eller någon annan person som fången bott tillsammans med före ankomsten till fängelset.

8 §

Behörigheten inom en brottspåföljdsregion

Den beslutanderätt som avses i denna lag ska inom en brottspåföljdsregion utövas av en tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten. I denna lag avsedda tjänstemän vid Brottspåföljdsmyndigheten är

- 1) regiondirektörerna,
- 2) direktörerna för bedömningscentrumen,
- 3) fängelsedirektörerna,
- 4) tjänstemän som svarar för verkställigheten av domar (*verkställighetsansvarig*),
- 5) tjänstemän som svarar för ordnandet av sysselsättning i fängelset (*sysselsättningsansvarig*),
- 6) tjänstemän som svarar för ordningen och säkerheten i fängelset (*säkerhetsansvarig*),
- 7) tjänstemän i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning,
- 8) tjänstemän som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter, och
- 9) andra tjänstemän vid Brottspåföljdsmyndigheten.

Regiondirektören har i enskilda fall rätt att överta avgörandet av ett ärende som i denna lag anförtrotts en tjänsteman som avses i 1 mom. 2—8 punkten. En fängelsedirektör har i enskilda fall rätt att överta avgörandet av ett ärende som anförtrotts en tjänsteman som avses i 1 mom. 4—8 punkten. Den säkerhetsansvarige har i enskilda fall rätt att överta avgö-

8 §

*Behörigheten inom **Brottspåföljdsmyndigheten***

Den beslutanderätt som avses i denna lag ska inom en brottspåföljdsregion utövas av tjänstemän vid Brottspåföljdsmyndigheten. I denna lag avsedda tjänstemän vid Brottspåföljdsmyndigheten är

- 1) regiondirektörerna,
- 2) direktörerna för bedömningscentrumen,
- 3) fängelsedirektörerna,
- 4) tjänstemän som svarar för ordnandet av sysselsättning i fängelset (*sysselsättningsansvariga*),
- 5) tjänstemän som svarar för ordningen och säkerheten i fängelset (*säkerhetsansvariga*),
- 6) tjänstemän i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning,
- 7) tjänstemän som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter, och
- 8) andra tjänstemän vid Brottspåföljdsmyndigheten.

Regiondirektören har i enskilda fall rätt att överta avgörandet av ett ärende som i denna lag anförtrotts en tjänsteman som avses i 1 mom. 2—7 punkten. En fängelsedirektör har i enskilda fall rätt att överta avgörandet av ett ärende som anförtrotts en tjänsteman som avses i 1 mom. 4—7 punkten. En säkerhetsansvarige har i enskilda fall rätt att överta

randet av ett ärende som anförtrotts en tjänsteman som avses i 1 mom. 7 och 8 punkten. En tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen har i enskilda fall rätt att överta avgörandet av ett ärende som anförtrotts en tjänsteman som avses i 1 mom. 8 punkten.

avgörandet av ett ärende som anförtrotts en tjänsteman som avses i 1 mom. 6 eller 7 punkten. En tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning har i enskilda fall rätt att överta avgörandet av ett ärende som anförtrotts en tjänsteman som avses i 1 mom. 7 punkten.

För verkställigheten av domar svarar tjänstemän vid verkställighetsenheten (verkställighetsansvariga). Verkställighetsenhetens direktör har i enskilda fall rätt att överta avgörandet av ett ärende som anförtrotts en annan verkställighetsansvarig.

9 §

Behörighet utom tjänstetid

Fängelsedirektörens beslutanderätt får, om saken inte tål uppskov, utom tjänstetid utövas även av den jourhavande tjänstemannen inom brottspåföljdsregionen i ärenden som gäller

- 1) förvägran av vistelse utomhus,
- 2) överföring av fångar till temporär undersökning och vård utanför fängelset,
- 3) permission av synnerligen viktigt skäl,
- 4) specialgranskning,
- 5) kroppsbesiktning,
- 6) hållande i förvar,
- 7) anmälningar som avses i 19 kap. 1, 2, 4, 5 och 8 §, *samt*
- 8) villkorlig frigivning av en fånge.

Endast en tjänsteman som avses i 8 § 1 mom. 1—6 punkten eller någon annan tjänsteman med tillräcklig utbildning får vara jourhavande tjänsteman.

12 §

Hänvisningsbestämmelse

9 §

Behörighet utom tjänstetid

Fängelsedirektörens beslutanderätt får, om saken inte tål uppskov, utom tjänstetid utövas även av den jourhavande tjänstemannen inom brottspåföljdsregionen i ärenden som gäller

- 1) förvägran av vistelse utomhus,
- 2) överföring av fångar till temporär undersökning och vård utanför fängelset,
- 3) permission av synnerligen viktigt skäl,
- 4) specialgranskning,
- 5) kroppsbesiktning,
- 6) hållande i förvar,
- 7) anmälningar som avses i 19 kap. 1, 2, 4, 5 och 8 §,
- 8) villkorlig frigivning av en fånge.

En verkställighetsansvarigs beslutanderätt när det gäller beslut om strafftiden får, om saken inte tål uppskov, utövas av den jourhavande tjänstemannen inom brottspåföljdsregionen.

Endast en tjänsteman som avses i 8 § 1 mom. 1—5 punkten eller någon annan tjänsteman med tillräcklig utbildning får vara jourhavande tjänsteman.

12 §

Hänvisningsbestämmelse

I fråga om behandlingen av personuppgifter i samband med verkställigheten av straff föreskrivs särskilt.

3 kap.

Beräkning av strafftid

1 §

Beräkning av längden av fängelsestraff på viss tid

När fängelsestraff på viss tid verkställs skall strafftiden beräknas enligt kalendertid i fråga om år och månader. De dagar som eventuellt ingår i domen skall läggas till den tid som fås på detta sätt. Ett fängelsestraff som dömts ut i dagar skall omräknas i månader så att trettio dagar betraktas som en månad.

Den avräkning av tiden för frihetsberövande som avses i 6 kap. 13 § i strafflagen (39/1889) beaktas i straffverkställigheten enligt vad som fastställts i domstolens beslut. En avräkning som hänför sig till en och samma kalendertid beaktas endast en gång. Om den dömda under den nämnda kalendertiden har avtjänat ett fängelsestraff eller förvandlingsstraff, skall avräkning inte göras för denna tid. Fängelsestraffet är helt avtjänat när hela straffet som avses i 2 c kap. 11 § i strafflagen är avtjänat eller den prövotid som avses i 13 § i samma kapitel har löpt ut.

Fången skall utan dröjsmål underrättas om beräkningen av strafftiden.

4 §

Sammanräkning av fängelsestraff på viss tid och förvandlingsstraff

Om förvandlingsstraff skall avtjänas utöver ett fängelsestraff eller separat, skall straffen sammanräknas. Den dömda avtjänar i sådana fall först förvandlingsstraffet.

3 kap.

Beräkning av strafftid

1 §

Beräkning av längden av fängelsestraff på viss tid

När fängelsestraff på viss tid verkställs ska strafftiden beräknas i dagar. Ett fängelsestraff som dömts ut i år och månader omvandlas till dagar, så att ett år blir 365 dagar och en månad blir 30 dagar.

Den avräkning av tiden för frihetsberövande som utförs med stöd av 6 kap. 13 § i strafflagen (39/1889) räknas i dagar. Avräkningen beaktas i straffverkställigheten enligt vad som fastställts i domstolens beslut. En avräkning som hänför sig till en och samma kalendertid beaktas endast en gång. Om den dömda under den nämnda kalendertiden har avtjänat ett fängelsestraff eller förvandlingsstraff, ska avräkning inte göras för denna tid. Fängelsestraffet är helt avtjänat när hela straffet som avses i 2 c kap. 11 § i strafflagen är avtjänat eller den prövotid som avses i 13 § i det kapitel har löpt ut.

4 §

Sammanräkning av fängelsestraff på viss tid och förvandlingsstraff

Om förvandlingsstraff ska avtjänas utöver ett fängelsestraff eller separat, ska straffen sammanräknas.

7 §

Inräkning i strafftiden

Den tid som en fånge med stöd av 8 kap. 6 § eller 9 § 1 eller 3 mom. eller 14 kap. 1 § befinner sig utanför fängelset skall inräknas i strafftiden, om fången återvänder till fängelset vid den tidpunkt som nämns i tillståndsvillkoren. Om en fånge inte återvänder vid den utsatta tidpunkten, skall tiden från och med början av det dygn då fången borde ha återvänt till fängelset till slutet av det dygn då fången återvände till fängelset eller greps för återförpassning till fängelset inte inräknas i strafftiden.

7 §

Inräkning i strafftiden

Den tid som en fånge med stöd av 8 kap. 6 § eller 9 § 1 eller 3 mom. eller 14 kap. 1 § befinner sig utanför fängelset *ska* inräknas i strafftiden, om fången återvänder till fängelset vid den tidpunkt som nämns i *villkoren för tillståndet*. Om en fånge inte återvänder vid den utsatta tidpunkten, *ska* tiden från och med början av det dygn då fången borde ha återvänt till fängelset till slutet av det dygn då fången återvände till fängelset eller greps för återförpassning till fängelset inte inräknas i strafftiden. *Om det finns ett tvingande skäl till att fången inte återvänt inom utsatt tid, inräknas tiden dock i strafftiden. Tiden kan inräknas i strafftiden också om förseningen varit mycket liten och det skulle vara oskäligt att inte inräkna tiden i strafftiden.*

7 a §

Strafftidsbeslut

Den som avtjänar ett fängelsestraff på viss tid eller förvandlingsstraff för böter ska meddelas ett strafftidsbeslut som innefattar de uppgifter som avses i 1—7 § samt information om tidpunkten för frigivning.

I strafftidsbeslutet för den som avtjänar fängelse på livstid eller straffet i dess helhet anges den tidpunkt vid vilken fången tidigast kan frigives villkorligt.

Strafftidsbeslutet ska delges fången utan dröjsmål.

7 b §

Rättelse av fel i strafftidsbeslut

Sak-, skriv- och räknefel i ett strafftidsbeslut får rättas utan fångens samtycke, om inte rättelsen leder till ett oskäligt slutresultat för fången med beaktande av frigivningstidpunktens närhet, felets obetydlighet, felets inver-

kan på genomförandet av frigivningsplanen eller någon annan därmed jämförbar orsak.

8 §

Beslutanderätt

Beslut om inräkning i strafftiden fattas av en verkställighetsansvarig. Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet beslutar *dock* om inräkning i strafftiden enligt 7 § 3 mom.

4 kap.

Ankomst till ett fängelse och placering i fängelset

7 §

Förfarandet vid utarbetandet av planen

Planen för strafftiden ska utarbetas i bedömningscentrumet. Planen preciseras i det fängelse i vilket fången i fråga placeras.

Planen ska beredas i samarbete med fången. Planen för strafftiden utarbetas med fångens samtycke i behövligt samarbete med myndigheterna i fångens hem- eller boningskommun och andra myndigheter, privata sammanslutningar och enskilda. För att främja fångens anpassning till samhället ska frigivningsplanen dessutom enligt behov utarbetas i samarbete med socialvårds-, hälsovårds-, boende- samt arbetskraftsmyndigheterna i fångens hem- eller boningskommun, om fången samtycker till detta.

Genomförandet av planen ska följas. Planen ska tas till ny behandling med regelbundna intervaller, samt även om den inte iakttas. Den tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten som utsetts för detta uppdrag ska svara för

8 §

Beslutanderätt

Straffidsbeslut fattas av en verkställighetsansvarig. *Verkställighetsdirektören* beslutar om inräkning i strafftiden enligt 7 § 3 mom.

4 kap.

Ankomst till ett fängelse och placering i fängelset

7 §

Förfarandet vid utarbetandet av planen

Planen för strafftiden ska utarbetas i bedömningscentrumet *eller i någon annan enhet som svarar för inledandet av verkställighetsåtgärderna*. Planen preciseras i det fängelse i vilket fången i fråga placeras.

Planen ska beredas i samarbete med *den som dömts till fängelsestraff*. Planen för strafftiden *och den frigivningsplan som ingår i den ska med den dömdes* samtycke i behövlig *utsträckning* utarbetas i samarbete med socialvårds-, hälsovårds-, boende- och arbetskraftsmyndigheterna i den dömdes hem- eller boningskommun, andra myndigheter samt privata sammanslutningar och enskilda *personer*.

Den tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten som utsetts för detta uppdrag ska svara för att genomförandet av planen följs. Genomförandet av planen ska följas och planen ska hållas uppdaterad. Planen ska tas till ny

att genomförandet av planen följs.

behandling tillsammans med fången med regelbundna intervaller, samt även om den inte iakttas.

9 §

Placering i öppen anstalt

En dömd kan från frihet placeras direkt i en öppen anstalt om han eller hon tillsammans eller separat skall avtjäna ett förvandlingsstraff för böter eller ett fängelsestraff på högst ett år. Ett villkor för placering i öppen anstalt är att fången förbinder sig till drogfrihet och att genomgå sådan kontroll av drogfrihet som avses i 16 kap. 7 § 3 mom.

9 §

Placering i öppen anstalt

En dömd kan från frihet placeras direkt i en öppen anstalt om han eller hon tillsammans eller separat ska avtjäna ett förvandlingsstraff för böter och ett fängelsestraff på högst två år. *Den dömd kan åläggas att anmäla sig i ett slutet fängelse före han eller hon förpassas till öppen anstalt.* Ett villkor för placering i öppen anstalt är att fången förbinder sig till drogfrihet och att genomgå sådan kontroll av drogfrihet som avses i 16 kap. 7 § 3 mom.

12 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om verkställighetshandlingarna, de uppgifter som bedömningscentrumen ska sköta, förpassning av dömda till fängelse, antecknande av ankomstgranskning samt innehållet i och utarbetandet av planer för strafftiden utfärdas genom förordning av statsrådet.

Närmare föreskrifter om ankomstgranskningen och verksamheten vid bedömningscentrumen meddelas av Brottsförmyndighetens centralförvaltningsenhet.

12 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om verkställighetshandlingarna, de uppgifter som bedömningscentrumen ska sköta, förpassning av dömda till fängelse, antecknande av ankomstgranskning samt innehållet i och utarbetandet av planer för strafftiden utfärdas genom förordning av statsrådet.

Närmare föreskrifter om *ankomstgranskning, bedömning, placering i en öppen anstalt och planmässigt genomförande av straffet* meddelas av Brottsförmyndighetens centralförvaltningsenhet.

5 kap.

Placering i fängelset

3 §

Avskilt boende på egen begäran

En fånge skall *beredas möjlighet att* på egen begäran helt eller delvis bo avskild från andra fångar, om fången har grundad anledning

5 kap.

Placering i fängelset

3 §

Avskilt boende på egen begäran

En fånge *ska* på egen begäran *ges möjlighet att* helt eller delvis bo avskild från andra fångar, om fången har grundad anledning att

ning att tro att hans eller hennes personliga säkerhet är *hotad eller om det finns någon annan godtagbar anledning till avskilt boende*.

Rättigheterna för den som på egen begäran hålls avskild får inte begränsas mer än vad som nödvändigtvis orsakas av det avskilda boendet.

9 §

Beslutanderätt

En sysselsättningsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen beslutar om placering av fångar på avdelningar, så som bestäms i fängelsets arbetsordning. Den överläkare som svarar för verksamheten på en sjukhusenhet vid Brottspåföljdsmyndigheten beslutar om intagning på sjukhusenheten och utskrivning därifrån.

tro att hans eller hennes personliga säkerhet är hotad.

Rättigheterna för den som på egen begäran hålls avskild får inte begränsas mer än vad som nödvändigtvis orsakas av det avskilda boendet. *Grunderna för det avskilda boendet ska omprövas minst var fjärde månad.*

9 §

Beslutanderätt

En sysselsättningsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom *styrning* eller *övervakning* beslutar om placering av fångar på avdelningar, så som bestäms i fängelsets arbetsordning. *En sysselsättnings- eller säkerhetsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om avskilt boende på en fånges egen begäran.* Den överläkare som svarar för verksamheten på en sjukhusenhet vid Brottspåföljdsmyndigheten beslutar om intagning på sjukhusenheten och utskrivning därifrån.

6 kap.

Förflyttning från ett fängelse till ett annat

2 §

Förflyttning från öppen anstalt till slutet fängelse

En fånge kan omedelbart förflyttas till ett slutet fängelse för den tid som inledandet av förundersökning av det brott som avses i 1 mom. 1 punkten eller utredningen av en ordningsförseelse kräver. En fånge kan också förflyttas till ett slutet fängelse för att de förutsättningar som avses i 1 mom. 6 punkten skall kunna utredas.

6 kap.

Förflyttning från ett fängelse till ett annat

2 §

Förflyttning från öppen anstalt till slutet fängelse

En fånge kan omedelbart förflyttas till ett slutet fängelse för den tid som inledandet av förundersökning av det brott som avses i 1 mom. 1 punkten eller utredningen av en ordningsförseelse kräver. En fånge kan också förflyttas till ett slutet fängelse för att de förutsättningar som avses i 1 mom. 6 punkten *ska kunna utredas eller för att avtjäna ett sådant straff i enrum som avses i 15 kap. 4 § 1 mom. 3 punkten.* En fånge kan också förflyttas till ett slutet fängelse om fången är be-

*rusad vid ankomsten till en öppen anstalt i
enlighet med en placering enligt 4 kap. 9 §.*

3 §

Förflyttning till ett annat fängelse

En fånge kan förflyttas från ett slutet fängelse till ett annat slutet fängelse eller från en öppen anstalt till en annan öppen anstalt, om det främjar genomförandet av planen för strafftiden eller annars är motiverat och det kan antas att fången anpassar sig till förhållandena i det andra fängelset.

3 §

Förflyttning till ett annat fängelse

En fånge kan förflyttas från ett slutet fängelse till ett annat slutet fängelse eller från en öppen anstalt till en annan öppen anstalt, om det främjar genomförandet av planen för strafftiden eller annars är motiverat och det kan antas att fången anpassar sig till förhållandena i det andra fängelset. *Fången kan förflyttas utan eget samtycke.*

3 a §

Kortvarig förflyttning till ett annat fängelse

En fånge kan för en kort tid förflyttas till ett annat fängelse om det är motiverat för anordnandet av ett besök eller en permission eller av någon annan motsvarande orsak.

5 §

Närvaro vid domstol eller andra myndigheter

Om en fånge kallas för att personligen höras hos någon annan myndighet än en domstol, kan fången för detta ändamål tillåtas avlägsna sig från fängelset för den tid som hörandet kräver.

5 §

Närvaro vid domstol eller andra myndigheter

Om en fånge kallas för att personligen höras hos någon annan myndighet än en domstol, kan fången för detta ändamål tillåtas avlägsna sig från fängelset för den tid som hörandet kräver. *Denna tid får inte, inklusive restiden, överskrida 14 dagar, om det inte finns ett särskilt vägande skäl till det som följer av grunden för hörandet, av att fången ska hållas avskild eller av någon annan motsvarande grund.*

6 §

Beslut om förflyttning

Beslut om förflyttning av fångar inom en brottspåföljdsregion fattas av direktören för bedömningscentrumet, om direktören inte överfört beslutanderätten i frågan till den fängelsedirektör som nämns i planen för strafftiden. Om en fånge förflyttas till en annan brottspåföljdsregion, förutsätter förflyttningen samtycke av direktören för bedömningscentrumet i den mottagande brottspåföljdsregionen.

Även Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet kan fatta beslut om förflyttning av fångar i syfte att jämna ut beläggingsgraden mellan brottspåföljdsregionerna.

Fängelsedirektören beslutar om fången ska tillåtas avlägsna sig från fängelset enligt 5 § 2 mom. Om vistelsen utanför fängelset överskrider sju dygn, ska ärendet avgöras av direktören för bedömningscentrumet eller, på förordnande av direktören, av den verkställighetsansvarige.

7 kap.

Basvård och boende

1 §

Fångarnas bostadsrum

Fångar skall ha ändamålsenliga bostads- och tvättrum till sitt förfogande. När fängelser byggs och renoveras, skall de egentliga bostadsrummen utrustas så att de uppfyller de krav som i den allmänna bygglagstiftningen ställs på bostadsrum.

6 §

Beslut om förflyttning

Direktören för bedömningscentrumet *eller den tjänsteman som enligt arbetsordningen är ställföreträdare för direktören* beslutar om förflyttning av fångar inom en brottspåföljdsregion. *Direktören för bedömningscentrumet kan också överföra beslutanderätten i frågan till den fängelsedirektör som nämns i planen för strafftiden.* Om en fånge förflyttas till en annan brottspåföljdsregion, förutsätter förflyttningen samtycke av direktören för bedömningscentrumet i den mottagande brottspåföljdsregionen *eller av den tjänsteman som enligt arbetsordningen är ställföreträdare för den direktören.*

Även Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet kan fatta beslut om förflyttning av fångar i syfte att jämna ut beläggingsgraden mellan brottspåföljdsregionerna.

Fängelsedirektören *eller en säkerhets- eller sysselsättningsansvarig* beslutar om *en fånge* ska tillåtas avlägsna sig från fängelset enligt 5 § 2 mom. Om vistelsen utanför fängelset överskrider sju dygn, ska *beslutet* fattas av direktören för bedömningscentrumet *eller av den tjänsteman som enligt arbetsordningen är ställföreträdare för direktören.*

Direktören för det mottagande fängelset eller en säkerhetsansvarig i det mottagande fängelset beslutar om en sådan kortvarig förflyttning av en fånge till ett annat fängelse som avses i 3 a §, efter att ha hört direktören för placeringsfängelset.

7 kap.

Basvård och boende

1 §

Fångarnas bostadsrum

Fångar *ska* ha ändamålsenliga bostads- och tvättrum till sitt förfogande. När fängelser byggs och renoveras, *ska* de egentliga bostadsrummen utrustas så att de uppfyller de krav som i den allmänna bygglagstiftningen ställs på bostadsrum. *Fångarna ska ha till-*

gång till toaletter vid alla tider på dygnet.

2 §

Klädsel

I öppna anstalter skall fångarna använda sina egna kläder.

I slutna fängelser får fångarna använda egna kläder. Användningen av egna kläder kan begränsas av skäl som hänför sig till ordningen i fängelset eller övervakningen eller arbetarskyddet.

Fångar som inte får använda sina egna kläder i arbetet eller som på grund av arbetets natur behöver skyddskläder skall ges lämplig klädsel.

Fångar som saknar ändamålsenliga egna kläder skall ges lämplig klädsel för användning i fängelset samt för domstolsbesök eller andra besök utanför fängelset.

2 §

Klädsel

I öppna anstalter *ska* fångarna använda sina egna kläder.

I slutna fängelser får fångarna använda egna kläder. Användningen av egna kläder *i fängelset eller på en fängelseavdelning* kan begränsas av skäl som hänför sig till ordningen *eller säkerheten* i fängelset eller övervakningen.

Överlämnandet av egna kläder till en fånges förfogande kan förvägras om kläder äventyrar ordningen eller säkerheten i fängelset eller om användningen av kläderna kan försvåra identifieringen av fången. Överlämnandet av egna kläder till fångens förfogande förutsätter dessutom att kläderna är i gott skick och att de kan granskas på ett tillförlitligt sätt utan att skadas. Antalet klädesplagg som överlämnas till fångens förfogande kan begränsas av skäl som hänför sig till möjligheterna att granska bostadsrummen, brandsäkerheten och de begränsade förvaringsutrymmena.

*Användningen av egna kläder kan begränsas också av skäl som hänför sig till arbetarskyddet. Fångar som inte får använda sina egna kläder i arbetet eller som på grund av arbetets natur behöver skyddskläder *ska* ges lämplig klädsel.*

Fångar som saknar ändamålsenliga egna kläder *ska* ges lämplig klädsel för användning i fängelset samt för domstolsbesök eller andra besök utanför fängelset.

5 §

Mathållning

Om fängelset inte erbjuder fångarna alla dagliga måltider, betalas fångarna matpenning för anskaffning av livsmedel eller ges fångarna livsmedel för att själva ordna mat.

hållningen.

6 a §

Förbud mot rökning

Rökning kan förbjudas i fångarnas bostadsrum. Om rökning förbjuds i fångarnas bostadsrum, ska fångarna ges möjlighet att röka i rökrum eller på något annat sätt.

7 §

Beslutanderätt

Fängelsedirektören eller *en av direktören förordnad* säkerhetsansvarig beslutar om att förvägra en fånge vistelse utomhus och om att begränsa fångarnas användning av egna kläder. Fängelsedirektören eller *en av direktören förordnad* sysselsättningsansvarig beslutar om avvikelser från den normala kosten på grund av religiös övertygelse eller annan grundad övertygelse.

7 §

Beslutanderätt

Fängelsedirektören eller en säkerhetsansvarig beslutar om att förvägra en fånge vistelse utomhus.

Regiondirektören beslutar om att begränsa en fånges rätt att använda egna kläder enligt 2 § 2 mom. En säkerhetsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om att förvägra överlämnande av egna kläder till en fånges förfogande enligt 2 § 3 mom. En tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter får överlämna sådana egna kläder till en fånges förfogande som det är tillåtet att inneha i fängelset.

En sysselsättnings- eller säkerhetsansvarig beslutar om avvikelser från den normala kosten på grund av religiös övertygelse eller annan grundad övertygelse.

Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet beslutar om förbud mot rökning i fängelset enligt 6 a §.

8 §

Närmare föreskrifter

Närmare föreskrifter om mathållning och basvård samt boende meddelas av Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet.

8 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om grunderna för hur matpenningen för fångar bestäms utfärdas genom förordning av statsrådet.

Närmare föreskrifter om mathållning och basvård, *anordnande av egen mathållning, boende samt om anordnande av rökning och innehav av tändredskap* meddelas av Brottspåföljdsmyndighetens centralförvalt-

ningsenhet.

8 kap.

Sysselsättning

13 §

Befrielse från sysselsättningsplikt för viss tid

En fånge som regelbundet deltagit i sysselsättning kan med beaktande av hur planen för strafftiden har genomförts *för viss tid* befrias från sysselsättningsplikten, dock högst fyra veckor per år.

8 kap.

Sysselsättning

13 §

Befrielse från sysselsättningsplikt för viss tid

En fånge som regelbundet *har* deltagit i sysselsättning kan med beaktande av hur planen för strafftiden har genomförts befrias från sysselsättningsplikten *två vardagar för varje kalendermånad under vilken fången regelbundet deltagit i sådan sysselsättning som fängelset anvisat. Fången anses inte ha deltagit regelbundet i sysselsättningen om han eller hon på grund av vägran att delta i sysselsättning eller av någon annan motsvarande orsak som beror på fången har deltagit i sysselsättningen färre än 14 dagar under en kalendermånad. En förflyttning av fången till ett annat fängelse inverkar inte på grunderna för befrielse. Befrielsen från sysselsättningsplikten kan förläggas till en tidpunkt som är lämplig med avseende på anordnandet av sysselsättning i fängelset. Fridagarna ska tas ut inom ett år från utgången av den månad då fången deltog i sysselsättningen.*

14 §

Beslutanderätt

Fängelsedirektören eller en av direktören förordnad sysselsättningsansvarig beslutar om placering enligt 4 §, deltagande i sysselsättning utanför fängelset enligt 6 och 9 § samt om återkallande av tillstånd eller placering enligt 11 §.

Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet beslutar dock om tillstånd till civilt arbete, tillstånd till studier och placering i anstalt utanför fängelset för fångar som avtjänar livstids fängelse samt fångar som avtjänar straffet i dess helhet enligt 2 c kap. 11 § i

14 §

Beslutanderätt

Fängelsedirektören eller en av direktören förordnad sysselsättningsansvarig beslutar om placering enligt 4 §, deltagande i sysselsättning utanför fängelset enligt 6 och 9 § samt om återkallande av tillstånd eller placering enligt 11 §.

Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet beslutar dock om tillstånd till civilt arbete, tillstånd till studier och placering i anstalt utanför fängelset för fångar som avtjänar livstids fängelse samt fångar som avtjänar straffet i dess helhet enligt 2 c kap.

strafflagen.

Genom ett beslut av Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet kan den beslutanderätt som avses i 2 mom. överföras på den tjänsteman som avses i 1 mom.

Fängelsedirektören *eller en av direktören förordnad* sysselsättningsansvarig beslutar om befrielse från sysselsättningsplikt enligt 13 §.

11 § i strafflagen.

Genom ett beslut av Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet kan den beslutanderätt som avses i 2 mom. överföras på den tjänsteman som avses i 1 mom.

Fängelsedirektören, en sysselsättningsansvarig *eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning* beslutar om befrielse från sysselsättningsplikt enligt 13 §.

9 kap.

Fångarnas egendom och inkomster

1 §

Innehav av egendom

Fångarna får i fängelset inneha en skälig mängd personlig egendom. Innehav av ett föremål eller ämne kan förvägras, om

1) föremålet eller ämnet äventyrar någons säkerhet,

2) föremålet eller ämnet särskilt lämpar sig för skadegörelse på egendom, *eller*

3) innehavet av föremålet eller ämnet med hänsyn till förhållandena i fängelset eller på fängelseavdelningen och graden av övervakning medför särskild olägenhet för den allmänna ordningen i fängelset.

9 kap.

Fångarnas egendom och inkomster

1 §

Innehav av egendom

Fångarna får i fängelset inneha en skälig mängd personlig egendom. Innehav av ett föremål eller ämne kan förvägras, om

1) föremålet eller ämnet äventyrar någons säkerhet,

2) föremålet eller ämnet särskilt lämpar sig för skadegörelse på egendom,

3) innehavet av föremålet eller ämnet med hänsyn till förhållandena i fängelset eller på fängelseavdelningen och graden av övervakning medför särskild olägenhet för den allmänna ordningen i fängelset,

4) *föremålet eller ämnet inte kan granskas utan oskäligt besvär eller utan att det skadas,*

5) *föremålet eller ämnet används eller det finns grundad anledning att misstänka att det kommer att användas som hjälpmedel vid brott, eller*

6) *fängelset har ställt motsvarande föremål till fångarnas förfogande.*

Om egendomen inte kan förvaras, skall den returneras eller på fångens bekostnad sändas till det ställe som fången anvisar. Förskämt gods kan förstöras i närvaro av ett vittne. Bestämmelserna i 60 § i alkohollagen (1143/1994) skall tillämpas på förstöring av alkoholdrycker och andra alkoholhaltiga ämnen. Bestämmelser om lämnande av narkotika för förstöring finns i 10 § i narkotikalagen (1289/1993).

Om egendomen inte kan förvaras, *ska* den returneras eller på fångens bekostnad sändas till det ställe som fången anvisar. Förskämt gods kan förstöras i närvaro av ett vittne. Bestämmelserna i 60 § i alkohollagen (1143/1994) *ska* tillämpas på förstöring av alkoholdrycker och andra alkoholhaltiga ämnen. Bestämmelser om lämnande av narkotika för förstöring finns i 44 § i narkotikalagen (373/2008).

2 §

Egendomsförteckning

En egendomsförteckning ska göras upp över fångarnas egendom som tagits emot i slutna fängelser. I öppna anstalter ska en förteckning göras upp endast över den egendom som tagits för förvaring i anstalten och över den särskilt värdefulla egendom som på fångens begäran överlämnats till dennes förfogande. Fången *och ett närvarande vittne* ska underteckna egendomsförteckningen. Om fången inte undertecknar förteckningen, ska två tjänstemän vid Brottsåtgörande myndigheten intyga riktigheten av förteckningen.

I ett slutet fängelse skall den egendom som överlämnats till fångens förfogande antecknas i egendomsförteckningen. Fången skall på begäran ges en kopia av egendomsförteckningen.

En fånge kan fråntas sådan egendom som han eller hon utan tillstånd av en fängelsemyndighet tagit emot och som antecknats i egendomsförteckningen för någon annan fånge.

5 §

Återlämnande av egendom

När en fånge frigges från fängelset, ska hans eller hennes pengar, andra betalningsmedel och egendom lämnas tillbaka till honom eller henne mot kvittering. Om fången inte undertecknar egendomsförteckningen, ska två tjänstemän vid Brottsåtgörande myndigheten intyga riktigheten av förteckningen.

2 §

Egendomsförteckning

En egendomsförteckning ska göras upp över fångarnas egendom som tagits emot i slutna fängelser. *I förteckningen upptecknas inte egendom av ringa värde, om inte fången särskilt begär det.* I öppna anstalter ska en förteckning göras upp endast över den egendom som tagits för förvaring i anstalten och över den särskilt värdefulla egendom som på fångens begäran överlämnats till dennes förfogande. Fången ska underteckna egendomsförteckningen. Om fången inte undertecknar förteckningen, ska två tjänstemän vid Brottsåtgörande myndigheten intyga riktigheten av förteckningen.

I ett slutet fängelse *ska det i egendomsförteckningen göras en anteckning om att sådan egendom som upptecknats i egendomsförteckningen överlämnas till en fånges förfogande.* Fången ska på begäran ges en kopia av egendomsförteckningen.

En fånge kan fråntas sådan egendom som han eller hon utan tillstånd av en *tjänsteman vid Brottsåtgörande myndigheten* tagit emot och som antecknats i egendomsförteckningen för någon annan fånge.

5 §

Återlämnande av egendom

När en fånge frigges från fängelset, ska hans eller hennes pengar, andra betalningsmedel och egendom lämnas tillbaka till honom eller henne mot *en underskrift i egendomsförteckningen. Fångens penningmedel kan också deponeras på det konto fången uppgett eller sändas till fången som postanvisning.* Om fången inte undertecknar egendomsförteckningen, ska två tjänstemän vid Brottsåtgörande myndigheten intyga riktigheten av förteckningen.

9 §

Beslutanderätt

En tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen beslutar om innehav av egendom.

9 §

Beslutanderätt

En tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning fattar beslut om att inte överlämna egendom till en fånges förfarande. En tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter får överlämna sådana föremål och ämnen till en fånges förfarande som det är tillåtet att inneha i fängelset.

10 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om egendom som fångarna får inneha, användningen av pengar och andra betalningsmedel samt grunderna för hur lön, sysselsättningspenning och brukspenning samt innehållning bestäms samt om beloppen av dem och om hur innehållningen verkställs utfärdas genom förordning av statsrådet.

Närmare föreskrifter om förvaring, sändande och förstöring av egendom, om egendomsförteckningar samt om när sysselsättningspenning och brukspenning inte ska betalas ut meddelas av Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet.

10 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om egendom som fångarna får inneha, användningen av pengar och andra betalningsmedel samt grunderna för hur lön, sysselsättningspenning och brukspenning samt innehållning bestäms samt om beloppen av dem och om hur innehållningen verkställs utfärdas genom förordning av statsrådet.

Närmare föreskrifter om förvaring, sändande och förstöring av egendom, om *egendomsförteckningen och om vilken egendom som ska upptecknas i den* samt om när sysselsättningspenning och brukspenning inte ska betalas ut meddelas av Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet.

10 kap.

Social- och hälsovård

10 kap.

Social- och hälsovård

6 a §

Underrättelse om sjukdom

En fånge ska ges möjlighet att utan dröjsmål underrätta en nära anhörig eller någon annan närstående om att han eller hon blivit allvarligt sjuk eller skadad.

11 kap.

Fritid

2 §

Deltagande i fritidsverksamhet

Deltagandet kan förbjudas eller begränsas, om fången

3) är föremål för åtgärder enligt 15 kap. 15 § eller 18 kap. 1 § 1 mom.

3 §

Religionsutövning

En fånge har rätt att delta i religiösa sammankomster, om fången inte

2) är föremål för åtgärder enligt 15 kap. 15 § eller 18 kap. 1 § 1 mom.

4 §

Bibliotek

11 kap.

Fritid

2 §

Deltagande i fritidsverksamhet

Deltagandet kan förbjudas eller begränsas, om fången

3) är föremål för åtgärder enligt 15 kap. 14 § eller 18 kap. 1 § 1 mom.

3 §

Religionsutövning

En fånge har rätt att delta i religiösa sammankomster, om fången inte

2) är föremål för åtgärder enligt 15 kap. 14 § eller 18 kap. 1 § 1 mom.

4 §

Bibliotek

En fånge som är berusad eller som stör biblioteksbesöket eller äventyrar ordningen eller säkerheten i fängelset kan förvägras tillträde till fängelsebiblioteket.

8 §

Beslutanderätt

En tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen eller, om saken inte tål uppskov, en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter beslutar om att förvägra deltagande i fritidsverksamhet, en gudstjänst,

8 §

Beslutanderätt

En tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning eller, om saken inte tål uppskov, en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter beslutar om att förvägra deltagande i fritidsverksamhet.

en andaktsstund eller någon annan religiös sammankomst enligt 3 § och om sådant förbud eller sådan begränsning av deltagande som avses i 2 § 2 mom. Arrangören av sammankomsten skall höras innan beslutet om förvägran fattas.

het, en gudstjänst, en andaktsstund eller någon annan religiös sammankomst enligt 3 § *eller tillträde till fängelsebiblioteket* och om sådant förbud eller sådan begränsning av deltagande som avses i 2 § 2 mom. *Sammankomstens arrangör ska* höras innan beslutet om förvägran fattas.

9 §

Närmare föreskrifter

Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet meddelar närmare föreskrifter om anordnandet av bibliotekstjänster i sådana fall där en fånge inte kan besöka fängelsebiblioteket.

12 kap.

Brevväxling, telefonsamtal och elektronisk kommunikation

1 §

Brevväxling och granskning av postförsändelser

Fångarna har rätt till korrespondens. Ett slutet brev eller någon annan postförsändelse till eller från en fånge får granskas med genomlysning eller på något annat motsvarande sätt utan att öppna försändelsen för undersökning av om den innehåller förbjudna ämnen eller föremål som avses i 9 kap. 1 § 1 eller 2 mom.

Brev eller andra postförsändelser till eller från en fånge får öppnas och dess innehåll granskas utan att ett eventuellt meddelande i försändelsen läses, om formen eller storleken på försändelsen är sådan att man kan sluta sig till att den också innehåller någonting annat än ett förtroligt meddelande eller om det anars finns grundad anledning att misstänka att den innehåller i 1 mom. avsedda förbjudna ämnen eller föremål. Utan hinder av bestämmelserna i detta moment får brev eller andra postförsändelser till en fånge i ett slutet fängelse

12 kap.

Brevväxling, telefonsamtal och elektronisk kommunikation

1 §

Brevväxling och granskning av postförsändelser

Fångarna har rätt till korrespondens *per post*. Ett slutet brev eller någon annan postförsändelse till eller från en fånge får granskas med genomlysning eller på något annat motsvarande sätt utan att öppna försändelsen för undersökning av om den innehåller förbjudna ämnen eller föremål som avses i 9 kap. 1 § 1 eller 2 mom.

Brev eller andra postförsändelser till eller från en fånge får öppnas och dess innehåll granskas utan att ett eventuellt meddelande i försändelsen läses, om formen eller storleken på försändelsen är sådan att man kan sluta sig till att den också innehåller någonting annat än ett förtroligt meddelande eller om det anars finns grundad anledning att misstänka att den innehåller i 1 mom. avsedda förbjudna ämnen eller föremål. *Trots* bestämmelserna i detta moment får brev eller andra postförsändelser till en fånge i ett slutet fängelse

else dock öppnas och dess innehåll granskas utan att ett eventuellt meddelande i försändelsen läses, för att ta reda på om försändelsen innehåller nämnda ämnen eller föremål.

Om ämnen eller föremål som fången inte har tillstånd att inneha påträffas vid granskningen, skall de tas för att förvaras i fängelset. Penningmedel skall antecknas på fångens konto. Om det finns skäl att betvivla egendomens lagliga härkomst, skall saken anmälas på det sätt som avses i 19 kap. 1 §.

eller i en enhet underställd hälsovårdsenheten öppnas och dess innehåll granskas utan att ett eventuellt meddelande i försändelsen läses, för att ta reda på om försändelsen innehåller nämnda ämnen eller föremål.

Om ämnen eller föremål som fången inte har tillstånd att inneha påträffas vid granskningen, ska de tas för att förvaras i fängelset. Penningmedel ska antecknas på fångens konto. Bestämmelser om den anmälan som ska göras när det finns skäl att betvivla egendomens lagliga härkomst finns i 19 kap. 1 §.

2 §

Läsning och kopiering av meddelanden

Brev, andra postförsändelser eller meddelanden till eller från fångar får läsas, om det av någon grundad anledning som har samband med fångens brottsliga bakgrund, fångens uppförande under fängelsetiden eller med försändelsen eller avsändaren är nödvändigt för att förhindra eller utreda ett brott, avvärja en fara som hotar anstaltsordningen eller trygga fångens eller någon annans säkerhet.

Brev, andra postförsändelser eller meddelanden får kopieras, om det vid läsningen av dem framgår att de sannolikt innehåller planer eller uppgifter som gäller

1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är minst ett års fängelse eller ett straffbart försök till ett sådant brott, eller

2 §

Läsning och kopiering av meddelanden

Brev, andra postförsändelser och meddelanden till eller från fångar får läsas, om det av någon grundad anledning som har samband med fångens brottsliga bakgrund, med fångens uppförande under fängelsetiden eller med försändelsen eller dess avsändare eller mottagare behövs för att förhindra eller utreda brott, avvärja en fara som hotar ordningen i fängelset eller trygga fångens eller någon annans säkerhet. Ett beslut som berättigar till läsning får fattas för högst två veckor åt gången.

Fången ska anteckna sitt namn på brev, postförsändelser och meddelanden som fången sänder till någon annan än en sådan tillsynsmyndighet som avses i 3 §, om inte fången personligen överlämnar dem direkt till fängelsets personal. Ett brev, en postförsändelse eller något annat meddelande som sänds av en fånge i ett slutet fängelse får öppnas för att ta reda på vem som är dess avsändare, om inte avsändaren kan utredas utan att brevet, postförsändelsen eller meddelandet öppnas. Då får brevet eller meddelandet inte läsas i större utsträckning än vad som behövs för att ta reda på vem som är dess avsändare.

Brev, andra postförsändelser och meddelanden får kopieras, om det vid läsningen av dem framgår att de sannolikt innehåller planer eller uppgifter som gäller

1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är minst ett års fängelse eller ett straffbart försök till ett sådant brott, el-

2) straffbart bruk av narkotika.

Bestämmelser om lämnande av uppgifter och kopior till polisen eller andra förundersökningsmyndigheter finns i 19 kap. 2 §. Bestämmelser om förvaring och utplåning av kopior finns i lagen om behandling av personuppgifter vid verkställighet av straff.

ler

2) straffbart bruk av narkotika.

2 a §

Underrättelse om läsning

Om ett brev, en postförsändelse eller ett meddelande till eller från en fånge läses, ska fången utan dröjsmål underrättas om läsningen samt om grunden för läsningen. Underrättelsen om läsningen får uppskjutas om det behövs för att förhindra eller utreda brott, avvärja en fara som hotar ordningen i fängelset eller trygga fångens eller någon annans säkerhet. Fången ska dock underrättas om läsningen och dess grund inom två veckor från läsningen eller, om fången frigges tidigare än detta, senast då fången frigges, om inte något annat följer av annan lagstiftning.

Om ett brev efter läsningen kvarhålls på en sådan grund som avses i 5 §, iaktas det som bestäms i 5 § i fråga om underrättelsen.

4 §

Brevväxling med ombud

Ett brev eller någon annan postförsändelse som anlänt till en fånge och av vars kuvert eller på något annat sätt *det tillförlitligt* framgår att avsändaren är det ombud som avses i 1 mom. får *endast* i fångens närvaro öppnas och dess innehåll granskas utan att ett eventuellt meddelande i försändelsen läses, om det finns anledning att misstänka att brevet innehåller ämnen eller föremål som avses i 9 kap. 1 § 1 eller 2 mom. Vid granskningen iaktas i övrigt bestämmelserna i 1 § 3 mom.

4 §

Brevväxling med ombud

Ett brev eller någon annan postförsändelse som anlänt till en fånge och av vars *avsändaruppgifter* det framgår att avsändaren är det ombud som avses i 1 mom. får i fångens närvaro öppnas och dess innehåll granskas utan att ett eventuellt meddelande i försändelsen läses, om det finns anledning att misstänka att brevet innehåller ämnen eller föremål som avses i 9 kap. 1 § 1 eller 2 mom. Vid granskningen iaktas i övrigt bestämmelserna i 1 § 3 mom.

6 a §

Användning av mobiltelefon

En fånge kan i en öppen anstalt ges tillstånd att använda mobiltelefon. Tillståndet kan förenas med närmare villkor för användningen av mobiltelefonen.

Tillståndet kan återkallas om förutsättningarna för beviljande av tillstånd till användning av mobiltelefon inte längre uppfylls efter att beslutet fattats eller om fången bryter mot tillståndsvillkoren.

7 §

Avlyssning och inspelning av telefonsamtal

En fånges telefonsamtal får avlyssnas, om det i ett enskilt fall av grundad anledning är nödvändigt för att förhindra eller utreda ett brott, säkerställa ordningen i fängelset eller trygga fångens eller någon annans säkerhet.

Telefonsamtalet får spelas in, om det vid avlyssningen av samtalet framgår att det sannolikt innehåller planer eller uppgifter som gäller

1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är minst ett års fängelse eller ett straffbart försök till ett sådant brott, eller

2) straffbart bruk av narkotika.

Fången och den som fången står i telefonkontakt med skall underrättas om avlyssningen och möjligheten av inspelning av samtalet innan avlyssningen inleds. *Bestämmelser om lämnande av uppgifter, dokumentation eller inspelningar som gäller innehållet i telefonsamtalet till polisen eller någon annan förundersökningsmyndighet finns i 19 kap. 2 §. Dokumentation och inspelningar skall förstöras om de inte överlämnas till polisen eller någon annan förundersökningsmyndighet med stöd av nämnda paragraf.*

Samtal mellan fången och de tillsynsmyndigheter som avses i 3 § eller ombud som avses i 4 § får inte avlyssnas eller spelas in. Om det vid avlyssningen av ett telefonsamtal framgår att det gäller en kontakt mellan fången och en person som avses ovan, skall avlyssningen avbrytas och inspelningen utplå-

7 §

Avlyssning och inspelning av telefonsamtal

En fånges telefonsamtal får avlyssnas och spelas in, om det av någon grundad anledning som har samband med fångens brottsliga bakgrund, fångens uppförande under fängelsetiden eller med samtalets mottagare behövs för att förhindra eller utreda ett brott, avvärja en fara som hotar ordningen i fängelset eller trygga fångens eller någon annans säkerhet.

Fången och den som fången står i telefonkontakt med ska underrättas om avlyssningen och inspelningen av samtalet innan åtgärden inleds.

Samtal mellan fången och de tillsynsmyndigheter som avses i 3 § eller ombud som avses i 4 § får inte avlyssnas eller spelas in. Om det vid avlyssningen av ett telefonsamtal framgår att det gäller en kontakt mellan fången och en person som avses ovan, ska avlyssningen avbrytas och inspelningen utplå-

nas.

nas.

8 §

8 §

*Brevväxling och telefonsamtal på säkerhetsavdelningar**Brevväxling, telefonsamtal och **elektronisk kommunikation** på säkerhetsavdelningar*

Andra brev och *andra* postförsändelser till och från fångar på en säkerhetsavdelning än sådana som avses i 3 och 4 § får läsas, om det är nödvändigt av någon anledning som har samband med fångens brottsliga bakgrund, fångens uppförande under fängelsetiden eller med försändelsen eller avsändaren för att förhindra eller utreda ett brott, avvärja en fara som hotar anstaltsordningen eller trygga fångens eller någon annans säkerhet. I övrigt skall bestämmelserna i 1 §, 2 § 2 och 3 mom., 3—5 samt 10 och 11 § iaktas i fråga om fångarnas brevväxling.

Ett villkor för användning av telefon i fråga om en fånge på en säkerhetsavdelning är att fången samtycker till att hans eller hennes samtal kan spelas in utöver att de avlyssnas. I övrigt skall bestämmelserna i 7 § 3 och 4 mom. iaktas vid avlyssning av telefonsamtal.

Andra brev, postförsändelser och *meddelanden* till och från fångar på en säkerhetsavdelning än sådana som avses i 3 och 4 § får läsas, om det av någon anledning som har samband med fångens brottsliga bakgrund, *med* fångens uppförande under fängelsetiden eller med försändelsen eller *dess avsändare* eller mottagare behövs för att förhindra eller utreda brott, avvärja en fara som hotar *ordningen i fängelset* eller trygga fångens eller någon annans säkerhet. I fråga om fångarnas brevväxling *tillämpas* i övrigt bestämmelserna i 1 §, 2 § 2 och 3 mom., 2 a, samt 3—5, 10 och 11 §.

Ett villkor för att en fånge på en säkerhetsavdelning ska få använda telefon är att fången samtycker till att hans eller hennes samtal kan spelas in utöver de avlyssnas. I *fråga om* avlyssning av samtal *tillämpas* i övrigt bestämmelserna i 7 § 2 och 3 mom.

En fånge som placerats på en säkerhetsavdelning kan inte beviljas tillstånd till användning av e-post enligt 9 §.

9 §

9 §

*Elektronisk kommunikation**Användning av e-post*

Fångarna kan av särskilt skäl ges tillstånd att stå i kontakt med någon utanför fängelset genom elektronisk kommunikation, telekommunikation eller någon annan motsvarande teknisk anslutning, om kontakten inte äventyrar säkerheten i fängelset. Bestämmelserna i 2—5, 7, 10 och 11 § skall i tillämpliga delar iaktas vid övervakningen av dessa kontakter.

En fånge kan ges tillstånd att sända och ta emot e-postmeddelanden av något viktigt skäl i anknytning till upprätthållande av kontakter, till utkomst eller till skötseln av arbets- eller utbildningsfrågor, rättsliga angelägenheter, socialärenden eller bostadsfrågor eller av något annat motsvarande viktigt skäl.

En förutsättning för att tillstånd ska beviljas är att användningen av e-post inte äventyrar ordningen eller säkerheten i fängelset eller fångens eller någon annans säkerhet och att man tillräckligt väl kan försäkra sig om meddelandets avsändare och mottagare.

Tillståndet kan återkallas om förutsättningarna för beviljande av tillstånd till an-

vändning av e-post inte längre uppfylls efter att beslutet fattats eller om fången bryter mot tillståndsvillkoren.

9 a §

Användning av internet

En fånge kan ges tillstånd att använda internet av något viktigt skäl i anknytning till utkomst eller till skötseln av arbets- eller utbildningsfrågor, rättsliga angelägenheter, socialärenden eller bostadsfrågor eller av något annat motsvarande viktigt skäl. En förutsättning för att tillstånd ska beviljas i ett slutet fängelse är att fångens tillgång till andra webbsidor än sådana som är förenliga med tillståndet har hindrats på tillbörligt sätt.

En förutsättning för att tillstånd ska beviljas är att användningen av internet inte äventyrar ordningen eller säkerheten i fängelset eller fångens eller någon annans säkerhet.

Tillståndet kan återkallas om förutsättningarna för beviljande av tillstånd till användning av internet inte längre uppfylls efter att beslutet fattats eller om fången bryter mot tillståndsvillkoren.

9 b §

Övervakning av elektronisk kommunikation

Utöver vad som bestäms i lagen om data-skydd vid elektronisk kommunikation (516/2004), har fängelset vid behov rätt att hämta avsändar- och mottagaruppgifter för meddelanden och samtal ur den anordning som fången använt för kommunikationen eller ur de anordningar eller system som fängelset tillhandahåller för förmedling och behandling av kommunikationen.

Vid övervakningen av e-postmeddelanden som en fånge mottagit och sänt samt av mobiltelefonens textmeddelanden tillämpas bestämmelserna i 2–5 §.

En fånge som sänder e-postmeddelanden eller använder internet får övervakas av närvarande personal och på teknisk väg.

10 §

Förfarande vid granskning och kvarhållande

Beslut om läsning, kopiering och kvarhållande av brev, andra postförsändelser eller meddelanden samt om avlyssning och inspelning av telefonsamtal skall vara skriftliga.

11 §

Beslutanderätt

En i *brottspåföljdsregionens* arbetsordning förordnad tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter beslutar om granskning av brev och andra postförsändelser med stöd av 1 § 1 mom. i detta kapitel samt om öppnande av en sådan försändelse och granskning av dess innehåll med stöd av 1 § 2 mom. och 4 § 2 mom.

Beslut om läsning av brev, andra postförsändelser eller meddelanden med stöd av 2 § 1 mom., 8 § 1 mom. eller 9 §, kopiering enligt 2 § 2 mom. samt kvarhållande av försändelser eller meddelanden enligt 5 § fattas av en säkerhetsansvarig eller en av denne för uppgiften särskilt förordnad tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen. Ett meddelande får dock även lämnas för läsning till en sådan tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten som enligt lagen om behandling av personuppgifter vid verkställighet av straff har rätt att behandla uppgifter i säkerhetsregistret. Beslut om avlyssning och inspelning av telefonsamtal fattas av en säkerhetsansvarig.

Fängelsedirektören ger tillstånd till elektronisk kommunikation enligt 9 §.

10 §

Förfarande vid granskning och kvarhållande

Beslut om läsning, kopiering och kvarhållande av brev, andra postförsändelser eller meddelanden, *e-postmeddelanden* eller *mobiltелефонens textmeddelanden* samt om avlyssning och inspelning av telefonsamtal ska vara skriftliga.

11 §

Beslutanderätt

En i arbetsordningen förordnad tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter beslutar om granskning av brev och andra postförsändelser med stöd av 1 § 1 mom. samt om öppnande av en sådan försändelse och granskning av dess innehåll med stöd av 1 § 2 mom. eller 4 § 2 mom.

En säkerhetsansvarig eller en av denne för uppgiften särskilt förordnad tjänsteman i chefsuppgifter inom *styrning* eller övervakning beslutar om läsning av brev, andra postförsändelser eller meddelanden med stöd av 2 § 1 mom., 8 § 1 mom. eller 9 §, om *utredning av avsändaren enligt 2 § 2 mom.*, om kopiering enligt 2 § 3 mom., om *att inte underrätta fången om läsning enligt 2 a § 1 mom.* samt om kvarhållande av försändelser eller meddelanden enligt 5 §. Ett meddelande får dock även lämnas för läsning till en sådan tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten som har rätt att behandla uppgifter i säkerhetsregistret. Beslut om avlyssning och inspelning av telefonsamtal fattas av en säkerhetsansvarig.

Fängelsedirektören eller en säkerhets- eller sysselsättningsansvarig beslutar om tillstånd till användning av mobiltelefon och om återkallande av sådana tillstånd samt om överlämnande av en mobiltelefon till en fånges förfogande.

Fängelsedirektören eller en säkerhets- eller sysselsättningsansvarig beslutar om tillstånd till användning av e-post och av inter-

net och om återkallande av sådana tillstånd samt om överlämnande av en dator till en fånges förfogande.

12 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om förfarandet vid granskning, läsning, kopiering och kvarhållande av brev, om avlyssning och inspelning av telefonsamtal samt om övervakningen av elektronisk kommunikation utfärdas genom förordning av statsrådet.

12 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om förfarandet vid granskning, läsning, kopiering och kvarhållande av brev, om avlyssning och inspelning av telefonsamtal samt om *användning och övervakning* av elektronisk kommunikation utfärdas genom förordning av statsrådet.

Närmare föreskrifter om egenskaperna hos de mobiltelefoner som fångar kan få använda enligt 6 a § samt om överlämnandet av telefonerna till fångarnas förfogande och om användningen av dem meddelas av Brottsåtgörande myndighetens centralförvaltningsenhet.

13 kap.

Besök och andra kontakter utom fängelset

1 §

Besök

Fångarna har rätt att under behövlig övervakning ta emot besökare vid tidpunkter som reserverats för besök så ofta som det är möjligt utan att ordningen och verksamheten i fängelset störs. Besök kan tillåtas även vid andra tillfällen än vid de tidpunkter som reserverats för besök, om det är nödvändigt med hänsyn till fångens kontakter eller av något annat särskilt skäl. *Bestämmelser om granskning av den som kommit för att besöka en fånge (besökare) finns i 17 kap.*

Den rätt som en fånge som placerats på en säkerhetsavdelning har att träffa andra besökare än nära anhöriga eller andra närstående eller ett ombud som avses i 12 kap. 4 § kan begränsas, om det finns grundad anledning att misstänka att brott mot denna lag eller mot bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den kommer att begås under besöket.

13 kap.

Besök och andra kontakter utom fängelset

1 §

Besök

Fångarna har rätt att ta emot besökare vid tidpunkter som reserverats för besök så ofta som det är möjligt utan att ordningen och verksamheten i fängelset störs, *på det sätt som bestäms i detta kapitel.* Besök kan tillåtas även vid andra tillfällen än vid de tidpunkter som reserverats för besök, om det *behövs för bevarandet av fångens kontakter* eller av något annat *viktigt skäl.*

Den rätt som en fånge som placerats på en säkerhetsavdelning har att träffa andra besökare än en sådan nära *anhörig eller annan närstående som avses i 1 kap. 5 a §* eller ett ombud som avses i 12 kap. 4 § kan begränsas, om det finns grundad anledning att misstänka att brott mot denna lag eller mot bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den kommer att begås under besöket.

Bestämmelser om granskning av den som

kommit för att besöka en fånge finns i 17 kap.

2 §

Besöksrum och övervakning av besök

I ett fängelse skall det finnas rum som lämpar sig för besök.

Besök skall övervakas på behövt sätt. Besök kan även övervakas med videoutrustning. Fången och besökaren skall på lämpligt sätt underrättas om övervakning med videoutrustning. *I fråga om förvaring och utplåning av inspelningar som uppkommit vid övervakningen iaktas bestämmelserna om besökarregister i lagen om behandling av personuppgifter vid verkställighet av straff.*

2 §

Besöksrum och övervakning av besök

I fängelserna ska det finnas lämpliga rum för övervakade besök och för besök av ombud. I slutna fängelser ska det dessutom finnas lämpliga rum för oövervakade besök och sådana besök av barn som avses i 5 §. Fängelserna kan dessutom ha lämpliga rum för att hålla kontakt via videolänk.

Besöken ska övervakas på behövt sätt. Andra besök än oövervakade besök kan övervakas så att en anställd är närvarande vid besöket eller genom iakttagande och bildupptagning av besöket på teknisk väg. Bestämmelser om övervakning av besök av ombud finns i 6 §. Fången och besökaren ska på tillbörligt sätt underrättas om övervakning som sker med hjälp av en teknisk anordning.

Vid sådana övervakade besök som avses i 3 § får samtalet mellan fången och besökaren avlyssnas och upptas med hjälp av en teknisk anordning, om det av någon grundad anledning som har samband med fångens brottsliga bakgrund, fångens uppförande under fängelsetiden eller med besökaren behövs för att förhindra eller utreda brott, avvärja en fara som hotar ordningen i fängelset eller trygga fångens eller någon annans säkerhet. Fången och besökaren ska underrättas om avlyssningen och upptagningen av samtal innan åtgärden inleds. Samtalet vid ett övervakat besök hos en fånge som är placerad på en säkerhetsavdelning får avlyssnas och upptas.

3 §

Övervakade besök

I ett slutet fängelse ordnas besöken i ett övervakat besöksrum där det finns konstruktionsmässiga hinder mellan fången och besökaren, för att säkerheten och ordningen i fängelset ska upprätthållas och införsel av förbjudna ämnen och föremål i fängelset förhindras. I en öppen anstalt ordnas besöken i

ett rum där det är möjligt för fången och besökaren att vidröra varandra.

I ett slutet fängelse kan ett övervakat besök ordnas avskilt från andra fångar och besökare, om det med beaktande av besökarens eller fångens brottsliga bakgrund eller fångens uppförande under fängelsetiden finns skäl att misstänka att besöket kan äventyra ordningen eller säkerheten i fängelset eller fångens eller någon annans säkerhet.

3 §

Oövervakade besök

Besök av nära anhöriga till fångar, andra närstående och ett ombud som avses i 12 kap. 4 § samt, om det finns skäl för det, även av andra kan tillåtas utan övervakning (***oövervakat besök***), om det är motiverat med hänsyn till bevarandet av fångens kontakter, *skötseln av rättsliga angelägenheter* eller av någon annan motsvarande orsak och om besöket inte stör ordningen eller verksamheten i fängelset. För besök av andra än en tillsynsmyndighet som avses i 12 kap. 3 § och ett ombud som avses i 12 kap. 4 § kan ställas som villkor att fången samtycker till kontroll av drogfrihet enligt 16 kap. 7 § 3 mom.

Bestämmelser om kroppsvisitation av fångar i samband med oövervakade besök finns i 16 kap.

4 §

Oövervakade besök

Tillstånd för besök utan övervakning kan beviljas då det är fråga om besök av en nära anhörig till en fånge, någon annan närstående samt, om det finns skäl till det, även av någon annan person som är viktig för fången, om det är motiverat för bevarandet av fångens kontakter eller av någon annan motsvarande orsak. Förutsättningar för att tillstånd till ett sådant besök ska beviljas är att besöket inte äventyrar ordningen eller säkerheten i fängelset eller fångens eller någon annans säkerhet och att besöket inte stör verksamheten i fängelset.

5 §

Besök av barn

I ett slutet fängelse kan en fånge beviljas tillstånd att ta emot besök av ett barn som är yngre än 15 år i ett rum som lämpar sig för detta, om besöket behövs för att upprätthålla kontakten mellan fången och barnet och besöket inte strider mot barnets bästa.

6 §

Besök av ombud

En fånge ska ges möjlighet att ta emot besök av ett ombud som avses i 12 kap. 4 § utan

att någon annan är närvarande vid besöket.

Besöket får övervakas om det är nödvändigt för att upprätthålla ordningen och säkerheten i fängelset eller om fången eller ombudet uttryckligen begär det. Övervakningen utförs genom synkontakt eller med hjälp av en teknisk anordning, så att samtalet mellan fången och ombudet inte hörs och inte upptas. Besöket kan vid behov också ordnas i ett rum där det finns konstruktionsmässiga hinder mellan fången och ombudet. Fången och ombudet ska underrättas om övervakningen av besöket innan övervakningen inleds.

Bestämmelser om anordnandet av besök med hjälp av en videolänk finns i 13 §.

7 §

Övervakade besök fångar emellan

En fånge kan beviljas tillstånd till ett övervakat besök av en annan fånge eller en häktad som placerats i samma fängelse, om det är fråga om en nära anhörig till fången, någon annan närstående eller någon annan person som är viktig för fången och besöket är motiverat för bevarandet av fångens kontakter eller av något annat viktigt skäl. En förutsättning för att tillstånd till ett sådant besök ska beviljas är att besöket inte äventyrar ordningen eller fångens eller någon annans säkerhet.

8 §

Avbrytande av besök

Ett besök får avbrytas om det behövs för att förhindra ett brott eller upprätthålla ordningen eller säkerheten i fängelset.

4 §

Förvägran av besök och besök under särskilt övervakade förhållanden

9 §

Återkallande och förvägran av besök

Ett tillstånd till besök kan återkallas om förutsättningarna för beviljande av besöket

Ett besök kan förvägras, om

- 1) besökaren inte kan legitimera sig på ett tillförlitligt sätt,
- 2) besökaren vägrar att underkasta sig säkerhetskontroll enligt 17 kap. 2 § eller kroppsvisitation enligt 17 kap. 3 §, *eller*

- 3) det finns grundad anledning att misstänka att besöket medför fara för ordningen eller säkerheten i fängelset eller för fångens eller någon annans säkerhet.

Besök kan dock ordnas under särskilt övervakade förhållanden (besök under särskilt övervakade förhållanden), om den fara som avses i 1 mom. kan avvärjas på detta sätt.

6 §

Besöksförbud

Om det har konstaterats att en besökare har medfört eller försökt medföra narkotika eller ämnen eller föremål som avses i 9 kap. 1 § 1 mom. 1 eller 2 punkten eller 2 mom. till ett fängelse, eller har konstaterats äventyra säkerheten eller allvarligt störa ordningen i fängelset, kan besökaren meddelas ett med hänsyn till omständigheterna skäligt, högst sex månaders förbud att besöka fängelset (**besöksförbud**). Ett besöksförbud kan förlängas, om det fortfarande är nödvändigt för att förhindra den verksamhet som ligger till grund för förbudet.

Ett besöksförbud kan omfatta ett förbud att träffa en viss fånge eller vissa fångar eller ett förbud mot tillträde till ett visst fängelse eller vissa fängelser.

Besöksförbud får inte meddelas nära anhöriga, andra närstående eller fångens i 12 kap. 4 § avsedda ombud. *Besöksförbud får heller inte meddelas när ett besök kan ordnas på det sätt som avses i 4 § 2 mom. så att ordningen i fängelset inte äventyras.*

Beslut om besöksförbud skall vara skriftliga. Innan ett besöksförbud meddelas, skall *besökaren och fången* i mån av möjlighet höras.

inte längre uppfylls efter att beslutet fattats.

Ett besök kan förvägras, om

- 1) besökaren inte kan legitimera sig på ett tillförlitligt sätt,
- 2) besökaren vägrar att underkasta sig säkerhetskontroll enligt 17 kap. 2 § eller kroppsvisitation enligt 17 kap. 3 §,

- 3) *besökaren av yttre tecken att döma är berusad, eller*

- 4) det finns grundad anledning att misstänka att besöket medför fara för ordningen eller säkerheten i fängelset eller fångens eller någon annans säkerhet.

I de fall som avses i 2 mom. 1 punkten kan besöket ordnas under sådan övervakning att besöket inte äventyrar ordningen eller säkerheten i fängelset.

10 §

Besöksförbud

Om det har konstaterats att en besökare har medfört eller försökt medföra narkotika eller ämnen eller föremål som avses i 9 kap. 1 § 1 mom. 1 eller 2 punkten eller 2 mom. till ett fängelse, eller har konstaterats äventyra säkerheten eller allvarligt störa ordningen i fängelset, kan besökaren meddelas ett med hänsyn till omständigheterna skäligt, högst sex månaders förbud att besöka fängelset. Ett besöksförbud kan förlängas om det fortfarande *behövs* för att förhindra den verksamhet som ligger till grund för förbudet.

Ett besöksförbud kan omfatta ett förbud att träffa en viss fånge eller vissa fångar eller ett förbud mot tillträde till ett visst fängelse eller vissa fängelser.

Besöksförbud får inte meddelas *en fånges* nära anhöriga *eller någon annan närstående som avses i 1 kap. 5 a § eller fångens ombud som avses i 12 kap. 4 §.*

Beslut om besöksförbud ska vara skriftliga. Innan ett besöksförbud meddelas *ska fången och i mån av möjlighet också besökaren* höras.

7 §

Besöksförbudsregister

Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet ska föra ett besöksförbudsregister enligt lagen om behandling av personuppgifter vid verkställighet av straff. (upphävs)

11 §

Minderåriga besökares tillträde till fängelset

För att en minderårig besökare ska ges tillträde till ett fängelse för att besöka någon annan än sin förälder krävs samtycke av den minderåriges vårdnadshavare. En besökare som har fyllt 15 år får dock besöka en nära anhörig utan vårdnadshavarens samtycke, om inte vårdnadshavaren uttryckligen har meddelat att han eller hon motsätter sig besöket. Om den minderåriga besökaren är omhändertagen, fattar barnskyddsmyndigheten beslut om samtycket.

En besökare som är yngre än 15 år ges inte tillträde till fängelset utan ledsagare, om inte ledsagarens närvaro betraktas som onödig med beaktande av barnets utvecklingsnivå, tidigare besök eller någon annan motsvarande grundad anledning.

5 §

Mottagning och granskning av varor

I samband med besök kan fångarna tillåtas ta emot en skälig mängd varor eller föremål som det enligt 9 kap. 1 § 1 och 2 mom. är tillåtet att inneha i ett fängelse. Närmare föreskrifter om mängden av egendom som kan tas emot meddelas i fängelsets ordningsstadga, om vilken föreskrivs i 15 kap. 1 §.

De varor som besökare medför skall granskas innan de överlämnas till fången.

12 §

Mottagning och granskning av varor

I samband med besök i ett fängelse får en liten mängd sådana varor eller föremål tas emot som det enligt 9 kap. 1 § 1 och 2 mom. är tillåtet att inneha i fängelset. Närmare föreskrifter om den egendom som får tas emot och om dess mängd samt om förfarandet vid mottagningen av varor meddelas i fängelsets i 15 kap. 1 § avsedda ordningsstadga.

De varor som besökare medför ska granskas innan de överlämnas till fången.

13 §

Kontakter via videolänk

En fånge kan ges tillstånd att stå i kontakt med en nära anhörig eller någon annan närstående via videolänk eller genom något annat lämpligt tekniskt kommunikationsmedel där deltagarna kan se och höra varandra. För bevarandet av fångens kontakter eller av något annat viktigt skäl kan kontakt ordnas också med någon annan person som är viktig för fången.

I fråga om övervakning och avbrytande av kontakter samt återkallande av tillstånd till kontakter tillämpas vad som föreskrivs 2 § 2 mom., 8 § och 9 §.

Också besök av ett ombud kan på fångens eller ombudets begäran ordnas via videolänk. I fråga om övervakning av besöket tillämpas vad som föreskrivs i 6 §.

8 §

Kontakter med massmedier

Om en fånge intervjuas eller fotograferas i fängelset, skall bestämmelserna om besök och besökare i detta kapitel iakttas i tillämpliga delar. Om en företrädare för ett massmedium vill intervjua en fånge, skall fången tillfrågas om han eller hon vill intervjuas.

9 §

Kontakter med en beskickning

Utländska fångar har rätt att stå i kontakt med en diplomatisk beskickning eller ett konsulat som företräder hemlandet.

Försändelser som fångarna adresserat till en diplomatisk beskickning eller ett konsulat skall vidarebefordras utan dröjsmål.

10 §

Privata samtal

14 §

Kontakter med massmedier

Om en fånge intervjuas, *filmas* eller fotograferas i fängelset, *ska* bestämmelserna om besök och besökare i detta kapitel *tillämpas*. Om en företrädare för ett massmedium vill intervjua en fånge, *ska en tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten fråga fången* om han eller hon *samtycker till att bli intervjuad*.

15 §

Kontakter med en beskickning

Utländska fångar har rätt att stå i kontakt med en diplomatisk beskickning eller ett konsulat som företräder hemlandet.

En försändelse som fånge adresserat till en diplomatisk beskickning eller ett konsulat ska vidarebefordras utan dröjsmål.

16 §

Privata samtal

En fånge skall i mån av möjlighet ges tillfälle till privata samtal om personliga frågor med företrädare för en församling, en organisation som utför fängelsearbete eller någon annan motsvarande institution.

En fånge ska i mån av möjlighet ges tillfälle till privata samtal om personliga frågor med företrädare för en församling, en organisation som utför fängelsearbete eller någon annan motsvarande institution.

11 §

Beslutanderätt

Fängelsedirektören beslutar om besöksförbud. En tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen beslutar om besök under särskilt övervakade förhållanden och om förvägran av besök. Fängelsedirektören eller en av direktören förordnad sysselsättnings- eller säkerhetsansvarig beslutar om oövervakade besök.

17 §

Beslutanderätt

En sysselsättnings- eller säkerhetsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om oövervakade besök, besök av ombud, besök av barn, besök fångar emellan, övervakade besök enligt 3 § 2 mom., kontakter via videolänk samt om återkallande av tillstånd till dessa. En säkerhetsansvarig beslutar om avlyssning av ett övervakat besök med en teknisk anordning och upptagning vid ett övervakat besök enligt 2 § 3 mom. Fängelsedirektören eller en sysselsättnings- eller säkerhetsansvarig beslutar om besöksförbud.

En tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning eller, om saken inte tål uppskov, en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter beslutar om förvägran och avbrytande av besök.

18 §

Hänvisningsbestämmelse

Bestämmelser om sådan kontroll av drogfrihet som utgör villkor för besök enligt 4 och 5 § finns i 16 kap. 7 § 3 mom. Bestämmelser om kroppsvisitation av en fånge i samband med sådana besök finns i 16 kap. 4 §.

12 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om besöksförbud och innehållet i det utfärdas genom förordning av statsrådet. Närmare föreskrifter om hur besök ska ordnas utfärdas av Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet.

19 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om besöksförbud och innehållet i det, *om hur övervakningen av besök ska ordnas samt om besöksrummens tekniska och konstruktionsmässiga övervakningsarrangemang* utfärdas genom förordning av statsrådet.

Närmare föreskrifter om hur besök ska ordnas meddelas av Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet.

14 kap.

Permission

8 §

Permissionsvillkor

14 kap.

Permission

8 §

Permissionsvillkor

En fånge som har permission kan övervakas med tekniska anordningar som ges till fången eller fästs på fången vid handleden, vristen eller midjan eller med en kombination av sådana anordningar.

15 kap.

Ordningen och disciplinen i ett fängelse

3 §

Ordningsföreseelser

En fånge kan påföras disciplinstraff om fången gör sig skyldig till en ordningsföreseelse. Ordningsföreseelser är att

5) bryta mot de villkor som ställts för tillstånd eller placering som avses i 8 kap. 6 eller 9 § eller för permission som avses i 14 kap.,
och

15 kap.

Ordningen och disciplinen i ett fängelse

3 §

Ordningsföreseelser

En fånge kan påföras disciplinstraff om fången gör sig skyldig till en ordningsföreseelse. *Ordningsföreseelser* är att

5) bryta mot de villkor som ställts för tillstånd eller placering som avses i 8 kap. 6 eller 9 § eller för *tillstånd* som avses i 12 kap. 6 a, 9 eller 9 a § eller för permission som avses i 14 kap.,

4 §

Disciplinstraff för fångar

Om en tillrättavisning inte anses vara en tillräcklig påföljd, kan fången disciplinärt bestraffas med

- 1) varning,
- 2) begränsning av deltagande i fritidsverksamhet, användning av pengar eller andra betalningsmedel eller innehav av egendom för högst 30 dygn (*förlust av rättigheter*), eller
- 3) placering i enrum för högst 14 dygn (*straff i enrum*).

Förlusten av rättigheter får inte hindra fången att upprätthålla kontakter utom fängelset.

8 §

Straff i enrum

Straff i enrum omfattar begränsning av egendomsinnehav, kontakter, användning av bibliotek, möjligheter att följa radio- och televisionsprogram samt hobby- och fritidsverksamhet. Avvikelser från begränsningarna kan göras, om det är motiverat med hänsyn till fångens förhållanden. Fångens rätt till besök och vistelse utomhus kan begränsas endast om besöken eller vistelsen utomhus äventyrar fångens egen eller någon annans säkerhet.

Om fången utan avbrott varit 14 dygn i enrum, får ett nytt straff i enrum inte verkställas förrän sju dygn har förflutit från det att det tidigare straffet upphörde.

En läkare eller någon annan tjänsteman som hör till hälso- och sjukvårdspersonalen skall så snart som möjligt underrättas om placering i enrum. *Om en fånge påförs straff i enrum för över sju dygn, skall hälso- och sjukvårdspersonalen höras.* Om verkställigheten äventyrar fångens hälsa, skall den uppskjutas eller redan inledd verkställighet avbrytas.

4 §

Disciplinstraff för fångar

Om en tillrättavisning inte anses vara en tillräcklig påföljd, kan fången disciplinärt bestraffas med

- 1) varning,
- 2) begränsning av deltagande i fritidsverksamhet, användning av pengar eller andra betalningsmedel eller innehav av egendom för högst 30 dygn (*förlust av rättigheter*), eller
- 3) placering i enrum för högst *tio* dygn (*straff i enrum*).

Förlusten av rättigheter får inte hindra fången att upprätthålla kontakter utom fängelset.

8 §

Straff i enrum

Straff i enrum omfattar begränsning av egendomsinnehav, kontakter, användning av bibliotek, möjligheter att följa radio- och televisionsprogram samt hobby- och fritidsverksamhet. Avvikelser från begränsningarna kan göras, om det är motiverat med hänsyn till fångens förhållanden. Fångens rätt till besök och vistelse utomhus kan begränsas endast om besöken eller vistelsen utomhus äventyrar fångens egen eller någon annans säkerhet.

Om fången utan avbrott varit *tio dygn* i enrum, får ett nytt straff i enrum inte verkställas förrän sju dygn har förflutit från det att det tidigare straffet upphörde.

En läkare eller någon annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården ska så snart som möjligt underrättas om placering i enrum. Om verkställigheten äventyrar fångens hälsa, ska den uppskjutas eller redan inledd verkställighet avbrytas.

10 §

Behandling av disciplinärenden och verkställighet av disciplinstraff

En ordningsförseelse skall behandlas i det fängelse i vilket fången är placerad. En ordningsförseelse som en fånge gjort sig skyldig till under en transport skall dock behandlas i det fängelse dit fången anländer.

10 §

Behandling av disciplinärenden och verkställighet av disciplinstraff

En ordningsförseelse *ska* behandlas i det fängelse *där* fången är placerad *eller där fången gjort sig skyldig till ordningsförseelsen*. En ordningsförseelse som en fånge gjort sig skyldig till under en transport *ska* dock behandlas i det fängelse dit fången anländer.

14 §

Avskildhet vid utredning

Medan en ordningsförseelse som begåtts av en fånge utreds och beslutet om disciplinstraff inväntas, kan fången hållas avskild från övriga fångar, om det är nödvändigt för att bevara ordningen eller av andra särskilda skäl. Avskildheten får inte överskrida sju dygn.

Den tid under vilken fången har hållits avskild från övriga fångar skall beaktas som avdrag när disciplinstraffet påförs.

14 §

Avskildhet vid utredning

Medan en ordningsförseelse som begåtts av en fånge utreds och beslutet om disciplinstraff inväntas, kan fången hållas avskild från övriga fångar, om det är nödvändigt för att bevara ordningen eller av andra särskilda skäl. *Avskildheten får inte räcka längre än nödvändigt och inte överskrida sju dygn. En yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården ska så snart som möjligt underrättas om avskildheten.*

Den tid under vilken fången har hållits avskild från övriga fångar *ska* beaktas som avdrag när disciplinstraffet påförs.

15 §

Påförande av disciplinstraff

Ett ärende som gäller disciplinstraff skall behandlas vid muntligt förfarande i närvaro av fängelsedirektören, en säkerhetsansvarig, fången och ett ojävigt vittne.

Fången skall ges tillfälle att lägga fram sin egen utredning samt bevis till stöd för den.

15 §

Påförande av disciplinstraff

Ett ärende som gäller disciplinstraff *ska* behandlas vid muntligt förfarande i närvaro av fängelsedirektören, en säkerhetsansvarig, fången och ett ojävigt vittne. *Fången, vittnet och någon annan person kan höras genom videolänk eller med genom något annat motsvarande kommunikationsmedel om det är ändamålsenligt på grund av ett långt avstånd eller av någon annan motsvarande orsak.*

Fången *ska* ges tillfälle att lägga fram egen utredning samt bevis till stöd för den.

16 §

Beslutanderätt

Fängelsedirektören beslutar om övervakning och låsning av fängelselokalerna.

16 §

Beslutanderätt

Fängelsedirektören *eller, om saken inte tål uppskov, en säkerhetsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning* beslutar om övervakning och låsning av fängelselokalerna.

16 kap.

Granskning av fängelselokaler och fångar

4 §

Kroppsvisitation

En fånge kan kroppsvisiteras, om
1) han eller hon misstänks för innehav av sådana otillåtna föremål eller ämnen som avses i 9 kap. 1 § 1 och 2 mom., eller

2) kroppsvisitation är behövlig för att förebygga att fången rymmer eller olovligt avviker från en öppen anstalt, för att avvärja en fara som hotar ordningen eller säkerheten i fängelset, för att utreda en misstänkt ordningsförseelse, på grund av ankomst eller återkomst till fängelset eller i samband med oövervakade besök.

Kroppsvisitation omfattar undersökning av vad fången har i sina kläder eller annars bär på sig.

16 kap.

Granskning av fängelselokaler och fångar

4 §

Kroppsvisitation

En fånge kan kroppsvisiteras, om
1) han eller hon misstänks för innehav av sådana otillåtna föremål eller ämnen som avses i 9 kap. 1 § 1 och 2 mom., eller

2) kroppsvisitation är behövlig för att förebygga att fången rymmer eller olovligt avviker från en öppen anstalt, för att avvärja en fara som hotar ordningen eller säkerheten i fängelset, för att utreda en misstänkt ordningsförseelse, på grund av ankomst eller återkomst till fängelset eller i samband med oövervakade besök *eller besök av barn*.

Kroppsvisitation omfattar undersökning av vad fången har i sina kläder eller annars bär på sig. *Kroppsvisitation omfattar även undersökning av fångens mun.*

6 a §

*Förbud mot framställning och användning av
berusningsmedel*

*Det är förbjudet att i fängelset framställa
och använda alkohol och andra berus-
ningsmedel samt sådana dopningsmedel som
avses i 44 kap. 16 § i strafflagen.*

7 §

Kontroll av drogfrihet

Som villkor för oövervakade besök, placering på kontraktsavdelning och för permission samt för tillstånd som avser studier, civilt arbete och övervakad verksamhet utanför fängelset samt för placering i öppen anstalt eller i en anstalt utanför fängelset kan ställas att fången på begäran lämnar urin-, saliv- eller utandningsprov.

7 §

Kontroll av drogfrihet

Ett villkor för oövervakade besök, besök av barn, placering på en kontraktsavdelning och för permission samt för tillstånd som avser studier, civilt arbete och övervakad verksamhet utanför fängelset samt för placering i en öppen anstalt eller i en anstalt utanför fängelset är att fången på begäran lämnar urin-, saliv- eller utandningsprov.

7 a §

Överlämnande av en narkotikahund till en annan myndighets förfogande

Polisen, Tullen och gränsbevakningsväsendet kan på begäran temporärt ställa en hund som är skolad för att söka efter narkotika samt dess förare till Brottspåföljdsmyndigheten förfogande för att bistå i uppgifter som hänför sig till nödvändiga tjänsteåtgärder.

Brottspåföljdsmyndigheten kan på begäran temporärt ställa en hund som är skolad för att söka efter narkotika samt dess förare till polisens, Tullens, försvarsmaktens eller gränsbevakningsväsendets förfogande för att bistå i uppgifter som hänför sig till nödvändiga tjänsteåtgärder.

Varje myndighet svarar för de kostnader myndigheten åsamkas när biträde lämnas.

10 §

Beslutanderätt

En tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen eller, om saken inte tål uppskov, en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter beslutar om säkerhetskontroll av fångar, kroppsvisitation och kontroll av drogfrihet.

Fängelsedirektören eller en av direktören förordnad säkerhetsansvarig beslutar om specialgranskning. Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet har i enskilda fall rätt att besluta om specialgranskning.

Fängelsedirektören beslutar om kroppsbesiktning.

10 §

Beslutanderätt

En tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning eller en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter beslutar om säkerhetskontroll av en fånge. En tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning eller, om saken inte tål uppskov, en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter beslutar om kroppsvisitation av en fånge och om kontroll av drogfrihet.

Fängelsedirektören eller en av direktören förordnad säkerhetsansvarig beslutar om specialgranskning. Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet har i enskilda fall rätt att besluta om specialgranskning.

Fängelsedirektören beslutar om kroppsbesiktning.

Fängelsedirektören eller en säkerhetsansvarig beslutar om att en hund som är skolad för att söka efter narkotika samt dess förare ska ställas till en annan myndighets förfogande.

17 kap.

Granskning av andra personer

1 §

Tillträde till ett fängelse

17 kap.

Granskning av andra personer

1 §

Tillträde till ett fängelse

Bestämmelser om minderåriga besökares tillträde till ett fängelse finns i 13 kap. 11 §.

18 kap.

Säkerhetsåtgärder och användning av maktmedel

18 kap.

Säkerhetsåtgärder och användning av maktmedel

4 §

Observation i isolering

Om det finns grundad anledning att misstänka att en fånge i fängelset eller vid ankomsten till fängelset har förbjudna ämnen eller föremål som avses i 9 kap. 1 § 1 eller 2 mom. i sin kropp, får fången placeras i ett rum eller en cell där det med hjälp av teknisk utrustning eller på något annat sätt dygnet runt är möjligt att observera fången och att de förbjudna ämnena och föremålen lämnar hans eller hennes kropp.

Observation i isolering får fortgå tills de förbjudna ämnena eller föremålen har lämnat fångens kropp eller tills det annars inte längre finns skäl till isolering. Observation i isolering får dock inte fortgå längre än sju dygn. Om observation i isolering äventyrar fångens hälsa, skall den avbrytas. Om det vid kroppsbesiktning har upptäckts att fången har ämnen eller föremål som avses i 1 mom. i kroppen, får tiden för observation i isolering förlängas också efter den maximala tiden på sju dygn, dock med ytterligare högst sju dygn.

En yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården ska utan dröjsmål underrättas om att en fånge har ställts under observation i isolering. En läkare eller någon annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården ska så snart som möjligt undersöka fångens hälsotillstånd. Fången ska noggrant iakttas genom teknisk övervakning och på *något* annat sätt.

9 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om verkställighet av observation, observation i isolering och om avskildhet samt om maktmedelsredskap, fångslen och antecknande av beslut som avses i 8 § utfärdas genom förordning av statsrådet. Närmare föreskrifter om utbildning i hur säkerhetsåtgärder ska vidtas samt hur maktmedel och maktmedelsredskap ska an-

4 §

Observation i isolering

Om det finns grundad anledning att misstänka att en fånge i fängelset eller vid ankomsten till fängelset har förbjudna ämnen eller föremål som avses i 9 kap. 1 § 1 eller 2 mom. i sin kropp, får fången placeras i ett rum eller en cell där det med hjälp av teknisk utrustning eller på annat sätt dygnet runt är möjligt att observera *och övervaka* fången och *hur* de förbjudna ämnena och föremålen lämnar hans eller hennes kropp. *Då kan man också kräva att fången använder särskild observationsklädsel. En fånge som använder observationsklädsel ska på begäran utan dröjsmål ges tillträde till toaletter.*

Observation i isolering får fortgå tills de förbjudna ämnena eller föremålen har lämnat fångens kropp eller tills det annars inte längre finns skäl till isolering. Observation i isolering får dock inte fortgå längre än *sex dygn*. Om observation äventyrar fångens hälsa, *ska* den avbrytas. Om det vid kroppsbesiktning har upptäckts att fången har ämnen eller föremål som avses i 1 mom. i kroppen, får tiden för observation i isolering förlängas också efter den maximala tiden på *sex dygn*, dock med ytterligare högst *tre dygn*.

En yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården ska utan dröjsmål underrättas om att en fånge har ställts under observation i isolering. En läkare eller någon annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården ska så snart som möjligt undersöka fångens hälsotillstånd. Fången ska noggrant iakttas genom teknisk övervakning och på annat sätt.

9 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om verkställighet av *och förhållandena under* observation, observation i isolering och avskildhet samt om maktmedelsredskap, fångslen och antecknande av beslut som avses i 8 § utfärdas genom förordning av statsrådet.

Närmare föreskrifter *om användning av maktmedel* samt om utbildning i hur säker-

vändas meddelas av Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet.

hetsåtgärder ska vidtas samt hur maktmedel och maktmedelsredskap ska användas meddelas av Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet.

19 kap.

19 kap.

Anmälningar och lämnande av upplysningar

Anmälningar och lämnande av upplysningar

2 §

2 §

Anmälan om innehållet i brev, telefonsamtal eller andra meddelanden

Anmälan om innehållet i brev, telefonsamtal eller andra meddelanden

Uppgifter om innehållet i brev, andra postförsändelser eller meddelanden från eller till en fånge, eller om innehållet i fångens telefonsamtal, får lämnas till polisen, någon annan förundersökningsmyndighet eller åklagaren, om det är nödvändigt för förhindrande eller utredning av ett brott. Under samma förutsättningar kan de kopior som avses i 12 kap. 2 § eller de inspelningar som avses i 7 § i samma kapitel överlämnas.

Uppgifter om innehållet i brev, andra postförsändelser eller meddelanden från eller till en fånge eller om innehållet i fångens telefonsamtal eller elektroniska meddelanden får lämnas till polisen, någon annan förundersökningsmyndighet eller åklagaren, om det är nödvändigt för förhindrande eller utredning av brott. *Under samma förutsättningar kan kopior eller inspelningar av meddelandena överlämnas. En förutsättning för att uppgifterna ska få lämnas är att den myndighet som tar emot uppgifterna har rätt att ta del av dem.*

5 §

5 §

Anmälningar till polisen

Anmälningar till polisen

Fångvårdsmyndigheterna kan underrätta polisen om

Brottspåföljdsverket får underrätta polisen om

- 1) att en fånge tagits in i ett fängelse,
- 2) att en fånge förflyttats till ett annat fängelse,
- 3) att en fånge deltar i sysselsättning utanför fängelset,
- 4) kvarhållande av brev, andra postförsändelser eller meddelanden,
- 5) besök hos en fånge, förvägran av besök, *besök under särskilt övervakade förhållanden* och besöksförbud,
- 6) permission för en fånge,
- 7) disciplinstraff som påförts en fånge,
- 8) säkerhetskontroll som riktats mot en fånge eller någon annan person,

- 1) att en fånge tagits in i ett fängelse,
- 2) att en fånge förflyttats till ett annat fängelse,
- 3) att en fånge deltar i sysselsättning utanför fängelset,
- 4) kvarhållande av brev, andra postförsändelser eller meddelanden,
- 5) besök hos en fånge, förvägran av besök och besöksförbud,
- 6) permission för en fånge,
- 7) disciplinstraff som påförts en fånge,
- 8) säkerhetskontroll som riktats mot en fånge eller någon annan person,

- 9) gripande och hållande i förvar,
 10) hållande i avskildhet,
 11) att en fånge rymt eller avlägsnat sig utan tillstånd,
 12) att en fånge frigivits.

- 9) gripande och hållande i förvar,
 10) hållande i avskildhet,
 11) att en fånge rymt eller avlägsnat sig utan tillstånd, *samt om*
 12) att en fånge frigivits.

Polisen ska underrättas om frigivning av en fånge som dömts för brott mot liv eller för ett grovt vålds- eller sexualbrott.

6 §

Anmälan till åklagaren

Om en fånge åtalas vid domstol för ett brott för vilket han eller hon helt eller delvis har avtjänat ett disciplinstraff eller för ett brott för vilket fången påförts disciplinstraff i fängelset, skall åklagaren underrättas om disciplinstraffet och verkställigheten av straffet.

Åklagaren skall underrättas om situationer som gäller tillämpning av bestämmelsen om den sammanräknade maximitiden för fängelsestraff på viss tid och som avses i 2 c kap. 4 § 3 mom. i strafflagen.

6 §

Anmälan till åklagaren

Om en fånge åtalas vid domstol för ett brott för vilket han eller hon helt eller delvis har avtjänat ett disciplinstraff eller för ett brott för vilket fången påförts disciplinstraff i fängelset, *ska* åklagaren underrättas om disciplinstraffet och verkställigheten av straffet.

Åklagaren ska underrättas om situationer som gäller tillämpning av bestämmelsen om den sammanräknade maximitiden för fängelsestraff på viss tid och som avses i 2 c kap. 7 § 3 mom. i strafflagen.

20 kap.

Ändringssökande**Besvär hos tingsrätten**

1 §

Rätt att anföra besvär hos tingsrätten

En fånge har rätt att söka ändring hos tingsrätten genom besvär i beslut om uppskov med villkorlig frigivning enligt 2 c kap. 9 § i strafflagen.

Bestämmelser om begäran om omprövning (rättelseyrkande) hos regiondirektören finns i 9 § i detta kapitel och om rätten att anföra besvär hos förvaltningsdomstolen i 12 §.

20 kap.

Ändringssökande

(upphävs)

2 §

Behörig domstol

Behörig domstol är tingsrätten på den ort inom vars domkrets det beslut som avses i 1 § 1 mom. har fattats. Den tingsrätt vid vilken en ändringsansökan är anhängig kan överföra målet till tingsrätten på den ort där ordningsförseelsen begicks eller där fången har placerats eller till någon annan tingsrätt som anses lämplig med hänsyn till den utredning som läggs fram, de kostnader som orsakas av behandlingen eller andra omständigheter.

Tingsrätten är domför med ordföranden ensam. Ett sammanträde kan hållas även vid en annan tidpunkt och på annan plats än vad som bestäms om allmän underrätts sammanträde.

3 §

Anförande av besvär

Besvär skall anföras skriftligen inom en vecka efter det att beslutet jämte besväransvisning har delgetts fången. Besvärsskriften skall tillställas fängelsedirektören.

Direktören ska utan dröjsmål sända besvärsskriften till tingsrättens kansli samt bifoga kopior av handlingarna i ärendet och sin egen utredning. När Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet fattar beslut om uppskov med en villkorlig frigivning, ska Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet sända in handlingarna och utredningen. När handlingarna sänds till tingsrätten ska det meddelas när besvärsskriften anlänt. (17.6.2011/735)

Besvären blir anhängiga vid tingsrätten när de handlingar som avses i 2 mom. anländer till domstolens kansli. Domstolen skall utan dröjsmål underrätta ändringssökanden och beslutsfattaren om tiden och platsen för behandlingen samt om följderna av ändringssökandens utevaro.

Om en fånge inom utsatt tid gett in sin besvärsskrift direkt till den behöriga domstolen, förlorar han eller hon inte sin talan.

4 §

Ny tidsfrist

Om en part på grund av laga förfall eller av någon annan godtagbar anledning inte kan söka ändring inom föreskriven tid, skall tingsrätten på ansökan sätta ut en ny tidsfrist för anförande av besvär.

En ny tidsfrist skall begäras hos tingsrätten genom en skriftlig ansökan som skall tillställas fängelsedirektören inom en vecka efter att hindret har upphört. Till ansökan skall fogas en utredning om hindret eller om andra skäl som utgör grund för ansökan.

Om fången har gett in sin besvärsskrift direkt till den behöriga domstolen inom den nya tidsfristen, förlorar fången inte sin talan.

5 §

Besvärens inverkan på verkställigheten

Besvär avbryter inte verkställigheten av beslut som avses i 1 § 1 mom., om inte domstolen beslutar något annat.

6 §

Beslutsfattarens skyldigheter

När ett beslut enligt 1 § 1 mom. fattas, skall fången samtidigt ges en skriftlig besvärsanvisning med omnämmande av fullföljdsdomstol och den dag då besvär senast skall anföras samt med en redogörelse för vad som skall iakttas när besvär anföras.

Fängelsedirektören skall se till att fången har tillfälle att upprätta en besvärsskrift och att fången kan delta i behandlingen av besvären vid domstolen.

7 §

Huvudförhandling i tingsrätten

Beslutsfattaren eller en tjänsteman som företräder beslutsfattaren skall närvara i tingsrätten när besvären behandlas. Ändringssökanden har rätt att närvara i tingsrätten. Besvären kan behandlas trots ändringssökandens

utevaro, om inte tingsrätten anser att det är nödvändigt att höra honom eller henne personligen.

Tingsrätten skall se till att ärendet behandlas grundligt. Besvärärendet skall behandlas skyndsamt.

Vid behandlingen av ärendet gäller i övrigt i tillämpliga delar bestämmelserna om rättegång i brottmål.

8 §

Besvärsförbud

Ändring i tingsrättens beslut får inte sökas genom besvär.

Begäran om omprövning hos regiondirektören och besvär hos förvaltningsdomstol

9 §

Ärenden som kan vara föremål för ändrings-sökande

Omprövning kan begäras hos regiondirektören och besvär anföras hos en förvaltningsdomstol i följande beslut:

1) uppskov med verkställigheten av hälsoskäl enligt 2 kap. 3 §, uppskov med verkställigheten på andra grunder än av hälsoskäl enligt 4 § i samma kapitel, återkallande av uppskov enligt 6 § i samma kapitel och beviljande av betalningstid enligt 7 § i samma kapitel,

3) avskilt boende på egen begäran enligt 5 kap. 3 § och placering på en säkerhetsavdelning enligt 6 § i samma kapitel,

4) förflyttning från öppen anstalt till slutet fängelse enligt 6 kap. 2 § 1 mom. 1–3 punkten,

1 §

Beslut i vilka ändring får sökas

En fånge eller en dömd får begära omprövning av eller anföra besvär över Brottspåföljdsmyndighetens beslut som gäller

1) uppskov med villkorlig frigivning enligt 2 c kap. 9 § i strafflagen,

2) uppskov med verkställigheten av hälsoskäl enligt 2 kap. 3 §, uppskov med verkställigheten på andra grunder än av hälsoskäl enligt 2 kap. 4 §, återkallande av uppskov enligt 2 kap. 6 § eller beviljande av betalningstid enligt 2 kap. 7 §,

3) strafftiden enligt 3 kap. 7 a §,

4) ersättning för resekostnader enligt 4 kap. 3 § 1 eller 2 mom.,

5) avskilt boende på egen begäran enligt 5 kap. 3 §, placering på en säkerhetsavdelning enligt 5 kap. 6 § eller fortsatt placering på en säkerhetsavdelning enligt 5 kap. 7 §,

6) förflyttning från en öppen anstalt till ett slutet fängelse enligt 6 kap. 2 § 1 mom.,

7) förvägran att använda egna kläder enligt 7 kap. 2 § 3 mom. eller avvikelser från den normala kosten enligt 7 kap. 5 § 2 mom. i,

8) befrielse från sysselsättningsplikten en-

5) innehav av egendom enligt 9 kap. 1 § och användning av pengar enligt 4 § 1, 2 och 4 mom. i samma kapitel,

6) kvarhållande av brev eller postförsändelser enligt 12 kap. 5 §,

7) besöksförbud enligt 13 kap. 6 §,

8) permission av synnerligen viktigt skäl enligt 14 kap. 5 §,

9) varning, förlust av rättigheter och straff i enrum enligt 15 kap. 4 § 1—3 punkten,

10) avskildhet enligt 18 kap. 5 §.

Den som besöker en fånge har rätt att yrka rättelse i och anföra besvär över ett beslut enligt 1 mom. 7 punkten.

ligt 8 kap. 2 § 2 mom., tillstånd till civilt arbete enligt 8 kap. 6 §, tillstånd till deltagande i sysselsättning utanför fängelset enligt 8 kap. 9 § 1 eller 2 mom., återkallande av tillstånd eller placering enligt 8 kap. 11 § i eller befrielse från sysselsättningsplikt för viss tid enligt 8 kap. 13 §,

9) förvägran av innehav av egendom enligt 9 kap. 1 §, användning av pengar enligt 9 kap. 4 § 1, 2 eller 4 mom. i, uttag av kostnader för ersättning för kost och logi enligt 9 kap. 7 eller 8 § eller sysselsättnings- eller brukspenning som lämnas obetald enligt 9 kap. 8 §,

10) tillåtelse att avlägsna sig för temporär vård och undersökning utanför fängelset enligt 10 kap. 2 § eller frigivning från ett fängelse för vård enligt 10 kap. 3 §,

11) kvarhållande av brev eller postförsändelser enligt 12 kap. 5 §,

12) besöksförbud enligt 13 kap. 10 §,

13) permission av synnerligen viktigt skäl enligt 14 kap. 5 §, återkallande av en sådan permission enligt 14 kap. 9 § eller ersättande av kostnaderna för resor under en permission enligt 14 kap. 10 §,

14) varning, förlust av rättigheter eller straff i enrum enligt 15 kap. 4 §,

15) placering under observation enligt 18 kap. 3 § eller observation i isolering enligt 18 kap. 4 § eller avskildhet enligt 18 § kap. 5 §,

16) andra beslut som avses i 5 § i förvaltningsprocesslagen och som fattats med stöd av denna lag, om inte sökande av ändring har förbjudits med stöd av 2 § i detta kapitel.

Besökaren till en fånge får begära omprövning av och anföra besvär över Brottspåföljdsmyndighetens beslut om besöksförbud enligt 13 kap. 10 §.

Den som sänt ett brev till en fånge eller är mottagare av ett brev från en fånge får begära omprövning av och anföra besvär över Brottspåföljdsmyndighetens beslut om kvarhållande av brevet eller postförsändelsen enligt 12 kap. 5 §.

2 §

Förbud mot att söka ändring

En fånge eller en dömd får inte begära omprövning av eller anföra besvär över Brottspåföljdsmyndighetens beslut som gäller

1) tidpunkten för inledande av verkställighet enligt 2 kap. 1 §,

2) planen för strafftiden enligt 4 kap. 6 §, ersättande av resekostnaderna för en ledsagare enligt 4 kap. 3 § 3 mom. eller placering i ett fängelse enligt 8 eller 9 §,

3) placering på en avdelning enligt 5 kap. 1 eller 2 § eller placering på en kontraktsavdelning enligt 5 kap. 4 §,

4) förflyttning av en fånge från ett slutet fängelse till en öppen anstalt enligt 6 kap. 1 § eller 2 § 2 mom., förflyttning av en fånge från ett slutet fängelse till ett annat slutet fängelse eller från en öppen anstalt till en annan öppen anstalt enligt 6 kap. 3 § i eller tillåtelse för en fånge att avlägsna sig från fängelset för att höras hos någon annan myndighet än en domstol enligt 6 kap. 5 §,

5) begränsning av användning av egna kläder enligt 7 kap. 2 § 2 mom.,

6) placering i sysselsättning enligt 8 kap. 4 §, tillstånd till eget arbete enligt 8 kap. 7 § eller tillstånd till sysselsättning under övervakning utanför fängelset enligt 8 kap. 9 § 3 mom.,

7) användning av pengar enligt 9 kap. 4 § 3 mom.,

8) läsning och kopiering av brev, andra postförsändelser eller meddelanden enligt 12 kap. 2 §, avlyssning och inspelning av telefonsamtal enligt 12 kap. 7 §, tillstånd till användning av mobiltelefon enligt 12 kap. 6 a §, tillstånd till användning av e-post enligt 12 kap. 9 § eller tillstånd till användning av internet enligt 12 kap. 9 a §,

9) förvägran av besök enligt 13 kap. 4, 5, 7 eller 13 § eller mottagning av varor i samband med besök enligt 13 kap. 12 §,

10) permission på basis av strafftidens längd enligt 14 kap. 2 §, tidigareläggning av tidpunkten för permission enligt 14 kap. 3 § 3 mom., permission av viktigt skäl enligt 14 kap. 4 §, beviljande av permission under led-sagning enligt 14 kap. 6 § eller återkallande av sådana permissioner enligt 14 kap. 9 §.

10 §

Rättelseyrkande

Ett rättelseyrkande skall framställas skriftligen inom en vecka efter att beslutet med anvisning om rättelseyrkande har delgetts fången. Rättelseyrkandet tillställs den myndighet som fattade beslutet.

11 §

Beslut med anledning av rättelseyrkanden

Regiondirektören ska avgöra begäran om omprövning.

Rättelseyrkanden skall behandlas skyndsamt.

I fråga om behandlingen av ärendet gäller i övrigt bestämmelserna i förvaltningslagen.

12 §

Anförande av besvär

Ändring i beslut av regiondirektören får sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen. Besvären ska anföras hos den förvaltningsdomstol inom vars domkrets regiondirektören har fattat beslutet.

I beslut som fattats av regiondirektören eller av Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet söks ändring genom besvär hos Helsingfors förvaltningsdomstol utan begäran om omprövning enligt 10 och 11 §.

3 §

Beslutanderätten i samband med omprövning och behandling av en omprövningsbegäran

Regiondirektören avgör en begäran om omprövning då det är fråga om ett ärende som avses i 1 §. I fråga om ett sådant straffrättsbeslut som avses i 1 § 1 mom. 3 punkten, är det dock verkställighetsdirektören som avgör begäran om omprövning.

Begäran om omprövning ska framställas skriftligen inom sju dagar från delfäendet av beslutet. Begäran om omprövning lämnas regiondirektören eller fängelsedirektören. Gäller begäran om omprövning dock ett sådant straffrättsbeslut som avses i 1 § 1 mom. 3 punkten, ska begäran lämnas verkställighetsdirektören eller fängelsedirektören. Begäran om omprövning ska behandlas skyndsamt.

I fråga om Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhetens beslut om uppskov med villkorlig frigivning enligt 1 § 1 mom. 1 punkten eller placering på en säkerhetsavdelning enligt 1 § 1 mom. 5 punkten eller om verkställighetsdirektörens beslut om strafftiden enligt 1 § 1 mom. 3 punkten, tillämpas vad som föreskrivs om besvär i 4 §. Detsamma gäller om ändring söks i ett beslut som Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet, regiondirektören eller verkställighetsdirektören har fattat med stöd av den rätt att överta avgörandet av ett ärende som avses i 1 kap. 8 och 10 §.

4 §

Besvär hos förvaltningsdomstolen

Regiondirektörens och verkställighetsdirektörens beslut med anledning av en begäran om omprövning och beslut som avses i 3 § 3 mom. får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen. Besvären ska anföras hos den förvaltningsdomstol inom vars domkrets regiondirektörens beslut har fattats. Besvär över beslut som fattats av Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet

Gällande lag

Föreslagen lydelse

Besvär ska anföras inom 14 dagar från del-
fäendet av beslutet.

eller verkställighetsdirektören ska anföras
hos Helsingfors förvaltningsdomstol.

Besvär ska anföras inom 14 dagar från del-
fäendet av beslutet.

14 §

5 §

*Behandling av besvär i förvaltningsdomstolen**Behandling av besvär i förvaltningsdomsto-
len*

Förvaltningsdomstolen är domför med en
ledamot vid behandlingen av besvär. *Anfö-
rande av besvär avbryter inte verkställigheten
av ett beslut, om inte förvaltningsdomstolen
beslutar något annat.* Besvären skall behand-
las skyndsamt.

*Vid behandlingen av besvär är förvalt-
ningsdomstolen domför med en ledamot. Be-
svären ska behandlas skyndsamt.*

*Förvaltningsdomstolens beslut får inte
överklagas genom besvär.*

*I fråga om behandlingen av ärendet gäller i
övrigt bestämmelserna i förvaltningspro-
cesslagen (586/1996).*

6 §

Besvär hos högsta förvaltningsdomstolen

*Över förvaltningsdomstolens beslut får be-
svär anföras endast om högsta förvaltnings-
domstolen beviljar besvärstillstånd.*

13 §

7 §

*Hur begäran om omprövning och besvär på-
verkar verkställigheten**Hur begäran om omprövning och besvär på-
verkar verkställigheten*

Begäran om omprövning eller anförande av
besvär avbryter inte verkställigheten av beslut
enligt 9 §, om inte den regiondirektör som
behandlar begäran om omprövning eller den
förvaltningsdomstol som behandlar besvären
beslutar något annat.

Begäran om omprövning eller anförande av
besvär avbryter inte verkställigheten av be-
slut *som avses i 1 §*, om inte den regiondirek-
tör *eller verkställighetsdirektör* som behand-
lar begäran om omprövning eller den *domstol*
som behandlar besvären beslutar något annat.

15 §

8 §

*Rättshjälp**Rättshjälp*

I ärenden som avses i 1 och 9 § kan en

I ärenden som avses i 1 § kan en fånge *el-*

fånge beviljas rättshjälp så som föreskrivs i rättshjälpslagen (257/2002). En utredning om fångens ekonomiska förhållanden som avses i 10 § 1 mom. i rättshjälpslagen behöver inte läggas fram. Domstolen beslutar om beviljande av rättshjälp.

ler en dömd beviljas rättshjälp på det sätt som anges i rättshjälpslagen (257/2002). Sådan utredning om fångens ekonomiska förhållanden som avses i 10 § 1 mom. i rättshjälpslagen behöver inte läggas fram. Beslutet om beviljande av rättshjälp fattas av domstolen, om ärendet är under behandling i domstolen.

16 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om framställande av rättelseyrkanden utfärdas genom förordning av statsrådet.

9 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om framställande och behandling av en begäran om omprövning utfärdas genom förordning av statsrådet.

21 kap.

Frigivning

2 §

Beslutanderätt

Fängelsedirektören beslutar om *villkorlig frigivning enligt 2 c kap. 5 § i strafflagen*, om uppskov med villkorlig frigivning enligt 9 § 1 mom. *i det kapitlet och om ställande under övervakning enligt 4 § i lagen om övervakning av villkorlig frihet.*

Brottspåföljdsmyndigheten svarar för utarbetandet av den övervakningsplan som avses i 5 § i lagen om övervakning av villkorlig frihet.

21 kap.

Frigivning

2 §

Beslutanderätt

Fängelsedirektören beslutar om uppskov med villkorlig frigivning enligt 2 c kap. 9 § 1 mom. *i strafflagen. Fängelsedirektören eller den tjänsteman som enligt arbetsordningen är ställföreträdare för direktören beslutar om ställande under övervakning enligt 4 § i lagen om övervakning av villkorlig frihet. Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet beslutar om uppskov med villkorlig frigivning utan fångens samtycke enligt 2 c kap. 9 § 2 mom. i strafflagen.*

Brottspåföljdsmyndigheten svarar för utarbetandet av den övervakningsplan som avses i 5 § i lagen om övervakning av villkorlig frihet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På verkställighet av beslut som gäller bemötandet av en fånge tillämpas de bestämmelser som gällde när beslutet fattades. Be-

stämmelserna i denna lag ska dock tillämpas om ett ärende sedan lagen trätt i kraft tas till ny behandling på grund av överträdelse av villkor, förändrade förutsättningar, en lagstadgad tidsfrist eller av någon annan motsvarande anledning.

På hanläggningen av begäranden om omprövning och besvär som är anhängiga när då denna lag träder i kraft tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. Bestämmelserna i denna lag ska dock tillämpas när ändring söks i sådana beslut av förvaltningsdomstolens som har fattats efter lagens ikraftträdande.

Lag

om ändring av häktningslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i häktningslagen 768/2005 1 kap. 1 § 2 mom., 3 kap. 1 § 1 mom., 2 §, 8 § 2 mom., 9 § 2 mom. och 10 §, 5 kap. 1 § 1 och 4 mom., 2 §, 6 § 1 mom., 8 §, rubriken för 9 § och 9 § 2 mom., 7 kap. 5 §, 8 kap. 1 § 1 mom., 2 §, 4 § 2 mom., 7–9 § och 10 §, 9 kap., 10 kap. 3 § 1 mom., 4 § 1 mom. 3 punkten, 8 §, 14 § 1 mom., 15 § 1 mom. och 16 § 2 mom., 11 kap. 4 §, 7 § 3 mom. och 10 §, 13 kap. 4 och 9 §, 15 kap. samt 16 kap. 1 §,

av dem 1 kap. 1 § 2 mom. och 8 kap. 1 § 1 mom. sådana de lyder i lag 808/2011, 3 kap. 9 § 2 mom. och 10 §, 6 § 1 mom. och 9 § 2 mom., 8 kap. 9 §, 10 kap. 3 § 1 mom. och 13 kap. 9 § sådana de lyder i lag 736/2011, 5 kap. 2 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 736/2011, 8 kap. 2 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 266/2007, 8 kap. 4 § 2 mom. sådant det lyder i lag 266/2007, 11 kap. 10 §, 13 kap. 4 § och 16 kap. 1 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 736/2011, samt

fogas till 1 kap. 2 § ett nytt 3 mom., till 1 kap. en ny 8 §, till 3 kap. nya 2 a, 5 a och 6 a §, till 6 kap. en ny 6 a §, till 7 kap. 3 § ett nytt 2 mom., till 7 kap. en ny 6 §, till 8 kap. nya 2 a och 7 a—7 c §, till 11 kap. en ny 6 a § samt till 14 kap. 2 § ett nytt 3 mom. och till 14 kap. 4 § ett nytt 2 mom. som följer:

Gällande lag

1 kap.

Allmänna principer för verkställighet av häktning

1 §

Tillämpningsområde

Förlydelse

1 kap.

Allmänna principer för verkställighet av häktning

1 §

Tillämpningsområde

På häktade som samtidigt avtjänar fängelsestraff eller förvandlingsstraff för böter tillämpas vad som föreskrivs i 2 kap. 1 § 2 mom., 4 kap. 1 § 3 mom., 8 kap. 6 § samt 9 kap. 9 §. På sådana häktade tillämpas dessutom bestämmelserna i 4 kap. i tvångsmedelslagen (806/2011) om begränsning av kontakter och bestämmelserna i 2 c kap. 5 § i strafflagen (39/1889) om bestämmande av villkorlig frigivning. På sådana häktade som avses i detta moment tillämpas i övrigt bestämmelserna om fångar i fängelselagen (767/2005).

På häktade som samtidigt avtjänar fängelsestraff eller förvandlingsstraff för böter tillämpas vad som föreskrivs i 2 kap. 1 § 2 mom., 4 kap. 1 § 3 mom., 8 kap. 6, 7 a och 7 b § samt 9 kap. 4, 10 och 14 §. På sådana häktade tillämpas dessutom bestämmelserna i 4 kap. i tvångsmedelslagen (806/2011) om begränsning av kontakter och bestämmelserna i 2 c kap. 5 § i strafflagen (39/1889) om bestämmande av villkorlig frigivning. På sådana häktade som avses i detta moment tillämpas i övrigt bestämmelserna om fångar i fängelselagen (767/2005).

2 §

När häktning upphör

2 §

När häktning upphör

Om domstolen beslutar frige en häktad, får den häktade av statens medel ersättning för kostnaderna för resan till sin hem- eller bostadsort i Finland. En häktad som samtycker till det kan transporteras till fängelset för att hämta sin egendom som finns där.

8 §

Hänvisningsbestämmelse

I fråga om behandlingen av personuppgifter i samband med verkställigheten av straff föreskrivs särskilt.

3 kap.

Placering i fängelset, basvård och förflyttning

1 §

Placering i fängelset

Häktade skall placeras i andra fängelser eller på andra avdelningar än fångar som avtjänar straff. Detta krav får emellertid frångås om den häktade ber om det på grund av deltagande i sysselsättning eller om det är nödvändigt för att avvärja en fara som hotar fångarnas, de häktades eller de anställdas säkerhet eller om det annars tillfälligt är nödvändigt för att upprätthålla ordningen i fängelset i en exceptionell situation. En häktad som väntar på beslut av en fullföljdsdomstol får med sitt samtycke placeras på samma avdelning som fångar som avtjänar straff, om detta inte äventyrar syftet med häktningen.

3 kap.

Placering i fängelset, basvård och förflyttning

1 §

Placering i fängelset

Häktade ska placeras i andra fängelser eller på andra avdelningar än fångar som avtjänar straff. Detta krav får emellertid frångås om den häktade ber om det på grund av deltagande i sysselsättning eller om det är nödvändigt för att avvärja en fara som hotar fångarnas, de häktades eller de anställdas säkerhet eller om det annars tillfälligt behövs för att upprätthålla ordningen i fängelset i en exceptionell situation. *En häktad kan på egen begäran också placeras att bo på en sådan kontraktsavdelning som avses i 2 a § tillsammans med fångar som avtjänar straff.* En häktad som väntar på beslut av en fullföljdsdomstol får med sitt samtycke placeras på samma avdelning som fångar som avtjänar straff, om detta inte äventyrar syftet med häktningen.

2 §

Placering i boende

En häktad skall i mån av möjlighet placeras i en enpersonscell. En häktad får inte placeras att bo tillsammans med en annan häktad, om detta äventyrar syftet med häktningen eller ordningen i fängelset.

En häktad skall ges möjlighet att helt eller delvis bo avskild från andra häktade, om den häktade har grundad anledning att tro att hans eller hennes personliga säkerhet är hotad *eller om det finns något annat godtagbart skäl till avskildheten.*

Rättigheterna för den som på egen begäran hålls avskild får inte begränsas mer än vad som oundvikligen följer av avskildheten.

2 §

Placering i boende

En häktad ska i mån av möjlighet placeras i en enpersonscell. En häktad får inte placeras att bo tillsammans med en annan häktad, om detta äventyrar syftet med häktningen eller ordningen i fängelset.

En häktad ska på egen begäran ges möjlighet att helt eller delvis bo avskild från andra häktade, om den häktade har grundad anledning att tro att hans eller hennes personliga säkerhet är hotad.

Rättigheterna för den som på egen begäran hålls avskild får inte begränsas mer än vad som nödvändigtvis följer av det avskilda boende. *Grunderna för det avskilda boende ska omprövas minst var fjärde månad.*

2 a §

Kontraktsavdelning

En häktad kan ges tillfälle att bo på en avdelning där de häktade förbinder sig att delta i den sysselsättning som ordnas för dem och att genomgå kontroll av drogfrihet på sätt som föreskrivs i 11 kap. 7 §, om inte den häktades rätt till kontakter har begränsats med stöd av 4 kap. i tvångsmedelslagen.

5 a §

Förbud mot rökning

Rökning kan förbjudas i de häktades bostadsrum. Om rökning förbjuds i de häktades bostadsrum, ska de häktade ges möjlighet att röka i rökrum eller på något annat sätt.

6 a §

Kortvarig förflyttning av häktade till ett annat fängelse

En häktad kan för en kort tid förflyttas till ett annat fängelse, om det är motiverat för anordnandet av ett besök eller en sådan per-

mission som avses i 9 kap. 14 §, eller av någon annan motsvarande orsak.

8 §

Närvaro vid domstol eller andra myndigheter

Om en häktad som är i ett fängelse kallas för att personligen höras hos någon annan myndighet än en domstol, kan den häktade för detta ändamål tillåtas avlägsna sig från fängelset för den tid som hörandet kräver.

8 §

Närvaro vid domstol eller andra myndigheter

Om en häktad som är i ett fängelse kallas för att personligen höras hos någon annan myndighet än en domstol, kan den häktade för detta ändamål tillåtas avlägsna sig från fängelset för den tid som hörandet kräver. *Denna tid får inte, inklusive restiden, överstiga 14 dagar, om det inte finns ett särskilt vägande skäl till det som följer av grunden för hörandet eller av någon annan motsvarande grund.*

9 §

Beslutanderätt

Direktören för bedömningscentrumet beslutar om förflyttning av en häktad.

9 §

Beslutanderätt

En sysselsättnings- eller säkerhetsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om avskilt boende på en häktads egen begäran och om placering på kontraktavdelning. Direktören för bedömningscentrumet eller den tjänsteman som enligt arbetsordningen är ställföreträdare för direktören beslutar om förflyttning av en häktad. Om en häktad förflyttas till en annan brottspåföljdsregion, förutsätter förflyttningen samtycke av direktören för bedömningscentrumet i den mottagande brottspåföljdsregionen eller av den tjänsteman som enligt arbetsordningen är ställföreträdare för den direktören. Direktören för det mottagande fängelset eller en säkerhetsansvarig i det mottagande fängelset beslutar om kortvarig förflyttning av en häktad enligt 6 a §, efter att ha hört direktören för placeringsfängelset.

10 §

Närmare bestämmelser

Närmare föreskrifter om mathållning och basvård samt boende meddelas av Brottsåtgärdsmyndighetens centralförvaltningsenhet.

Närmare bestämmelser om förfarandet vid förflyttning av häktade utfärdas genom förordning av statsrådet. Närmare föreskrifter om förflyttning av häktade meddelas av Brottsåtgärdsmyndighetens centralförvaltningsenhet.

5 kap.

De häktades egendom och inkomster

1 §

Innehav av egendom

De häktade får i fängelset inneha en skälig mängd personlig egendom. Innehav av ett föremål eller ämne kan förvägras, om

- 1) föremålet eller ämnet äventyrar någons säkerhet,
- 2) föremålet eller ämnet särskilt lämpar sig för skadegörelse på egendom, *eller*
- 3) innehavet av föremålet eller ämnet med hänsyn till förhållandena i fängelset eller på fängelseavdelningen och graden av övervakning vållar särskild olägenhet för den allmänna ordningen i fängelset.

Om egendomen inte kan förvaras, skall den returneras eller på den häktades bekostnad sändas till det ställe som den häktade anvisar. Förskämt gods kan förstöras i närvaro av ett vittne. Bestämmelserna i 60 § i alkohollagen (1143/1994) skall tillämpas på förstöring av

10 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om förfarandet vid förflyttning av häktade utfärdas genom förordning av statsrådet.

Närmare föreskrifter om förflyttning av häktade meddelas av Brottsåtgärdsmyndighetens centralförvaltningsenhet. Närmare föreskrifter om mathållning och basvård, boende samt *anordnande av rökning och innehav av tändredskap* meddelas av Brottsåtgärdsmyndighetens centralförvaltningsenhet.

5 kap.

De häktades egendom och inkomster

1 §

Innehav av egendom

De häktade får i fängelset inneha en skälig mängd personlig egendom. Innehav av ett föremål eller ämne kan förvägras, om

- 1) föremålet eller ämnet äventyrar någons säkerhet,
- 2) föremålet eller ämnet särskilt lämpar sig för skadegörelse på egendom,
- 3) innehavet av föremålet eller ämnet med hänsyn till förhållandena i fängelset eller på fängelseavdelningen och graden av övervakning vållar särskild olägenhet för den allmänna ordningen i fängelset,
 - 4) föremålet eller ämnet inte kan granskas utan oskäligt besvär eller utan att det skadas,
 - 5) föremålet eller ämnet används eller det finns grundad anledning att misstänka att det kommer att användas som hjälpmedel vid brott,
 - 6) fängelset har ställt motsvarande föremål till de häktades förfogande.

Om egendomen inte kan förvaras, ska den returneras eller på den häktades bekostnad sändas till det ställe som den häktade anvisar. Förskämt gods kan förstöras i närvaro av ett vittne. Bestämmelserna i 60 § i alkohollagen (1143/1994) ska tillämpas på förstöring av

alkoholdrycker och andra alkoholhaltiga ämnen. Bestämmelser om lämnande av narkotika för förstöring finns i 10 § i narkotikalagen (1289/1993).

alkoholdrycker och andra alkoholhaltiga ämnen. Bestämmelser om lämnande av narkotika för förstöring finns i 44 § i narkotikalagen (373/2008).

2 §

Egendomsförteckning

En egendomsförteckning ska göras upp över de häktades egendom som tagits emot i ett fängelse. Den häktade och *ett närvarande vittne* ska underteckna egendomsförteckningen. Om den häktade inte undertecknar förteckningen, ska två tjänstemän vid Brottsåklagarmyndigheten intyga riktigheten av förteckningen.

Den egendom som överlämnats till den häktades förfogande skall antecknas i egendomsförteckningen. En kopia av egendomsförteckningen skall lämnas till den häktade på hans eller hennes begäran.

En häktad kan fräntas sådan egendom som han eller hon utan tillstånd av en fängelsemyndighet tagit emot och som antecknats i egendomsförteckningen för någon annan fånge eller häktad.

8 §

Beslutanderätt

En tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen beslutar om innehav av egendom. Fängelsedirektören eller en av direktören förordnad säkerhetsansvarig beslutar om sådant sändande av pengar eller betalningsmedel till någon utanför fängelset eller till någon annan fånge eller häktad som avses i 4 § 4 mom. Fängelsedirektören eller en av direktören förordnad sysselsättningsansvarig beslutar om betalning av sysselsättnings- eller brukspenning.

2 §

Egendomsförteckning

En egendomsförteckning ska göras upp över de häktades egendom som tagits emot i ett fängelse. *I förteckningen upptecknas inte egendom av ringa värde, om inte den häktade särskilt begär det.* Den häktade ska underteckna egendomsförteckningen. Om den häktade inte undertecknar förteckningen, ska två tjänstemän vid Brottsåklagarmyndigheten intyga riktigheten av förteckningen.

Den egendom som upptecknats i egendomsförteckningen och som överlämnats till den häktades förfogande ska antecknas i egendomsförteckningen. Den häktade ska på begäran ges en kopia av egendomsförteckningen.

En häktad kan fräntas sådan egendom som han eller hon utan tillstånd av *en tjänsteman vid Brottsåklagarmyndigheten* tagit emot och som antecknats i egendomsförteckningen för någon annan fånge.

8 §

Beslutanderätt

En tjänsteman i chefsuppgifter *inom styrning eller övervakning fattar beslut om att inte överlämna egendom till en häktads förfogande. En tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter får överlämna sådana föremål och ämnen till en häktads förfogande som det är tillåtet att inneha i fängelset.*

Fängelsedirektören eller en av direktören förordnad säkerhetsansvarig beslutar om sådana begränsningar av användningen av pengar eller betalningsmedel som avses i 4 § 3 mom. och om sådant sändande av pengar

eller betalningsmedel till någon utanför fängelset eller till någon annan fånge eller häktad som avses i 4 § 4 mom. Fängelsedirektören eller en av direktören förordnad sysselsättningsansvarig beslutar om betalning av sysselsättnings- eller brukspenning.

9 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om egendom som innehas av häktade samt om användningen av pengar och betalningsmedel utfärdas genom förordning av statsrådet.

Närmare föreskrifter om sändande och förstöring av egendom samt om när sysselsättningspenning och brukspenning inte ska betalas ut meddelas av Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet.

9 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om egendom som innehas av häktade samt om användningen av pengar och betalningsmedel utfärdas genom förordning av statsrådet.

Närmare föreskrifter om förvaring, sändande och förstöring av egendom, om egendomsförteckningen och om vilken egendom som ska upptecknas i den samt om när sysselsättningspenning och brukspenning inte ska betalas ut meddelas av Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet.

6 kap.

Social- och hälsovård

6 kap.

Social- och hälsovård

6 a §

Underrättelse om sjukdom

En häktad ska ges möjlighet att utan dröjsmål underrätta en nära anhörig eller någon annan närstående om att han eller hon blivit allvarligt sjuk eller skadad.

7 kap.

Fritid

3 §

Bibliotek

7 kap.

Fritid

3 §

Bibliotek

En häktad som är berusad eller som stör biblioteksbesöket eller äventyrar ordningen

eller säkerheten i fängelset kan förvägras tillträde till fängelsebiblioteket.

5 §

Beslutanderätt

En tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen eller, om saken inte tål uppskov, en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter fattar beslut om att förvägra deltagande i fritidsverksamhet, en gudstjänst, en andaktsstund eller någon annan religiös sammankomst och om sådant förbud eller sådan begränsning av deltagande som avses i 1 § 2 mom. Arrangören av sammankomsten skall höras innan beslutet om förvägran fattas.

5 §

Beslutanderätt

En tjänsteman i *chefsuppgifter inom styrning eller* övervakning eller, om saken inte tål uppskov, en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter fattar beslut om att förvägra deltagande i fritidsverksamhet, en gudstjänst, en andaktsstund eller någon annan religiös sammankomst *eller tillträde till bibliotek* och om sådant förbud eller sådan begränsning av deltagande som avses i 1 § 2 mom. Sammankomstens arrangör ska höras innan beslutet om förvägran fattas.

6 §

Närmare föreskrifter

Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet meddelar närmare föreskrifter om anordnandet av bibliotekstjänster i sådana fall där en häktad inte kan besöka fängelsebiblioteket.

8 kap.

Brevväxling och telefonsamtal

1 §

Brevväxling och granskning av postförsändelser

De häktade har rätt till korrespondens, om inte denna rätt har begränsats enligt 4 kap. i tvångsmedelslagen.

8 kap.

Brevväxling, telefonsamtal och elektronisk kommunikation

1 §

Brevväxling och granskning av postförsändelser

De häktade har rätt till *korrespondens per post*, om inte denna rätt har begränsats med stöd av 4 kap. i tvångsmedelslagen.

2 §

Läsning och kopiering av meddelanden

Brev, andra postförsändelser eller meddelanden till eller från en häktad får läsas, om det av någon grundad anledning som har samband med den häktades brottsliga bakgrund, den häktades uppförande under häktstiden eller med försändelsen eller avsändaren är nödvändigt för att säkerställa syftet med häktningen, förhindra eller utreda ett brott, avvärja en fara som hotar anstaltsordningen eller trygga den häktades eller någon annans säkerhet.

Brev, andra postförsändelser eller meddelanden får kopieras, om det vid läsningen framgår att de sannolikt innehåller planer eller uppgifter som gäller

1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är minst ett års fängelse eller ett straffbart försök till ett sådant brott, eller

2) straffbart bruk av narkotika.

Bestämmelser om lämnande av uppgifter och kopior till polisen eller andra förundersökningsmyndigheter finns i 16 kap. 1 § 9 punkten. Bestämmelser om förvaring och utplåning av kopior finns i lagen om behandling av personuppgifter vid verkställighet av straff.

2 §

Läsning och kopiering av meddelanden

Brev, andra postförsändelser och meddelanden till eller från en häktad får läsas, om det av någon grundad anledning som har samband med den häktades brottsliga bakgrund, den häktades uppförande under häktningsstiden eller med försändelsen eller dess avsändare eller mottagare behövs för att säkerställa syftet med häktningen, förhindra eller utreda brott, avvärja en fara som hotar ordningen i fängelset eller trygga den häktades eller någon annans säkerhet. *Ett beslut som berättigar till läsning får dock fattas för högst två veckor åt gången.*

Den häktade ska anteckna sitt namn på brev, postförsändelser och meddelanden som den häktade sänder till någon annan än en sådan tillsynsmyndighet som avses i 3 §, om inte den häktade personligen överlämnar dem direkt till fängelsets personal. Ett brev, en postförsändelse eller något annat meddelande som sänts av en häktad får öppnas för att ta reda på vem som är dess avsändare, om inte avsändaren kan utredas utan att brevet, postförsändelsen eller meddelandet öppnas. Då får brevet eller meddelandet inte läsas i större utsträckning än vad som behövs för att ta reda på vem som är dess avsändare.

Brev, andra postförsändelser och meddelanden får kopieras, om det vid läsningen framgår att de sannolikt innehåller planer eller uppgifter som gäller

1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är minst ett års fängelse eller ett straffbart försök till ett sådant brott, eller

2) straffbart bruk av narkotika.

2 a §

Underrättelse om läsning

Om ett brev, en postförsändelse eller ett meddelande till eller från en häktad läses, ska den häktade utan dröjsmål underrättas om läsningen samt om grunden för läsningen. Underrättelsen om läsningen får uppskjutas om det behövs för att förhindra eller utreda brott, avvärja en fara som hotar ordningen i fängelset eller trygga den häktades eller någon annans säkerhet. Den häktade ska dock underrättas om läsningen och dess grund inom två veckor från läsningen eller, om den häktade frigges tidigare än detta, senast då den häktade frigges, om inte något annat följer av annan lagstiftning.

Om ett brev efter läsningen kvarhålls på en sådan grund som avses i 5 §, iaktas det som bestäms i 5 § i fråga om underrättelsen.

4 §

Brevväxling med ombud

Ett brev eller någon annan postförsändelse som anlänt till en häktad och av vars kuvert eller på något annat sätt det tillförlitligt framgår att avsändaren är det ombud som avses i 1 mom. får *endast* i den häktades närvaro öppnas och dess innehåll granskas utan att ett eventuellt meddelande i försändelsen läses, om det finns anledning att misstänka att brevet innehåller ämnen eller föremål som avses i 5 kap. 1 § 1 eller 2 mom. Vid granskningen iaktas i övrigt bestämmelserna i 1 § 4 mom.

7 §

Avlyssning och inspelning av telefonsamtal

En häktads telefonsamtal får avlyssnas, om det i ett enskilt fall av grundad anledning är nödvändigt för att förhindra eller utreda ett brott, säkerställa syftet med häktningen eller ordningen i fängelset eller trygga den häktades eller någon annans säkerhet.

4 §

Brevväxling med ombud

Ett brev eller någon annan postförsändelse som anlänt till en häktad och av vars avsändaruppgifter det framgår att avsändaren är det ombud som avses i 1 mom. får i den häktades närvaro öppnas och dess innehåll granskas utan att ett eventuellt meddelande i försändelsen läses, om det finns anledning att misstänka att brevet innehåller ämnen eller föremål som avses i 5 kap. 1 § 1 eller 2 mom. Vid granskningen iaktas i övrigt bestämmelserna i 1 § 4 mom.

7 §

Avlyssning och inspelning av telefonsamtal

En häktads telefonsamtal får avlyssnas och spelas in, om det av någon grundad anledning som har samband med den häktades brottsliga bakgrund, den häktades uppförande under häktnings tiden eller med samtalets mottagare behövs för att förhindra eller utre-

Ett telefonsamtal får spelas in, om det vid avlyssningen framgår att telefonsamtalet sannolikt innehåller planer eller uppgifter som gäller

1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är minst ett års fängelse eller ett straffbart försök till ett sådant brott, eller

2) straffbart bruk av narkotika.

Den häktade och den som den häktade står i telefonkontakt med skall underrättas om avlyssningen och möjligheten till inspelning av samtalet innan avlyssningen inleds. *Bestämmelser om lämnande av uppgifter, dokumentation eller inspelningar som gäller innehållet i telefonsamtalet till polisen eller någon annan förundersökningsmyndighet finns i 16 kap. 1 § 9 punkten. Dokumentation och inspelningar skall förstöras om de inte överlämnas till polisen eller någon annan förundersökningsmyndighet med stöd av nämnda lagrum.*

Samtal mellan den häktade och de tillsynsmyndigheter som avses i 3 § eller ombud som avses i 4 § får inte avlyssnas eller spelas in. Om det vid avlyssningen av ett telefonsamtal framgår att det gäller en kontakt mellan den häktade och en person som avses ovan, skall avlyssningen avbrytas och inspelningen utplånas.

da brott, *avvärja en fara som hotar ordningen i fängelset, säkerställa syftet med häktningen* eller trygga den häktades eller någon annans säkerhet.

Den häktade och den som den häktade står i telefonkontakt med ska underrättas om avlyssningen och inspelningen av samtalet *innan åtgärden inleds.*

Samtal mellan den häktade och de tillsynsmyndigheter som avses i 3 § eller ombud som avses i 4 § får inte avlyssnas eller spelas in. Om det vid avlyssningen av ett telefonsamtal framgår att det gäller en kontakt mellan den häktade och en person som avses ovan, ska avlyssningen avbrytas och inspelningen utplånas.

7 a §

Användning av e-post

En häktad kan ges tillstånd att sända och ta emot e-postmeddelanden av något viktigt skäl i anknytning till upprätthållande av kontakter, till utkomst eller till skötseln av arbets- eller utbildningsfrågor, rättsliga angelägenheter, socialärenden eller bostadsfrågor, om inte den häktades rätt till kontakter har begränsats med stöd av 4 kap. i tvångsmedelslagen. Trots detta kan den häktade av ett viktigt skäl som hänför sig till skötseln av rättsliga angelägenheter ges tillstånd att sända e-postmeddelanden till ett sådant ombud som avses i 4 § och ta emot e-postmeddelanden av ombudet.

En förutsättning för att tillstånd ska beviljas är att användningen av e-post inte äventyrar syftet med häktningen, ordningen eller säkerheten i fängelset eller den häktades eller någon annans säkerhet och att man tillräckligt väl kan försäkra sig om meddelandets avsändare och mottagare.

Tillståndet kan återkallas om förutsättningarna för beviljande av tillstånd till användning av e-post inte längre uppfylls efter att beslutet fattats eller om den häktade bryter mot tillståndsvillkoren.

7 b §

Användning av internet

En häktad kan ges tillstånd att använda internet av något viktigt skäl i anknytning till utkomst eller till skötseln av arbets- eller utbildningsfrågor, rättsliga angelägenheter, socialärenden eller bostadsfrågor eller av något annat motsvarande viktigt skäl, om inte den häktades rätt till kontakter har begränsats med stöd av 4 kap. i tvångsmedelslagen. En förutsättning för att tillstånd ska beviljas är att den häktades tillgång till andra webbsidor än sådana som är förenliga med tillståndet har hindrats på ett tillbörligt sätt.

En förutsättning för att tillstånd ska beviljas är att användningen av internet inte äventyrar syftet med häktningen, ordningen eller säkerheten i fängelset eller den häktades eller någon annans säkerhet.

Tillståndet kan återkallas om förutsättningarna för beviljande av tillstånd till användning av internet inte längre uppfylls efter att beslutet fattats eller om den häktade bryter mot tillståndsvillkoren.

7 c §

Övervakning av elektronisk kommunikation

Utöver vad som bestäms i lagen om dataskydd vid elektronisk kommunikation (516/2004), har fängelset vid behov rätt att hämta avsändar- och mottagaruppgifter för meddelanden och samtal ur den anordning

som den häktade använt för kommunikationen eller ur de anordningar eller system som fängelset tillhandahåller för förmedling och behandling av kommunikationen.

Vid övervakningen av e-postmeddelanden som en häktad mottagit och sänt tillämpas bestämmelserna i 2—5 §.

En häktad som sänder e-postmeddelanden eller använder internet får övervakas av närvarande personal och teknisk väg.

8 §

Förfarande vid granskning och kvarhållande

Beslut om läsning, kopiering och kvarhållande av brev, andra postförsändelser eller meddelanden samt om avlyssning och inspelning av telefonsamtal skall vara skriftliga.

8 §

Förfarande vid granskning och kvarhållande

Beslut om läsning, kopiering och kvarhållande av brev, andra postförsändelser eller meddelanden *eller e-postmeddelanden* samt om avlyssning och inspelning av telefonsamtal ska vara skriftliga.

9 §

Beslutanderätt

En i brottspåföljdsregionens arbetsordning förordnad tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter beslutar om granskning av brev och andra postförsändelser med stöd av 1 § 2 mom. i detta kapitel samt om öppnande av en sådan försändelse och granskning av dess innehåll med stöd av 1 § 3 mom. och 4 § 2 mom.

Beslut om läsning av brev, andra postförsändelser eller meddelanden med stöd av 2 § 1 mom., kopiering enligt 2 § 2 mom. samt kvarhållande av försändelser eller meddelanden enligt 5 § fattas av en säkerhetsansvarig eller en av denne för uppgiften särskilt förordnad tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen. Ett meddelande får dock även lämnas för läsning till en sådan tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten som enligt lagen om behandling av personuppgifter vid verkställighet av straff har rätt att behandla uppgifter i säkerhetsregistret. Beslut om avlyssning och inspelning av telefonsamtal fattas av en säkerhetsansvarig.

9 §

Beslutanderätt

En i arbetsordningen förordnad tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter beslutar om granskning av brev och andra postförsändelser med stöd av 1 § 2 mom. samt om öppnande av en sådan försändelse och granskning av dess innehåll med stöd av 1 § 3 mom. eller 4 § 2 mom.

En säkerhetsansvarig eller en av denne för uppgiften särskilt utsedd tjänsteman i chefsuppgifter *inom styrning eller* övervakning beslutar om läsning av brev, andra postförsändelser eller meddelanden med stöd av 2 § 1 mom., om utredning av avsändaren *enligt 2 § 2 mom., om kopiering enligt 2 § 3 mom., om att inte underrätta den häktade om läsning enligt 2 a § 1 mom.* samt om kvarhållande av försändelser eller meddelanden enligt 5 §. Ett meddelande får dock även lämnas för läsning till en sådan tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten har rätt att behandla uppgifter i säkerhetsregistret. Beslut om avlyssning och inspelning av telefonsamtal fattas av en säkerhetsansvarig.

Fängelsedirektören eller en säkerhetsansvarig beslutar om tillstånd till användning

av e-post och internet och om återkallande av sådana tillstånd.

10 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om förfarandet vid granskning, läsning, kopiering och kvarhållande av brev samt om avlyssning och inspelning av telefonsamtal utfärdas genom förordning av statsrådet.

9 kap.

Besök och andra kontakter utom fängelset

1 §

Besök

De häktade har rätt att under behövlig övervakning ta emot besökare vid tidpunkter som reserverats för besök så ofta det är möjligt utan att ordningen och verksamheten i fängelset störs, om inte denna rätt har begränsats enligt 4 kap. i tvångsmedelslagen. Besök kan tillåtas även vid andra tillfällen än vid de tidpunkter som reserverats för besök, om det är behövligt med hänsyn till den häktades kontakter eller av något annat särskilt skäl. En häktad har dock alltid rätt att utan ogrundat dröjsmål ta emot besök av sitt i 8 kap. 4 § i denna lag avsedda ombud. Bestämmelser om granskning av den som kommit för att besöka en häktad (besökare) finns i 12 kap.

Besök skall övervakas på behövligt sätt. Besök kan även övervakas med videoutrustning. Den häktade och besökaren skall på lämpligt sätt underrättas om övervakning med videoutrustning. I fråga om förvaring och utplåning av upptagningar som uppkommit vid övervakningen iakttas bestämmelserna om besökarregister i lagen om behandling av personuppgifter vid verkställighet av straff.

När en häktad tar emot besök av sitt i 8 kap. 4 § avsedda ombud får detta besök utan hinder av 2 mom. inte övervakas, om det inte

10 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om förfarandet vid granskning, läsning, kopiering och kvarhållande av brev, om avlyssning och inspelning av telefonsamtal samt *om användning och övervakning av elektronisk kommunikation* utfärdas genom förordning av statsrådet.

9 kap.

Besök och andra kontakter utom fängelset

1 §

Besök

De häktade har rätt att under behövlig övervakning ta emot besökare vid tidpunkter som reserverats för besök så ofta det är möjligt utan att ordningen och verksamheten i fängelset störs, på det sätt som bestäms i detta kapitel, om inte denna rätt har begränsats med stöd av 4 kap. i tvångsmedelslagen. Besök kan tillåtas även vid andra tillfällen än vid de tidpunkter som reserverats för besök, om det behövs för bevarandet av den häktades kontakter eller av något annat viktigt skäl.

Besöken ordnas i ett övervakat besöksrum där det finns konstruktionsmässiga hinder mellan den häktade och besökaren, för att säkerheten och ordningen i fängelset ska upprätthållas, införsel av förbjudna ämnen och föremål i fängelset förhindras samt syftet med häktningen säkerställas. Besöken ska övervakas på behövligt sätt. Andra besök än oövervakade besök kan övervakas så att en anställd är närvarande vid besöket eller genom iakttagande och bildupptagning av besöket på teknisk väg. Den häktade och besökaren ska på tillbörligt sätt underrättas om

finns grundad anledning att misstänka att brott mot denna lag eller mot bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den kommer att begås under besöket.

övervakning som sker med hjälp av en teknisk anordning.

Samtalet mellan den häktade och besökaren får avlyssnas och upptas med hjälp av en teknisk anordning, om det av någon grundad anledning som har samband med den häktades brottsliga bakgrund, den häktades uppförande under fängelsetiden eller med besökaren behövs för att förhindra eller utreda brott, avvärja en fara som hotar ordningen i fängelset eller trygga den häktades eller någon annans säkerhet. Den häktade och besökaren ska underrättas om avlyssningen och upptagningen av samtalet innan åtgärden inleds.

Besöket kan ordnas avskilt från andra häktade och besökare, om det med beaktande av besökarens eller den häktades brottsliga bakgrund eller den häktades uppförande under häktningstiden finns skäl att misstänka att besöket kan äventyra ordningen eller säkerheten i fängelset eller fångens eller någon annans säkerhet.

Bestämmelser om övervakning av besök av ombud finns i 4 §. Bestämmelser om granskning av den som kommit för att besöka en häktad finns i 12 kap.

2 §

Oövervakade besök

Besök av nära anhöriga till häktade, andra närstående och ett ombud som avses i 8 kap. 4 § samt, om det finns skäl för det, även av andra kan tillåtas utan övervakning (**oövervakat besök**), om det är motiverat med hänsyn till bevarandet av den häktades kontakter, skötseln av rättsliga angelägenheter eller av någon annan motsvarande orsak och om besöket inte stör ordningen eller verksamheten i fängelset. För besök av andra än en tillsynsmyndighet som avses i 8 kap. 3 § och ett ombud som avses i 8 kap. 4 § kan ställas som villkor att den häktade samtycker till kontroll av drogfrihet enligt 11 kap. 7 § 3 mom.

Bestämmelser om kroppsvisitation av häktade i samband med oövervakade besök finns i 11 kap. 4 §.

2 §

Oövervakade besök

Tillstånd för besök utan övervakning kan beviljas då det är fråga om besök av en nära anhörig till en häktad, någon annan närstående samt, om det finns skäl till det, även av någon annan person som är viktig för den häktade, om det är motiverat för bevarandet av den häktades kontakter eller av någon annan motsvarande orsak, om inte den häktades rätt till kontakter har begränsats med stöd av 4 kap. i tvångsmedelslagen. Förutsättning för att tillstånd till ett sådant besök ska beviljas är att besöket inte äventyrar säkerheten eller ordningen i fängelset eller den häktades eller någon annans säkerhet och att besöket inte stör verksamheten i fängelset.

3 §

Besök av barn

En häktad kan beviljas tillstånd att ta emot besök av ett barn som är yngre än 15 år i ett rum som lämpar sig för detta, om besöket behövs för att upprätthålla kontakten mellan den häktade och barnet och besöket inte strider mot barnets bästa.

4 §

Besök av ombud

En häktad har rätt att utan ogrundat dröjsmål ta emot besök av ett ombud som avses i 8 kap. 4 § utan att någon annan är närvarande vid besöket.

Besöket får övervakas om det är nödvändigt för att upprätthålla ordningen eller säkerheten i fängelset eller om den häktade eller ombudet uttryckligen begär det. Övervakningen utförs genom synkontakt eller med hjälp av en teknisk anordning, så att samtalet mellan den häktade och ombudet inte hörs och inte upptas. Besöket kan vid behov också ordnas i ett rum där det finns konstruktionsmässiga hinder mellan den häktade och ombudet. Den häktade och ombudet ska under rättas om övervakningen av besöket innan övervakningen inleds. Bestämmelser om anordnandet av besök med hjälp av en videolänk finns i 10 §.

5 §

Övervakade besök häktade och fångar emellan

En häktad kan beviljas tillstånd till ett övervakat besök av en annan häktad eller fånge som placerats i samma fängelse, om det är fråga om en nära anhörig till den häktade, någon annan närstående eller någon annan person som är viktig för den häktade och besöket är motiverat för bevarandet av den häktades kontakter eller av något annat viktigt skäl och den häktades rätt till kontakter inte har begränsats med stöd av 4 kap. i

tvångsmedelslagen. En förutsättning för beviljande av ett sådant besök ska beviljas är att besöket inte äventyrar ordningen eller säkerheten i fängelset eller den häktades eller någon annans säkerhet.

6 §

Avbrytande av besök

Ett besök får avbrytas om det behövs för att förhindra brott eller för att upprätthålla ordningen eller säkerheten i fängelset.

3 §

Förvägran av besök och besök under särskilt övervakade förhållanden

Ett besök kan förvägras, om

- 1) besökaren inte kan legitimera sig på ett tillförlitligt sätt,
- 2) besökaren vägrar att underkasta sig säkerhetskontroll enligt 12 kap. 2 § eller kroppsvisitation enligt 12 kap. 3 §, eller

3) det finns grundad anledning att misstänka att besöket medför fara för ordningen eller säkerheten i fängelset eller för den häktades eller någon annans säkerhet.

Besök kan dock ordnas under särskilt övervakade förhållanden (besök under särskilt övervakade förhållanden), om den fara som avses i 1 mom. kan avvärjas på detta sätt.

5 §

Besöksförbud

Om det har konstaterats att en besökare har medfört eller försökt medföra narkotika eller sådana föremål eller ämnen som avses i 5 kap. 1 § 1 eller 2 mom. till ett fängelse, eller har konstaterats äventyra säkerheten eller allvarligt störa ordningen i fängelset, kan besökaren meddelas ett med hänsyn till omstän-

7 §

Återkallande och förvägran av besök

Ett tillstånd till besök kan återkallas om förutsättningarna för beviljande av besöket inte längre uppfylls efter att beslutet fattats.

Ett besök kan förvägras, om

- 1) besökaren inte kan legitimera sig på ett tillförlitligt sätt,
- 2) besökaren vägrar att underkasta sig säkerhetskontroll enligt 12 kap. 2 § eller kroppsvisitation enligt 12 kap. 3 §,
- 3) *besökaren av yttre tecken att döma är berusad,*

4) det finns grundad anledning att misstänka att besöket medför fara för ordningen eller säkerheten i fängelset eller den häktades eller någon annans säkerhet.

I de fall som avses i 2 mom. 1 punkten kan besöket ordnas under sådan övervakning att besöket inte äventyrar ordningen eller säkerheten i fängelset.

8 §

Besöksförbud

Om det har konstaterats att en besökare har medfört eller försökt medföra narkotika eller sådana föremål eller ämnen som avses i 5 kap. 1 § 1 mom. 1 eller 2 punkten eller 2 mom. till ett fängelse, eller har konstaterats äventyra säkerheten eller allvarligt störa ordningen i fängelset, kan besökaren meddelas

digheterna skäligt, högst sex månaders förbud att besöka fängelset (**besöksförbud**). Ett besöksförbud kan förlängas, om det fortfarande är nödvändigt för att förhindra den verksamhet som ligger till grund för förbudet.

Ett besöksförbud kan omfatta ett förbud att träffa en viss häktad eller vissa häktade eller ett förbud mot tillträde till ett visst fängelse eller vissa fängelser.

Besöksförbud får inte meddelas nära anhöriga, andra närstående eller den häktades i 8 kap. 4 § avsedda ombud. *Besöksförbud får heller inte meddelas när ett besök kan ordnas på det sätt som avses i 3 § 2 mom. så att ordningen i fängelset inte äventyras.*

Beslut om besöksförbud skall vara skriftliga. Innan ett besöksförbud meddelas, skall besökaren och den häktade i mån av möjlighet höras.

4 §

Mottagning och granskning av varor

I samband med besök kan de häktade tillåtas ta emot en skälig mängd varor eller föremål som det enligt 5 kap. 1 § 1 och 2 mom. är tillåtet att inneha i ett fängelse. Närmare föreskrifter om mängden och arten av egendom som kan tas emot meddelas i fängelsets ordningsstadga, om vilken föreskrivs i 10 kap. 1 §.

De varor som besökare medför skall granskas innan de överlämnas till den häktade.

ett med hänsyn till omständigheterna skäligt, högst sex månaders förbud att besöka fängelset. Ett besöksförbud kan förlängas, om det fortfarande behövs för att förhindra den verksamhet som ligger till grund för förbudet.

Ett besöksförbud kan omfatta ett förbud att träffa en viss häktad eller vissa häktade eller ett förbud mot tillträde till ett visst fängelse eller vissa fängelser.

Besöksförbud får inte meddelas en häktads nära anhöriga eller någon annan närstående som avses i 16 kap. 1 § 1 punkten *eller den häktades ombud som avses i 8 kap. 4 §.*

Beslut om besöksförbud ska vara skriftliga. Innan ett besöksförbud meddelas ska den häktade och i mån av möjlighet också besökaren höras.

9 §

Mottagning och granskning av varor

I samband med besök i *ett fängelse får en liten mängd* sådana varor eller föremål tas emot som det enligt 5 kap. 1 § 1 och 2 mom. är tillåtet att inneha i fängelset. Närmare föreskrifter om den egendom som får tas emot och om dess mängd samt om förfarandet vid mottagningen av varor meddelas i fängelsets i 10 kap. 1 § avsedda ordningsstadga.

De varor som besökare medför ska granskas innan de överlämnas till den häktade.

10 §

Kontakter via videolänk

En häktad ordnas möjlighet att stå i kontakt med en nära anhörig eller någon annan närstående via videolänk eller genom något annat lämpligt tekniskt kommunikationsmedel där deltagarna se och höra varandra. För bevarandet av den häktades kontakter eller av något annat viktigt skäl kan kontakt ordnas också med någon annan person som är viktig för den häktade. En förutsättning för detta är att den häktades rätt till kontak-

ter inte har begränsats med stöd av 4 kap. i tvångsmedelslagen.

I fråga om övervakning och avbrytande av kontakter samt återkallande av tillstånd till kontakter tillämpas vad som föreskrivs i 1 § 2 mom., 6 § och 7 §.

Också besök av ett ombud kan på den häktades eller ombudets begäran ordnas via videolänk. I fråga om övervakning av besöket tillämpas vad som föreskrivs i 4 §.

6 §

Kontakter med massmedier

Om en häktad intervjuas eller fotograferas i fängelset, skall bestämmelserna om besök och besökare i detta kapitel iakttas i tillämpliga delar. Om en företrädare för ett massmedium vill intervjua en häktad, skall den häktade tillfrågas om han eller hon vill intervjuas.

11 §

Kontakter med massmedier

Om en häktad intervjuas, filmas eller fotograferas i fängelset, ska bestämmelserna om besök och besökare i detta kapitel *tillämpas*. Om en företrädare för ett massmedium vill intervjua en häktad, ska *en tjänsteman vid Brottsåtgörande myndigheten* fråga den häktade om han eller hon samtycker till att bli intervjuad.

7 §

Kontakter med en beskickning

Utländska häktade har rätt att stå i kontakt med en diplomatisk beskickning eller ett konsulat som företräder hemlandet, om inte kontakterna har begränsats enligt 4 kap. i tvångsmedelslagen.

Försändelser som en häktad adresserat till en diplomatisk beskickning eller ett konsulat skall vidarebefordras utan dröjsmål.

12 §

Kontakter med en beskickning

Utländska häktade har rätt att stå i kontakt med en diplomatisk beskickning eller ett konsulat som företräder hemlandet, om inte kontakterna har begränsats med stöd av 4 kap. i tvångsmedelslagen.

En försändelse som en häktad adresserat till en diplomatisk beskickning eller ett konsulat ska vidarebefordras utan dröjsmål.

8 §

Privata samtal

En häktad skall i mån av möjlighet ges tillfälle till privata samtal om personliga frågor med företrädare för en församling, en organisation som utför fängelsearbete eller någon annan motsvarande institution.

13 §

Privata samtal

En häktad ska i mån av möjlighet ges tillfälle till privata samtal om personliga frågor med företrädare för en församling, en organisation som utför fängelsearbete eller någon annan motsvarande institution.

9 §

Permission av synnerligen viktigt skäl

En häktad kan beviljas tillstånd att under behövlig bevakning för en kort tid avlägsna sig från fängelset för att på finskt territorium besöka en svårt sjuk nära anhörig eller annan närstående eller för att närvara vid en nära anhörigs eller annan närståendes begravning eller av något annat motsvarande synnerligen viktigt skäl.

14 §

Permission av synnerligen viktigt skäl och permission under ledsagning

En häktad kan beviljas tillstånd att under behövlig bevakning för en kort tid avlägsna sig från fängelset för att på finskt territorium besöka en svårt sjuk nära anhörig eller annan närstående och för att närvara vid en nära anhörigs eller annan närståendes begravning samt av något annat motsvarande synnerligen viktigt skäl.

En häktad kan också beviljas tillstånd att under behövlig bevakning för en kort tid avlägsna sig från fängelset för att sköta ett brådskande och tvingande ärende.

10 §

Beslutanderätt

Fängelsedirektören beslutar om besöksförbud och om permission. En tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen beslutar om besök *under särskilt övervakade förhållanden* och om förvägran av besök. Fängelsedirektören eller en av direktören förordnad sysselsättnings- eller säkerhetsansvarig beslutar om oövervakade besök.

15 §

Beslutanderätt

En sysselsättnings- eller säkerhetsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om oövervakade besök, besök av ombud, besök av barn, besök häktade och fångar emellan, övervakade besök enligt 1 § 4 mom. och kontakter via videolänk samt om återkallande av tillstånd till dessa. En säkerhetsansvarig beslutar om avlyssning av ett övervakat besök med en teknisk anordning och upptagning vid ett övervakat besök enligt 1 § 3 mom. Fängelsedirektören eller en sysselsättnings- eller säkerhetsansvarig beslutar om besöksförbud och permission.

En tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning eller, om saken inte tål uppskov, en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter beslutar om förvägran och avbrytande av besök.

16 §

Hänvisningsbestämmelse

Bestämmelser om sådan kontroll av drogfrihet som utgör villkor för besök enligt 2 och

3 § finns i 11 kap. 7 § 3 mom. Bestämmelser om kroppsvisitation av en häktad i samband med sådana besök finns i 11 kap. 4 §.

11 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om permission samt om besöksförbud och innehållet i det utfärdas genom förordning av statsrådet. Närmare föreskrifter om hur besöken ska ordnas meddelas av Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet.

10 kap.

Ordningen och disciplinen i ett fängelse

3 §

Ordningsföreseelser

En häktad kan påföras disciplinstraff, om han eller hon gör sig skyldig till en *ordningsföreseelse*. Ordningsföreseelser är att

1) i ett fängelse eller annars under uppsikt av en tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten göra sig skyldig till ett brott som inte kan förutses medföra strängare straff än böter,

2) utan tillstånd avlägsna sig från en hälsovårdsanstalt,

3) bryta mot bestämmelserna i denna lag eller bestämmelser som med stöd av lagen utfärdats genom förordning av statsrådet eller mot föreskrifter som preciserar dessa och som meddelats av Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet,

4) bryta mot fängelsets i 1 § avsedda ordningsstadga, förutsatt att ordningsstadgan uttryckligen anger att förseelsen kan leda till disciplinstraff, *och*,

5) underlåta att följa en uppmaning eller befallning som en tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten har gett inom ramen för

17 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om permission, om besöksförbud och innehållet i det, *om hur övervakningen av besök ska ordnas samt om besöksrummens tekniska och konstruktionsmässiga övervakningsarrangemang* utfärdas genom förordning av statsrådet.

Närmare föreskrifter om hur besök ska ordnas meddelas av Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet.

10 kap.

Ordningen och disciplinen i ett fängelse

3 §

Ordningsföreseelser

En häktad kan påföras disciplinstraff, om han eller hon gör sig skyldig till en *ordningsföreseelse*. Ordningsföreseelser är att

1) i ett fängelse eller annars under uppsikt av en tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten göra sig skyldig till ett brott som inte kan förutses medföra strängare straff än böter,

2) utan tillstånd avlägsna sig från en hälsovårdsanstalt,

3) bryta mot bestämmelserna i denna lag eller bestämmelser som med stöd av lagen utfärdats genom förordning av statsrådet eller mot föreskrifter som preciserar dessa och som meddelats av Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet,

4) bryta mot fängelsets i 1 § avsedda ordningsstadga, förutsatt att ordningsstadgan uttryckligen anger att förseelsen kan leda till disciplinstraff,

5) *bryta mot villkor som uppställts för tillstånd som avses i 8 kap. 7 a och 7 b §, och*

6) underlåta att följa en uppmaning eller befallning som en tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten har gett inom ramen för

sin behörighet i syfte att upprätthålla ordningen och säkerheten i fängelset.

sin behörighet i syfte att upprätthålla ordningen och säkerheten i fängelset.

4 §

Disciplinstraff för häktade

Om en tillrättavisning inte anses vara en tillräcklig påföljd, kan den häktade disciplinärt bestraffas med

3) placering i enrum för högst 14 dygn (*straff i enrum*).

4 §

Disciplinstraff för häktade

Om en tillrättavisning inte anses vara en tillräcklig påföljd, kan den häktade disciplinärt bestraffas med

3) placering i enrum för högst *tio* dygn (*straff i enrum*).

8 §

Straff i enrum

Straff i enrum omfattar begränsning av egendomsinnehav, kontakter, användning av bibliotek, möjligheter att följa radio- och televisionsprogram samt hobby- och fritidsverksamhet. Avvikelser från begränsningarna kan göras, om det är motiverat med hänsyn till den häktades förhållanden. Den häktades rätt till besök och vistelse utomhus kan begränsas endast om besöken eller vistelsen utomhus äventyrar den häktades egen eller någon annans säkerhet.

Om den häktade utan avbrott varit 14 dygn i enrum, får ett nytt straff i enrum inte verkställas förrän sju dygn har förflutit från det att det tidigare straffet upphörde.

En läkare eller någon annan tjänsteman som hör till hälso- och sjukvårdspersonalen skall så snart som möjligt underrättas om placering i enrum. *Om en häktad påförs straff i enrum för över sju dygn, skall hälso- och sjukvårdspersonalen höras.* Om verkställigheten äventyrar den häktades hälsa, skall den uppskjutas eller redan inledd verkställighet avbrytas.

14 §

Avskildhet vid utredning

Medan en ordningsförseelse som begåtts av en häktad utreds och beslutet om disciplin-

8 §

Straff i enrum

Straff i enrum omfattar begränsning av egendomsinnehav, kontakter, användning av bibliotek, möjligheter att följa radio- och televisionsprogram samt hobby- och fritidsverksamhet. Avvikelser från begränsningarna kan göras, om det är motiverat med hänsyn till den häktades förhållanden. Den häktades rätt till besök och vistelse utomhus kan begränsas endast om besöken eller vistelsen utomhus äventyrar den häktades egen eller någon annans säkerhet.

Om den häktade utan avbrott varit *tio* dygn i enrum, får ett nytt straff i enrum inte verkställas förrän sju dygn har förflutit från det att det tidigare straffet upphörde.

En läkare eller *någon annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården* ska så snart som möjligt underrättas om placering i enrum. Om verkställigheten äventyrar den häktades hälsa, ska den uppskjutas eller redan inledd verkställighet avbrytas.

14 §

Avskildhet vid utredning

Medan en ordningsförseelse som begåtts av en häktad utreds och beslutet om disciplin-

straff inväntas, kan den häktade hållas avskild från övriga fångar och häktade, om det är nödvändigt för att bevara ordningen eller av andra särskilda skäl. Avskildheten får inte överskrida sju dygn.

straff inväntas, kan den häktade hållas avskild från övriga fångar och häktade, om det behövs för att bevara ordningen eller av andra särskilda skäl. *Avskildheten får inte vara längre än nödvändigt och inte överskrida sju dygn. En läkare eller någon annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården ska så snart som möjligt underrättas om avskildheten.*

15 §

Påförande av disciplinstraff

Ett ärende som gäller disciplinstraff skall behandlas vid muntligt förfarande i närvaro av fängelsedirektören, en säkerhetsansvarig, den häktade och ett ojävigt vittne.

15 §

Påförande av disciplinstraff

Ett ärende som gäller disciplinstraff ska behandlas vid muntligt förfarande i närvaro av fängelsedirektören, en säkerhetsansvarig, den häktade och ett ojävigt vittne. *Den häktade, vittnet och någon annan person kan höras via videolänk eller genom något annat motsvarande kommunikationsmedel, om det är ändamålsenligt på grund av ett långt avstånd eller av någon annan motsvarande orsak.*

16 §

Beslutanderätt

Fängelsedirektören beslutar om övervakning och låsning av fängelselokalerna.

16 §

Beslutanderätt

Fängelsedirektören eller, *om saken inte tål uppskov, en säkerhetsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om övervakning och låsning av fängelselokalerna.*

11 kap

Granskning av fängelselokaler och häktade

4 §

Kroppsvisitation

11 kap.

Granskning av fängelselokaler och häktade

4 §

Kroppsvisitation

En häktad kan kroppsvisiteras, om

1) han eller hon misstänks för innehav av sådana otillåtna föremål eller ämnen som avses i 5 kap. 1 § 1 eller 2 mom., eller

2) kroppsvisitation är behövlig för att förebygga rymning *eller olovligt avvikande från anstalten*, för att avvärja en fara som hotar ordningen eller säkerheten i fängelset, för att utreda en misstänkt ordningsförseelse, på grund av ankomst eller återkomst till fängelset eller i samband med oövervakade besök.

Kroppsvisitation omfattar undersökning av vad den häktade har i sina kläder eller annars bär på sig.

En häktad kan kroppsvisiteras, om

1) han eller hon misstänks för innehav av sådana otillåtna föremål eller ämnen som avses i 5 kap. 1 § 1 eller 2 mom., eller

2) kroppsvisitation är behövlig för att förebygga rymning, för att avvärja en fara som hotar ordningen eller säkerheten i fängelset, för att utreda en misstänkt ordningsförseelse, på grund av ankomst eller återkomst till fängelset eller i samband *med oövervakade besök eller besök av barn*.

Kroppsvisitation omfattar undersökning av vad den häktade har i sina kläder eller annars bär på sig. *Kroppsvisitation omfattar även undersökning av den häktades mun.*

6 a §

Förbud mot framställning och användning av berusningsmedel

Det är förbjudet att i fängelset framställa och använda alkohol och andra berusningsmedel samt sådana dopningsmedel som avses i 44 kap. 16 § i strafflagen.

7 §

Kontroll av drogfrihet

För oövervakade besök kan ställas som villkor att den häktade på begäran lämnar urin-, saliv- eller utandningsprov.

7 §

Kontroll av drogfrihet

Ett villkor för oövervakade besök, *besök av barn och placering på en kontraktsavdelning* är att den häktade på begäran lämnar urin-, saliv- eller utandningsprov.

10 §

Beslutanderätt

En tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen eller, om saken inte tål uppskov, en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter beslutar om säkerhetskontroll av häktade, kroppsvisitation och kontroll av drogfrihet.

10 §

Beslutanderätt

En tjänsteman i chefsuppgifter *inom styrning* eller övervakning *eller en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter* beslutar om säkerhetskontroll av en häktad.

En tjänsteman i chefsuppgifter inom styr-

Fängelsedirektören eller en av direktören förordnad säkerhetsansvarig beslutar om specialgranskning. Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet har i enskilda fall rätt att besluta om specialgranskning.

Fängelsedirektören beslutar om kroppsbesiktning.

ning eller övervakningen eller, om saken inte tål uppskov, en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter beslutar om kroppsvisitation av en häktad och om kontroll av drogfrihet.

Fängelsedirektören eller en av direktören förordnad säkerhetsansvarig beslutar om specialgranskning. I enskilda fall har Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet rätt att besluta om utförande av specialgranskning.

Fängelsedirektören beslutar om kroppsbesiktning.

13 kap

Säkerhetsåtgärder och användning av maktmedel

4 §

Observation i isolering

Om det finns grundad anledning att misstänka att en häktad under vistelsen i fängelset eller vid ankomsten till fängelset har förbjudna ämnen eller föremål som avses i 5 kap. 1 § 1 eller 2 mom. i sin kropp, får den häktade placeras i ett rum eller en cell där det med hjälp av teknisk utrustning eller på något annat sätt dygnet runt är möjligt att observera den häktade och att de förbjudna ämnena eller föremålen lämnar hans eller hennes kropp.

Observation i isolering får fortgå tills de förbjudna ämnena eller föremålen har lämnat den häktades kropp eller tills det annars inte längre finns skäl till isolering. Observation i isolering får dock inte fortgå längre än *sju* dygn. Om observation i isolering äventyrar den häktades hälsa, skall den avbrytas. Om det vid kroppsbesiktning har upptäckts att den häktade har föremål eller ämnen som avses i 1 mom. i kroppen, får tiden för observation i isolering förlängas också efter den maximala tiden på *sju* dygn, dock med ytterligare högst

13 kap.

Säkerhetsåtgärder och användning av maktmedel

4 §

Observation i isolering

Om det finns grundad anledning att misstänka att en häktad under vistelsen i fängelset eller vid ankomsten till fängelset har förbjudna ämnen eller föremål som avses i 5 kap. 1 § 1 eller 2 mom. i sin kropp, får den häktade placeras i ett rum eller en cell där det med hjälp av teknisk utrustning eller på annat sätt är möjligt att dygnet runt observera och *övervaka* den häktade och hur att de förbjudna ämnena eller föremålen lämnar hans eller hennes kropp. *Då kan man också kräva att den häktade använder särskild observationsklädsel. En häktad som använder observationsklädsel ska på begäran utan dröjsmål ges tillträde till toaletter.*

Observation i isolering får fortgå tills de förbjudna ämnena eller föremålen har lämnat den häktades kropp eller tills det annars inte längre finns skäl till isolering. Observation i isolering får dock inte fortgå längre än *sex* dygn. Om observationen äventyrar den häktades hälsa, ska den avbrytas. Om det vid kroppsbesiktning har upptäckts att den häktade har föremål eller ämnen som avses i 1 mom. i kroppen, får tiden för observation i isolering förlängas också efter den maximala tiden på *sex* dygn, dock med ytterligare högst

sju dygn.

En yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården ska utan dröjsmål underrättas om att en fånge har ställts under observation i isolering. En läkare eller någon annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården ska så snart som möjligt undersöka den häktades hälsotillstånd. Den häktade ska noggrant iaktas genom teknisk övervakning *eller* på något annat sätt.

9 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om verkställighet av observation, observation i isolering och avskildhet samt om maktmedelsredskap, fängslan och antecknande av beslut som avses i 8 § utfärdas genom förordning av statsrådet. Närmare föreskrifter om utbildning i hur säkerhetsåtgärder ska vidtas *samt* hur maktmedel och maktmedelsredskap ska användas meddelas av Brottsförvaltningsmyndighetens centralförvaltningsenhet.

14 kap.

Transport av häktade

2 §

Tiden för transport

tre dygn.

En yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården ska utan dröjsmål underrättas om att en häktad har ställts under observation i isolering. En läkare eller någon annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården ska så snart som möjligt undersöka den häktades hälsotillstånd. Den häktade ska noggrant iaktas genom teknisk övervakning *och* på annat sätt.

9 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om verkställighet av *och förhållandena* under observation, observation i isolering och avskildhet samt om maktmedelsredskap, fängslan och antecknande av beslut som avses i 8 § utfärdas genom förordning av statsrådet.

Närmare föreskrifter *om användning av maktmedel* samt om utbildning i hur säkerhetsåtgärder ska vidtas *samt* hur maktmedel och maktmedelsredskap ska användas meddelas av Brottsförvaltningsmyndighetens centralförvaltningsenhet.

14 kap.

Transport av häktade

2 §

Tiden för transport

Om transporten med användning av sedvanliga transportrutter eller transportmedel tar oskäligt länge med beaktande av orsaken till transporten, transportsträckan eller den häktades hälsotillstånd ska en annan rutt eller ett annat transportmedel användas för transporten.

4 §

Bemötande av häktade under transport

4 §

Bemötande av häktade under transport

Den som transporteras får inte under transporten ta emot pengar, ämnen eller föremål av utomstående personer. Försändelser med pengar, ämnen eller varor som riktats till den som transporteras kan tas om hand av den tjänsteman som svarar för transporten för förvaring, om det finns särskilda skäl till det.

15 kap

Ändringssökande

1 §

Begäran om omprövning hos regiondirektören

Hos regiondirektören kan begäran om prövning (rättelseyrkande) av följande beslut framställas:

1) innehav av egendom enligt 5 kap. 1 § och användning av pengar och andra betalningsmedel enligt 4 § i samma kapitel,

2) kvarhållande av brev eller postförsändelser enligt 8 kap. 5 §,

3) besöksförbud enligt 9 kap. 5 § och permission av synnerligen viktigt skäl enligt 9 § i samma kapitel,

4) disciplinstraff enligt 10 kap. 4 §, och

5) avskildhet enligt 13 kap. 5 §.

Den som besöker en häktad har rätt att yrka rättelse i ett beslut om besöksförbud enligt 1 mom. 3 punkten.

15 kap.

Ändringssökande

1 §

Beslut i vilka ändring får sökas

En häktad får begära omprövning av eller anföra besvär över Brottspåföljdsmyndighetens beslut som gäller

1) avskilt boende på egen begäran enligt 3 kap. 2 § 2 mom., användning av egna kläder enligt 3 kap. 3 § eller avvikelser från den normala kosten enligt 3 kap. 4 §,

2) förvägran av innehav av egendom enligt 5 kap. 1 §, användning av pengar enligt 5 kap. 4 § eller sysselsättnings- eller brukspenning som lämnas obetald enligt 5 kap. 7 §,

3) temporär vård utanför fängelset enligt 6 kap. 2 §,

4) kvarhållande av brev eller postförsändelser enligt 8 kap. 5 §,

5) besöksförbud enligt 9 kap. 8 § eller permission av synnerligen viktigt skäl enligt 9 kap. 14 § 1 mom.,

6) varning, förlust av rättigheter eller straff i enrum enligt 10 kap. 4 §,

7) placering under observation enligt 13 kap. 3 § eller observation i isolering enligt 13 kap. 4 § eller avskildhet enligt 13 kap. 5 §,

8) andra beslut som avses i 5 § i förvaltningsprocesslagen och som fattats med stöd av denna lag, om inte sökande av ändring har förbjudits med stöd av 2 § i detta kapitel.

Besökaren till en häktad får begära omprövning av och anföra besvär över Brottspåföljdsmyndighetens beslut om besöksförbud enligt 9 kap. 8 §.

Den som sänt ett brev till en häktad eller är mottagare av ett brev från en häktad får begära omprövning av och anföra besvär över Brottspåföljdsmyndighetens beslut om kvarhållande av brevet eller postförsändelsen enligt 8 kap. 5 §.

2 §

Förbud mot att söka ändring

En häktad får inte begära omprövning av eller anföra besvär över Brottspåföljdsmyndighetens beslut som gäller

1) placering i ett fängelse enligt 2 kap. 1 § 1 eller 2 mom.,

2) placering i fängelset enligt 3 kap. 1 §, placering i boende enligt 3 kap. 2 § 1 mom. eller placering på kontraktsavdelning enligt 5 kap. 4, förflyttning till ett annat fängelse enligt 3 kap. 6 § eller tillåtelse för en häktad att avlägsna sig från fängelset för att höras hos någon annan myndighet än en domstol enligt 3 kap. 8 § 2 mom.,

3) placering i sysselsättning enligt 4 kap. 1 § eller tillstånd till eget arbete enligt 4 kap. 2 §,

4) läsning och kopiering av brev, andra postförsändelser eller meddelanden enligt 8 kap. 2 §, avlyssning och inspelning av telefonsamtal enligt 8 kap. 7 §, tillstånd till användning av e-post enligt 8 kap. 7 a § eller tillstånd till användning av internet enligt 8 kap. 7 b §,

5) besök enligt 9 kap. 2, 3, 5 eller 10 §, mottagning av varor i samband med besök enligt 9 kap. 9 § eller permission enligt 9 kap. 14 § 2 mom.

2 §

Förfarande vid ändringssökande

På sökande av ändring tillämpas i övrigt bestämmelserna i 20 kap. i fängelselagen om rättelseförfarande och besvär hos förvaltningsdomstolen.

3 §

Förfarande vid ändringssökande

På sökande av ändring tillämpas i övrigt bestämmelserna i 20 kap. 3—9 § i fängelselagen.

16 kap

Särskilda bestämmelser

1 §

Tillämpning av fängelselagen

Vid verkställighet av häktning tillämpas på motsvarande sätt vad som föreskrivs om verkställighet av fängelse i följande bestämmelser i fängelselagen:

1) 1 kap. 4 § om brottspåföljdsregionernas uppgift, 6, 8 och 9 § om utövande av befogenheter och om behörighet, samt 11 § om handräckning,

2) 4 kap. 1 § 1 mom. om fängelser och 3 § om ersättande av resekostnader,

3) 5 kap. 1 § 1 mom. om avdelningar, 8 § om dagordningen på en avdelning och 9 § 1 mom. om beslutanderätten vid fastställande av dagordningen på avdelningarna,

4) 7 kap. 1 § om bostadsrum,

5) 10 kap. 9 § om dödsfall,

6) 11 kap. 1 § om fritidsverksamhet, 3 § 1 mom. om ordnande av religiösa sammankomster och 4 § 1 mom. om bibliotek,

7) 13 kap. 7 § om besöksförbudsregister,

8) 14 kap. 11 § om rätten att besluta om permission, samt

9) 19 kap. om anmälningar, lämnande av upplysningar och rätten att förtiga uppgifter.

16 kap.

Särskilda bestämmelser

1 §

Tillämpning av fängelselagen

Vid verkställighet av häktning tillämpas vad som föreskrivs om verkställighet av fängelse i följande bestämmelser i fängelselagen:

1) 1 kap. 4 § om brottspåföljdsregionernas uppgift, 5 a § om nära anhörig och annan närstående, 6, 8 och 9 § om utövande av befogenheter och om behörighet, samt 11 § om handräckning,

2) 4 kap. 1 § 1 mom. om fängelser och 3 § om ersättande av resekostnader,

3) 5 kap. 1 § 1 mom. om avdelningar, 8 § om dagordningen på en avdelning och 9 § 1 mom. om beslutanderätten vid fastställande av dagordningen på avdelningarna,

4) 7 kap. 1 § om bostadsrum,

5) 10 kap. 9 § om dödsfall,

6) 11 kap. 1 § om fritidsverksamhet, 3 § 1 mom. om ordnande av religiösa sammankomster och 4 § 1 mom. om bibliotek,

7) 13 kap. 2 § 1 mom. om besöksrum och 11 § om minderåriga besökares tillträde till fängelset,

8) 14 kap. 11 § om rätten att besluta om permission, samt

9) 19 kap. om anmälningar, lämnande av upplysningar och rätten att förtiga uppgifter.

Denna lag träder i kraft den 20 .

*På verkställighet av beslut som gäller be-
mötandet av en häktad tillämpas de bestäm-
melser som gällde när beslutet fattades. Be-
stämmelserna i denna lag ska dock tillämpas
då ett ärende tas till ny behandling på grund
av överträdelse av villkor, förändrade förut-
sättningar, en lagstadgad tidsfrist eller av
någon annan motsvarande anledning.*

*På hanläggningen om omprövning eller
besvär som är anhängiga då denna lag trä-*

der i kraft tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdande. Bestämmelserna i denna lag ska dock tillämpas på överklagande av förvaltningsdomstolens beslut som har fattats efter lagens ikraftträdande.

3.

Lag**om ändring av strafflagen**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i strafflagen (89/1889) 2 kap. 15 §, samt
ändras 2 c kap. 3 § och 6 kap. 13 § 1 mom., sådana de lyder, 2 c kap. 3 § i lag 780/2005 och
 6 kap. 13 § 1 mom. i lag 515/2003, som följer:

*Gällande lag**Föreslagen lydelse*

2 kap.

Om straffen

15 §

Tid, som efter denna lag utsättes i år eller (upphävs)
månader, räknas efter kalendertid. Dag skall
anses lika med dygn.

2 c kap.

2 c kap.

Om fängelse**Om fängelse**

3 §

3 §

*Fängelsestraffets tidsenheter**Fängelsestraffets tidsenheter*

När fängelsestraff döms ut är tidsenheterna
 år, månader och dagar. Straff som underskri-
 der tre månader döms ut i dagar.

När fängelsestraff döms ut är tidsenheterna
 år, månader och dagar. Straff som underskri-
 der tre månader döms ut i dagar. *Som ett år*
betraktas 365 dagar och som en månad 30
dagar.

6 kap.

Om bestämmande av straff

13 §

Avräkning av tiden för frihetsberövande

Om någon döms till ett fängelsestraff på viss tid för en gärning på grund av vilken gärningsmannen har varit berövad friheten oavbrutet i minst ett dygn, skall domstolen avräkna tiden för frihetsberövandet från straffet eller anse frihetsberövandet som fullt avtjänat straff.

6 kap.

Om bestämmande av straff

13 §

Avräkning av tiden för frihetsberövande

Om någon döms till ett fängelsestraff på viss tid för en gärning på grund av vilken gärningsmannen har varit berövad friheten oavbrutet i minst ett dygn, ska domstolen avräkna tiden för frihetsberövandet från straffet eller anse frihetsberövandet som fullt avtjänat straff. *Tiden för frihetsberövandet räknas i dagar.*

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag**om ändring av 4 kap. 1 § i tvångsmedelslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i tvångsmedelslagen (806/2011) 4 kap. 1 § 2 mom. som följer:

Gällande lag

4 kap

Begränsning av kontakter

1 §

Förutsättningar för begränsning av kontakter

Kontakter med det ombud som avses i 8 kap. 4 § i häktningsslagen (768/2005) får inte begränsas. Kontakter med nära anhöriga eller andra närstående och kontakter med den beskickning som avses i 9 kap. 7 § i häktningsslagen får begränsas endast av särskilt vägande skäl som hänför sig till utredning av brottet. Kontakter med nära anhöriga får begränsas endast i den utsträckning det är nödvändigt för syftet med gripandet, anhållandet eller häktningen.

Föreslagen lydelse

4 kap

Begränsning av kontakter

1 §

Förutsättningar för begränsning av kontakter

Kontakter med det ombud som avses i 8 kap. 4 § i häktningsslagen (768/2005) får inte begränsas. Kontakter med nära anhöriga eller andra närstående och kontakter med den beskickning som avses i 9 kap. 12 § i häktningsslagen får begränsas endast av särskilt vägande skäl som hänför sig till utredning av brottet. Kontakter med nära anhöriga får begränsas endast i den utsträckning det är nödvändigt för syftet med gripandet, anhållandet eller häktningen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag**om ändring av 40 § i lagen om övervakad frihet på prov**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om övervakad frihet på prov (629/2013) 40 § 2 mom. som följer:

Gällande lag

40 §

*Ändringssökande**Föreslagen lydelse*

40 §

Ändringssökande

Vid behandlingen av begäran om omprövning och besvär iakttas i övrigt 20 kap. 10—15 § i fängelselagen.

Vid behandlingen av begäran om omprövning och besvär iakttas i övrigt 20 kap. 3—9 § i fängelselagen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

6.

Lag**om ändring av 12 b § i lagen om förvaltningsdomstolarna**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om förvaltningsdomstolarna (430/1999) 12 b § 2 mom., sådant det lyder i lag
422/2007, som följer:

Gällande lag

12 b §

Domförhet med en ledamot

Bestämmelser om förvaltningsdomstolens domförhet med en domare finns i 193 § 2 mom. i utlänningslagen, 27 § 2 mom. i rätts-
hjälp lagen (257/2002), 20 kap. 14 § 1 mom. i fängelselagen (767/2005) och i 85 § i barn-
skyddslagen.

Föreslagen lydelse

12 b §

Domförhet med en ledamot

Bestämmelser om förvaltningsdomstolens domförhet med en domare finns i 193 § 2 mom. i utlänningslagen, 27 § 2 mom. i rätts-
hjälp lagen (257/2002), 20 kap. 5 § i fängel-
selagen (767/2005) och 85 § i barnskyddsla-
gen.

—————
Denna lag träder i kraft den 20 .

7.

Lag

om ändring av 10 § i lagen om behandling av personuppgifter vid verkställighet av straff

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om behandling av personuppgifter vid verkställighet av straff (422/2002) 10 §,
sådan den lyder i lag 777/2005, som följer:

Gällande lag

10 §

Besöksförbudsregistret

För upprätthållande av ordningen och säkerheten i en anstalt förs ett besöksförbudsregister. Registret innehåller uppgifter om personer som har meddelats besöksförbud enligt 13 kap. 6 § i fängelselagen (767/2005) eller 9 kap. 5 § i häktninglagen (768/2005). För registret insamlas utöver uppgifter för specificering av den som meddelats besöksförbud även uppgifter om besöksförbudets innehåll och grund samt besöksförbudets giltighetstid.

Föreslagen lydelse

10 §

Besöksförbudsregistret

För upprätthållande av ordningen och säkerheten i en anstalt förs ett besöksförbudsregister. Registret innehåller uppgifter om personer som har meddelats besöksförbud enligt 13 kap. 10 § i fängelselagen (767/2005) eller 9 kap. 8 § i häktninglagen (768/2005). För registret insamlas utöver uppgifter för specificering av den som meddelats besöksförbud även uppgifter om besöksförbudets innehåll och grund samt besöksförbudets giltighetstid.

Denna lag träder i kraft den 20 .